QUANTUM OF SOLACE/MADAGASKAR 2 AFİŞLERİ HEDİYE

sinema

TURKUVAZ

SAYI: 2008-11 5 YTL KKTC Fiyatı: 6.5 YTL

Coenler'den Kara Komedi
ARAMIZDA CASUS VAR

Korkuya Yeni Soluk
[REC]

Hollywood'un Harika Çocuğu
STEVEN SPIELBERG

Bir Uyarlama Olarak
KARA ŞÖVALYE

2000'lerin Klasiği
TANRIKENT

BOND İNTİKAM PEŞİNDE
QUANTUM OF SOLACE

SÖYLEŞİLER GANİ MÜJDE/Osmanlı Cumhuriyeti
FERZAN ÖZPETEK/Mükemmel Bir Gün

Kahvenin bu haline bayılacaksınız!

Sevdiğiniz
kahve aromaları ve
kremanın
eşsiz bileşimi,

Yeni Hare
kahve aromalı
kremalı
likör serisi.

İster sıcak, ister buzlu kahveyle
veya bol buzla sek.
Yeni Hare'ler sizi şımartmaya hazır.

Sıcak sütle denediniz mi?
1 ölçü sıcak süt
+
1 ölçü Hare kremalı

Caramel Macchiato Kahve

Beyaz Çikolatalı Mocha Kahve

Kremalı Türk Kahveli

www.harelikor.com

sinema

İmtiyaz Sahibi
Turkuvaz Gazete Dergi Basım A.Ş adına
Ahmet Çalık

Tüzel Kişi Temsilcisi ve Genel Müdür
Levent Tayla
Genel Müdür Yardımcısı
Yonca Ertürk

Yayın Direktörü
Aslıhan Sarp Işman
Genel Yayın Yönetmeni
Senem Işmen
Sorumlu Müdür
Yusuf Yazıcıoğlu
Görsel Yönetmen
Uğur Güç
Editörler
Müjde Işıl
Ebru Çeliktuğ
Murat Emir Eren

Fotoğraf Editörü: Muzaffer Sağlam
Marka Müdürü: Gözde Güleryüz Türkel
Üretim Planlama Yönetmeni:
Nuray Kavuncubaşı
Üretim Planlama Sorumlusu:
Ufuk Can

TURKUVAZ GRUBU HİZMETLERİ
Marka ve Pazarlama Grup Başkanı:
Sinan Köksal
Kurumsal İletişim Grup Başkanı:
Fecir Alptekin
Mali İşler Müdürü: Özgür Sarıışık

REKLAM SATIŞ PAZARLAMA
Turkuvaz Reklam Grup Başkanı: Ümit Önal
Genel Müdür: Rana Karlıdağ
Genel Müdür Yard.(Pazarlama): Aynur Atalık
Genel Müdür Yard. (Satış): Hakan Yonsul
Reklam Koordinatörü: Gülcan Avuka
Reklam Müdürü: Elif Kulaoğlu
Rezervasyon
Tel: (0212) 354 33 61/63/65
Fax: (0212) 354 33 75
Ankara Bölge Reklam Müdürü: Elif Ezer Tel: (0312) 292 51 53
Fax: (0312) 292 51 43

SİNEMA Dergisi'nin imtiyaz ve yayın hakkı Turkuvaz Gazete Dergi Basım A.Ş.'ye aittir.
Turkuvaz Dergi Tel: (0212) 411 23 23
Fax: (0212) 354 47 85
Yazışma: Turkuvaz Dergi Grubu
Tevfik Bey Mahallesi, 20 Temmuz Caddesi, No: 24, 34295 - Sefaköy / İstanbul
Yönetim Yeri: Barbaros Bulvarı, Cam Han, No: 153, 80700 Beşiktaş İstanbul
Yayının Türü: Yerel Süreli
Basıldığı Tarih: EKİM 2008
Dağıtım
Turkuvaz Dağıtım
Pazarlama A.Ş.
(0216) 585 91 00 (PBX)
Yayımcı:
Turkuvaz Gazete Dergi Basım A.Ş.
Basımcı:
Turkuvaz Matbaacılık Yay. A.Ş.
Basıldığı Yer:
Akpınar Mah. Hasan Basri Cad. No:4
Samandıra/KARTAL/İSTANBUL
İşletme Müdürü: Kemal Erginsoy

Bu dergi basın meslek ilkelerine uymaya söz vermiştir.

TURKUVAZ DERGİ ABONE HİZMETLERİ
Tel: 0216 651 5 651
e-mail: abone@turkuvazdergi.com.tr
(Hafta içi 09:00-18:00saatleri arası hizmet verilmektedir)
www.turkuvazabone.com

senem.ismen@turkuvazdergi.com.tr

Ödüller ve kriterler

Geçtiğimiz ayın sinema gündeminin yıldızı Altın Portakal'dı kuşkusuz. Son dört yıldır eşzamanlı olarak düzenlenen Avrasya Film Festivali'yle birlikte uluslararası boyut kazanan festival, artık yalnızca yerli yapımların değil dünyanın dört bir yanından yeni ve ilgi çekici filmlerin Türkiye'deki ilk gösterimlerinin yapıldığı bir organizasyon olarak yurtiçinde olduğu kadar yurtdışında da tanınmaya, ilgi çekmeye başladı. Bu yılki film programındaki çeşitlilik ve zenginlikse yerli konuklar kadar yabancı konukların da dikkatini çeken sevindirici bir gelişmeydi. Bir adım ilerisi, Altın Portakal ve Avrasya'nın programına seçtiği filmlerle sinemaya yaklaşımında ayırt edici bir fark, bir kimlik ortaya koyması olabilirdi belki. Festivalin böyle bir hedefi olup olmadığını bilemiyorum açıkçası. Ancak, bu yıl ulusal yarışmada verdikleri tahmin edilmesi neredeyse imkansız kararlarla genel bir şaşkınlık yaratan ana jüri, belli ki bir tavır, bir bakış açısı ortaya koymak istiyordu.

Ulusal yarışmadaki filmler bakımından Antalya'nın bu yıl altın yılını yaşadığını söyleyebiliriz rahatlıkla. Yarışmaya katılan filmlerin hemen hepsi belli bir standardın üzerindeydi ve içlerinde gerçekten uzun zamandır görmediğimiz oranda parlak filmler vardı. Bunlardan bazıları yurtdışındaki saygın festivallerde ödüllendirilmişti de. Örneğin Nuri Bilge Ceylan'ın "Üç Maymun"u, Reha Erdem'in "Hayat Var"ı ve Semih Kaplanoğlu'nun "Süt"ü, hem ortaya koydukları yaratıcılık, hem bütünlüklü bir sinemasal dünya kurmak konusundaki üstünlükleri, hem de teknik yeterlilikleriyle açık şekilde öne çıkan filmlerdi. Ne var ki jüri öyle takdir etmedi. Bu filmlerden hiçbirinin bırakın büyük ödülleri, teknik dallarda bile ödül kazanamaması ise –"Üç Maymun"un özel efekt ödülü dışında- jürinin bu filmlerin ve bu sinemacıların temsil ettiği sinema anlayışını reddettiği düşüncesini getirdi akıllara.

Bu üç sinemacı birbirinden çok farklı sinemacılar kuşkusuz, ancak kabaca özetlersek üçü de seyircinin alışkanlıklarına uygun, klasik hikaye anlatımına dayalı bir sinema yerine ruh hallerine, duygulara ve atmosfere dayalı, özgün birer sinema dili yaratmanın peşindeler. Çektikleri filmler büyük izleyici rakamlarına ulaşmıyor ancak üçü de bugüne kadarki işleriyle yurtiçi ve yurtdışı festivallerde takdir görmüş, kendilerine has bir sinema dili yaratmak yönünde epeyce yol almış yönetmenler. Bu yıl Antalya'da dikkate değer işlerle seyirci karşısına çıkmalarına rağmen görmezden gelinmeleri çeşitli şekillerde yorumlandı. En yaygın görüşse ana jürinin iş yapacak filmlerin önünü açmak gibi bir motivasyonla hareket ettiği yönündeydi.

Bir festival kendini ticari sinemayı destekleyen bir tavır ekseninde de konumlandırabilir elbette. Ancak geçtiğimiz yıl "Yumurta"yı ödüllendirerek tam tersi yönde tavır ortaya koymuş bir festivalden sözediyoruz. Altın Portakal ödüllerinde yıldan yıla görülen bu muazzam farklılık festivalin halihazırda bir kimlik oluşturmak, belirli bir sinema anlayışını benimsemek gibi bir hedefi olmadığını gösteriyor. Bu demektir ki festivalin sinema anlayışı her yıl değişen jürilerle birlikte değişecek. Öyleyse bundan sonra da gerek izleyiciler gerekse festivale katılan sinemacılar her türlü sürprize hazırlıklı olmalı.

Bir festivalde sürpriz faktörünün bu kadar öne çıkması doğru mu peki? Ana jürinin bu yılki başkanı Tuncel Kurtiz'in sürpriz ödüller açıklanmadan önce yaptığı konuşmada dikkat çektiği türden görüş farklılıklarının bir sanat eserini değerlendirirken asla sözkonusu olmaması gereken "zevkler ve renkler tartışılmaz" boyutuna varması, o festivalde verilen ödüllerin değerinin sorgulanmasına neden olmaz mı?

Oysa en azından ana hatları belirlenmiş bir kimlik kazanmak yolunda atılacak adımlar, örneğin filmlerin, jürilerin ve ödüllerin belli bir anlayışı temsil eden belli kriterlere göre seçilmesi, özellikle son dört yıldır uluslararası planda da kabul görme yolunda çok önemli ilerleme kaydeden Altın Portakal gibi köklü bir organizasyona çok şey kazandırabilir. Görüş farklılıkları yine olacak, ödüller yine tartışma yaratacaktır, ama kararların önceden ortaya konmuş kriterlere göre verildiğinin bilinmesi bu tartışmaların festivalin tutarlılığını ve dolayısıyla saygınlığını zedeleyecek bir zemine kaymasını engeller.

Her şey bir tarafa, Altın Portakal bu yıl birbirinden ilgi çekici yerli filmlerle dolu bir sezon olduğunu gösterdi önümüzde. Umarım hepsi vizyonda seyirciyle buluşma fırsatı bulur.

Yeni sayıda görüşmek üzere herkese iyi seyirler.

Senem İşmen

İÇİNDEKİLER

GÜNDEM

ARMAĞANLAR

Koleksiyon Kartı: "Gece Bekçisi"
Afişetler: "Ölüm Yarışı", "Kartal Göz", "Mustafa", "Zor Karar".
Büyük Boy Afişler: "Quantum of Solace" ve "Madagaskar 2".

ayın filmleri

"High School Musical 3: Senior Year"

Zor Karar, Düşes, Arkadaşımın Aşkı, Gomorra, Son Cellat, Nekrüt, Güneş'in Oğlu, Gitmek, Fireflies in the Garden, Fırtına, High School Musical 3: Senior Year, Issız Adam, Rüya, Madagaskar 2, Limon Ağacı, Lorna'nın Sessizliği, Inju: Karanlığın Laneti, Bo Chi Tung Wah, Destere, Pardon! Seni Seviyorum, Sınıf, Quantum of Solace, Rec, Osmanlı Cumhuriyeti, Aramızda Casus Var.

AYIN FİLMLERİ

ZOR KARAR

BANGKOK DANGEROUS

Yönetmen: Oxide Pang Chun, Danny Pang. Oyuncular: Nicolas Cage, Shahkrit Yamnarm, Charlie Yeung, Panward Hemmanee, Nirattisai Kaljaruek, Dom Hetrakul, Tuck Napaskorn, Steve Baldocchi, Chris Heebink, James With. Senaryo: Jason Richman. Görüntü Yönetmeni: Decha Srimantra. Kurgu: Mike Jackson, Curran Pang. Müzik: Brian Tyler. Yapım Tasarımcısı: James William Newport. Yapımcı: Nicolas Cage, Norman Golightly, William Sherak, Jason Shuman. Süre: 99 dk. Yapım: ABD (2008). İthalatçı: TMC Film. Dağıtımcı: UIP.

Gösterim Tarihi: 31 Ekim 2008

Joe (Nicolas Cage), acımasız suç patronu Surat'ın (Nirattisai Kaljaruek) dört düşmanını öldürmek üzere Tayland'ın başkenti Bangkok'a gelir. Bu ülkeyi hiç tanımadığı için kendisine yardım etmesi ve yol göstermesi için Kong (Shahkrit Yamnarm) adlı bir dolandırıcıyla anlaşma yapar. İşini tamamladıktan sonra onu da öldürüp bütün izleri yok etmeyi planlamaktadır. Ancak tam bir yalnız kurt olan Joe kendisini bu genç adama akıl hocalığı yaparken bulacak, bu arada yerel bir dükkanda çalışan sağır ve dilsiz Fon'a (Charlie Yeung) da aşık olacaktır. Bangkok kentinin sarhoş edici güzellikleri içinde ilerlemeye çalışan Joe artık kendi varoluşunu sorgulamaya başlamıştır.

NOTLAR: Pang Kardeşler denince akla iki film geliyor: "The Eye" ve "Bangkok Dangerous". İlkinin yeniden çevrimine bulaşmayan Kardeşler, Hollywood'a yaptıkları "The Messengers"ın ardından, beraber yönettikleri ilk film olan "Bangkok Dangerous"ın yeniden çevrimiyle hayranlarını selamlıyor. Sağır ve dilsiz bir tetikçinin maceralarını konu alan 1999 tarihli orijinal yapımın senaryosunu ikiz kardeşler yazmıştı. Yeniden çevrimin senaryosu ise "Bad Company/Gizli Ortak" ve "Swing Vote/Oyum Kime?"den tanıdığımız Jason Richman tarafından yazılmış. Orijinaline sadık kalınmaya çalışılmış ancak başrolde Nicolas Cage'in oynayacağı kesinleşince hikâyede değişikliğe gidilmiş ve tetikçi, sağır-dilsiz olmaktan kurtarılmış. Onun yerine tetikçinin aşık olduğu kız, sağır ve dilsiz bir karakter haline getirilmiş. Çekimler orijinali gibi Bangkok'ta yapılmış. Pang Kardeşler, yönetmenlik işini dönüşümlü olarak üstlenmişler; önemli sahneler dışında ikisi aynı anda sette bulunmamış. Çekimler sırasında yaşanan ilginç bir olay, filmin neredeyse yarım kalmasına neden oluyordu. 2006'da başlayan çekimler sırasında Tayland'da darbe olmuş ancak korkulan olmamış ve çekimlere devam edilmişti.

DÜŞES

THE DUCHESS

Yönetmen: Saul Dibb. Oyuncular: Keira Knightley, Ralph Fiennes, Charlotte Rampling, Dominic Cooper, Hayley Atwell, Simon McBurney, Aidan McArdle, John Shrapnel, Alistair Petrie, Patrick Godfrey. Senaryo: Jeffrey Hatcher, Anders Thomas Jensen, Saul Dibb (Amanda Foreman'ın Georgiana: Duchess of Devonshire adlı kitabından). Görüntü Yönetmeni: Gyula Pados. Kurgu: Masahiro Hirakubo. Müzik: Rachel Portman. Yapım Tasarımcısı: Michael Carlin. Yapımcı: Michael Kuhn, Gabrielle Tana. Süre: 110 dk. Yapım: İngiltere, İtalya, Fransa (2008). Dağıtımcı: Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 31 Ekim 2008

On sekizinci yüzyıl sonları... Georgiana Spencer (Keira Knightley) 17 yaşındayken, güçlü ve zengin bir adam olan Devonshire Dükü (Ralph Fiennes) ile evlenmiştir. İngiliz halkının hayran olduğu, büyüleyici güzellikte bir kadındır o. Ancak elindeki tüm güce ve toplum içindeki popülaritesine rağmen aslında yalnız bir insandır. Yaşça kendisinden büyük kocasından beklediği ilgiyi bulamayınca kendine başka bir yol çizmeye karar verir. Umutsuzca aşkı arayan genç kadının Charles Grey (Dominic Cooper) ile yaşadığı tutkulu aşk, onu dönüşü olmayan bir noktaya getirecektir.

NOTLAR: İngiliz tarihinden süzülüp gelen bu gerçek yaşam öyküsü, yakın tarihli bir başka soylu kadının trajik hikâyesini akıllara getiriyor hemen; Lady Diana. Aslında Diana, Devonshire Düşesi Georgiana ile baba tarafından uzaktan akraba. İşin ilginci aralarında 200 yıllık bir zaman farkı olsa da ikisinin de birbirine benzer bir yaşam sürmüş olmaları. "The Duchess"in kaynağı Amanda Foreman'ın doktora tezi olan The political life of Georgiana, Duchess of Devonshire adlı biyografi. 1998'de basılan ve İngiltere'nin en prestijli edebiyat ödülü olan Whitebread Book ödülünü En İyi Biyografi dalında kazanan eser önceki yıllarda bir TV belgeseline daha sonra da Judi Dench'in yer aldığı bir radyo oyununa konu olmuştu. Susanne Bier'in "Things We Lost in the Fire"dan sonraki projesi olarak açıklanan "The Duchess"in yönetmen koltuğu sonradan İngiliz Saul Dibb'e emanet edildi. Filmin kahramanı kadar afişteki tanıtım cümlesi de hayli dikkat çekici. "There were three people in her marriage/Evliliğinde üç kişi vardı' şeklindeki cümle, Diana'nın kocasıyla ilişkisini anlattığı o ünlü röportajda söylediği 'evliliğimizde üç kişiydik' cümlesini anımsattı. Dönem filmlerinin vazgeçilmez oyuncusu haline gelen Keira Knightley ise karakterinin ve filmin, sözkonusu karşılaştırmalarla hiçbir alakası olmadığını öne sürdü.

Hazırlayan:
Müjde Işıl
mujde.isil@turkuvazdergi.com.tr

ARKADAŞIMIN AŞKI

MY BEST FRIEND'S GIRL

Yönetmen: Howard Deutch. Oyuncular: Kate Hudson, Dane Cook, Alec Baldwin, Jason Biggs, Diora Baird, Lizzy Caplan, Riki Lindhome, Mini Anden, Hilary Pingle, Nate Torrence. Senaryo: Jordan Cahan. Görüntü Yönetmeni: Jack N. Green. Kurgu: Seth Flaum. Müzik: John Debney. Yapım Tasarımcısı: Jane Ann Stewart. Yapımcı: Guymon Casady, Dane Cook, Adam Herz, Doug Johnson, Barry Katz, Gregory Lessans, Josh Shader, Brian Volk-Weiss. Süre: 101 dk. Yapım: ABD (2008). İthalatçı: Fida Film. Dağıtımcı: UIP.

Gösterim Tarihi: 7 Kasım 2008

Alexis (Kate Hudson), Dustin'in (Jason Biggs) hayallerindeki kadındır ve onu kazanabilmek için en iyi arkadası Tank'in (Dane Cook) yardımına basvurur. Kendisini "geri tepme uzmanı" olarak tanımlayan Tank, kadınları önce baştan çıkartıp sonra da onlardan ayrılma konusunda ustadır. Sevgilisi tarafından bir kenara atılmış erkeklerle sözlesme yapar, onların eski sevgilileriyle çıkarak o kadınlara hayatlarının en berbat iliskisini yasatır. Sonunda onunla iliski kuran kadınlar en kısa sürede eski sevgililerine geri dönüs yolları aramaya baslar. Sihirli değneğini Alexis üzerinde denemeye kalkısan Tank, hayatının en büyük sınavıyla karsı karsıya kalır. Alexis onun blöfünü görebilen ilk kızdır. Alexis'in zekası karsısında saskına dönen Tank, en iyi arkadası Dustin'e duyduğu sadakat ile onun kız arkadasına hissettiği tuhaf çekim duygusu arasında bocalamaya baslar.

NOTLAR: Yine Kate Hudson'ın basrolünde olduğu "How to Lose A Guy in 10 Days/Bir Erkek 10 Günde Nasıl Kaybedilir"in 'en kısa sürede eski sevgiliye nasıl dönülür' versiyonu... "My Best Friend's Girl"ün yönetmeni; hep komedi yapımlarının devam filmlerine ("Grumpier Old Man-Daha Hınzır İki Adam", "The Odd Couple II" ve "The Whole Ten Yards-Katil Komsum Geri Döndü") imza atan Howard Deutch. Yönetmenliğe 80'lerin ortalarında baslayan Deutch'un filmografisindeki ilk yapımlar romantik komedi türündeydi. Yönetmen, "My Best Friend's Girl" ile yeniden bu türe dönmüs oldu. "İliskileri özel yapan seyin ne olduğunu bulmaya calısıyorum. Ne zaman birbirleriyle flört eden bir erkekle bir kız görsem, neler yaptıklarını saatlerce izlesem yine de bıkmam" diyen Deutch çekimler sırasında oyuncuları, özellikle de Tank'i canlandıran Dane Cook'u doğaçlama oynaması için desteklemis. O kadar ki, bazı sahnelerin provalarında kamerayı sürekli kayıtta bırakmıs. Kate Hudson ise kendini "Sex and the City" kızı gibi hissettirdiği için bu filmin çekimlerinde çok eglenmis.

GOMORRA

Yönetmen: Matteo Garrone. Oyuncular: Salvatore Abruzzese, Simone Sacchettino, Salvatore Ruocco, Vincenzo Fabricino, Vincenzo Altamura, Italo Renda, Gianfelice Imparato, Maria Nazionale, Salvatore Striano, Carlo Del Sorbo. Senaryo: Maurizio Braucci, Ugo Chiti, Gianni Di Gregorio, Matteo Garrone, Massimo Gaudioso, Roberto Saviano (Roberto Saviano'nun Gomorrah adlı kitabından). Görüntü Yönetmeni: Marco Onorato. Kurgu: Marco Spoletini. Yapım Tasarımcısı: Paolo Bonfini. Yapımcı: Domenico Procacci. Süre: 137 dk. Yapım: İtalya (2008). Dağıtımcı: Özen Film.

Gösterim Tarihi: 14 Kasım 2008

İtalya'nın Napoli kentindeki acımasız suç örgütü Camorra, olusturduğu uyusturucu trafiği, topladığı haraçlar ve santaj paraları ile kendini finanse etmektedir. Bu zalim ve yozlasmış dünyada, binlerce cinayet ve sayısız suçun sorumlusu Camorra'dır. Ancak İtalya'daki moda ve çöp toplama gibi çesitli iş kolları da bu pisliğe bulasmış; siyaset ve finans sektörü de isin içine girmistir. Örgütteki insanların ise hiçbir seçim sansı yoktur ve her zaman Camorra'nın kurallarına uymak zorundadır.

NOTLAR: Camorra adlı Napoli mafyası, çesitli filmlere konu olup hakkında çesitli yazılar yazıldıysa da hiçbiri Roberto Saviano'nun 2006'da yayımlanan Gomorra adlı kitabı kadar etkili olmadı. Kitap piyasaya çıktığında Saviano henüz 27 yasındaydı ama bu genç yasına rağmen büyük bir cesaret örneği göstererek Camorra'nın kanlı içyüzünü tüm detaylarıyla anlatmıstı. Kitap adını Camorra'nın, günahkâr yasamları nedeniyle Tanrı'nın gazabına uğrayan Gomorrah sehriyle benzerliğinden almıstı. Gomorra'nın İtalya'daki satısları 1 milyon 200 bini asmakla kalmadı 42 dile de çevrildi. İste bu kitaptan, aralarında Saviano ve yönetmen Matteo Garrone'nun da bulunduğu 6 kisilik ekip tarafından senaryolaştırılan "Gomorra", örgütün hesabına çalışan bes adamın birbirine bağlı öyküsünü anlatıyor. Yönetmen Garrone, "Gomorra'yı çekerken elimdeki malzeme görsel açıdan o kadar güçlüydü ki, ben bunu sanki o mekânlarda tesadüfen bulunuyormuşum gibi, mümkün olduğunca gerçekçi bir sekilde yansıtmaya çalıştım. Filmi çekerken kendi tecrübe ettiğim hisleri seyirciye de aktarabilmenin en doğru yolunun bu olacağını düşündüm" demis. Gerçekçi dili ve içerdiği siddet ile son yılların en iyi mafya filmi olarak nitelendirilen "Gomorra" Cannes Film Festivali'nde Büyük Ödül'ün sahibi oldu. Önümüzdeki sene ise En İyi Yabancı Film dalında İtalya'nın Oscar adayı... Film yurt dışında basarıdan basarıya koşarken romanın yazarı ise kendi ülkesinde suikast tehditleriyle ve 24 saat polis koruması altında yaşamakta.

SON CELLAT

Yönetmen: Şahin Gök. Oyuncular: Kadir İnanır, Atilla Saral, Jülide Kural, Nihan Durukan, İskender Bağcılar, Hikmet Karagöz, Halil Kızbas. Senaryo: Macit Koper, Hülya İnis. Görüntü Yönetmeni: Ali Utku. Kurgu: Mevlüt Koçak. Müzik: Mazlum Çimen. Sanat Yönetmeni: Selda Çiçek, Davut Kanmaz. Yapımcı: Ali Zebir, Gülsah Zebil. Süre: 95 dk. Yapım: Hayalim Film - Türkiye (2008). Dağıtımcı: Medyavizyon.

Gösterim Tarihi: 7 Kasım 2008

Savcı Yusuf (Atilla Saral), devrimci oğlu Emre (Halil Kızbas) ile sürekli çatışmaktadır. Baba ile oğlu arasında kalan anne Pervin (Jülide Kural) ise ne kadar çabalasa da ikisi arasındaki gerilime engel olamaz. Bir gün, anne-babanın korktuğu başlarına gelir ve oğullarını bir çatışmada kaybederler. Suçluluk duygusuna kapılan Yusuf, evde bulduğu oğluna ait afişleri sokaklara asmaya çıkar. Bu eylem sırasında yakalanır ve bu çatışmada gerçekleşen bir asker ölümü de Yusuf'un üzerine kalır. Yusuf, artık idamla yargılanan bir mahkûmdur. Hapishanede Yusuf'un koğuşunda yatan arabacı Bayram (Kadir İnanır) ise saf ve zavallı bir mahkûmdur. Devlet tarafından Bayram'ın savunmasına atanan avukat, hakkındaki iddiaların düşürülmesine karşılık onu cellatlık yapmaya zorlamaktadır. Bayram, kendisini kanatları altına alan Yusuf'un tüm uyarılarına karşın cellatlık yapmayı kabul eder.

NOTLAR: Astığı astık kestiği kestik karakterlerin vazgeçilmez oyuncusu Kadir İnanır, "Son Cellat"ta ezik, zavallı bir kişilikle, kambur mahkûm rolüyle seyirciyi hayli şaşırtacak. 12 Eylül sonrası askeri cunta yönetimi döneminde geçen film bir yandan darbe atmosferini bir yandan da idam cezasını, farklı dünyalardan iki mahkûmun dostluğu çerçevesinde anlatıyor. Kadir İnanır'ın performansından dolayı Altın Portakal'da yarışmaya hak kazandığı şeklinde eleştiriler getirilen yapımın, bir TV filmi havasından kurtulamadığı da dikkatlerden kaçmıyor. Filmin çekimleri geçtiğimiz Ocak ayında -20 derece soğukta Amasya'da gerçekleştirildi. Hapishane sahnelerinin büyük bölümü Amasya Cezaevi'nde yapıldı. Çekimlerin onuncu gününde, filmin yapımcısı Ali Zebil'in hayatını kaybetmesi, film ekibine zor günler yaşatmıştı.

NEKRÜT

Yönetmen: Ulaş Ak. Oyuncular: Erkan Taşdöğen, Başak Sayan, Duygu Çetinkaya, Ferhat Yılmaz, Erol Günaydın, Selahattin Taşdöğen, Gamze Gözalan, Sinan Bengier, Mustafa Topaloğlu, Nuri Alço. Senaryo: Ulaş Ak. Görüntü Yönetmeni: Mehmet Gün, Demir Gökdemir. Müzik: Murat Özdemir. Yapımcı: Sebahattin Kat, Veysi Dündar. Süre: 105 dk. Yapım: Kat Prodüksiyon - Türkiye (2008). Dağıtımcı: Best Line Pictures.

Gösterim Tarihi: 31 Ekim 2008

Uzayın derinliklerinde Nekrüt gezegeninde yaşayanlar sadece ayran tüketerek yaşamlarını sürdürmektedir. Ne var ki, gezegenin ayran stokları hızla tükenmektedir. Gezegenin yönetim konseyi toplantı yapar ve yeryüzünde ayran üretiminin gerçekleştiği Dünya gezegeninden Türkiye'yi tespit eder. Nekrütlüler'in Türkiye'yi seçmelerinin iki nedeni vardır. İlki Türkler'in de ayran üreten ve tüketen canlılar olması, diğeri ise Nekrüt adının tersten Türken diye okunmasıdır. Türkiye'ye üç özel görevli gönderilir. Uzaylıların, Türkiye'ye gelişi akıl almaz bir serüvene dönüşür. Uzaylı kahramanlarımız, ilk defa karşılaştıkları bu dünyalıları keşfetmeye çabşırken biraz zorlanırlar. Dünyalılar için de durum çok farklı değildir.

NOTLAR: "Dün Gece Bir Rüya Gördüm" ve "Avrupalı"dan tanıdığımız Ulaş Ak, yeni filminde bir uzay komedisine soyunuyor. Çekimleri Edirne'de yapılan "Nekrüt"te konusuna uygun olarak Mustafa Topaloğlu'nu uzaylı kostümüyle izleyeceğiz.

GÜNEŞİN OĞLU

Yönetmen: Onur Ünlü. Oyuncular: Haluk Bilginer, Özgü Namal, Köksal Engür, Bülent Emin Yarar, Hümeyra, Tansu Biçer, Ahmet Kural, Görkem Yeltan, Burçin Yıldırım, Serkan Keskin. Senaryo: Onur Ünlü. Görüntü Yönetmeni: Aras Demiray. Sanat Yönetmeni: Çağlar Narler. Yapım: Eflatun Film - Türkiye (2008). Dağıtımcı: Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 7 Kasım 2008

Bütün hayatını bir mucize bekleyerek geçiren Fikri Şemsigil, sonunda bu mucizeyi yaşar ve 'Güneşin Oğlu' olduğunu öğrenir. Fakat yaşadığı mucize, düşündüğünün aksine Fikri Bey'in hayatını alt üst eder. Fikri Bey'in ruhu artık, çevresindeki insanların bedenlerine girip çıkmaktadır. Ve sonunda Fikri Bey, bu kez, yıllarca beklediği mucizeden kurtulmak için, gerçeklerin peşine düşmek zorunda olduğunu anlar. Olaylar çığırından çıkmıştır. Peki, karşı apartmandaki komşusu, dünyalar güzeli kız ne olacaktır?

NOTLAR: "Polis" ve "Çocuk"tan sonra Onur Ünlü'nün üçüncü filminin "Bankası" adlı proje olması bekleniyordu. Hatta bu proje bu sene Kültür Bakanlığı'dan 325 bin YTL destek almıştı. Ancak ne olduysa oldu, Ünlü "Güneşin Oğlu" ile beyazperdeye geldi. İşin ilginci, Ünlü'nün senaryosunu 9 günde yazdığı bu filmin çekimlerine geçtiğimiz Eylül'de başlamış ve sadece 10 günde tamamlamış olması. Yönetmen, şipşak tamamladığı "Güneşin Oğlu"nu 'fantastik mavra' yani fantastik palavra olarak tanımlamış. Filmin bir diğer özelliği de "Polis"ten sonra Haluk Bilginer ve Özgü Namal'ı ikinci kez biraraya getirmesi. Filmde Bilginer, "Polis"e nazire yaparcasına sürekli o ünlü beyaz takımıyla görünüyor.

GİTMEK

Yönetmen: Hüseyin Karabey. Oyuncular Ayça Damgacı, Hamali Khan, Emrah Özdemir, Mahir Günşıray, Volga Tekinoğlu, Ani İpekkaya, Cengiz Bozkurt, Nesrin Cavadzade. Senaryo: Hüseyin Karabey, Ayça Damgacı. Görüntü Yönetmeni: Emre Tanyıldız. Kurgu: Mary Stephen. Müzik: Kemal Sahir Gürel,Hüseyin Yıldız,Erdal Güney. Yapımcı: Hüseyin Karabey,Lucinda Englehart,Sophie Lorant. Süre: 92 dk. Yapım: Asi Film, Motel Film - Türkiye (2008). Dağıtımcı: Chantier Films.

Gösterim Tarihi: 14 Kasım 2008

Türkiye'de çekilen bir filmin setinde tanışan B sınıfı filmlerin etkileyici oyuncusu Iraklı Kürt Hama Ali (Hamali Khan) ile Türk oyuncu Ayça (Ayça Damgacı) arasında bir aşk başlamıştır. Film çekimleri bitmiş, Hama Ali, Irak'a, Ayça ise İstanbul'daki rutin yaşamına geri dönmüştür. Ayça ile Hama Ali arasındaki telefon bağlantısı sağlıklı yürümemektedir. Ayça onun için kaygılanmaktadır. ABD'nin Irak'a girmesi ve savaşın başlamasıyla beraber Ayça ile Hama Ali arasındaki iletişim tamamen kesilir. Ayça ona ulaşmak için her şeyi göze alarak Irak'a gitmeye karar verir. Bu dönemde ailesiyle, tiyatro çevresiyle ve kendisiyle mücadele etmek zorunda kalır. Savaş, bu iki sevgilinin buluşmasına izin verecek midir?

NOTLAR: Belgesel ve kısa filmleriyle tanınan Hüseyin Karabey'in ilk uzun metrajı "Gitmek", gerçekten yaşanmış bir aşk öyküsü sunuyor seyirciye. Ayça Damgacı'nın başından geçen öykünün üzerine Karabey de kendi yaşadıklarından ilaveler yapmış; birkaç hayali karakterin de eklenmesiyle "Gitmek"in senaryosu ortaya çıkmış. Başroldekiler gerçek yaşamdaki hallerini canlandırmışlar. Yönetmen filmde iki büyük kliseyi tersine çevirmiş. Birincisi cazibeli kadın-yakışıklı jön aşkının yerini kilolu bir kadın ve kel bir adamın aşkı almış. İkinci olarak da Doğu'dan Batı'ya kaçan insanlar yerine Batı'dan Doğu'ya giden bir insanın macerası anlatılmış. Çekim ekibi, sekiz hafta süren çekimler boyunca 6 bin kilometre yol kat etmiş. İstanbul'da başlayan çekimler Diyarbakır, Mardin, Silopi, Van, İran'ın Urmiye, Kuzey Irak'ın Erbil ve Süleymaniye kentlerinde yapılmış. Mahir Günşıray ve Ani İpekaya gibi usta isimlerin de rol aldığı "Gitmek"in kurgusunda ise Eric Rohmer'in kurgucusu Mary Stephen'ın adım görüyoruz. Yapım, Kudüs Film Festivali'nden FIPRESCI ödülü, Saraybosna Film Festivali'nden En İyi Kadın Oyuncu ve Tribeca Film Festivali'nden de En İyi Yönetmen ödülüyle dönmüştü.

BAHÇEMDEKİ ATEŞBÖCEKLERİ

FIREFLIES IN THE GARDEN

Yönetmen: Dennis Lee. Oyuncular: Ryan Reynolds, Julia Roberts, Willem Dafoe, Emily Watson, Carrie-Anne Moss, Hayden Panettiere, Ioan Gruffudd, Shannon Lucio, George Newbern, Cayden Boyd. Senaryo: Dennis Lee. Görüntü Yönetmeni: Daniel Moder. Kurgu: Dede Allen, Robert Brakey. Müzik: Javier Navarrete. Yapım Tasarımcısı: Robert Pearson. Yapımcı: Sukee Chew, Vanessa Coifman, Marco Weber. Süre: 120 dk. Yapım: ABD (2008). İthalatçı: Umut Sanat. Dağıtımcı: Özen Film.

Gösterim Tarihi: 14 Kasım 2008

Ünlü bir yazar olan Michael (Ryan Reynolds), bir kutlama için doğup büyüdüğü eve gitmektedir. Annesi Lisa (Julia Roberts), yıllar önce çocuklarını yetiştirmek için ayrıldığı kolejden mezun olacaktır. Ancak Michael'ın aklında, babası Charles (Willem Dafoe) ile yaşadığı ihtilaflar vardır. Evde yapmacık diyaloglar ve sahte neşeli anlar onu beklemektedir. Ona ümit veren tek şey ise teyzesi Jane (Emily Watson) ile görüşecek olmasıdır. Ancak elim bir kaza bu güzel günü onlar için kâbusa çevirir ve kutlamaları yarıda bırakır. Kutlama törenleri cenaze merasimine dönüşürken Michael da babası ile yaşadığı kırık dökük ilişkisi ile yüzleşmek zorunda kalacaktır.

NOTLAR: Yaklaşık 5 sene önce ödüllü kısa filmi "Jesus Henry Christ" ile adını duyuran Dennis Lee ilk uzun metrajında hayli iddialı bir projeye imza attı. Bir edebiyat uyarlaması izlenimi veren "Fireflies In The Garden" aslında yarı otobiyografik bir öyküye sahip. "Annemi beş sene önce bir trafik kazasında kaybettik. Daha sonra "You Can Count On Me" adlı filmi izledim. Bence bir ailenin başlarına gelen bir trajedi ile başa çıkmalarını anlatan harika bir filmdi. Bu, senaryoyu yazmam için bana ilham kaynağı oldu" demiş Lee. "Fireflies In The Garden"da da annelerini kaybeden yaslı bir ailenin bu kayıpla başa çıkma ve aralarındaki sorunları çözmeye çalışıp dağılmama çabaları anlatılıyor. Lee açısından hikâyenin anne tarafı biyografik, ama filmdeki baba karakteri ile yönetmenin öz babası arasında hiçbir benzerlik yok. "Charles, benim babam baz alınarak yazılmış bir karakter değil. Benim babam inanılmaz kibar ve sessiz bir adamdır" demiş Lee. Film, dağılmanın eşiğine gelen bu ailenin ilişkilerini günümüzle 20 yıl öncesi arasındaki gidiş dönüşlerle ve Michael'ın bakış açısıyla anlatıyor. Yapımın en büyük kozu ise birbirinden ünlü oyuncuları.

FIRTINA

Yönetmen: Kazım Öz. Oyuncular: Cahit Gök, Havin Funda Saç, Selim Akgün, Asiye Dinçsoy, Ali Geçimli, Kadim Yaşar, Bertan Dirikolu, Engin Emre Değer, Volga Sorgu, Feyzullah Gürdaş. Senaryo: Kazım Öz. Görüntü Yönetmeni: Ercan Özkan. Kurgu: Kazım Öz. Müzik: Ayhan Akaya, Vedat Yıldırım, Burak Korucu. Sanat Yönetmeni: Selda Çiçek. Yapımcı: Özkan Küçük, Kazım Öz. Süre: 155 dk. Yapım: Mezopotamya Sinema, Yapım 13 Film Prodüksiyon - Türkiye (2008). Dağıtımcı: Özen Film.

Gösterim Tarihi: 14 Kasım 2008

Cemal (Cahit Gök) büyük bir heyecanla beklediği üniversite sınavını kazanarak, küçük taşra kasabasından İstanbul'a gelir. Büyük şehrin kalabalığı içindeki yalnızlığı, aylar sonra tanıştığı sistem karşıtı devrimci bir gruba katılmasıyla birlikte sona erer. Grubun öncülerinden Helin (Asiye Dinçsoy) ile yaşadığı çatışma kimliğini keşfetmesi için de bir başlangıç olur. Cemal'in içinde başlayan yangın onu okumaya, araştırmaya ve zamanla kendi kimliğini bulmaya iter. Benzer süreci yaşayan Rojda (Havin Funda Saç) ve Orhan (Selim Akgün) da zamanla değişip grubun aktif birer üyesi olurlar. Henüz on sekiz-on dokuz yaşlarında olan bu gençler, koca bir dünyayı değiştirmenin hayalleri ile yaşamaya başlarlar.

NOTLAR: Kazım Öz, "Güneşe Yolculuk"ta yönetmen yardımcılığı yaptıktan sonra 2001'de ilk uzun metrajı "Fotoğraf"ı yönetmiş; bu filmle övgüler toplamış ve ödüller kazanmıştı. Daha sonra "Dûr-Uzak" adlı belgesele imza atan yönetmen ikinci sinema filmi ile yeniden beyazperdeye dönüyor. Öz, "Fırtına"da 90'ların başındaki öğrenci olaylarını merkeze alıyor. O dönemlerde kendisi de üniversite öğrencisi olan yönetmen, şahit olduğu olaylardan yola çıkarak yazmış senaryoyu. Hatta "Fırtına", Öz'ün ilk film projesiymiş ancak mevcut koşullar nedeniyle bunu ertelemeyi tercih etmiş. Bu sene İstanbul Film Festivali'nde Ulusal Yarışma bölümünde yarışan "Fırtına"nın İstanbul ayağı Kasım 2006-Şubat 2007 arasında, Tunceli-Dersim bölümü de Temmuz 2007'de çekildi. İstanbul'daki çekimler İstanbul Üniversitesi Beyazıt Kampüsü, Marmara Üniversitesi'nin Haydarpaşa Kampüsü ve Sümerbank'ın Beykoz'daki eski fabrikasında yapıldı. Tunceli'deki mekânlar ise Pertek, Kedek köyü ve Ovacık oldu. Yaklaşık 20 karakterin yer aldığı filmdeki genç oyuncular, 650 aday arasından yaklaşık 5 ay süren seçmelerden sonra seçildi.

HIGH SCHOOL MUSICAL 3: SENIOR YEAR

Yönetmen: Kenny Ortega. Oyuncular: Zac Efron, Vanessa Anne Hudgens, Ashley Tisdale, Lucas Grabeel, Corbin Bleu, Monique Coleman, Bart Johnson, Olesya Rulin, Chris Warren Jr., Ryne Sanborn. Senaryo: Peter Barsocchini. Görüntü Yönetmeni: Daniel Aranyo. Kurgu: Seth Flaum. Müzik: David Lawrence. Yapım Tasarımcısı: Mark Hofeling. Yapımcı: Bill Borden, Barry Rosenbush. Süre: 112 dk. Yapım: ABD (2008). Dağıtımcı: UIP.

Gösterim Tarihi: 14 Kasım 2008

Lise son sınıf öğrencisi olan Troy (Zac Efron) ve Gabriella (Vanessa Anne Hudgens), üniversiteyi farklı yerlerde okuyacaklar, dolayısıyla birbirlerinden ayrılacaklardır. Wildcats grubunun diğer üyelerinin de katılımıyla deneyimlerini, gelecekle ilgili umutlarını ve korkularını yansıtan bir bahar müzikali sahneye koyarlar.

NOTLAR: Zac Efron, Vanessa Hudgens, Ashley Tisdale, Lucas Grabeel, Corbin Bleu ve Monique Coleman'ın başrollerini paylaştıkları Disney yapımı TV filmi "High School Musical" 2006'da Disney Channel'da yayınlandığında 7.7 milyon kişiyle izlenme rekoru kırmış, iki de Emmy ödülü kazanmıştı. 100 ülkede 20 farklı dilde gösterilen bu popüler gençlik müzikalinin hemen ertesi sene 2. filmi beyazcamda yerini aldı. Seri sayesinde 15 milyondan fazla DVD, 13 milyonun üzerinde soundtrack ve 1 milyon konser bileti satıldı. 6 başrol oyuncusu da popüler oldu. Özellikle Zac Efron, "Hairspray"de rol alarak çıtayı iyice yükseltti. Şimdi izleyeceğimiz 3. film ise doğrudan sinema için hazırlanmış ilk yapım. Yönetmeni, senaristi ve ana karakterlerinde hiçbir değişiklik yok. Ancak yepyeni dans figürleri ve 10 tane orijinal şarkı yer alıyor yeni filmde. Serinin 4. filmi için de şimdiden hazırlıklar başladı. Ancak konusu lise son sınıfta geçen 3. filmden anlaşılacağı üzere serinin sevilen başkahramanları okuldan mezun olacakları için 4. filmde yer almayacak. İşte bu yüzden 4. filmin müstakbel kahramanları ile tanışacağız 3. filmde; yani Jemma McKenzie-Brown'ın canlandırdığı İngiliz drama kraliçesi Tiara Gold, Matt Prokop'un oynadığı yıldız atlet Jimmie Zara ve Justin Martin'in oynadığı Donny Dion... ABD, Kanada ve İngiltere'de 1000'den fazla genç oyuncu adayı arasından seçilen Prokop, Martin ve McKenzie-Brown, 4. filmin başkahramanları olacaklar. Önümüzdeki yıl çekilmesi planlanan 4. film ise büyük ihtimalle yine televizyon filmi formatında olacak.

Video kaydet ve izle

DVD kalitesinde video kaydet, 2.8 inçlik büyük ekranda videoları ve canlı internet yayınlarını izle, dilersen TV çıkışı sayesinde görüntülerini televizyon ekranında seyret. **Üstelik 6 aylık Mobil TV üyeliği[1] de hediye.**

Fotoğraf çek ve paylaş

Carl Zeiss optik desteğe sahip 5 MP kamerası ve Dual-LED Flash ile fotoğraf çek, konumuna göre etiketle (geotagging), MMS, Bluetooth veya internet bağlantısıyla sevdiklerinle paylaş.

Senin için önemli olan her şeyi sakla

16 GB dahili hafıza içinde 12.000'e[2] kadar şarkı ve 40[3] saate kadar video kaydı sakla.

İnternete bağlan

WLAN bağlantısı ve web tarayıcısı ile eksiksiz internet deneyimi yaşa.
3G[4] uyumlu şebekelerde yüksek hızla internette dolaş, paylaşmak istediğin her şeyi anında internete yükle.

Ücretsiz haritalar ve sesli navigasyon ile hiçbir yerde kaybolma

A-GPS[5] ve Nokia Maps ile aradığın yeri bul, yeni yerler keşfet. **Nokia N96 ile birlikte Nokia Maps Sesli Navigasyon Servisi 3 ay boyunca ücretsiz.**

Müzik dinle, oyunlar oyna, eğlencenin sınırlarını zorla

3.5 mm kulaklık çıkışı ve entegre 3D stereo hoparlörlerle gelişmiş müzik deneyimini yaşa. Nokia Video Center uygulamasıyla en sevdiğin videoları izle. **24 dizisinin bölümlerini ücretsiz izlemenin keyfini çıkar.** Dünyaca ünlü N-Gage oyunlarını oyna. **Üstelik 1 adet N-Gage oyunu da hediye.**

NOKIA
Nseries

1 Mobil TV servisi Mobilturk tarafından sağlanmaktadır. İlgili uygulamaya 1 Kasım 2008'den itibaren cihaz menüsü altındaki Download (İndir) seçeneğinden ulaşabilirsiniz.
2 Kapasite; Nokia Ses Yöneticisi'nde 48 kbps eAAC+ (M4A) kodlama ile şarkı başına 3:45 dakikaya dayanmaktadır. 128 kbps AAC kodlama kapasitesi [12.000] şarkı için uygundur.
3 Video kapasitesi; 96 kbps AAC ses ile birlikte 320x240 çözünürlükte H.264 768-kbps videoya dayanmaktadır. Müzik kapasitesi, şarkı başına 3:45 dakika ve 48 kbps eAAC+ kodlamaya dayanmaktadır.
4 Operatör desteği gerektirmektedir.
5 A-GPS veri alanı gerektiren ağa bağlı bir özelliktir. Ek ücretler uygulanabilir. Nokia Maps Türkiye haritası İstanbul ve Ankara illeri ile anayolları içerir.

AYIN FİLMLERİ

ISSIZ ADAM

Yönetmen: Çağan Irmak. Oyuncular: Cemal Hünal, Melis Birkan, Yıldız Kültür, Şerif Bozkurt, Gözde Kansu, Aslı Aybars, Goncagül Sunar, Tarık Ündüz, Veda Yurtsever İpek, Pınar Şenol. Senaryo: Çağan Irmak. Görüntü Yönetmeni: Gökhan Tiryaki. Kurgu: Ruşen Dağhan. Müzik: Aria, Cenk Erdoğan, Cengiz Onural, Bora Ebeoğlu. Sanat Yönetmeni: Murat Güney. Yapımcı: Mustafa Oğuz. Yapım: Most Production - Türkiye (2008). Dağıtımcı: Most Production.

Gösterim Tarihi: 7 Kasım 2008

30'lu yaşlardaki Alper (Cemal Hünal), kendi restoranının sahibi olan iyi bir aşçıdır. Lüks yaşamayı seven; hayatını yaptığı yemekler, günübirlik ilişkiler, paralı kadınlar üçgeninde yaşayan bir adamdır. 20'li yaşlarının sonlarındaki Ada (Melis Birkan) ise çocuk kostümleri tasarlayıp diken, hayatta fazla inişleri çıkışları olmayan genç bir kadındır. Bir gün eski bir kitabı bulabilmek için Beyoğlu'nda dolaşırken Alper ile aynı kitapçıya girer. Çapkın bir adam olan Alper, Ada'nın güzelliğinden etkilenir ve onunla tanışır. Alper kopamadığı özgür hayatının içerisinde Ada'ya yer açmaya çalıştıkça, kendi alanının daraldığını fark eder. Ada ise Alper'in kalbindeki mikroptan habersiz, aşkın keyfini çıkarmaktadır.

NOTLAR: Bir önceki filmi "Ulak" ile zamandan ve mekândan muaf bir masal anlatan Çağan Irmak, yeni filmi "Issız Adam"da günümüze dönüyor; metropol yaşantısının ve modern zamanın yalnızlaştırdığı insanları anlatıyor. Irmak, arka arkaya çektiği filmlerde aynı oyuncularla çalışma geleneğini "Issız Adam"da da sürdürüyor. Ancak bu sefer oyuncu kadrosunda Fikret Kuşkan, Şerif Sezer ya da Çetin Tekindor yok. Tecrübeli oyuncular yerine genç isimlerle çalışmayı tercih etmiş yönetmen. "Issız Adam"da, "Ulak"ta izlediğimiz Cemal Hünal ve Melis Birkan başrolleri paylaşıyorlar. "Issız Adam" ismi hiçbir kadına bağlanmadan yaşamaya alışmış Alper'in yalnızlığını ve göreceli özgürlüğünü simgeliyor sanki. Bir açıdan da genç adamın yeni bir beraberliğe başladığı ve kendisine, aşık olup bağlanmak-bağımsız kalmak çatışması yaşatan güzel Ada'ya hitabını da anlatıyor gibi.

RÜYA

BI-MONG

Yönetmen: Kim Ki-Duk. Oyuncular: Jo Odagiri, Lee Na-yeong, Zi-a, Tae-Hyeon. Senaryo: Kim Ki-Duk. Görüntü Yönetmeni: Kim Gi-tae. Kurgu: Kim Ki-Duk. Müzik: Park Ji. Yapımcı: Kim Ki-Duk, Song Myung-chul, David Cho, Kai Naoki, Kunizane Mizue. Süre: 93 dk. Yapım: Güney Kore (2008). İthalatçı: Bir Film. Dağıtımcı: Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 7 Kasım 2008

Jin (Jo Odagiri), rüyasında bir trafik kazasına neden olmuştur. Uyandıktan hemen sonra kâbusta gördüğü mekâna gider ve burada kısa bir süre önce gerçekten de bir kazanın olduğunu öğrenir. Polisi izleyen genç adam, olayın şüphelisinin evine gider. Şüpheli Ran (Lee Na-yeong) adlı genç bir kadındır. Ran suçlamaları reddetmekte ve bütün gece uykuda olduğunu iddia etmektedir. Polis Ran'ın ifadesini de Jin'in söylediklerini de ciddiye almaz. Jin, Ran ile aralarında açıklanamaz bir bağ olduğunu anlar. Uyurgezer olan Ran gerçek hayatta, Jin'in rüyalarında gördüklerini gerçekleştirmektedir.

NOTLAR: Güney Kore sinemasının medarı iftiharı Kim Ki-Duk, her seneye bir film ilkesine hafiyen uyarak 2008 yapımı 15. filmiyle hayranlarını selamlıyor. Adından da anlaşılacağı ve yönetmeninden de bekleneceği üzere film, düşle gerçek arasında gidip gelen bir aşk öyküsüne sahip. Başrollerde Koreli ünlü aktris Lee Na-yeong ve Japon bağımsız sinemasının yıldızı Jo Odagiri var. Filmde Lee Na-yeong dahil bütün oyuncuların Korece konuşmalarına rağmen Odagiri'nin rolünü Japonca oynaması yani Jin karakterinin Koreli karakterlerle Japonca konuşması, filme yönelik en yaygın eleştiriydi. Yönetmenin bu konudaki yorumuysa "Yabancı dilde rol yapmaya zorlanmaktansa kendi dilinde konuşması daha iyidir" şeklinde oldu.

MADAGASKAR 2

MADAGASCAR: ESCAPE 2 AFRICA

Yönetmen: Eric Darnell, Tom McGrath. Seslendirenler: Ben Stiller, Chris Rock, David Schwimmer, Jada Pinkett Smith, Sacha Baron Cohen, Cedric the Entertainer, Andy Richter, Bernie Mac, Thomas Stanley, Conrad Vernon. Senaryo: Eric Darnell, Tom Mcgrath, Etan Cohen. Müzik: Hans Zimmer. Yapımcı: Mireille Soria, Mark Swift. Yapım: ABD (2008). Dağıtımcı: UIP.

Gösterim Tarihi: 28 Kasım 2008

Aslan Alex, zebra Marty, zürafa Melman ve suaygırı Gloria, penguenlerin tamir ettiği eski bir uçakla Madagaskar'dan Afrika'ya doğru havalanırlar. Hayvanat bahçesinde doğup büyümüş kahramanlarımız, Afrika macerasında hayatlarında ilk kez kendi cinslerinden hayvanlarla karşılaşacaktır. Afrika çok geniş ve büyük bir yer gibi gözükmektedir. Peki ama Central Park'taki kendi yuvalarından daha iyi ve daha güvenli midir?

NOTLAR: New York'taki hayvanat bahçesinden firar eden ve kendilerini Madagaskar Adası'nda bulan bir grup hayvanın maceralarını izlemiştik ilk filmde. DreamWorks'ün dünya çapındaki hasılatı 532 milyon doları geçen 2005 tarihli animasyonu "Madagaskar"ın devam filminde olaylar kaldığı yerden devam ediyor. Yeni hikâyede kahramanlarımız bu kez de Madagaskar'dan firar edip uçakla anavatanları Afrika'ya gidiyorlar. Burada akrabalarıyla tanışıyorlar ve bilmedikleri bu topraklarda sudan çıkmış balığa dönüyorlar. İlk filmin ara sıra ortaya çıkan kahramanları sabotajcı penguenler, ikinci filmde hikâyenin büyük bölümünde yer almakta. İkinci filmin yönetmenleri ve seslendirme kadrosunda bir değişiklik yok. DreamWorks'ün seriyi ikinci filmde sonlandırmayacağı da belli oldu. 3. film için 2011 tarihi şimdiden kesinleşti gibi.

Beni Hatırlayınız

Yazan ve Yöneten:
Can Dündar

Müzik:
Goran Bregovic

Mustafa

NTV KO'MEDYA
ORTAK YAPIMI

SİNEMALARDA

www.mustafa.com.tr

SABANCI
KATKILARIYLA

LİMON AĞACI

ETZ LIMON

Yönetmen: Eran Riklis. Oyuncular: Hiam Abbass, Doron Tavory, Ali Suliman, Rona Lipaz-Michael, Tarik Kopty, Amos Lavi, Amnon Wolf, Smadar Jaaron, Danny Leshman, Hili Yalon. Senaryo: Suha Arraf, Eran Riklis. Görüntü Yönetmeni: Rainer Klausmann. Kurgu: Tova Asher. Müzik: Habib Shadah. Yapım Tasarımcısı: Miguel Markin. Yapımcı: Eran Riklis. Süre: 106 dk. Yapım: İsrail, Almanya, Fransa, (2008). İthalatçı: Bir Film. Dağıtımcı: Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 14 Kasım 2008

İsrail Savunma Bakanı, Filistin sınırına bir villa inşa ettirir. Tam da bu sınırda Filistinli dul bir kadın olan Selma'nın (Hiam Abbass) limon bahçesi vardır. İsrail güvenlik güçleri, Selma'nın ağaçlarının, Bakan'ın güvenliğini tehdit ettiği gerekçesiyle kesilmesi için karar çıkartır. Selma, limon ağaçlarını kurtarmak için İsrail devletiyle mücadeleden sakınmaz. Genç Filistinli avukatı Ziad Daud (Ali Suliman) ile İsrail yüksek mahkemesine başvurur. Limon bahçesiyle ilgili kavga, İsrailli Bakan ile eşinin de aralarının bozulmasına yol açar. Bakan'ın eşi, Filistinli komşusuna hak vermektedir. Selma, tuttuğu avukata âşık olup, bir de üzerine davası uluslararası bir hadiseye dönüşünce her şey karmakarışık hale gelir.

NOTLAR: İsrailli yönetmen Eran Riklis'in 4 sene aradan sonra imza attığı yeni filmi "Limon Ağacı"nın prömiyeri bu sene başında Berlin Film Festivali'nde yapıldı ve 20 bin oyla festivalde İzleyici Ödülü'nü kazandı. İsrail Film Akademisi tarafından da tam 7 dalda aday gösterildiği törenden Hiam Abbas, En İyi Kadın Oyuncu ödülüyle döndü. "Limon Ağacı"nda başrolleri paylaşan Abbas ve Ali Suliman'ı "Paradise Now/Vaat Edilen Cennet"te de birlikte izlemiştik. Suliman, bu filmde intihar bombacısını, Abbas da diğer intihar bombacısının annesini canlandırmıştı. Eran Riklis "Limon Ağacı"nın senaryosunu, 4 sene önce "The Syrian Bride"da olduğu gibi gazeteci ve belgeselci Suha Arraf ile birlikte yazmış. Sınırların ve savaşların anlamsızlığını kara komediyle anlatan filmde, başkahraman Selma'nın İsrail Devleti'ne kafa tutuşu, Davud'un Golyat'a karşı savaşını da simgeliyor. Yönetmen senaryoyu yazarken sık sık haberlere konu olan; evini, toprağını ya da ağaçlarını korumaya çalışan Filistinlilerin dramlarından ilham almış. "Duygusal ve zihinsel pek çok sınıra ya da duvara sahip olduğumuzu düşünüyorum. Özellikle Orta Doğu'da gelenegin, dinin ve geçmişten gelen düşmanlığın meydana getirdiği öyle çok duvar var ki..." diyen Riklis, bir yanda hakkını korumaya çalışan Selma, bir yandan da ona hak veren İsrailli bakan karısı karakterleriyle teraziyi dengede tutmaya çalışmış.

LORNA'NIN SESSİZLİĞİ

LE SILENCE DE LORNA

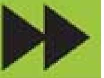
Yönetmen: Jean-Pierre Dardenne, Luc Dardenne. Oyuncular: Arta Dobroshi, Jérémie Renier, Fabrizio Rongione, Alban Ukaj, Morgan Marinne, Olivier Gourmet, Anton Yakovlev, Grigori Manukov, Mireille Bailly, Stéphanie Gob. Senaryo: Jean-Pierre Dardenne, Luc Dardenne. Görüntü Yönetmeni: Alain Marcoen. Kurgu: Marie-Hélène Dozo. Yapım Tasarımcısı: Igor Gabriel. Yapımcı: Jean-Pierre Dardenne, Luc Dardenne, Denis Freyd. Süre: 105 dk. Yapım: Belçika, Fransa, İngiltere, İtalya, Almanya (2008). İthalatçı: Bir Film. Dağıtımcı: Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 28 Kasım 2008

Belçika'da yaşayan Arnavut kökenli Lorna'nın (Arta Dobroshi) hayali, erkek arkadaşı Sokol (Alban Ukaj) ile birlikte bir bar açabilmektir. Genç kadın, gerekli parayı sağlayabilmek için çete lideri Fabio'nun (Fabrizio Rongione) şeytanca planının parçası olur. Fabio, Lorna ile Claudy (Jérémie Renier) arasında sahte bir evlilik ayarlamıştır. Bu evlilik Lorna'ya Belçika vatandaşı olma fırsatını verecek ve Lorna daha sonra aynı fırsatı beklemeden elde etmek için yüklüce para ödemeye hazır olan bir Rus ile evlenecektir. Fakat ikinci evliliğin mümkün olabilmesi için Fabio, Claudy'yi öldürmeyi planlamıştır. Lorna sessiz kalabilecek midir?

NOTLAR: Dardenne Kardeşler'e Cannes Film Festivali'nde En İyi Senaryo ödülü getiren "Le Silence de Lorna" Belçikalı ustaların o hem sert hem de duyarlı üslubunun tüm izlerini taşıyor. Filmin geçmişi "L'Enfant/Çocuk"a kadar uzanıyor. Bu filme başlamadan önce genç bir kadından dinledikleri hikâye Dardenne Kardeşler'i çok etkilemiş. Brüksel'de yaşayan kadın, onlara erkek kardeşinin başından geçen bir olayı anlatmış. Kadının kardeşi uyuşturucu bağımlısıymış ve Belçika'daki Arnavutluk mafyasından bir teklif almış. Bu teklife göre eğer bir Arnavut hayat kadını ile evlenirse iyi para alacakmış. Ancak kız kardeşi, böyle anlaşmalı evliliklerin, uyuşturucu bağımlılarının yüksek dozdan ölümüyle sonuçlandığını bildiğinden ona evlenmemesini söylemiş ve kardeşi de onu dinlemiş. Gerçekte yaşanmış bu hikâyeden yola çıkan Dardenne Kardeşler, 'Eğer bu evlilik gerçekleşseydi kadın, uyuşturucu bağımlısı kocasının ölmesine izin verir miydi, vermez miydi?" sorusuna odaklanarak "Le Silence de Lorna"nın senaryosunu yazmışlar. Film, senaryosu kadar Lorna'yı canlandıran Arta Dobroshi'nin performansıyla da büyük beğeni topladı. Filmde Fransızca konuşan Dobroshi'nin filmin kadrosuna seçilmeden önce Fransızca olarak sadece haftanın günlerini söyleyebilmesi de bir başka ilginç detay.

INJU: KARANLIĞIN LANETİ

INJU, LA BÊTE DANS L'OMBRE

Yönetmen: Barbet Schroeder. Oyuncular: Benoit Magimel, Lika Minamoto, Shun Sugata, Maurice Bénichou, Takumi Bando, Toshi Fujiwara, Tomonobu Fukui, Ryo Ishibashi, Sean Muramatsu, Erika Niibo. Senaryo: Eitan Arrusi, Jean-Armand Bougrelle, Frédérique Henri, Barbet Schroeder (Rampo Edogawa'nın Injû adlı romanından). Görüntü Yönetmeni: Luciano Tovoli. Kurgu: Luc Barnier. Müzik: Jorge Arriagada. Yapım Tasarımcısı: Fumio Ogawa. Yapımcı: Vérane Frédiani, Franck Ribière. Süre: 105 dk. Yapım: Fransa (2008). İthalatçı: Sinetel. Dağıtımcı: 35 Milim.

Gösterim Tarihi: 21 Kasım 2008

Alex Fayard (Benoit Magimel) başarılı bir cinayet romanı yazarıdır. Son kitabının yayımı için Japonya'ya davet edilir. Burada bir akşam Tamao (Lika Minamoto) adlı bir geysa ile tanışır. Tamao, Alex'le beraber geçirdiği zaman içerisinde kendisine en derin korkularından bahseder. Eski erkek arkadaşı olan başarılı Japon gerilim romanı yazarı Shundei Oe, kendisini öldürmekle tehdit etmektedir. Alex Fayard, Oe romanlarına olan hayranlığından, Oe'yi çok iyi tahlil edebilmektedir, dolayısıyla Tamao'ya yardım edebileceğini düşünmektedir. Alex'in seyahati, hayal ve gerçeğin birbirine karıştığı bir dedektiflik öyküsüne, karmaşık ve gerilim dolu bir araştırmaya dönüşecektir.

NOTLAR: Sıkı hayranı olduğu Edgar Allan Poe'nun Japonca'daki telaffuzuna benzeterek adını Rampo Edogawa şeklinde değiştiren Taro Hirai, dedektif hikâyeleri ile ünlü bir Japon yazar. Onun 1928'de yayımlanmış Inju adlı romanından sinemaya uyarlanan "Inju, La Bête Dans L'ombre"un yönetmeni ise Barbet Schroeder. Bu seneki İstanbul Film Festivali programında yer alan "L'Avocat de la terreur/Terörün Avukatı" adlı belgeseli yöneten Schroeder, "Murder by Numbers/Adım Adım Cinayet"ten 6 sene sonra beyazperdeye dönüyor. Yeni filminin adının "avının üzerine atlamak için gölgede pusuya yatan hayvan" anlamına geldiğini açıklamış yönetmen. Schroeder, çekim mekânı aramak için 9 ay, çekim için de 3 ay yani toplamda tam bir yıl Japonya'da çalışmış. Fransız sermayesiyle çekilen yapımda başroldeki Benoit Magimel dışında neredeyse tüm kadro Japon oyunculardan oluşuyor.

BO CHI TUNG WAH

Yönetmen: Benny Chan. Oyuncular: Louis Koo, Barbie Hsu, Nick Cheung, Liu Ye, Flora Chan, Cheung Siu-Fai, Fan Siu-Wong, Beibi Gong, Robbin Harris, David Rock. Senaryo: Alan Yuen, Benny Chan, Bing Xu. Görüntü Yönetmeni: Adrian Pang. Kurgu: Chi Wai Yau. Müzik: Nicolas Errèra. Yapım Tasarımcısı: Chung Man Yee. Yapımcı: Benny Chan, Tao Jiang, Albert Lee, Kevin Yung. Yapım: Çin, Hong Kong (2008). Dağıtımcı: Pinema.

Gösterim Tarihi: 21 Kasım 2008

Yalnız bir baba olan Bob (Louis Koo) işindeki sorunlar yetmezmiş gibi özel yaşamında da problemler yaşamaktadır. Kızkardeşi bile onu kendine getirmek için oğlunu alıp Çin'e gitmekle tehdit etmektedir. Bir gün Bob'u Grace (Barbie Hsu) adlı yabancı bir kadın arar. Kaçırıldığını söyleyen kadın, kendisini ve kızını kurtarması için ona yalvarır. Bob, önce bunun bir şaka olduğunu düşünse de olayın peşine düşmeye karar verir.

NOTLAR: Hollywood hep Uzak Doğu filmlerinin yeniden çevrimlerini yapacak değil ya, arada sırada (Kevin Costner'ın The Bodyguard'ının Jet Li'li versiyonu The Bodyguard from Beijing gibi) Uzak Doğu da Hollywood'dan ithalat yapabiliyor. "Bo chi tung wah" (Connected) 2004 yapımı "Cellular"ın yeniden çevrimi. David R. Ellis'in yönettiği filmin başrollerini Kim Basinger, Jason Statham, Chris Evans ve William H. Macy paylaşmıştı. Yeniden çevrimi ise Jackie Chan ile ortak filmleri olan, Hong Kong aksiyon sinemasının yönetmenlerinden Benny Chan kotardı. Chan, hikâyeyi Çin kültürüne ve anlayışına uyarlayabilmek için yaklaşık iki yıl yeni senaryo üzerinde çalışmış.

DESTERE

Yönetmen: Gürcan Yurt, Ahmet Uygun. Oyuncular: Peker Açıkalın, Önder Açıkbaş, Ali Çatalbaş, Tuna Orhan, Selin Denizli, Volkan Demirok, Ceyhun Feysan, Erol Günaydın, Halil Kumova, Devrim Atmaca. Senaryo: Gürcan Yurt. Görüntü Yönetmeni: Tolga Kutlar. Yapımcı: Şenol Zencir. Yapım: Zero Film - Türkiye (2008). Dağıtımcı: Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 21 Kasım 2008

Hayrettin (Peker Açıkalın) ve Hayati (Önder Açıkbaş) aynı köyde yaşayan iki Trakyalı çiftçidir. Bir gün ikisi birlikte gözlerini bir köy evinin bodrumunda açarlar. İkisi de ambarın iki ayrı köşesine ayaklarından zincirlenerek bağlanmışlardır. H'leri söyleyemediği için adları H harfiyle ile başlayan insanları işkenceden geçirerek öldüren Trakyalı bir seri katil tarafından kaçırılmışlardır. Hayrettin ve Hayati, katilin sesiyle banttan dinledikleri 'Oyun üüle oynanmaz, büüyle oynanır' oyununun tam ortasına düşmüşlerdir.

NOTLAR: Bu sene 5.si vizyona giren ve önümüzdeki yıl için de 6.sının yapılması planlanan "Saw-Testere" serisine rakip geldi! Robinson Crusoe & Cuma'nın çizeri karikatürist Gürcan Yurt'un senaryosunu yazdığı ve Ahmet Uygun ile birlikte yönettiği "Destere", adından da anlaşılacağı üzere ünlü seriyi tiye alıyor. "Destere"deki esprilerin kaynağı, filmdeki tüm karakterlerin adının H harfiyle başlaması.

AYIN FİLMLERİ

Ekim sürprizi

PARDON! SENİ SEVİYORUM

SCUSA MA TI CHIAMO AMORE

Yönetmen: Federico Moccia. Oyuncular: Raoul Bova, Michela Quattrociocche, Luca Angeletti, Francesca Antonelli, Francesco Apolloni, Cecilia Dazzi, Francesca Ferrazzo, Veronica Logan, Cristiano Lucarelli, Edoardo Natoli. Senaryo: Luca Infascelli, Chiara Barzini, Federico Moccia (Federico Moccia'nın aynı adlı romanından). Görüntü Yönetmeni: Marcello Montarsi. Kurgu: Patrizio Marone. Yapım Tasarımcısı: Maurizio Marchitelli. Yapımcı: Vittorio Cecchi Gori, Rita Rusic. Süre: 110 dk. Yapım: İtalya (2008). İthalatçı: Filma. Dağıtımcı: Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 26 Eylül 2008

Kırkına yaklaşan Alex (Raoul Bova) sabah işine giderken bir kavşakta, motosikletli Niki'ye (Michela Quattrociocche) çarpar. Bu karşılaşma, Alex'in oturmuş ve düzenli hayatını altüst eder. Niki, on yedi yaşının verdiği bütün masum neşesi ve şaşırtıcı bilgeliğiyle hayatına girer. Yıllardır birlikte yaşadığı kadının arkasında bıraktığı köhnemiş bütün kalıpları, yerleşik fikirleri ve kasvetli alışkanlıkları, hatta hüznü siler atar. Niki ona daha önce hiç gülmediği kadar gülmeyi göstermişken, Alex eski sevgilisiyle yaşadığı daha mantıklı hayatına döner. Niki ise yüreğinin derinliklerinde, geri döneceği hayaliyle Alex'i beklemektedir.

NOTLAR: Federico Moccia, yazdığı aşk romanları ile özellikle ülkesinde büyük bir hayran kitlesi edinmiş bir İtalyan yazar. İlk iki romanı da sinemaya uyarlanmış; Moccia da bunların senaryolaştırma sürecine katkıda bulunmuştu. Yazar üçüncü romanı Scusa Ma Ti Chiamo Amore'yi ise hem senarist hem de yönetmen olarak sinemaya uyarlayan isim oldu. Moccia'nın yönetmen koltuğuna oturması hiç şaşırtıcı değil aslında. Zira kendisi, Pipolo lakaplı yönetmen Giuseppe Moccia'nın oğlu ve kendi deyimiyle 'hayatının büyük bölümünü setlerde geçirdiği için teknik açıdan film yapmayı zaten bilen' biri. Hem baba mesleğini sürdürmenin hem de best seller olmuş romanının gücünü arkasına alan Moccia, "Scusa Ma Ti Chiamo Amore" ile hatırı sayılır bir başarıya imza attı. Film, İtalya'da Ridley Scott'ın "American Gangster"ının gişe başarısını ikiye katlayarak 24 milyon dolar hasılat elde etti. Filmin başrol oyuncularına da değinmeden geçmeyelim. Niki'yi canlandıran Michela Quattrociocche ilk defa bir filmde rol almış; film çekilirken henüz 19 yaşındaymış. Raoul Bova'yı ise sinemaseverler, Ferzan Özpetek'in "Karşı Pencere"sinden hatırlayacaktır. Aktör bu filmde karşı penceredeki yakışıklı Lorenzo'yu canlandırmıştı.

SINIF

ENTRE LES MURS

Yönetmen: Laurent Cantet. Oyuncular: François Bégaudeau. Senaryo: François Bégaudeau, Robin Campillo, Laurent Cantet (François Bégaudeau'nun aynı adlı kitabından). Görüntü Yönetmeni: Pierre Milon. Kurgu: Robin Campillo. Yapımcı: Caroline Benj, Carole Scotta. Süre: 128 dk. Yapım: Fransa (2008). Dağıtımcı: Barbar Film.

Gösterim Tarihi: 31 Ekim 2008

Filmle ilgili yazı 62. sayfada

QUANTUM OF SOLACE

Yönetmen: Marc Forster. Oyuncular: Daniel Craig, Mathieu Amalric, Judi Dench, Gemma Arterton, Olga Kurylenko, Rachel McDowall, Jeffrey Wright, Stana Katic, Giancarlo Giannini, Jesper Christensen. Senaryo: Neal Purvis, Robert Wade, Paul Haggis. Görüntü Yönetmeni: Roberto Schaefer. Kurgu: Matt Chesse, Richard Pearson. Müzik: David Arnold. Yapım Tasarımcısı: Dennis Gassner. Yapımcı: Barbara Broccoli, Michael G. Wilson. Süre: 106 dk. Yapım: ABD, İngiltere (2008). Dağıtımcı: WB.

Gösterim Tarihi: 7 Kasım 2008

Filmle ilgili yazı 48. sayfada

[REC]

Yönetmen: Jaume Balaguero, Paco Plaza. Oyuncular: Manuela Velasco, Javier Botet, Manuel Bronchud, Martha Carbonell, Claudia Font, Vicente Gil, Maria Lanau, Carlos Lasarte, Maria Teresa Ortega, Pablo Rosso. Senaryo: Jaume Balaguero, Luis Berdejo, Paco Plaza. Görüntü Yönetmeni: Pablo Rosso. Kurgu: David Gallart. Yapımcı: Julio Fernandez. Süre: 85 dk. Yapım: İspanya (2007). Dağıtımcı: Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 14 Kasım 2008

Filmle ilgili yazı 64. sayfada

OSMANLI CUMHURİYETİ

Yönetmen: Gani Müjde. Oyuncular: Ata Demirer, Sümer Tilmaç, Vildan Atasever, Ruhsar Öcal, Sezen Aksu, Ali Düşenkalkar, Atilla Olgaç, Kerem Kupacı, Belma Canciğer Müjde, Ceren Soylu, Özden Özgürdal, Caner Uncuoğlu. Senaryo: Gani Müjde, Gökhan Karagülle. Görüntü Yönetmeni: Uğur İçbak . Yapımcı: Şükrü Avşar. Yapım: Avşar Film - Türkiye (2008). Dağıtımcı: UIP.

Gösterim Tarihi: 28 Kasım 2008

Filmle ilgili yazı 68. sayfada

ARAMIZDA CASUS VAR

BURN AFTER READING

Yönetmen: Ethan Coen, Joel Coen. Oyuncular: George Clooney, Frances McDormand, John Malkovich, Tilda Swinton, Brad Pitt, Richard Jenkins, David Rasche, J.K. Simmons, Olek Krupa, Michael Countryman. Senaryo: Ethan Coen, Joel Coen. Görüntü Yönetmeni: Emmanuel Lubezki. Kurgu: Ethan Coen, Joel Coen. Müzik: Carter Burwell. Yapım Tasarımcısı: Jess Gonchor. Yapımcı: Ethan Coen, Joel Coen, Tim Bevan, Eric Fellner. Süre: 96 dk. Yapım: ABD, Fransa, İngiltere (2008). Dağıtımcı: Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 28 Kasım 2008

Filmle ilgili yazı 58. sayfada

TÜHHHHH
FİLMİN SONUNU
AĞZIMDAN KAÇIRIVERDİM!

BI BİSKREM VERSEM
Affeder misin?

BOX OFFICE

Hazırlayan: Tolga Akıncı
tolga.akinci@turkuvazdergi.com.tr

TÜRKİYE box office — 17 - 19 Ekim 2008

Filmin Adı	Dağıtım	Salon	Hafta	Seyirci	Top. Seyirci
1. Max Payne	Tiglon	69	1	35.264	35.264
2. Vicdan	Medyavizyon	131	2	24.471	77.907
3. Sevgi Fırtınası	Warner Bros.	52	1	24.002	24.002
4. Avanak Kuzenler	Özen Film	201	4	20.610	340.114
5. Ölüm Yarışı	UIP	63	1	20.070	20.070
6. Sevimli Dinazor Tatilde	Tiglon	67	1	15.152	15.152
7. Acaip Bi Film	UIP	65	1	11.138	11.138
8. Kartal Göz	UIP	89	3	10.077	80.876
9. Orijinal Cinayet(ler)	35 Milim	71	4	8.187	163.082
10. Vol.i	UIP	93	4	7.360	147.985

ABD box office — 17 - 19 Ekim 2008

Filmin Adı	Dağıtım	Salon	Hafta	Hasılat	Top. Hasılat
1. Max Payne	Fox	3.376	1	17.639.849	17.639.849
2. Beverly Hills Chihuahua	Buena Vista	3.239	3	11.422.425	69.282.560
3. The Secret Life of Bees	Fox	1.591	1	10.527.799	10.527.799
4. W.	Lions Gate	2.030	1	10.505.668	10.505.668
5. Kartal Göz	Paramount	3.326	4	7.029.718	81.021.825
6. Body of Lies	Warner Bros.	2.714	2	6.824.259	24.424.928
7. Quarantine	Sony	2.463	2	6.084.580	24.471.512
8. Nick and Norah's I. Playlist	Sony	2.241	3	3.693.384	26.500.875
9. Sex Drive	Summit	2.421	1	3.607.164	3.607.164
10. Sevgi Fırtınası	Warner Bros.	2.115	4	2.657.440	36.869.470

Rakamlar milyon dolar.

1 Yıl önce
2007
12 - 14 Ekim
1. Avrupalı
2. Son Ültimatom
3. Bitirim İkili 3
4. 1408
5. Yıldız Tozu

2 Yıl önce
2006
15 Eylül - 12 Ekim
1. Arabalar
2. Click
3. Sudaki Kız
4. Miami Vice
5. Dünya Ticaret Merkezi

3 Yıl önce
2005
16 Eylül - 13 Ekim
1. Cinderella Man
2. Tanrıdan Gelen
3. Ada
4. Davetsiz Çapkınlar
5. Gece Nöbeti

Bond, James Bond

Benim gibi siz de bir James Bond hayranıysanız, Daniel Craig'in ikinci defa başrolünde oynadığı 22. Bond filmi "Quantum of Solace"ı kaçırmayacaksınız demektir. Bu vesileyle, 21. Bond filminin gösterime girdiği ayda da yayınladığım listeyi güncelleyerek yeniden hatırlatmak istedim. Sadece son beş Bond filminin Türkiye seyirci rakamlarının yer aldığı listede tüm filmlerin ABD gişe başarısını bulabilirsiniz.

Film	Bond	ABD Vizyon	ABD Hasılat	TR Vizyon	TR Seyirci
Casino Royale	Daniel Craig	17.11.2006	$167.445.960	17.11.2006	255.734
Başka Gün Öl	Pierce Brosnan	22.11.2002	$160.942.139	17.01.2003	429.950
Dünya Yetmez	Pierce Brosnan	19.11.1999	$126.943.684	14.01.2000	395.667
Yarın Asla Ölmez	Pierce Brosnan	19.12.1997	$125.304.276	26.12.1997	317.217
Altın Göz	Pierce Brosnan	17.11.1995	$106.429.941	15.12.1995	206.894
Öldürme Yetkisi	Timothy Dalton	14.07.1989	$34.667.015	1989 Aralık	-
Yaşayan Gün Işıkları	Timothy Dalton	31.07.1987	$51.185.897	-	-
Bir Cinayete Bakış	Roger Moore	24.05.1985	$50.327.960	-	-
Ahtapot	Roger Moore	10.06.1983	$67.893.619	1987 Ocak	-
Yalnız Senin Gözlerin İçin	Roger Moore	26.09.1981	$54.812.802	1984 Ocak	-
Ay Harekatı	Roger Moore	29.06.1979	$70.308.099	1982 Eylül	-
Beni Seven Casus	Roger Moore	13.07.1977	$46.838.673	1982 Şubat	-
Altın Tabancalı Adam	Roger Moore	18.12.1974	$20.972.000	-	-
Yaşamak İçin Öldür	Roger Moore	27.06.1973	$35.377.836	1975 Ocak	-
Ölümsüz Elmaslar	Sean Connery	17.12.1971	$43.819.547	1972 Kasım	-
Kraliçenin Hizmetinde	George Lazenby	18.12.1969	$22.774.493	1979 Eylül	-
İnsan İki Kere Yaşar	Sean Connery	13.06.1967	$43.084.787	-	-
Yıldırım Harekâtı	Sean Connery	21.12.1965	$63.595.658	-	-
Altın Parmak	Sean Connery	22.12.1964	$51.081.062	-	-
Rusya'dan Sevgilerle	Sean Connery	08.04.1964	$24.796.765	-	-
Dr. No	Sean Connery	08.05.1963	$16.067.035	-	-

Not: 1990'dan önce vizyona giren filmlerin vizyon tarihleri sadibey.com sitesinden alınmıştır.

İNGİLTERE box office — 17 - 19 Ekim 2008

Filmin Adı	Dağıtım	Salon	Hafta	Hasılat	Top. Hasılat
1. Burn After Reading	Universal	396	1	1.807.990	1.807.990
2. Kartal Göz	Universal	362	1	971.226	971.226
3. Igor	Momentum	417	2	610.613	1.043.743
4. House Bunny	Sony	342	2	585.509	1.892.941
5. Aynalar	Fox	340	2	505.093	1.838.308
6. 96 Saat	Fox	335	4	460.300	5.446.294
7. How to Lose Friends ...	Paramount	390	3	379.248	3.487.778
8. Mamma Mia!	Universal	379	15	375.591	65.757.784
9. Sihirli Şehir	Entertainment	366	2	260.981	945.915
10. Tropik Fırtına	Paramount	258	5	241.036	8.355.711

Rakamlar milyon pound.

Brad Pitt — Aramızda Casus Var

2007	Korkak Robert Ford'un J.J.S.	26.360
2007	Ocean's Thirteen	340.425
2006	Babil	219.385
2005	Ocean's 12	454.382
2005	Bay & Bayan Smith	403.826

Kate Hudson — Arkadaşımın Aşkı

2008	Altın Şans	68.118
2006	Sen, Ben ve Dupree	72.515
2005	İskelet Anahtar	191.020
2003	Le Boşanma	15.157
2003	Bir Erkek 10 Günde Nasıl K.	148.740

ELEŞTİRMENLERİN YILDIZ TABLOSU

	Mehmet Açar	Kerem Akça	Okan Arpaç	Alkan Avcıoğlu	Burcu Aykar	Cumhur Canbazoğlu	Cüneyt Cebenoyan	Atilla Dorsay	Murat Erşahin	Engin Ertan	Ömür Gedik	Burak Göral	Senem İşmen	Tunca Arslan	Talip Ertürk	Ege Görgün	Müjde Işıl	Murat Özer	Uygar Şirin	Murat E. Eren	Alin Taşçıyan	Ali Ulvi Uyanık	Uğur Vardan	Burçin S. Yalçın	Fırat Yücel	Ortalama
Aşk Tutulması											2.5										1		1.5			1.66
Aşkın Peşinde		2.5	3.5	3				3	2.5		4						2.5	2	2.5		3	3	2.5	2.5	3	2.82
Avanak Kuzenler		1.5	0.5			1.5		2.5						1												1.40
Babil M.S.		2	2.5	2.5		2		3	2.5		2	2			2.5		2.5	2.5				2.5				2.37
Cinnet		2.5	2.5	1.5		1.5			1.5						2						1	3		2.5		2.00
Dehşet Treni		4	3	2			1.5		2.5					2			2	1.5			1	4		1.5		2.27
Devrim Arabaları						3	3	4			3.5										2	3.5	2.5	2		2.93
Dinle Neyden		0.5				3		2.5						2		3.5		2.5			1	3.5				2.31
Gitmek		2			1.5	3.5		3.5	2.5	2.5		3	2	2	2	3		2.5			4.5		3		2.5	2.66
Gölgeler		1	2.5	2.5		3.5			1						2		2		1		1	1.5				1.80
Kartal Göz		3.5	3.5	3		2.5	2	2	2.5	2	3.5	2	2		2.5	3.5	2.5			2	1.5	3		2.5		2.55
Lorna'nın Sessizliği	3	3	4			3.5		3.5	4	3.5				2	3.5		3.5		4		4.5				3.5	3.50
Max Payne			3			2.5							2	2		3.5	1.5	2.5			1	3.5		2.5		2.40
Mükemmel Bir Gün					1.5			3.5			3.5			3			3									2.90
Ölüm Yarışı			3	2.5		3		2.5	2					1			2	1.5			1	3.5		2.5		2.22
Paris		1		2.5		3	1.5	3	2									3			2.5	3			3	2.45
Rüya		0.5				3	1.5	1.5	2			2		2			1.5	2.5		2	5	2		1.5		2.07
Sevgi Fırtınası		1.5	2.5			2																3.5		2		2.30
Son Buluşma		1.5						3	4		4			4							3	4				3.35
Süper Ajan K9		0.5												1												0.75
Testere V						2			1													2				1.66
Üç Maymun		4			3	4.5	4	5	3.5	3	4.5	4	4	4	4	4	4	4.5		3.5	3	5	3.5	3.5	3.5	3.90
Vicdan	3	2.5	2	4	2	2.5	2.5	4.5	2.5	1.5	3.5	2.5	2.5	2	2.5		1.5	2	3	2	3		2	2.5	2.5	2.54

Koyu renkte olan bantlar en yüksek yıldız ortalamasına sahip olan filmleri gösterir.

Seyir Defteri

UYGAR ŞİRİN
uygarsirin@yahoo.com

* Hollywood animasyonlarının yeni altın çağının bittiğini söylemiş miydim? Son 5-6 yılda bu türün sadece iki güzel (=taze=yenilikçi) örneğini izledim: "Surf's Up" ve "Flushed Away". Gerisi aynı şablon, hatta yer yer aynı sahneler. "Wall-E" de farklı bir kulvardan yarışa başlayıp göz doldursa da kısa bir müddet sonra benzer sulara dalıyor. Gerçi bu yıl izlediğim en iyi sahnelerden biri de bu filmde (Wall-E'yle Eve'in uzay boşluğunda, yangın söndürücü eşliğindeki dansı).

* "İşte Özgür Dünya", Ken Loach'un 90'ların ortalarından bu yana yaptığı ilk iyi film. Sebebi de o kadar basit ki: Çünkü bu filmin (iyi) bir hikayesi var. Loach filmlerinde 15 yıldır olay ve/veya mesaj ön planda, hikaye ise bunlara yem oluyordu. "İşte Özgür Dünya"da ise sade ama dört dörtlük bir senaryo var. Ana karakter, yan karakterler, dönüm noktaları, karakter gelişimi, her şey yerli yerinde, üstelik bir formülün parçalarıymış gibi durmuyorlar. Hikayenin doğal akışından ortaya çıkan bir cümle de yok değil ama bu durumda ona mesaj diyemiyoruz.

* Artık kabul edeyim, Guillermo Del Toro benim yönetmenim değil. "Hellboy 2"yi izlerken (tıpkı bazı başka Del Toro filmlerinde olduğu gibi) çeşitli kahramanların oyuncaklarının sergilendiği bir dükkandayım sandım. Etrafta dolaşıyorum, oyuncaklara bakıyorum, bir ikisini beğeniyorum, "Valla bravo, pek güzel yapmışlar" diyorum, fiyatlarına bakıyorum, sonra bir şey almadan çıkıyorum.

* Hollywood komedisi öldü, bitti mi? Amerikan komedilerinin bayrağını artık televizyon mu taşıyacak?" diye düşünüyordum ki "Tropic Thunder" çıkageldi. "Kim buzdolabının kapısını açık bıraktı?" ve "Ben çok yaramaz bir çocuğum, peder" diyorum, başka bir şey demiyorum.

* Sinema yazarlığında yüz yılı aşkın süredir aranan kestirme yol bulundu. Bir filme karşı herhangi bir his beslediğinizde, beğenin ya da beğenmeyin fark etmez, "Kral çıplak" yazıyorsunuz. Eğer o hissiniz aşırı miktardaysa "Kral çırılçıplak" yazıyorsunuz. Bundan sonrası sizin yaratıcılığınıza kalmış. "Kral yarı çıplak", "Kralın bir tek donu var", "Kral g-string giymiş", "Kral döpiyes" şeklinde devam edebilirsiniz kariyerinize.

* Sen Filmekimi'ni iple çek, sonra festivalin yedi gününün ikisini hasta yatağında geçir. Yazık tabii. Ayağa kalkıp izleyebildiğim filmlerle ilgili notları Defter'e düşeyim bari...

* Küçük Denizkızı Ponyo: Miyazaki'nin en sürükleyici filmlerinden biri. Sade ama lezzeti eksik değil. Mesajının sesi kısık (bu ay da "mesaj"a taktım), psikanalitik alt metni ise ayan beyan ortada (erkek ve kız çocuklarının büyüme travması).

* Zamanın Külleri Redux: Wong Kar Wai sinemasında tasarım her zaman önemli bir unsurdur, fakat "Zamanın Küllerinde" sinemanın önüne geçmiş. İnsanların yüzlerinde dalgalanan yansımalara, kadının rujunun kırmızısı ile başını dayadığı ağacın yeşilinin ahengine ya da usul usul dönen tel kafesin kadrajın sağında nasıl da güzel durduğuna bakayım derken filmi göremedim. Belki hikayede ne olup bittiğini çok anlamamamın da etkisi vardır bunda. Salondan çıkarken arkamdaki hanımefendi "Şiirsel ve muhteşem!" diye haykırıyordu, belki de o haklıdır. Bendeniz "bir filme 'şiirsel' dendi mi o filmden korkacaksın" ekolündenim.

* Gomorra + Sınıf + Beşir'le Vals: Bu üç filmi "türler arası sınır ihlalleri" parantezine alabiliriz. "Gomorra" ve "Sınıf" gerçek bir olayı ele alıp, hatta o olayın bazı kahramanlarını da oyuncu olarak kullanıp kurmaca bir film elde ediyorlar. "Beşir'le Vals" ise "gerçeğin ta kendisi" olarak tanınan belgesel diyarına, "gerçeğe en uzak" gözüyle bakılan animasyonu getiriyor. Bu biçimsel denemeler haber değeri taşısa da ortaya çıkan filmler o kadar değerli değiller bence. Sıradan filmler demiyorum ama kopardıkları fırtınayı hak edecek kadar değerli değiller.

* Lorna'nın Sessizliği: Senaryosu, dışardan baktığınızda hiçbir özelliği yokmuş gibi duran ama içinden fevkalade karmaşık -bir mekanizma çıkan kusursuz bir makinaya benziyor... Festivallerimizde yönetmenler gelip ders anlatmaya başladı ya ("master class" diyorlar), Dardennes Kardeşler'in dersine girip en ön sırada oturmak isterdim. Zira son iki filmlerini "Nasıl yapıyorlar bunu?" diye düşünerek izledim.

ELEŞTİRİ

ÜÇ MAYMUN KUTLUKHAN KUTLU kutlukhan@gmail.com

Bütünden parçalara

Ceylan'ın telaşsız gözlemciliği, karakterlerinin duygusal hazım problemini çarpıcı bir şekilde sinemasallaştırıyor.

"**Üç Maymun**" başladığında kendimizi bir nevi "film noir" evreninde buluyoruz: Perdedeki kareler bu sevilen ve pek sık esinlenilen türden tanıdığımız görsel motiflerle yüklü; üstelik de her şey bir suçla (ölümle sonuçlanan bir araba kazası) ve onun peşisıra gelen bencilce bir kararla tetiklendiğinden öykü de kara film sularına yakın seyrediyormuş gibi görünüyor... Ancak yerde yatan cesedin meşum karaltısına ve o cesetten sorumlu adamın yüzündeki müthiş kaygıya rağmen, izlediğimizin tam anlamıyla "tür sineması" olmadığını çıtlatan bir tekinsizlik de var ortada. Nitekim giriş sekansına veda edip de filmin baş karakterlerinin, yani Hacer, Eyüp ve oğulları İsmail'in evinden içeri adım attığımızda Nuri Bilge Ceylan'ın klasik kara filmin ayak izlerini takip etmenin çok ötesinde bir şeylerin peşinde olduğu tüm netliğiyle ortaya çıkıyor.

"Üç Maymun"un öyküsü kara filmler kadar Yeşilçam melodramlarından da öğeler taşıyor –öyle ki yönetmenin filmin üzerine çöreklenen "Yeşilçam klişelerine batma tehlikesi"ne kendini hiç kaptırmadan her bir "klişe"nin etrafından kıvraklıkla dolanması da filmin cazibesinin bir parçası halini alıyor. Öykü kabaca şöyle: Zengin adam işlediği suçun cezasını çekmemek için, şoförüne para karşılığında onun yerine hapse girmesini teklif ediyor. Şoförün teklifi kabul etmesi, karakterlerin sonuçlarıyla yüzleşmek istemeyerek duymazdan ve görmezden geldiği bir olaylar silsilesine yol açıyor. Bu olaylar yavaş yavaş bir "aldatma dünyası" yaratıyorlar ve herkesin nihayetinde "kendi işine öyle geldiği için" sesini çıkarmadığı boğucu bir "bastırma" havası hakim oluyor filme.

Bu "bastırma"nın yönlendirmesiyle "Üç Maymun", kara filmden doğrudan beslenmekten ziyade, bu türün daha önce keşfetmiş olduğu topraklara yeni bir yoldan varıyor. Bir bakıma kendi tematik gereksinimlerinden doğan yeni bir kara film ortaya çıkarıyor. Karakterlerin içinde olup bitenler dışarı sızmak, yani sinemasal açıdan varolmak için kıyasıya bir mücadele veriyorlar: Sarı ve yeşil tonlarının ağır bastığı renk paletinde insanların bronza çalan yüzleri metal tozuyla kaplanmış gibi görünüyor. Sanki dış dünyadan yalıtılmaya çalışılmış gibi. Ama bütün bu yalıtım içteki gerginliğin ve kaygının bedensel sıvılar ve sesler vasıtasıyla dışarı taşmasını engellemiyor. Kusma, kanama, sürekli terleme ve tabii bir de filmin ses tasarımının başlıca unsurlarından olan nefes alıp verme sesleri ile iç dünya bizim gözlemleyebildiğimiz dünyaya "nüfuz ediyor"... (Sadece karakterlerin değil, çevrenin resimleriyle de soluk kesici bir şekilde görselleştirilmiş bu "gözlemlenebilir dünya"nın bence tek davetsiz misafiri, ailenin ölmüş oğlu. Çocuğun bedenlendiği o hayli ürpertici sahneler belki baştan beri izlerini gördüğümüz şiddetli "sızıntı" halinin sembolik zirvesini teşkil ediyorlar ama "gergin karakterlerin stilize gerçekliği" ile hepten "gerçeküstü" arasındaki o hassas duvarı da alaşağı ediyorlar.)

"Üç Maymun" nihayetinde klasik anlamda bir öykü takip ediyor etmesine (Nuri Bilge Ceylan'ın şimdiye kadarki en "öykü tabanlı" filmi denebilir buna)... Gelgelelim öyküsüne klasik bir tavırla yaklaşmıyor. Yönetmenin önceki işlerinden epey farklı bir tarza sahip olsa da, hâlâ tam anlamıyla konvansiyonel sinema değil bu. Filmin konusuna baktığınızda her şey fazlasıyla tanıdık görünebilir ama "Üç Maymun"un asıl merkezi öykünün çizdiği genel eğri değil, ayrıntıları. Öykü, "akışı takip edilen" bir şey gibi değil de, parçaları incelenmesi gereken bir şey gibi ele alınıyor. Sanki popüler sinemanın gündelik gerçekliklerden dramatik öykü yaratma çabasının tersine, çok kullanılmış bir dramatik şemadan geri gelerek o gündelik gerçekliklere, detaylara ulaşılmaya çalışılıyor.

Buna paralel olarak her bir plan popüler sinema izleyicilerinin alışık olduğundan epeyce daha uzun duruyor perdede. Repliklerin kendileri kadar o repliklere nasıl varıldığına, eylemlerin kendileri kadar o eylemler arasındaki tereddütlere de önem veren bir anlatım tarzı bu. Alışıldık hazırcevap alışverişler gidiyor, onların yerine iç dünyalarıyla boğuşan insanların sadece söyledikleri şeylerle değil, hissettirdikleri şeylerle de yürüyen bir imalar dünyası geliyor. Her aşamada tam olarak onaylamadıkları ama işlerine gelen kararlar veren "Üç Maymun" karakterlerinin baştan sona bir duygusal hazım problemi yaşadığı söylenebilir; Nuri Bilge Ceylan'ın telaşsız gözlemciliği de bu hazım problemini çarpıcı bir şekilde sinemasallaştırıyor.

"Üç Maymun"un öyküsü genel olarak toplumun durumu hakkında bir mesaj gibi değil de, insan üzerine bir gözlem gibi yapılandırılmış olsa da, nihayetinde bu toplum üzerine bir şeyler de söylüyor. Anne, baba ve oğulun yarattığı mikro-toplumun içindeki ilişkileri, kendi sorumluluğunu üstlenmekten kaçarak her şeyi başlatan zengin patron Servet üzerinden Türkiye'nin geneline de yansıtmak mümkün. Seçimlerde aday olan Servet, sinirini bozan telefon konuşmasında "siyasete, vermek için değil, almak için girdiğini" söylüyor ama filmin hiçbir anında "verici" görünmüyor: Yaptıklarının sonuçlarından sürekli kaçan, her durumda bencilce kararlar veren biri. Sonra da kalkıp "politikada bizim gibilere yer yok" gibi bir yakınmayla zihninde kendisi hakkında nasıl çarpık bir imaja sahip olduğunu da gösteriyor. Belki de bu vasıtayla "Üç Maymun", kişisel "doğruluk pusulalarımız"ı görmezden gelerek kendi çıkarlarımız doğrultusunda karar vermekle kalmayıp, gittiğimiz yönün doğru olduğuna da kendimizi gayet güzel inandırdığımızı ima ediyor.

Film değil zaman makinesi

Türk sinemasının son 60 yılını kapsayan bir yolculuğa çıkmak ister misiniz?

"Vicdan"ı, yapabildiklerinden çok yap(a)madıkları yüzünden ve üstünü gizemli bir şekilde örten "Türk filmi" örtüsü yüzünden sevdim. Bir film değil de sanki, seyircisini Türk sinemasının geçmişine, daha çok 1975-85 arasına, oradan alıp daha da eskilere, Yeşilçam'ın özüne götüren, sonra tekrar bugüne taşıyan bir zaman makinesi.

Filmin ilk dakikalarında bir kiremit fabrikasından ayrıntılar görüyoruz. Çarklar, dişliler; işçilerin mutsuz, yorgun ve yoksul yüzleri; o yüzlerin önünden yeknesak bir hızla akıp giden üretim bandı; üst üste yığılan ürünler. Dumanlar, uğultular, tıkırtılar. Ve bizi bütün bunların arasında dolaştıran, anlamsızca hızlı bir kurgu.

Sinema koltuğundan bu manzaraya baktığınızda 30 yıl öncesine ışınlandığınızı sanabilirsiniz. Kamera açıları, çerçeveleri, rengi ve kurgusuyla, 70'lerin sonlarında çekilmiş "toplumcu" bir filmi izliyoruz sanki.

Ki bu bir Erden Kıral filmi de olabilir. İşte şu, Kıral'ın 30 yıl önce çektiği "Bereketli Topraklar Üzerinde"de olan bir sahnenin (işçinin kolunu makinaya kaptırdığı sahne) aynısı değil mi?

Bu arada Mahmut'un, Songül'ün kocası, Aydanur'un ise sevgilisi olduğunu ve bu üçlünün çocukluk arkadaşı olduğunu öğreniyoruz. Bu aşk üçgeni sayesinde hikayenin çerçevesi de Yeşilçam'a oturuyor.

Film ilerledikçe ana ve yan karakterleri tanıyoruz, zamanda yolculuğumuz ilerliyor. Kocasının ilişkisini bilen ama susan kadın, kasabanın "hafif kadın"ı olarak bilinen diğer kadın, kocası tek kolunu kaybedince gece gündüz çalışmak zorunda kalan genç kadın, kadının sıkıntısından faydalanmaya çalışan ustabaşı... Herkesin bildiği sırlar ve her şeyi kuşatan, varlığı yoğun bir sis bulutu gibi hissedilen cinsellik.

Gördüğünüz gibi artık 80'lerin ilk yansında, "şehirli aydın taşraya bakıyor" filmlerinin diyarındayız. Kasabanın boğucu, ataerkil mengenesininin sıkıştırdığı kadınların ve/veya aşıkların dünyası. Erkeklerin sadece emir kipiyle konuştuğu ("Evlen benimle", "Dön bana", "Gel yatağıma" deyip duran Mahmut gibi) bir dünya. Songül ve Aydanur bir rakı sofrasında bağıra çağıra "Lale Devri"ni söylerken, Ömer Kavur'un "Ah Güzel İstanbul"undaki rakı sofrasında "Pencereden Kar Geliyor"u söyleyen Kamil ile Cevahir'i seyrediyoruz sanki.

Sonra "Vicdan"ın kadınları Songül ve Aydanur, sevgililiği ima eden bir dostluk geliştirir ve bütün kasabaya kafa tutmaya başlarken, bizi de getirip 80'lerin ortasına bırakıyorlar. Bir köprünün üstüne çıkıp yaşadıkları kasabaya ana avrat küfreden bu iki kadın, Ömer Kavur ve Atıf Yılmaz'ın kasabalarındaki kadınları hatırlatıyor. Diyelim "Kırık Bir Aşk Hikayesi"nde kasabaya (ve aşık olduğu adama) inat, aşkını yaşamaya çalışan Aysel'i. Ya da etrafını bir duvar gibi çevreleyip onu yargılayan gözlere inat başını kaldıran "Mine"yi.

Film ortalarda bir yerde ani bir viraj alıyor. Hâlâ aynı dönemde, bu kez Bekir Yıldız ya da Osman Şahin'in kitabından uyarlanan bir filmdeyiz. Tıpkı o filmlerdeki gibi, baştan beri usul usul kaynayan hikaye patlıyor, bu kesif havayı haliyle kan dağıtıyor ve beklenmedik bir cinayetle hikayenin seyri değişiyor. Üstelik cinayet aleti de fabrikanın ürünü olan bir kiremit. (Altyapının üstyapıyı nasıl etkilediğini görüyorsunuz! Eh, bu durumda "Vicdan"ın Marksist bir film olduğu da söylenebilir sanırım. Ya da, 30 yıl önce söylenebilirdi.)

"Vicdan"ın ikinci perdesinde kasabadan büyük şehre taşınıp bir pavyon ve çevresine yerleşiyoruz. Büyük şehir ve pavyon Türk sinema tarihini boydan boya kesen iki unsur. 50 ve 60'ların "has" Yeşilçam filmlerinde ya da 80'lerin "şarkıcı türkücü" filmlerinde ya da günümüzün "taşraya dönüş" filmlerinde (mesela Zeki Demirkubuz'un "Kader"inde) çevredeki şehirlerden merkezdeki büyük şehre göç edenler ya da büyük şehrin merkezinden çevresine (yolu) düşenler illa ki bu mekanlardan geçer.

"Vicdan" böylece Türk sinema tarihindeki yolculuğunu 60 yıllık bir zamana yayıyor. Artık "Vicdan"da biri şarkı söylediğinde ağzı şarkıya uymazsa şaşırmıyoruz, çünkü 50'lerdeyiz. Bir devlet memuru bir konsomatrise aşık olduğunda şaşırmıyoruz, 60'larla 80'ler arası bir yerdeyiz. Bir kadın yıllardır kaçtığı belalısının şu anda tam arkasında durduğunu, hiç arkasına bakmadan anladığında şaşırmıyoruz, çünkü herhangi bir yılda ama muhakkak bir Türk filmindeyiz.

Filmin finalinde ise cinayet, tecavüz ve intiharın kol gezdiği Yeşilçam'ın (ve bu arada yine Zeki Demirkubuz'un) gözde mekanlarından karakoldayız. Yine tıkır tıkır bir ses. (Artık daktilo değil, bilgisayar.) Yine bir polis, bir zanlı. Ve Yeşilçam'ı özetleyen meşhur soru: "Neden yaptın?" Bize de bu yakışır: Türk sineması karakolda biter.

"Vicdan"ın bu tuhaf yolculuğunda Nurgül Yeşilçay ve Tülin Özen'in dört dörtlük oyunculuklarının payını teslim etmek gerek. Özellikle, her filminde kuşağının en iyi oyuncularından olduğunu kanıtlayan Tülin Özen, mağdurla mağrur arasında kolayca gidip gelen yüzü ve isyanının olduğu kadar hüznünün de altında yatan güçle, Süreyya Duru filmlerindeki Semra Özdamar'ı ve Yılmaz Güney filmlerindeki Melike Demirağ'ı hatırlatıyor. "Vicdan"ın afişindeki resmine bu gözle bakarsanız, 70'lerden kesilip yapıştırılmış bir anlam görebilirsiniz.

ELEŞTİRİ

LORNA'NIN SESSİZLİĞİ

ENGİN ERTAN engin_ertan@yahoo.com

Göçmenlerle ilgili filmler arasında dil ve iletişim sorununa en çarpıcı vurguyu yapanlardan birisi.

Dardenne kardeşler "Lorna'nın Sessizliği"nde seyirciyi sanki akmakta olan bir anlatının içerisine bırakıveriyorlar. İlk sahnelerde bile hikâyenin giriş bölümünde olduğumuza inanmak gerçekten zor, sanki başını kaçırmış gibiyiz. Perdedeki karakterler arasındaki ilişkiyi çözmekse ister istemez biraz zamanımızı alıyor. Film ilerledikçe Lorna'nın Belçika vatandaşlığı almaya çalışan Arnavut bir göçmen, aynı evi paylaştığı Claudy'nin ise onunla anlaşmalı evlilik yapan bir uyuşturucu bağımlısı olduğunu anlıyoruz. Fakat Dardenneler bu muğlaklığı film boyunca sürdürüyorlar. "Lorna'nın Sessizliği"nin evrenine girmeyi başardıktan sonra, bu tercihi giderek neden sonuç ilişkilerini atlamaktan ziyade, gereksiz detayları elemek şeklinde tanımlamak da mümkün.

Şaşırtıcı olmayacak şekilde, film boyunca çok sayıda kapı görüyoruz. Evlerin, odaların, dükkânların, dolapların kilitleri bir açılıyor, bir kapanıyor. Ayrıca Lorna sık sık ya kıyafetlerinin ceplerine, ya da çantasının gözlerine bir takım kağıtlar, belgeler veya nakit para sıkıştırırken görülüyor. Tüm bu kapıların, kilitlerin veya fermuarların hapsettikleri gerçek bir yana, filmin esas kapalı kutusu Lorna. Dardenne kardeşlerin senaryoları ve filmlerine uygun gördükleri isimdeki "sessizlik" sadece Lorna'nın kendisine Belçika vatandaşlığı sağlayan çetenin sırlarını saklamasına işaret etmiyor. Karşımızdaki aslında her daim sessiz bir karakter. Başka bir ülkede, sonradan öğrendiği bir dilde konuşmak zorunda. İletişim kurduğu kişilerse çoğunlukla isteyerek seçtiği değil, bir şekilde konuşmak zorunda kaldığı insanlar. Dolayısıyla Lorna'nın iç dünyasını veya motivasyonlarını açıklayabilecek tek şey de sessizliği.

Lorna karakteriyle ilgili bu saptamayı yaptıktan sonra, Dardenneler'in film için seçtikleri muğlak anlatı da işlevsel bir boyut kazanıyor. Örneğin bir önceki sahnede şen şakrak gördüğümüz karakterin, bir sonraki sahnede öldüğünü öğrenmek artık bizi şaşırtmıyor. Giderek hikâyenin veya gerçeğin bütününe tanıklık edemeyeceğimizi kabul ediyoruz. Bunun fazlalıklardan arındırılmış bir anlatı ve sessizlik kavramı üzerinden ilerleyişiyse filme apayrı bir anlam katıyor. "Lorna'nın Sessizliği" göçmenlerle ilgili filmler arasında dil ve iletişim sorununa en çarpıcı vurguyu yapanlardan birisi olarak yer alıyor.

Diğer yandan Dardenne kardeşler önceki filmlerinden alışık olduğumuz görsel tarzı burada da sürdürmekteler. Kamera mümkün olduğunca gözlemci pozisyonunda, filmin geçtiği mekânlarsa otantik. Oyuncu performansları da olabildiğince mesafeli ve sadeler. Tüm bu tercihler nedeniyle "Lorna'nın Sessizliği"nin sırtını gerçekçiliğe dayayan minimal bir stile sahip olduğunu söyleyebiliriz. Filmin gerçekçi hâliyle, içerikteki belirsizliğin bir tezat oluşturduğunu söylemek belki mümkün. Fakat Lorna'nın finalde kaçıp saklandığı orman bu gerçekçilik duygusunu büyük ölçüde kırıyor. Film boyunca, belki de ilk kez, genç kadını isteyerek konuşurken duyuyoruz. Bu kaçış alanını bir bakıma karakterin hayal dünyası veya bilinçaltı olarak da görmek de mümkün. Kaldı ki ormanların özellikle fantastik edebiyat veya masallarda böyle bir anlamı olduğunu da biliyoruz.

Hamile olduğuna ısrarla inanan Lorna'nın karnındaki bebekle diyaloğa girmesi, yukarıda bahsettiğimiz isteyerek konuşma hâline tekabül ediyor. Geleceği belirsiz genç kadının iletişim kurabileceği tek kişi henüz dünyaya gelmemiş, hatta kuvvetle muhtemel bir hayalden ibaret olan bebeği. Dardenneler'in dil veya iletişimle ilgili dertlerine dönecek olursak, bu final göçmen işçilerle ilgili izlediğimiz diğer pek çok filmdekinden daha ağır bir etki yaratıyor. Bazen sessizlik çok daha büyük bir erdem ve binlerce kelimeden daha anlamlı olsa bile, insanoğlunun konuşmaya, dokunmaya, iletişim kurmaya dair ihtiyacını "Lorna'nın Sessizliği" aracılığıyla bir kez daha kavrıyoruz. Lorna'nın o andan sonra kurtulup kurtulmamasının çok da anlamı kalmadığını, bu genç kadının anlaşmalı evlilikler, banknotlar, banka hesapları ve bir sürü entrika arasında, yabancısı olduğu bir ülkede ve dilde çoktan kaybolduğunu buruk bir hisle kabulleniyoruz.

Kendi dirimine ulaşmak

İlk filmi "Before the Rain/Yağmurdan Önce" (1994), Milcho Manchevski'nin tüm dünyada tanınmasını sağladı: Aşk, doğum, şiddet, ölüm, cinsellik, özgürleşme, mutluluk arayışı gibi önemli temalara duyduğu yoğun ilgi dikkat çekiyor, üst seviyede bir sosyal bilinç ve eşine az rastlanır bir insan sevgisiyle dolu olduğu anlaşılıyordu. Yönetmen, Makedonya'da bir dağ köyünün dingin atmosferi içinde yaşanan gerginliğin neden ve nasıl tırmanıp patladığını ustalıkla anlatmakla kalmıyor, hikâyesini Londra'ya da (benzer toplumsal sorunların artık yaşanmadığı Batı Avrupa'ya) yaymak suretiyle, deyim yerindeyse Avrupa'nın portresini kanla çiziyordu. Aslında tek bir bütün olan film hikâyesini, üç ayrı başlıkla sunmuş, film zamanıyla da ustaca oynayarak, akışı, üç durağı olan bir hat biçiminden çıkarmış, kendi üzerine kapanan bir çembere dönüştürmüştü. Filmin ilk bakışta görülebilen (zahiri) yönü buydu ve toplumsal temaları bakımından esere çok uygundu. Çeşitli sahnelerde, farklı vesilelerle somutlaşan çember motifi, (insan ilişkilerindeki şiddet konusunda tarihten gelen ve bugünkü koşullarla pekişen) kısırdöngüyü irdelemek için idealdi.

Filmin spiritüel temalarına, kolay görülemeyen (batın) yönlerine, repliklerde ve bir duvar yazısı olarak yinelenen bir cümle rehberlik ediyordu: "Zaman asla ölmez. Çember asla tamamlanmaz." Dolayısıyla bu cümle filmin "gizli" anlamlarını çözmek için bir anahtar işlevi üstleniyordu.

"Dust" da (2001) tinsel bir filmdi ve 19. yüzyıl sonlarında ABD'de, 20. yüzyıl başlarında Makedonya'da ve günümüzde Manhattan'da geçen yine üç hikâye vardı, ama bu kez bir değil, birbirinin içine geçen üç çember söz konusuydu (bir hikâyenin kahramanı, 100 yıl önce veya sonrasındaki hikâyede de görülüyordu.) Bir başka deyişle Manchevski, film zamanıyla oynamakla kalmıyor, seyircisini zamanın lineer akışından sıyrılmaya davet ediyordu.

"Yağmurdan Önce"nin tüm ana izleklerine görelilik, arınma, kefaret, diriliş gibi yeni temalar eklenmişti. Filmin adı gibi ("küller küllere, toz toza") iki erkek kardeş arasındaki ilişki de İncil kökenliydi (Habil ile Kabil) ve bu kez "Bu benim hikâyem" cümlesi yineleniyordu. Osmanlı İmparatorluğu'nun, Balkanlar'daki ulusların bağımsızlıklarını kazanma girişimlerine müdahalesine (ve bu süreçte yaşanan bol kanlı olaylara) epeyce yer veren Manchevski, tarihin de bir "kurmaca" olduğunu vurgulamayı ihmal etmemişti. Bir hikâye anlatıcısı olarak kendini özgürleştirmeye azami özen gösterdiği dikkat çekiyor, kullandığı trükler seyirciyi çok zorlayacak noktalara varabiliyordu. "Yağmurdan Önce"yi çok beğenenlerin önemli bir bölümünü şok edebilecek kadar farklı bir filmdi "Dust", ve tüm bunların doğal bir sonucu olarak selefi kadar beğenilmedi, ülkemizde zaten hiç gösterilmedi.

Son filmi "Senki-Gölgeler" ilk bakışta çok farklı algılansa da, aslında o kadar tipik bir Manchevski eseri ki, adeta -adı konmamış- bir üçleme bu filmle tamamlanıyor.

Filmin baş kahramanı Doktor Lazar (yine İncil kökenli bir isim, Hazreti İsa'nın dirilttiği Lazarus'tan geliyor) bir trafik kazası geçirip ölümden dönüyor. Hayatına giren (ve film ilerledikçe hayalet oldukları anlaşılan) varlıklarla arasında bir ilişki gelişmeye başlıyor. Bu yeni "aile"nin bireyleriyle (yaşlı kadın, genç kadın ve kucağında bir bebek olan yaşlı adam) Lazar arasında gelişen ilişki, yine kefaret (hem annenin günahının, hem Lazar'ın kazadan kurtarılmasının bedeli olarak), mutluluk arayışı ve ruhsal arınma temalarına ve tarihi olaylara bağlanıyor. Manchevski'nin filmin tinsel yönünü vurgulamak amacıyla yinelediği öğe bu kez şu cümle: "Senin olmayanı geri ver". Nitekim bu iade gerçekleştiğinde Lazar diriliyor, "ölü gibi" yaşamaktan (çok ünlü bir doktor ve dominant bir karakter olan annesinin ağırlığından, çoktan ölmüş bir ilişkiyi sürdürmeye çalıştığı karısından) kurtuluyor. Tabii ki bu soyut temalar, birkaç kez yinelenen somut tünel görüntüleriyle destekleniyor, tünel hem doğumun, hem ölümün simgesi oluyor.

Bu üç film içinde yapısı en karmaşık olanı bu, filmin derinlerine nüfuz etmek, yoğun bir emek ve sabır gerektiriyor. Bu da çok doğal, "kendi dirimine ölülerle iletişim kurarak ulaşmak" diye özetleyebileceğimiz bir ana fikirle ilk kez karşılaşıyoruz.

Tabii bir de Manchevski'yle uğraşmak hiç kolay değil. Hem çok başarılı bir yapı ustası, hem de felsefi donanımı üst düzeyde olan bir sanatçı. Projelerine uzun sürede ve çok araştırma yaparak hazırlanıyor, seyircinin karşısına (sadece senaryosu değil, ışığı, müziği, kurgusuyla) tam teçhizatlı olarak çıkıyor ve ondan da aynı özeni talep ediyor.

Üstelik çok da oyunbaz; gerçeğin sınırlarını araştırmayı sevdiği için, seyircinin algısıyla da oynuyor. Örneğin hayaletlere fiziksel beden gerektiren işler yaptırıyor, Lazar'ı araçtan çıkararak ölümden kurtarıyorlar mesela.

Böylece seyirciyi köşeye sıkıştırıyor: Ya bunun nasıl olabildiğini, yani Manchevski'nin mantığını öyle ya da böyle kavrayacak, ya da yönetmenin saçmaladığına hükmedecek.

Hayattaki her şey gibi filmler de göreli, bir filmin karakteri seyreden kişiye göre şekilleniyor ve üstelik bu kimlik zaman içinde değişiyor. Dolayısıyla saçmaladığına karar vermenin hiçbir sakıncası da yok.

Öyle ya, sonuçta "Bu onun hikâyesi"...

Filmin derinlerine nüfuz etmek, yoğun bir emek ve sabır gerektiriyor.

ORİJİNAL CİNAYETLER

Zaman kaybı…

Film, ülkemizde vizyona giren adıyla çelişiyor. En ufak bir orijinallik taşımayan yapım, sırtını tamamen, iki dev oyuncuya, yaşayan en önemli aktörlerden ikisine dayamış: Robert De Niro ve Al Pacino'ya… Michael Mann yönetimindeki 1995 tarihli "Heat / Büyük Hesaplaşma", bu iki ustayı bir araya getirmiş, Los Angeles'ı fon alan incelikli suç destanı, 90'lı yılların en önemli filmlerinden biri olmuştu. De Niro ve Pacino bu kez, orijinal olamayan cinayetler çevresinde dönen bir öyküde bir aradalar yine… Jon Avnet yönetimindeki suç dramı, yenilikçi bir kara film olabilecekken, son derece sıkıcı bir izlenceye dönüşmüş. Kendini fazlasıyla ciddiye alan yönetmen, elindeki iki dev ismi, son derece sevimsiz hale getirmiş. Bu denli usta oyuncuları, perdede bu denli itici kılmak kolay iş değil. Adını, Spike Lee'nin 2006 yapımı özellikli filmi "Inside Man / İçerideki Adam" ile duyup beğendiğim senarist Russell Gewirtz imzalı senaryo, aslında kötü değil. Hatta iyi. Bir yetersizlik öyküsü. Bir dostluk, kıskançlık, aşk, tutku, değişim, bozulma, çürüme, yenilenme hikâyesi. Sisteme muhalif duran bir yanı da var. Ama bütün bunlar, Jon Avnet'in elinde yok olup gitmiş. Öyküde var olan ve üzerine gidilebilecek her önemli nokta, sevimsiz bir oldu-bittiye, telaşlı bir baştan savmaya dönüşmüş. İncelikli bir dram olabilecek yapım, kaba ve sıradan bir TV filmi haline gelmiş birden. Yapımcı-yönetmen Jon Avnet, 1991'de yönettiği ilk sinema filmi "Fried Green Tomatoes/Kızarmış Yeşil Domatesler" ile dikkat çekmiş ve umut vaat etmişti. Ardı sıra yönettiği "War/Savaş", "Up Close & Personal/Çok Yakın ve Çok Özel" ve "Red Corner/Kızıl Köşe" beklentilerin altında seyreden ama yerlerde sürünmeyen sıradan filmler olarak yönetmenin kariyerine eklendiler. Jon Avnet, kendisinden beklenen filmi bir türlü çekemeyerek 90'ların ikinci yarısında beyazperde defterini 'yönetmenlik' anlamında kapadı ve yapımcılığa devam etti. On yıl süren TV çalışmalarının ardından 2007'de, yeniden beyazperde için bir film çekti Avnet. "88 Minutes/88 Dakika", başrole, yönetmenin yakın dostu olduğunu düşündüğüm Al Pacino'yu oturtuyor ve dev aktörün kariyerine utanılacak bir iş olarak yazılıyordu. Hızını alamayan Avnet, Al Pacino'nun yanına bu kez başka bir devi, De Niro'yu alarak çektiği ve sanırım, 'bakalım şimdi ne diyecekler' dediği "Righteous Kill/Orijinal Cinayetler"de çıtayı yere düşürmeyi yeniden başarmış. De Niro ve Pacino ise, karşılıklı oynadıkları, bir şeyler yapmaya ve filmi kurtarmaya çalıştıkları sahnelerde, 'olamaz' ve 'neden' yorumlarının dışında başka bir katkı sağlamıyorlar Jon Avnet'in filmine… Yazık, çok yazık diyerek ayrılırken salondan, insandaki dinmek, tükenmek bilmez hırsı ve iştahı düşündüm… Para, hırs, ne bileyim adını koyamadığım bir şey adına koskoca ve çok önemli kariyerlerini, olmayacak bir işe alet eden iki dev oyuncuya sitem ettim. Jon Avnet adını, herhangi bir afişte yeniden görmek istemediğime emin oldum ve kendimi gerçekten orijinal, sıradan olmayan bir şeyler yapmak, hayalkırıklığımı sarıp sarmalayarak tedavi etmek için sinemanın dışına attım. Olağanüstü ve orijinal bir gökyüzü ile karşılaştım binadan çıktığımda. Oh be dedim içimden. Yakın zamanda yitirdiğimiz dev şair İlhan Berk'in dediği gibi: "Dışanda bir dilim ekmek gibiydi gökyüzü".

GÖLGELER

Yağmurdan Sonra…

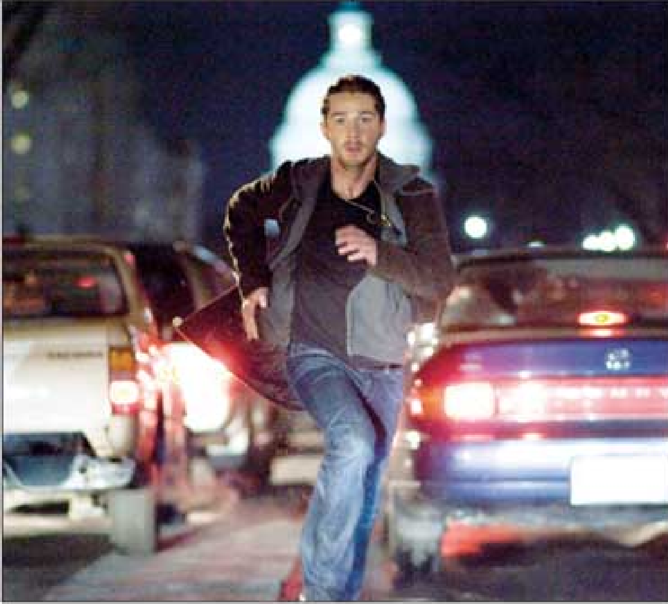
1994 tarihli ilk uzun metrajı "Before the Rain / Yağmurdan Önce" ile önemli bir yönetmen geliyor dedirten Makedonyalı Milcho Manchevski, aradan geçen 14 uzun yıla rağmen akıllarda 'tek filmle' kalmış bir sinemacı. 2001 yapımı western-dram "Dust"ın ardından ülkesinde çektiği üçüncü uzun metrajı "Senki/Gölgeler" ile gerçek bir hayalkırıklığı yaratıyor. En azından bende… Film, Hollywood'un çok iyi bildiği, ustası olduğu bir hayalet öyküsü anlatıyor. Daha doğrusu anlatamıyor. Bu hayalet öyküsü, ülkenin geçmişinde yatan toplumsal olaylarla harmanlanıyor ve ortaya tuhaf bir şey çıkıyor. Ne olduğu belli olmayan bir tür kırması. Korkudan, gerilime, dramdan, romantizme, erotizmden, tarihi-siyasi filme uzanan basbayağı kötü bir film "Gölgeler"… Makedonya manzaraları eşliğinde, tarihsel bir hesaplaşma, korkutamayan, hatta bir an bile ürkütemeyen bir korku malzemesi, gerçeküstü bir takım oluşlar, gelişigüzel kurgulanmış seks sahneleri, zorlama bir mistisizm, tam olarak bir zemine oturtulmayan anne-oğul ilişkisi, hepsinden öte de; hayatın anlamı soslu bir ahlak dersi… Ne yaptığını bilmeyen sinemacı, biraz yerel motif –ki özellikle görüntü ve müzik eşliğinde- kullanarak iki saat boyunca ahkâm kesiyor. Ancak çok acemi bir yönetmenin yapacağı türden üstelik. Hayalet öyküsü anlatmanın beyazperdedeki kodlarını bilmeden bu işe soyunup, ölümle-yaşam arasında gidip gelen politik ve tarihi bilinç üzerine bir eser yaratmak kolay değil. Olmamış da zaten. Birçok gelişme, olanak/olanaksızlık yüzünden sinemaya ara vermek, bir yönetmen için sağlıklı değil. Tabii ki bunun istisnaları var. Anlatacağı şeyleri demlendiren, uygun zaman arayıp az ve öz üreten, gerçekten istediğini çeken isimler var tabii. Ama Manchevski gibi, sinemaya adeta çivileme dalıp dikkat çeken, sonrada bunun mirasını yiyen ve tek atımlık barutu olduğunu, uzun zaman sonra çektiği üçüncü filmle kanıtlayan bir yönetmen için bu konu mevzu bahis değil tabii… Filmi izlerken, Manchevski, keşke alçak sesli, yalın, ufak bir aşk öyküsü veya erotik bir film çekseydi diye düşündüm… Özellikle yerel görüntüler ve uygun oyuncuların da katkısıyla ikincisinde oldukça başarılı olacağını da… Kendisi şahsım tarafından artık hep unutmak istediğim bir filmin yönetmeni olarak anılacak. "Yağmurdan Önce" iyiydi. Ancak yağmur dindi ve görünen manzara, beklenen manzara olmaktan çok uzak şimdi…

Murat Erşahin
murat.ersahin@superonline.com

KARTAL GÖZ

Amerikan Kartalı

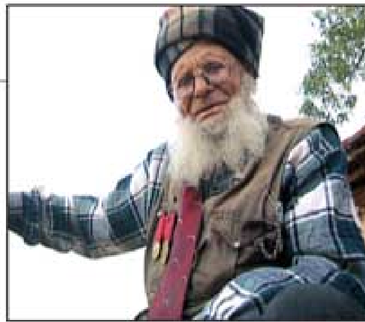
Steven Spielberg'in fikir babası olduğu ve yapımcılığını üstlendiği film, aksiyon içeren bir macera. "The Salton Sea", "Taking Lives", "Two for the Money" ve son olarak "Disturbia" adlı filmlerini izlediğimiz D.J. Caruso'nun yönettiği tempolu filmin başrolünü "Disturbia", "Indiana Jones ve Kafatası Krallığı" ve "Transformers" filmleriyle büyük bir çıkış yapıp, hızla yükselişe geçen yıldız adayı Shia LaBeouf üstleniyor. Michelle Monaghan, Rosario Dawson ve usta aktör Billy Bob Thornton'un genç aktöre eşlik ettikleri film, 98 tarihli "Enemy of the State" ve 2002 yapımı "Minority Report" filmlerinden esintiler taşıyor. Hitchcock filmlerine saygılarını sunmayı ihmal etmeyen öykü, insanın geliştirdiği teknolojinin, düzeni tehdit eden kötücül bir güce dönüştüğü noktada, dünyayı bekleyen olası felaketi taşıyor perdeye. Heyecan dolu temposu ve senaryosunda yer alan değinmelerle özellikle genç izleyicileri hedef alan filmin yumuşak karnı, keskin bir militarist söylem içermesi ve ABD politik sistemine muhalefet etmeyen uzlaşmacı tavrı. İçinde bulunduğumuz teknolojik düzenin bir 'düşman' haline gelmesi tuhaf gözükmemeli diyen film, özellikle iç güvenlik adına yeni bir komplo teorisi oluşturuyor. Bazıları tarafından, 11 Eylül'e yönelik 'içerden' oluştuğu söylenen saldırıya dair, 'eğer içerden oluşmuşsa, bu şekilde gelişmiş olabilir' şeklinde bir okuma, antitez içeriyor. Genç, ahlaklı, sorumluluk sahibi Amerikalı portresini iyice abartmayı da unutmuyor. LaBeouf'un canlandırdığı 'Jerry Shaw' karakteri, bütün kahramanlığı, nihayetinde 'babasının' gözüne girmek için yapıyor. Ödülü ise, kazandığı saygının ve devlet madalyasının yanında, kendisinden büyük, olgun ve seksi kadına sevgili-sevgili adayı olmak oluyor. Michelle Monaghan'ın oynadığı Rachel Holloman karakteri, filmde, her sıradan Amerikalı gencin hayallerini süsleyen bir sevgili/kahramana dönüşüyor. Amerikalı gençler, öyle sırtlarına çantalarını takıp, avare biçimde oradan oraya gezemez diyor film. Gençler, Hindistan'da aydınlanma, Uzak Doğu'da kendini bulma yerine, orduya yazılıp, iç güvenlik ve ülkesi için ciddi işler yapmalı diyor. Bir fotokopicide oturup saatlerce fotokopi çekmenin ne gibi bir geleceği ve saygınlığı olabilir ki… Olgunlaşmalı, büyümeli, aynı ülkesini yoktan var ederek kuran, büyük, geniş toprakları verimli hale getirip sulayan, demir yollarını inşa eden o eski kuvvetli beyaz atalarına, fedakâr(!) babalarına layık olabilecek biçimde yaşamalı. Sorumluluk almalı. Sonuçta mutlaka ödüllendirilecek. Ya olgun, seksi bir kadın, ya saygın bir rütbe veya iş, ya da para, madalya veya sert bir babanın şefkat ve saygı dolu bakışları ile… Kendi olabilecekken, sistemin 'iyi işleyen' herhangi bir dişlisi olacak… Evet; bu eleştiriler filmin iyi plastiği, akıcılığı, sonuçta işini iyi yapıp, eğlendirdiği gerçeği yanında belirtilmesi gerekli önemli noktalar. Son tahlilde, teknik kalitesi çok yüksek, özenle çekilmiş yapımın, sürükleyici bir seyirlik olduğu inkâr edilemez.

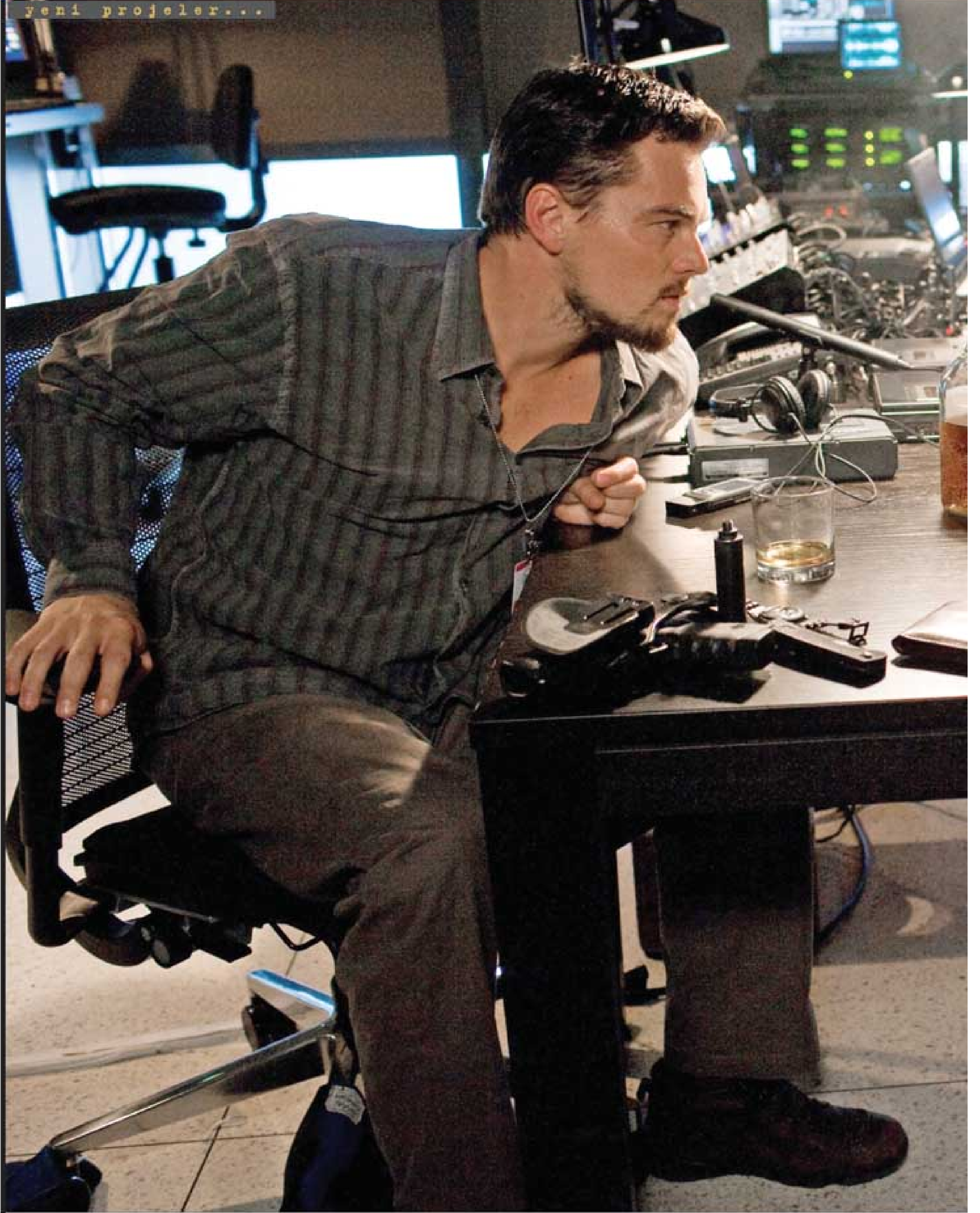
SON BULUŞMA

Çok değerli bir belge

Bu filme değinmeden geçmek olmazdı. "Selamsız Bandosu" ve "Züğürt Ağa" gibi nitelikli filmlerin yönetmeni Nesli Çölgeçen'in imzaladığı belgesel, Kurtuluş Savaşı'nın son tanıklarının, kahraman gazilerin öyküsünü yansıtıyor perdeye. Nişancı Er Ömer Küyük'ün, Süvari Çavuş Yakup Satar'ın ve Sıhhiye Onbaşı Veysel Turan'ın hikâyelerini… Artık hayatta olmayan üç 'son gazinin' 'son buluşmalarını'. Önce, Anıtkabir'i; ardından silah arkadaşlarını evlerinde ziyaret eden Gazi Ömer Dede ve birbirlerine sarılıp helalleşen üç kahraman… Kurtuluş Savaşı'nı kimlerin nasıl kazandığını, Cumhuriyet'i kimlerin nasıl kurduğunu bir kez daha anımsamak için şahit olunması gereken müthiş bir belgesel çekmiş Çölgeçen. Birebir, sohbet ortamında çekilmiş belgesel, gazilerin, o çılgın adamların ne denli fedakâr, aydın, cesur ve farklı olduklarını bir kez daha seriyor gözler önüne. Yoktan var edilen bir ülkenin, onur dolu bir kurtuluş savaşının, yepyeni bir cumhuriyetin bağımsızlık ve özgürlük aşığı mimarları onlar. Her zaman saygı ve minnetle anılması gereken ve artık benzerlerine rastlanmayan özel insanlar… Hayatının son günlerinde bir ev değil, bir okul yaptırmak için uğraşan Ömer Dede, elini tutan silah arkadaşına 'Sen Atatürk'ü gördün mü?' diye soran Yakup Dede ve

evindeki hasta yatağında ülke ve dünya meselelerini takip eden Veysel Dede'ye asla ödenmeyecek bir borcumuz olduğunu bilerek sürdürmeliyiz yaşamı… Bağımsızlık, özgürlük ve onur mücadelesinin son tanıkları aramızda yok artık. Ama onların omuz verdiği Cumhuriyet, bizlerin sorumluluğunda…

PEK YAKINDA

Terörist asmaca

Ridley Scott ve Russell Crowe ortaklığı "Body of Lies" ile sürüyor. CIA'in terör operasyonlarını konu alan "Body of Lies"da Crowe'un rol arkadaşı ise, 13 sene sonra aynı filmde biraraya geldiği Leonardo DiCaprio.

Hollywood'un 11 Eylül etkili politik gerilim sinema kuşağı "Body of Lies/Yalanlar Üstüne" ile devam ediyor. Filmin kaynağı The Washington Post'un ünlü köşe yazarı David R. Ignatius'un 2007'de yayımlanmış aynı adlı romanı. Babası eski Donanma Bakanı olan Ignatius, kendi deneyimleriyle hayal gücünü harmanlayıp "Body of Lies" adlı casus romanını yazmış; kitap yayımlanır yayımlanmaz da beyazperde uyarlaması için hazırlıklar başlamıştı.

Romanı sinemaya uyarlayan isim, geçtiğimiz sene "The Departed/Köstebek" ile En İyi Senaryo Oscar'ı kazanan William Monahan. Küçük bir bölümü de Ankara'da geçen hikâye, Orta Doğu menşeli terör örgütünün liderini yakalamak için CIA'in gerçekleştirdiği operasyonları anlatıyor. Ancak olaylar göründüğünden daha karmaşık. Bir terörist örgüt, dünyanın en iyi istihbarat örgütlerini atlatarak büyük çaplı bombalama eylemleri gerçekleştirmektedir. Ancak örgütün lideri hakkında ortada doğru dürüst bir bilgi yoktur. Bunun üzerine CIA, kendisi terör eylemleri düzenleyip bunu, peşine düştükleri terörist liderin işiymiş gibi gösterir. Amaç, örgütün liderinin tepkisini çekip onu saklandığı delikten çıkarmaktır. Bu operasyonda görevlendirilen ajanlar ise Roger Ferris (Leonardo DiCaprio) ve Ed Hoffman'dır (Russell Crowe). Ferris bizzat sahada görev alırken Hoffman ise ona lojistik destek sağlamaktadır.

Çekimleri ABD ve Fas'ta gerçekleştirilen "Body of Lies"daki aksiyon sahneleri, özellikle de bombalama sekansları çok dikkat çekici. Yönetmen bu sahneleri efektsiz çekmeyi tercih etmiş. Film, oyuncuları ile de turnayı gözünden vuruyor. Leonardo DiCaprio ve Russell Crowe, "The Quick and the Dead/Hızlı ve Ölü"den 13 yıl sonra ilk defa aynı filmde rol alıyorlar. "Body of Lies", DiCaprio'nun Ridley Scott ile ilk filmiyken, Crowe'un ise "Gladiator", "A Good Year-İyi Bir Yıl" ve "American Gangster-Amerikan Gangsteri"nden sonra yönetmenle 4. işbirliği. Crowe'un bu film için epey kilo aldığı ve "The Insider/Köstebek"teki görüntüsüne çok benzediği gözlerden kaçmıyor.

CASE 39

Korkma, yanında ben varım

Emily Jenkins adlı sosyal hizmet görevlisi, 10 yaşındaki Lillith Sullivan'ı ailesinden korumak üzere görevlendirilmiştir. Önceleri aile içi şiddet ve kötü muamele ile ilgili zannettiği bu dava giderek korkutucu bir hal alır. Zira anne-babası, tek kızları olan Lilith'i öldürmeye çalışmaktadır. "Case 39"ın konusu özetle böyle. Film, Alman yönetmen Christian Alvart'ın ilk Hollywood çalışması. Başrollerde ise Renée Zellweger ve Jodelle Ferland yer alıyor. 14 yaşındaki Ferland'ı daha önce "Silent Hill/Sessiz Tepe" ve "The Messengers" gibi yine korku-gerilim türündeki yapımlarda izlemiştik. Renée Zellweger ise "The Eye/Göz"ın yeniden çevrimi için adı geçerken tercihini "Case 39"dan yana kullanmıştı. Filmin çekimleri de konusu kadar heyecan dolu anlara sahne oldu. Özel efektlerin sebep olduğu yangın sonucunda tüm film seti ve çekim malzemeleri kül oldu. Ama neyse ki bu yangında kimse ciddi bir zarar görmedi.

PEK YAKINDA

THE TALE OF DESPEREAUX

Fare kardeş, bana bir masal anlat

Beyazperdenin en gözde kahramanları artık fareler... "Ratatouille"u takiben, Kate DiCamillo'nun aynı adlı romanından uyarlanan "The Tale of Despereaux"da da yine bir fare başrolde... Kahramanımız olan Despereaux adlı fare, bir insana, güzel prenses Pea'ya aşıktır. Despereaux'nun derdi bununla da bitmez. Zira kendisi kocaman kulakları ve minicik bedeniyle diğer farelerden de çok farklıdır. Her şeye rağmen Despereaux, hayranı olduğu şövalye masallarındaki gibi ünlü olmanın kaderi olduğuna inanmaktadır.

Universal'in animasyonu olan "The Tale of Despereaux"nun senaryosu sürpriz bir ismin kaleminde çıkma; "Pleasantville" ve "Seabiscuit/Zafer Yolu"nun yönetmeni Gary Ross. Filmin yönetmen koltuğunda iki isim oturuyor: "Flushed Away/Fare Şehri"nin yönetmenlerinden Sam Fell ile ilk kez yönetmenliğe soyunan animatör Robert Stevenhagen. Matthew Broderick, Emma Watson, Dustin Hoffman, Sigourney Weaver ve Kevin Kline'ın başı çektiği seslendirme kadrosu da tam bir yıldızlar karması.

HAZIRLIK AŞAMASINDAKİLER

MY NAME IS JODIE WILLIAMS

Sıradan bir öğretmenken düzenli yaşamını terk edip aktivist olan, tıpkı Lady Diana gibi kara mayınlarına karşı savaş veren ve yürüttüğü eylemlerle Nobel Barış Ödülü kazanan Jody Williams'ın hayatı beyazperdeye gelecek. "My Name Is Jody Williams" adını taşıyacak filmi, "The Kid/İçimdeki Çocuk" ve "Shall We Dance/Dans Edelim mi?"nin senaristi olarak tanınan Audrey Wells yönetecek. Filmin başkahramanı olan Jody Williams'ı da Naomi Watts canlandıracak.

13

2005 yapımı "13 Tzameti", Gürcü yönetmen Géla Babluani'nin ilk uzun metrajıydı. Bu filmi çektiği sırada henüz 26 yaşında olan Babluani, kara film türüne hakimiyeti ve gerilim atmosferi yaratmadaki başarısı nedeniyle övgülere boğulmuştu. Sundance Film Festivali'nde Jüri Büyük Ödülü alan yapım Hollywood'un gözünden kaçmadı ve yeniden çevrim hakları hemen satın alındı. 2010'da vizyona girmesi planlanan Hollywood yapımı "13"ün yönetmeni yine Babluani olacak. Sıradan bir adamın tesadüfen kanlı bir kumar şebekesinin oyununa katılmasını anlatan hikâye, büyük ölçüde korunacak ama yeni karakterlerle öykü daha da zenginleştirilecek. Orijinal filmin başrolünde yönetmenin kardeşi yer almıştı. Yeniden çevrimde Sam Riley'yi izleyeceğiz. Diğer oyuncular ise tam bir sürpriz. Mickey Rourke, 50 Cent ve Jason Statham da "13"ün kadrosuna katıldı.

BURIED

Oyunculuktan yetişme yeni nesil yönetmenlerin içinde Todd Field'in ayrı bir yeri var. 90'lar boyunca birçok kısa film kotaran Field, 2000'lerin başında rotasını uzun metraja çevirdi. Şimdiye kadar sadece iki film yönetti; "In the Bedroom/Yatak Odasında" ve "Little Children/Tutku Oyunları". Sadece bu iki yapımla bile o kadar başarılı oldu ki, neredeyse oyunculuğu geri planda kaldı ve adı artık sadece yönetmen olarak geçer oldu. Field'ın yeni projesi hakkında ilk haberler gelmeye başladı. Hillel Levin ve James Keene'in bir makalesinden ilham alınan ve "Buried" adını taşıyacak suç dramasının konusu hayli karanlık; biraz da Field'ın ilk filminin hikâyesini anımsatıyor. Bir çift, nakit para için zengin bir adamı canlı canlı gömerler. Ancak bu olayın üstesinden gelemezler ve ilişkileri bozulmaya başlar.

BIUTIFUL

Meksikalı yönetmen Alejandro Gonzalez Inarritu "Amores Perros / Paramparça Aşklar Köpekler" ve "21 Grams/21 Gram" ve "Babel"in ardından 4. sinema filmi için hazırlıklara başladı. "Biutiful" yani güzel adını taşıyacak filmin merkezinde kanuna aykırı işleri yüzünden başı polisle derde giren bir adam var. Peşindeki polis ise onun çocukluk arkadaşı… Filmin başrol oyuncusu, Oscarlı İspanyol aktör Javier Bardem. Bu film aynı zamanda Inarritu'nun Guillermo Arriaga'sız ilk filmi (önceki filmlerinin senaryosu Arriaga'ya aitti). Senaryosunu Inarritu'nun yazdığı "Biutiful"un çekimlerine bu ay Barselona'da başlanması planlanıyor. Filmin vizyon tarihi olarak ise 2009 sonu düşünülüyor.

Sen Scarlett O'Hara ol, ben de Rhett Butler

"Moulin Rouge!/Kırmızı Değirmen"den 7 sene sonra Baz Luhrmann ve Nicole Kidman birarada… Luhrmann'ın 4. filmi olan "Australia", adı gibi tam bir Avustralya güzellemesi… Filmin hem yönetmeni hem de iki başrol oyuncusu, Nicole Kidman ve Hugh Jackman Avustralyalı… Film 2. Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde başlıyor. İngiliz aristokrat Lady Sarah Ashley'a (Kidman) Avustralya'da büyük bir çiftlik miras kalmıştır. Ancak Japonlar'ın bombardımanı başlayınca o da sığır sürüsü kurtarmak amacıyla ülkeyi baştan başa katedeceği uzun ve tehlikeli bir yolculuğa çıkar. Bu yolculukta ona, sürüyü gütmesinde yardım eden kovboy (Jackman) eşlik edecek; zamanla ikisi arasında bir aşk filizlenecektir. Savaş fonunda geçen aşk öyküsü, asil kadın ve asi adam şeklinde tanımlanabilecek başkahramanları ve epik dönem filmi formatıyla "Australia", "Gone with the Wind/Rüzgâr Gibi Geçti"ye hayli benziyor. Gördüğünüz bu fotoğraftaki öpüşme sahnesi bile Clark Gable ile Vivien Leigh'nin o ölümsüz pozunu hatırlatmıyor mu?

AUSTRALIA

Kimin iPod'unda daha iyi parçalar var?

Özel hayatında kalbi kırık bir genç olan Nick (Michael Cera) basgitar çalmak için yeteneğinin olup olmadığı konusunda kararsız bir gençtir. Bir gece Norah (Kat Dennings) ile tanışır. Görünüşte ikisinin müzik zevki dışında ortak noktaları yok gibidir. Efsanevi bir müzik grubunun gizli şovunu bulmak için araştırma yaptıkları o gece, tanışıklıktan romantik bir ilk randevuya dönüşecek ve hayatlarını değiştirecektir. "Nick and Norah's Infinite Playlist", David Levithan ve Rachel Cohn'un 2006'da yayımlanan aynı adlı romanından uyarlandı. Filmde "Superbad/Çok Fena" ve "Juno" ile yıldızı parlayan Michael Cera ve "Charlie Bartlett"ta izlediğimiz Kat Dennings başrolleri paylaştı. Film 29 günde çekildi. Hikâye tek bir gecede geçtiği için oyuncular bu 29 gün boyunca akşam 20:00 ile sabah 8:00 saatleri arasında çalıştı.

NICK AND NORAH'S INFINITE PLAYLIST

Çocukların bayramı başlıyor

6. ULUSLARARASI İSTANBUL ÇOCUK FİLMLERİ FESTİVALİ 28 Ekim – 13 Kasım tarihleri arasında, 30'un üzerinde ülkeden 100'den fazla filmi çocuklarla buluşturacak.

Çocukların, aileleri ile birlikte film izledikten sonra üzerine konuşması ve yorumlar yapmasının gelişimleri için önemli bir ihtiyaç olması fikrinden yola çıkılarak hazırlanan Çocuk Filmleri Festivali, küçük sinemaseverleri, beyazperdenin büyülü dünyasında eğlenceli ve macera dolu yolculuğa davet ediyor.

Festival film gösterimleri çocukların, kendi yaşlarına uygun filmleri kendi yaş grupları ile birlikte izlemeleri ve daha fazla keyif almaları için, 9 farklı yaş kategorisinde yapılacak. 3 yaş ve üzeri, 4 yaş ve üzeri, 5 yaş ve üzeri, 6 yaş ve üzeri, 7 yaş ve üzeri, 8 yaş ve üzeri, 9 yaş ve üzeri, 10 yaş ve üzeri, 12 yaş ve üzeri çocuklar kendi yaş gruplarına özel olarak çekilen filmleri izleyebilecek. Aileler de festival filmlerini çocuklarıyla beraber izleyebilecek ve çocukların hayal dünyalarını beyazperdede görme fırsatı yakalayacak.

"Jiro and Miu"

Festivalde Arjantin'den Polonya'ya, Danimarka'dan Rusya'ya, Sri Lanka'dan Hindistan'a, Nepal'den Türkiye'ye 30'u aşkın ülkeden 100'den fazla film gösterilecek. Küçük Sinemacılardan Büyük Filmler yarışmasında dereceye giren filmlerin sahiplerine ödüllerinin verileceği 28 Ekim'deki açılış galası ile başlayacak festivalde filmler İstanbul ve İzmir Cinecity Sinemaları ve Beykent Üniversitesi Sanat Merkezi Sinema Salonu'nda gösterilecek.

Muhteşem renkler arasından çıkıp gelen animasyonlar, dramalar, fantastik öyküler, yaşanmış hikâyeler, komedi filmleri, uzay maceraları ve belgesel filmlerle 6. Uluslararası İstanbul Çocuk Filmleri Festivali bu sene de dopdolu. Uluslararası festivallerden ödül almış çok sayıda filmin yer aldığı bu yılki festival programında küçük sinemaseverler yedi ayrı ülkeden yedi ayrı çocuğun yaşamlarını ve ülkelerini anlatan yarı belgesel filmleri izleyebilecek; Altın Arayan Çocuk'un macerasına ortak olabilecek; fantastik bir öyküyle tanışıp Mozart'la arkadaşlık yapabilecek; çocukların en çok sorduğu 100 sorunun bilimsel yanıtlarını bulabilecek.

Sular seller gibi

Su, Yaşam ve Sürdürülebilir Gelişme Ulusal Film Yarışması'na başvurular başladı.

VTR Araştırma Yapım Yönetim'in yürütücülüğünde; Türkiye Yerel Gündem 21 Programı, Habitat için Gençlik Derneği, Babil Platformu ve Avrupa Su Dayanışması'nın ortaklığıyla; Türkiye Su Platformu'nun danışmanlığında düzenleniyor Su, Yaşam ve Sürdürülebilir Gelişme Ulusal Film Yarışması. Sinema aracılığıyla su konusunda kamuoyu duyarlılığı yaratılabileceği inancıyla şekillenen etkinliğin amacı; yaratıcı ve sinematografik eserler yoluyla, ortak kamusal mülkiyet olan su için mücadele alanının genişletilmesi ve su sorunu konusunda farkındalık yaratılması. Belgesel, kurmaca, animasyon, Video Art ve deneysel türde 1 Ocak 2005'ten sonra çekilmiş yapımlar Ulusal Film Yarışması'na başvurabilecek. Filmlerin 'duru su' olarak adlandırılan ırmaklar, göller ve yeraltı kaynak sularına dair kavramları işlemiş olmaları gerekiyor. Yarışmaya son başvuru tarihi 15 Kasım.

Yarışmada kazanan filmler, Mart 2009'da İstanbul'da gerçekleştirilecek Uluslararası 2. Su ve Sinema Buluşması'nda sunulacak.

Başvuru formu için: www.filmfestsu.org

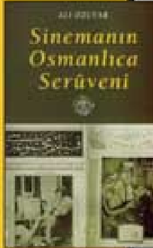
Filmini kap gel

KargART'ın geçen senelerde yoğun ilgi gören Filmini Kap Gel etkinliği devam ediyor. Sinemaseverlerin, formattan bağımsız her türlü filmini getirebildiği bu etkinlikte film topluca seyrediliyor ve üzerinde konuşuluyor. Bu senenin ilk Filmini Kap Gel'i, ödüllü kurgucu Mustafa Preşeva'nın yönetiminde 15 Kasım Cumartesi Saat 14:00'da başlıyor.

Kasım ayında KargART Salonu'nda 6:45 Yayıncılık tarafından hazırlanan, avangard ve underground film türlerinin önemli örnekleri de izlenebilir. Cuma akşamları ise saat 23:00'da başlayıp sabahın erken saatlerine kadar devam edecek Geceyarısı Filmleri kuşağı var.

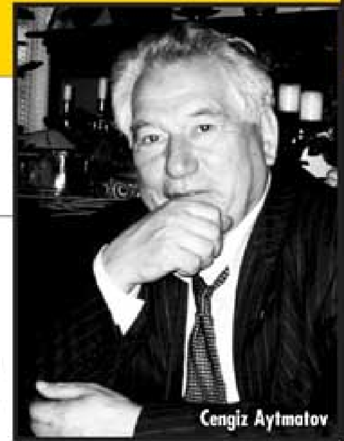
Adres: Kadife Sokak No 16 Kadıköy İstanbul
www.kargart.org, info@kargart.org
Tel: 0 216 330 31 51

Sinemanın Osmanlıca Serüveni

Tarih eğitimi alan, sinema üzerine araştırma kitapları ve yazılarından tanıdığımız Ali Özuyar'ın 9 sene önce kaleme aldığı Sinemanın Osmanlıca Serüveni adlı kitabı genişletilmiş versiyonuyla yeniden kitapçı raflarında. Özuyar'ı böyle bir çalışmaya iten denen, 1999'da yayımlanan ilk kitabın yeterince bilgi ve belge içermemesi olmuş. Kitapta adı geçen dergilere ve birçok kaynağa o yıllarda ulaşamamış yazar. Ancak aradan geçen zaman zarfında bazı kütüphanelerin süreli yayınlar bölümünde yapılan tasnifler, sahaflarda rasgele bulunan yeni dergi nüshaları bu konudaki bilgi ve belge eksikliğini büyük ölçüde gidermiş. Bu çalışmada ilkinden farklı olarak konu bütünlüğünün oluşmasına dikkat edilmiş. Kitabın ilk baskısında ilk Türk filmi gibi içerikle örtüşmeyen konular çalışmanın dışında bırakılmış. Temel kaynak olarak 1914'ten Latin harflerinin kabul edildiği 1928 yılana kadar geçen zaman içerisinde Osmanlıca ve Osmanlıca-Fransızca olarak yayımlanan Sinema (1914), Sinema Postası (1923), Sinema Yıldızı, Opera-Sine, Sinema Rehberi (1924), Film Mecmuası (Film) (1925), Sinema Mihveri ve Artistik-Sine ve Türk Sineması (1927) adlı dergilerin günümüze ulaşan nüshaları olmuş. Otuzdan fazla dergi nüshasının Osmanlıca'dan Türkçe'ye transkripsiyonu yapılmış. Böylece ortaya 1914–1928 yılları arasında Türkiye'de sinemanın durumunu sinema dergileri üzerinden tespit etmeye çalışan bu eser çıkmış.

Beyazperdede 'ipek'si dokunuş

Cengiz Aytmatov

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen 3. ULUSLARARASI BURSA İPEK YOLU FİLM FESTİVALİ 28 Kasım-4 Aralık tarihleri arasında sinemaseverleri salonlara davet ediyor.

Bursalı sinemasevere bir hafta boyunca film şöleni sunan Uluslararası Bursa İpek Yolu Film Festivali, uluslararası festivallerde ödül almış ilk filmlerin yanı sıra Cannes, Berlin, Venedik ve Sundance gibi sinema dünyasının saygın festivallerinde ilgiyle karşılanan filmleri programına topladı. Bu yıl, 100'e yakın uzun ve kısa metraj yapım, Uluslararası Altın Karagöz Uzun Metraj Film Yarışması, Geleceğin Ustalarından Ödüllü İlk Filmler, Panorama, Bir Ulusun Nabzını Tutan Yönetmen: Fernando Solanas, İpek Yolu Üzerinden: Bosna-Hersek, Bozkırın Ozanı: Cengiz Aytmatov, Çocuk Sineması, Kısa Filmler başlıkları altında seyirciyle buluşacak.

Tayyare Kültür Merkezi'ndeki sinema salonu başta olmak üzere Burç Sineması, Korupark Alışveriş Merkezi'nde bulunan Korupark Sinetech Sinemaları ve Bursa Kent Müzesi Sinema Salonu'nda yapılacak film gösterimlerinin saatleri 11.00, 13.30, 16.00, 19.00 ve 21.00 olarak belirlendi. Festivalin bilet fiyatları tüm seanslarda tam 3 YTL, indirimli 2 YTL olacak. Hafta içi günleri Tayyare Sineması'nda 9:30'da gerçekleştirilecek olan çocuk filmleri gösterimlerinin tümü ise ücretsiz olacak. Festival biletleri 21 Kasım'da satışa sunulacak.

Uluslararası Bursa İpek Yolu Film Festivali tarafından her yıl verilen Onur Ödülleri bu yıl sinemamızın iki büyük divası Muhterem Nur ve Sezer Sezin'e takdim edilecek.

Yarışmalar

Uluslararası Bursa İpek Yolu Film Festivali, bu yıl 4 ana başlık altında düzenleyeceği yarışmalarla öne çıkıyor. Festival bu sene ilk kez düzenlediği Ulusal Altın Karagöz Uzun Metraj Film Yarışması'nda 75.000 YTL para ödülü veriyor. İlk filmlerini çeken ve daha önce hiçbir festivalde ödül almamış yönetmenlerin filmlerinin yarışacağı Uluslararası Altın Karagöz Uzun Metraj Film Yarışması'nın ise bu yıl 2.si düzenleniyor. Teresa Prata'nın yönettiği Mozambik-Portekiz ortak yapımı "Sleepwalking Land-Uyurgezer Ülke", Marc Meyer'in yönettiği Alman filmi "Family Rules!-Ailenin Dediği Olur!", Macar yönetmen Atilla Gigor'un "The Investigator-Müfettiş", bu bölümde yarışacak filmlerden bazıları. Festivalin diğer iki yarışması da Ulusal ve Uluslararası Altın Karagöz Kısa Film Yarışması. Bunların diğer kısa film yarışmalarından farkı, diyalogsuz yapımların yarışacak olması.

Bozkırın Ozanı: Cengiz Aytmatov

Bu seneki festivalin en ilginç bölümü ise ünlü yazar Cengiz Aytmatov üzerine… 10 Haziran 2008'de aramızdan ayrılan, eserleri 157 dile çevrilen ünlü Kırgız yazar Aytmatov'un yapıtlarından uyarlanan ve birçoğunun senaryoları da bizzat onun tarafından yazılmış olan altı filmden oluşan bir seçkiyi Bursalı izleyicilerle buluşturan festivalde yazarın destanlarla ve masallarla bezeli şiirsel dünyasının kapıları aralanıyor. Ülkemizde daha çok "Selvi Boylum Al Yazmalım" ile tanınan Aytmatov'un bu seçkisinde yer alan filmler; "The First Teacher-İlk Öğretmen", "The Sky of Our Childhood-Çocukluğumuzun Gökyüzü", "The White Ship-Beyaz Gemi", "Jamile-Cemile", "Windy Station-Boranlı İstasyonu" ve "Farewell Gulsary-Elveda Gülsarı".

Diğer etkinlikler

Kuşkusuz festivalin film gösterimlerinden sonra en fazla ilgi gören etkinliklerinden biri de Ücretsiz Sinema Kursları. Cem Özer ve Pelin Batu Sinemada Oyunculuk dersleri; "Şellale" ve "Eve Giden Yol"un yönetmeni Semir Aslanyürek Sinemada Yönetmenlik; sinema yazarı Sevin Okyay Film Analizi dersi verirken, "İlk Aşk" ve "Kurtlar Vadisi"nin görüntü yönetmeni Selahattin Sancaklı ile "Neredesin Firuze" ve "Hacivat ve Karagöz Neden Öldürüldü?" filmlerinin görüntü yönetmeni Hayk Kirakosyan Işık Bilgisi ve Görüntü Yönetimi derslerinde eğitmenlik yapacak. Nuri Bilge Ceylan'ın "İklimler" ve "Üç Maymun" adlı filmlerinin yapımcısı Zeynep Özbatur Yapımcılık; "40 m2 Almanya" filminin yönetmeni Tevfik Başer Senaryo; sinema tarihçisi Ali Can Sekmeç Türk Sinema Tarihi, Aylık Altyazı Dergisi Yayın Kurulu Üyesi Senem Aytaç ise Dünya Sinema Tarihi dersi verecek. Lale Film'in kurucusu Necip Sarıcı Seslendirme; "Tatil Kitabı" ve "Küçük Kıyamet" filmlerini kurgulayan Çiçek Kahraman da Kurgu dersinde katılımcılarla tecrübelerini paylaşacak.

Ayrıca, Cengiz Aytmatov paneli, Atilla Dorsay'dan Yüzler adlı fotoğraf sergisi ve Muhterem Nur ile Sezer Sezin'in oynadığı filmlerin afişlerinin yer aldığı bir sergi de festival kapsamında sinemaseverlerle buluşacak.

"Uyurgezer Ülke"

"Ailenin Dediği Olur!"

Babayasa

Madde 1. Esquire ADAMAKILLI bir dergidir.

Madde 2. Esquire, dünyanın en eski ve en bilinen erkek dergisidir, yazılmayanları yazar, söylenmeyenleri söyler ama sadece tertemiz bir Türkçe'yle söyler.

Madde 3. Esquire, entelektüel ve eğlenceli, sosyal ve sportif, centilmen ve karizmatik erkeğin sözcüsü ve "Anayasa"ya da saygılı bir dergidir.

Madde 4. Babayasa'nın 1'inci, 2'nci, 3'üncü ve bu 4'üncü maddesindeki hükümler esas olup, değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif dahi edilemez.

Esquire
ADAMAKILLI DERGİ

ABONE HATTI
0216 651 5 651
www.turkuvazabone.com

"Moskova/Aanrijding In Moscou"

Film yolculuğu sürüyor

13 yıldır ilk kez Ankara'ya uğramayan ve Kars'ta başlayıp Artvin'e devam edecek olan GEZİCİ FESTİVAL, film gösterimleri, uluslararası yarışma ve özel konuklarıyla bir hafta boyunca Kars'ı sinema merkezi haline getirecek.

Bugüne değin Ankara'da, Bursa'da, Samsun'da Avrupa filmlerini izleyicilerle buluşturan, yurt dışında da Saraybosna, Batum gibi kentlere ulaşan Gezici Festival, üç yıldır yerleşik ayağını Kars'ta gerçekleştiriyor. Bir hafta boyunca film gösterimleri ve konuklarıyla Doğu'nun en kendine has kentlerinden biri olan Kars'ı mekan edinen festival, bu yıl da hayli doyurucu bir programa sahip. 14'üncü kez düzenlenen festivalin istikrarı da, programa dahil ettiği filmlere ve bünyesindeki etkinliklere gösterdiği özenden kaynaklanıyor esasında. Geçtiğimiz yıl gerçekleşen bir söyleşide, vizyonda nitelikli filmler izleyememekten yakınan Karslı izleyiciler için olduğu kadar, Kars'a yakın yerlerden gelen izleyiciler ile yurt içinden ve yurt dışından gelen konuklar için sadece sinemanın konuşulduğu, mütevazi, samimi bir ortam yaratıyor festival. Yıl içinde gerçekleşen birçok festivalden de bu yönüyle ayrılıyor. Ankara Sinema Kültürü Derneği tarafından düzenlenen, özellikle Başak Emre-Ahmet Boyacıoğlu ikilisinin çabalarıyla ve Kars Belediye Başkanı Naif Alibeyoğlu'nun büyük desteğiyle hayatını sürdüren organizasyon, bu yıl Ankara'daki klasik açılışını gerçekleştiremeyince başlangıç noktası olarak Kars'ı seçti. 7-14 Kasım tarihleri arasında Kars'ta başlayacak festival, Kasım ayının 15'inden itibaren de Artvin'e geçerek, buradaki sinemaseverlerle buluşacak.

Yarışma

İlki üç yıl önce gerçekleştirilen Uluslararası Altın Kaz Film Yarışması'nda, bu yıl ikisi yerli olmak üzere dünya sinemasından on önemli film yer alıyor. Evli ve çocuklu bir kadının, günün birinde bir kamyona çarpması sonucu başından geçen trajikomik olayları konu eden Belçika

"Bulutların Üzerinde/Wolke 9", bu yıl ülkesi Almanya'da ses getiren bir filmdi.

Özcan Alper'in Adana galibi filmi "Sonbahar", Kars'ta da Altın Kaz için yarışacak.

"Tahoe Gölü/Lake Tahoe"

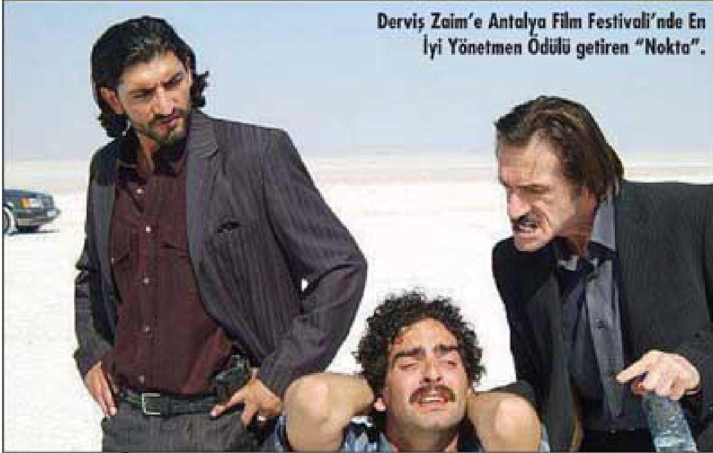

Rob Reiner'ın kült filmi 'Karşınızda Spinal Tap/This Is Spinal Tap'

yapımı "Moskova/Aanrijding In Moscou", Almanya'da bu yıl çok ses getiren, bir kadının sıra dışı öyküsüyle dikkatleri üzerine çeken Andres Dresen imzalı "Bulutların Üzerinde/Wolke 9", Aida Begic'in, Bosna Savaşı'nı kadınların gözünden anlattığı filmi "Kar/Snijeg", 1981 yılında IRA'nın başlattığı açlık grevi sonrasında Maze Hapishanesi'nde yaşananları konu eden, yönetmeni Steve McQueen'e birçok ödül kazandıran "Açlık/Hunger", Mika Kaurismaki'nin "Üç Bilge Adam/Three Wise Men ", Rodrigo Pla'nın "Çöl İçinde/Desert Within", Fernando Eimbicke'nin yönettiği Meksika filmi "Tahoe Gölü/Lake Tahoe" ve Goran Markovic'e Montreal'de En İyi Yönetmen ödülü getiren "Turne/Turneja" yarışmadaki yabancı filmler olacak. Bu filmlerden bazılarının gösterimi, yönetmenlerinin katılımıyla gerçekleşecek. Yarışmada Türkiye'yi temsil edecek olan yapımlarsa, Semih Kaplanoğlu'nun yönettiği "Süt" ve Özcan Alper'in Adana Film Festivali'nde En İyi Film ödülü alan filmi "Sonbahar". Filmleri Kars'ta izleyip değerlendirecek olan uluslararası jürinin seçeceği birinci filme 20 bin avro, ikinci filmeyse beş bin avro para ödülü verilecek. Ayrıca Burak Göral, Alin Taşçıyan, Senem Erdine Işmen, Uygar Şirin ve Yeşim Tabak'tan oluşan Sinema Yazarları Derneği (SİYAD) jürisi de festivalde bir Siyad Ödülü verecek.

Türk filmleri

Festival yılın önemli yerli filmlerini de Kars izleyicisiyle buluşturmaya devam ediyor. Türkiye 2008 adlı bölümde, Derviş Zaim'in filmi "Nokta", Nuri Bilge Ceylan'ın filmi "Üç Maymun", Hüseyin Karabey'in filmi "Gitmek", Yeşim Ustaoğlu'nun filmi "Tatil Kitabı" ve Seyfi Teoman imzalı "Tatil Kitabı" filmlerinin Kars'taki ilk gösterimleri, oyuncu ya da yönetmenlerinin katılımıyla gerçekleştirilecek. "Kısa İyidir" bölümünde yerli ve yabancı kısalar bir arada izleyiciye sunulacak. Aynı zamanda, bu bölümde yer alan ve kısa film yarışması kapsamında birinci seçilen bir filme bin avroluk para ödülü verilecek. Video formatındaki yerli kısa filmlerse, festival konukları için oluşturulan bir video odasında izlenebilecek. Festivalin yerli sinemayla ilgili bölümleri bunlarla da sınırlı değil. Her yıl olduğu gibi "Kars'ta Sinema Konuşalım" adlı atölye çalışmaları bu yıl da sürüyor. Atölye çalışmaları kapsamında Reha Erdem üç gün süren bir yönetmenlik atölyesi, "İklimler", "Üç Maymun" gibi filmlerden tanıdığımız görüntü yönetmeni Gökhan Tiryaki dijital alanda görüntü yönetmenliği atölyesi, Natali Yeres sanat yönetmenliği

Seyfi Teoman'ın filmi "Tatil Kitabı" festivalin Türkiye 2008 bölümünde.

Derviş Zaim'e Antalya Film Festivali'nde En İyi Yönetmen Ödülü getiren "Nokta".

Yönetmen Steve McQueen'in filmi "Açlık/Hunger".

atölyesi, Çiçek Kahraman kurgu atölyesi ve Nurşen Bakır da deneysel film yapım atölyesiyle katılımcıların karşısına çıkacak.

Elio Petri

Geçen ay bahsettiğimiz gibi, İtalyan politik sinemasının önemli ismi Elio Petri'nin "İşçi Sınıfı Cennete Gider" ve "Mülkiyet Artık Hırsızlık Değildir" adlı filmleri de festival kapsamında izlenebilecek. Yönetmen, bir işçinin devrim özlemiyle burjuva rahatlığı arasında bocalamasından yola çıktığı filmi "İşçi Sınıfı Cennete Gider"le 1972 yılında Cannes'da Altın Palmiye Ödülü kazanmıştı. Petri, 1973 yapımı "Mülkiyet Artık Hırsızlık Değildir"deyse paradan nefret eden bir banka çalışanının hikâyesini anlatıyor. Bu bölüm İtalyan Kültür Merkezi'nin katkılarıyla gerçekleştiriliyor.

Rehberli gösterimler

Gezici Festival, "Ulus ve Fragmanları" adlı bölümde, filmler ve görüntü yoluyla ulusun sınırlarını sorgulayacak. Bu bölümdeki seçki Murat Belge, Fatih Özgüven ve Ferhat Kentel tarafından oluşturuldu. Milliyetçilik kavramına ayrılan bölümde Sergei Eisenstein'ın 1938 tarihli klasiği "Aleksandr Nevsky"yi Murat Belge'nin, Ken Loach'ın 2004 tarihli "Duygudan da Öte/Ae Fond Kiss"ini Ferhat Kentel'in ve Lars Von Trier'nin "Avrupa/Europa"sını Fatih Özgüven'in yazılarının rehberliğinde izleyecekler. Festival, ayrıca Kars'ta Murat Belge, Ferhat Kentel ve Mesut Yeğen'in katılacakları "Milliyetçilik" konulu bir panele de ev sahipliği yapacak.

Kurmaca belgeseller

Festivalin en eğlenceli bölümlerinden biriyse, belgesel dilini kullanarak kurmaca filmler yaratan sinemacıların eserlerine ayrılan "Kurmaca Belgeseller" bölümü. Bölümde, Peter Watkins'in kamerasından şiddeti sorgulayan yapım "Ceza Parkı/Punishment Park", Rob Reiner'in uydurma bir heavy metal grubunun öyküsünü anlattığı eğlenceli yapım "Karşınızda Spinal Tap/This is Spinal Tap" ve Achero Manas'ın "Kasım/Noviembre" adlı filmleri yer alıyor.

Çocuk filmleri

Festivalde Hollandalı canlandırma yönetmeni Petra Dolleman, asistanı Hasan Cemal Sargın ile geçen yıllarda olduğu gibi bu yıl da Kars'taki ilkokul öğrencileriyle Stop Motion atölyesi düzenleyecek. Geçen yıl bu atölyede yapılan canlandırma filmleri bu yıl 7-11 Ağustos tarihlerinde gerçekleştirilen Hiroshima Film Festivali kapsamında gösterildi ve içlerinden biri Uluslararası İstanbul Çocuk Filmleri Festivali kapsamında düzenlenen Küçük Sinemacılardan Büyük Filmler Yarışması'nda 11-12 yaş grubunda birinci oldu. Çocukların bu yıl da unutulmadığı festivalde, Letonya ve Estonya'dan çocuk filmleri seçkisi yer alıyor. Bu filmler sadece küçüklerin değil büyüklerin de zevk alabileceği nitelikte.

Tek Plan atölyesi

Bir diğer bölümse, tek plan-sekansta çekilmiş uzun, orta ve kısa metrajlı filmlere ayrılmış. Bu bölüm, festival kapsamında düzenlenen "One Take Workshop" etkinliğine de rehberlik edecek. "One Take Workshop" (Tek Plan Atölyesi), NISI MASA Avrupa Gençlik Sinema Ağı'nın bu yılki film yapım projesi olacak. Tek plan-sekans filmlerden oluşan kısa filmler üretmeyi amaçlayan atölye kapsamında Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden gelen kısa filmciler Kars'ta buluşacak. Workshop'ta üretilen filmler 13 Kasım 2008 tarihinde festival kapsamında Kars'ta gösterilecek. Ayrıca NISI MASA bu yıl Avrupa'dan gelecek genç ve amatör film eleştirmenleriyle her gün bir festival gazetesi de çıkaracak. Türkçe ve İngilizce olarak tasarlanan gazetede festival filmlerini konu alan eleştiri yazıları, röportajlar ve festival bölümleri ile ilgili araştırma yazıları yer alacak.

Kars'ta festival akşamları da unutulmamış. Gezici Festival Kars'ı her akşam farklı bir canlı performansla renklendirecek. Baba Zula, Replikas, Kırıka, Macaristan'dan müzisyenler bu yıl da festivalde konser verecekler.

Bosna Savaşı'na kadınların gözünden bakan "Kar/Snijeg".

Atilla Dorsay
al.dorsay@superonline.com

PAUL NEWMAN

Bir Hollywood ikonu, bir Rönesans adamı

Newman, kariyerinin yanısıra örnek tek-eşliliği, ailesine düşkünlüğü, sürekli liberal tavrı ve efsane haline gelmiş olan hayırseverliğiyle de hatırlanacak.

Paul Newman'ın ölümü temel bir noktayı bir kez daha bize hatırlattı. Geçenlerde Sevin Okyay'ın da yazdığı gibi, böylesine büyük sanatçıların, özellikle de sinema oyuncularının ölümü, bizim için biraz da kendi ölümümüz demek. Çünkü onların kariyeri adeta gözlerimizin önünde geçmiş. Çağın en etkili sanatı sinema aracılığıyla, onlarla kişisel ilişkimiz sınırları, ülkeleri ve kültür farklarını aşarak bizi aynı potada yoğurmuş, aynı duygularla donatmış, aynı izlenimlerde buluşturmuş. Bu tür ölümlerin hemen tüm dünyada aynı etkiyi yapması ve belki biraz unuttuğumuz bir ismin, bir yüzün kaybının sonuç olarak kolay dinmeyen bir sızı gibi içimize yerleşmesi bu yüzden...

Newman ilk filmini, o gerçekten de kötü "Silver Chalice/Gümüş Kupa"yı çevirdiğinde (1954) ben ondan çok daha gençtim. Ama yine de tam bir sinema tutkunuydum: 13-14 yaşlarında olsam da. Dolayısıyla, tüm o macera benim ve benim kuşağımın gözleri önünde ve ilgi alanı içinde yaşandı. Onu bir yakınım gibi duyumsamam ve ölümüne içtenlikle üzülmem şaşırtıcı mı?

1950'ler Amerikan ve de dünya sineması için çok önemlidir. Savaş sonrası travmaları nihayet aşılmıştır, toplumlar o yorgunluk ve yoksulluk yıllarını geride bırakmışlar, yeni ufuklara doğru kanatlanmışlardır. Hollywood radikal yenilikler peşindedir; bir yandan iyice yaygınlaşan renk kullanımı ve geniş ekran sistemleriyle, iyice gemi azıya alan televizyona karşı mücadele verilmekte, öte yandan konular, öyküler yenilenmekte ve çeşitlenmektedir. Ortalığa bir iyimserlik egemendir, savaşın hüznü yerini mutluluk ve haz arayışlarına bırakmıştır. Ve yepyeni oyuncular gelmektedir. Erkeklerde Burt Lancaster, Kirk Douglas, William Holden, Montgomery Clift, Marlon Brando, Charlton Heston, Rock Hudson, bu yeni dönemin yeni yıldızlarıdır; doğum tarihleri farklı da olsa hemen aynı yıllarda sinemaya başlayan... Ve onlara Paul Newman, James Dean, Steve MacQueen gibileri eklenir. Yeni çağın yeni yıldızları, Amerika'nın güzel insanları, hayal perdelerinin yeni ikonları...

"Sonsuz Ölüm"de Robert Redford'la birlikte rol aldı.

Newman eksiksiz Yunan profili, ince adaleli bedeni, derin mavi gözleriyle bu yeni çağın en iyi simgelerinden biri olup çıktı. Güzelliği karışık genlerinden geliyordu: Alman Yahudisi kökenli bir babayla Macar kökenli bir annenin oğlu olduğundan... O da dönemin Broadway oyunları ve bilinçli oyunculuk kuramlarından etkilenerek, Actor's Studio'da Lee Strasberg ve Elia Kazan'ın rahle-i tedrisinden geçti. Broadway'de "Piknik"le parladı ve ardından Hollywood'a geçti. Daha ikinci filminde, James Dean'in araba kazasında ölümüyle sahipsiz kalan bir rolü üstlendi: Robert Wise'ın "Yukarda Biri" filminde boksör Rocky Graziano rolünü... Artık birbirinden ilginç modern kahramanlar galerisi başlamıştı.

Çok iyi yönetmenlerle çalıştı: Arthur Penn'le "The Lef Handed Gun/Solak Silahşor", gözde yönetmenlerinden Martin Ritt'le "The Long Hot Summer/Aşk Mevsimi", "Hud/Çılgınların Günahı", "Paris Blues/Paris Melodileri" veya "Hombre/Asi Kabadayı", Richard Brooks'la iki Tennessee Williams uyarlaması olan "Kızgın Damdaki Kedi" ve "The Sweet Bird of Youth/Yaralı Kadın"...Son ikisinde Williams'ın nörotik, kompleksli kahramanlarına çok sağlam yorumlar getirdi; özellikle Elizabeth Taylor'un eşcinsel eğilimli, iktidarsız genç kocasını oynadığı "Kızgın

Damdaki Kedi"de... Otto Preminger'in "Exodus", Alfred Hitchcock'un "Torn Curtain/Esrar Perdesi" gibi filmleri, umulanın tersine ona çok şey getirmedi. Çünkü hikayelerdeki karakterler ona tam uymuyordu.

60'ların hemen başında ve sonunda, kariyerinin en önemli filmlerinden ikisini çevirdi. 1961'de, bir avuç filmiyle Hollywood'un en yaratıcı yönetmenlerinden biri olmayı başaran Robert Rossen'in "The Hustler/Bilardocu" filminde eşsiz bir 'tatlı serseri', boyun eğmiş bir 'loser' kişiliği oynadı: sinemadaki en gözde karakterlerinden biri yani...1969'da ise bu kez George Roy Hill onu aldı, "Solak Silahşör"deki gibi, Amerikan tarihinin en romantik ve ilgiye değer kahramanlarından birini oynattı: "Butch Cassidy and the Sundance Kid/Sonsuz Ölüm" filminde... Filmin önemi, bu emsalsiz dostluk öyküsünün tam da o dönemle (yani 1968 ve sonrasıyla) sağladığı uyumdu: tıpkı o yılın "Bonnie ve Clyde"ı gibi, onlar da sonunda kaybetmeye mahkûm ve alabildiğine romantik kişilerdi ve film, tam döneminin hüzünle karışık iyimserliğini yansıtıyordu. Finaldeki ölüm sahnesi bile içerdiği şiirle, sanki gelecek için görünmez kapılar açıyordu. Ve Penn, Roy Hill, Peckinpah, Boorman gibi "68 yönetmenleri"nin yarattığı dünya içinde, Newman ve bir kuşak daha genç arkadaşı Robert Redford, sanki ölümsüzlüğe giden yolda yürümeye başlıyorlardı. Bu film çok sağlam bir dostluğun da başlangıcı olacaktı.

70'lerde sanki daha gösterişli, ama biraz kof filmlerde oynamak zorunda kaldı. Aradan iki kuşak geçmiş, Newman biraz yaşlanmış ve ortalığı gencecik oyuncular sarmıştı. Ama arada yine de çok ilginç roller geldi. Yine George Roy Hill'le "Pocket Money/Cep Harçlığı" ve Redford'la yeniden buluştuğu "The Sting/Belalılar". John Huston ve Robert Altman'la ilk kez buluştuğu modern western'ler, hatta türe yeni tadlar getiren anti-western'ler: "Judge Roy Bean" ve "Buffalo Bill and the Indians"... Sidney Pollack'la "Absence of Malice/Yanlış Karar" ve Sidney Lumet'le "The Verdict/Hüküm" gibi parlak hukuk dramları...Ya da zengin bir oyuncu kadrosu içinde neredeyse kaybolduğu felaket filmleri: "The Towering Inferno/Cehennem Kulesi" veya "When Time Ran Out/Zaman Durunca"... Bu arada, 1958'de evlendiği ve ölümüne dek evli kaldığı eşi Joanne Woodward'ı yönettiği bir avuç filmle yönetmenliği de deneyecek ve hayli başarılı olacaktı: "Rachel Rachel/Yasak Aşk", "The Effect of Gamma Rays on Man/in-the-Moon Marigolds", "The Glass Menagerie/Sırça Kümes"... Ve belki en içten olanı, uyuşturucuya kurban verdiği oğlunun anısına çektiği 1984 yapımı "Harry and Son"...

"Azap Yolu"nda Tom Hanks ile.

Arada sürekli Oscar adayı oluyordu; tam yedi kez... Ödülü ancak yedincisinde, Martin Scorsese filmi "Color of Money/Paranın Rengi"yle 1986'da alabildi. İşin tuhafı, bu filmde 1961 yılının filmi "Bilardocu"daki Eddie Felson karakterinin 25 yıl sonraki halini canlandırıyordu; Tom Cruise'un yanında... Akademi sonunda onun oyunculuğunu tanımıştı. Gerçi bir yıl önce bir Onur Ödülü almıştı, ama herkes bilir ki Oscar'ın yeri başkadır! Ama o törene gelmemişti, bir kez daha hayalkırıklığına uğramak istememişti. Ödülü yerine yönetmen Robert Wise aldı. Bir kez daha aday olacaktı: 1994 yapımı Robert Benton filmi "Nobody's Fool/Yaşamın İçinden"le... Ama 90'lardaki rolleri artık yaşlı adam rolleriydi. En iyileri, eşi Woodward'la buluştuğu James Ivory filmi "Bay ve Bayan Bridge", Coen kardeşler filmi "The Hudsocker Proxy/Bir Şirket Komedisi" ya da "Message in A Bottle/Aşk Mektubu" olan... 2000'li yılları artık daha çok hayır işleri, kimi TV yapımları veya sadece sesini verdiği "Cars-Arabalar" vb. filmlerle geçirdi. Arada, tek bir önemli filmde oynadı: Sam Mendes'in "Road to Perdition/Azap Yolu". Ama ne film ve ne rol! 77 yaşındaki bu rolü, onun mesleğine 60 kadar filmden sonra güzel bir vedasıydı.

Newman, bu kariyerin yanısıra örnek tek-eşliliği, ailesine düşkünlüğü, sürekli liberal tavrı ve efsane haline gelmiş olan hayırseverliğiyle de hatırlanacak. Ölümü üzerine ünlülerin söylediklerinden bir derleme ilginç olabilir. İşte birkaç örnek:

Martin Scorsese: "Çok büyük bir kayıp. Paul Newman'sız bir sinema tarihi düşünülemez. Varlığı, güzelliği, fiziksel zarafeti, duygusal karmaşıklığıyla birçok filme hayat verdi. "From the Terrace/Aşk Bahçeleri"nden "Bilardocu"ya, "Hüküm"den "Yaşamın İçinden"e, hep belleğimizda kalacak karakterler yarattı. Onu çok özleyeceğiz."

Susan Sarandon: "O sürekli bir oyunculuk dersiydi. Akıllı, seksi, cömert ve kibardı. Şu günlerde pek rastlanmayan bir türe aitti: iyi bir insan... Bana bahçenizde yetişen domatesleri, sporu, oda müziğini o sevdirdi. Ruhu şad olsun."

Robert Redford: "New York'ta aynı binada komşuyduk. Onunla kaldırımlarda yürürken siyaset, aile, arabalar üzerine yaptığımız sohbetleri çok özleyeceğim."

Uzun yıllar Parkinson hastalığıyla boğuşan bir diğer komşusu, Michael J. Fox: "Sıcak dostluğu ve Parkinson araştırmalarına katkısı için ona hep minnettar olacağım."

"Paris Melodileri"ndeki oyun arkadaşı Sidney Poitier: "Hayatı boyunca hep verici olarak kaldı, hiç alıcı olmadı."

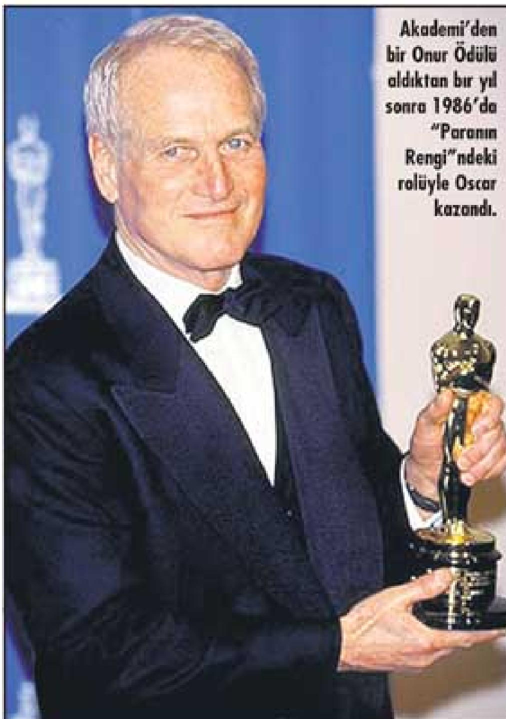
Melanie Griffith: "Onunla "The Drowning Pool" ve "Hayatın İçinden" filmlerinde oynadım. En üst düzeydi o... En çok veren, en anlayışlı olan, en benzersizi, en yakışıklısı, en zarifi idi; rastladığım tüm erkekler içinde... Dünya bir büyük insan yitirdi."

California valisi Arnold Schwarzenegger: "O en 'cool' olandı. Ve içinde yaşadığımız dünyayı çok iyi izlerdi. O bir Amerikan ikonuydu, erkeklerin benzemeye çalıştığı, kadınlarınsa bayıldığı... Bir Rönesans adamı, cömert ama alçakgönüllü bir insansever."

George Clooney: "Çıtayı herkes, hepimiz için öyle yükseğe çıkardı ki... Sadece oyuncuları kastetmiyorum... Onu çok arayacağız."

"Yanlış Karar"daki oyun arkadaşı, çifte Oscar'lı Sally Field: "Onunla tanışmak ve birlikte oynamak bir lütuftu sanki... Dünya onunla daha iyi bir yerdi. Bazen yüce Tanrı kusursuz insanı yaratır. Newman onlardan biriydi."

Arzusu gereği yakılan Newman, artık filmleriyle aramızda olacak...

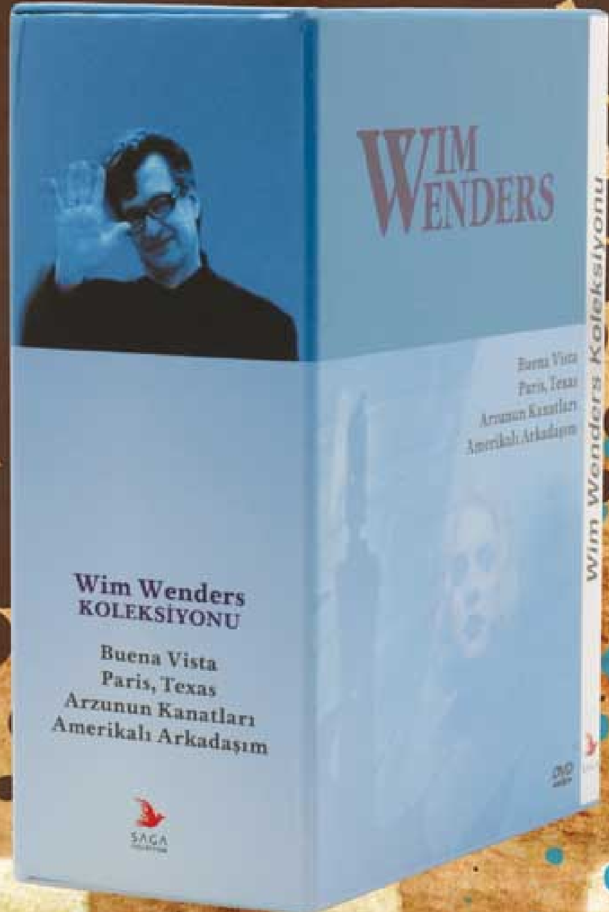

Akademi'den bir Onur Ödülü aldıktan bır yıl sonra 1986'da "Paranın Rengi"ndeki rolüyle Oscar kazandı.

SİNEMA'YA ABONE OLMANIN TAM ZAMANI!

Tüm yeni abonelere hediyemiz

WIM WENDERS KOLEKSİYONU

Quantum of Solace

ÖNEMLİ OLAN RUH GÜZELLİĞİ...

2006 YAPIMI "CASINO ROYALE"LE BİRLİKTE BOND'DA BÜYÜK BİR DEĞİŞİM GERÇEKLEŞTİ. BU DEĞİŞİM, HİKÂYEYİ ÖNCEKİ FİLMİN KALDIĞI YERDEN ALAN *"QUANTUM OF SOLACE"* İLE DEVAM EDİYOR. BOND ROLÜNDE BİR KEZ DAHA DANIEL CRAIG'İ İZLEYECEĞİZ. YÖNETMEN KOLTUĞUNDAYSA BU KEZ MARTIN CAMPBELL YERİNE "KESİŞEN YOLLAR", "DÜŞLER ÜLKESİ" VE "LÜTFEN BENİ ÖLDÜRME" İLE DİKKAT ÇEKEN ALMAN ASILLI GENÇ YÖNETMEN MARC FOSTER OTURUYOR.

Bond, dünyanın dört bir yanında geçen bir kovalamacanın içinde.

MURAT EMİR EREN

Sinema dünyası için 2000'lerin ilk on yılını simgeleyen kelime "yenilenme" olsa gerek. Film endüstrisinde, filmlerin görünüşlerinde, janrlarda, hikâyelerde, karakterlerde, anlatım tarzlarında ve sinemacılarda bir yenilenme, yeniden yapılanma mevcut. Hal böyle olunca, sinema tarihinin en uzun soluklu serilerinden biri olan Bond Serisi'nin de bu yenilenmeden nasibini almaması elbette mümkün değil.

Seri, bu yenilenme işleminin en zor evresini 2006 yılında gösterime giren "Casino Royale"le atlattı. Hikâyeye yepyeni bir yaklaşım getirildi, karakterin görünümü tümden değişti, hepsinden önemlisi 1995 yapımı "GoldenEye"dan bu yana Pierce Brosnan'ın canlandırdığı James Bond'u artık Daniel Craig'in oynayacağı açıklandı. Senaryo grubu değiştirildi. "Milyonluk Bebek" ve "Çarpışma"dan tanıdığımız usta senarist Paul Haggis projenin başlıca sorumlusu haline geldi. Yenilemeden sorumlu senarist Haggis'in ilk işiyse, yıllardır o filmden bir diğer filme, gittikçe steril bir hal alan ve kişiliksizleşen Bond'u Ian Fleming'in romanlarındaki haline yaklaştırmak, aynı zamanda zamanımıza uyarlamak ve sokaklardan gelen, karanlık tarafları da olan bir insana dönüştürmek oldu. Ne de olsa Bond'un ajanlığı, sonradan kazandığı bir özelliği, onun mesleğiydi. Diğer filmleri mekanikleştiren, izlendikten hemen sonra unutulan bir eğlenceye çeviren şey de Bond'un insancıl görünmemesiydi. "Casino Royale", bu açıdan birçok hedefine ulaştı. Hikâyenin köklerine dönmekle kalmadı, bu köklere dönüş, filme demode olmak gibi bir tehlike de getirmedi (90'lı yıllardaki Bondlar, demodenin sözlük karşılığıyken, bu zaten pek mümkün değildi). Daniel

Son olarak "Kelebek ve Dalgıç"ta izlediğimiz Mathieu Amalric, filmin kötü adamı Dominic Greene rolünde.

Quantum of Solace

Dünyanın birçok ülkesine yayılan Quantum organizasyonu, Bond'un kalbini çalan Vesper'in ölümüne neden olmuştu.

Daniel Craig ikinci kez Bond rolünde.

Craig'se, hakkında çıkan tartışmaları elinin tersiyle itti ve hakkında Oscar dedikoduları çıkaracak kadar kuvvetli bir Bond yorumu ortaya koymayı başardı. Hatalar yapan, seven, kaybeden, kazanıp kazanmayacağını, içinde bulunduğu durumdan kurtulup kurtulamayacağını tahmin edemediğiniz, yaşayan bir Bond yarattı. Halbuki Craig, ismi ilk açıklandığında serinin hayranları tarafından büyük tepkilerle karşılanmıştı. Bu rolü kaldıramayacağı, yeterli yıldız ışıltısına sahip olmadığı iddia edildi. Hatta işi daha da ileri götürüp Craig'in çirkin bir oyuncu olduğunu öne sürenler de oldu. Craig'in sıradan görünümü ve şimdiye dek bu denli büyük bir projede yer almamış olması, karaktere getirilen yeni yaklaşıma uygun düşen özelliklerdi aslında. Bond'un lüzumsuz lüksüne ve asalet düşkünlüğüne alışan hayranlar içinse Craig, evet önyargıyla yaklaşılabilecek bir isimdi. Yine de, 2006 yılının Kasım ayında gösterime giren "Casino Royale"'in, henüz ilk haftasında 40 milyon dolar hasılat elde etmesi (ABD hasılatı) ortada ne önyargı bıraktı ne de 90'ların vasatlık abidesi Bond filmlerinden en ufak bir eser… Filmi eleştirmenler de, izleyiciler kadar tutmuştu. Örneğin Roger Ebert "Casino Royale" için "Bana 45 yıllık serinin veremediği cevapları sunan bir film" diyordu. Bizler için de film, egzotik adaları, görülmemiş diyarları görmek, güzel kadınların Bond tarafından tavlanışını izlemek, son model otomobilleri perdede seyretmek gibi Bond filmlerinin sıradan vaatlerini aşan bir yapımdı. Karaktere odaklanıyor, Bond serisinin bazı kurallarını unutmuyor ve harika bir finale erişiyordu. "Casino Royale", yapımcılardan Barbara Broccoli'nin deyimiyle (Bond filmlerinin efsane yapımcısı Albert Broccoli'nin kızı) "riskli" bir işti. Geri dönüşü olmayan bir yola girmek demekti. Ekip bu virajı devrilmeden almayı başardı, üstelik devam filmi için açık kapı da bırakılmıştı.

"Quantum of Solace" Bond tarihinin ilk devam filmi. Sırf bu bile, değişimin "Casino Royale"le sınırlı kalmayacağının bir göstergesi. Gişeden son derece memnun kalan yapımcıların devam filmi için kapısını çaldığı isimse yine Paul Haggis. Haggis ilk filmde olduğu gibi "Quantum of Solace"ın da senaryosuna el koymuş durumda. Elbette yalnız başına değil. Ekibi Neal Purvis ve Robert Wade, değişimin

OLGA KURYLENKO

BAZILARI AJAN SEVER...

Gerçek adıyla Olga Konstantinovna Kurylenko (ki bu isimle bir imparatorluk kurup onu idare edebilirdi ve bizler de gönül rahatlığıyla gidip vatandaşı olurduk), 1979 yılında, dağılmış Sovyetler Birliği topraklarındaki Ukrayna'da doğdu. Çocukluğu sefalet içinde ve anne babasından uzakta, babaannesinin yanında geçen Olga, klasik bir başarı öyküsüne sahip. Henüz 13 yaşındayken bir ajans tarafından keşfedilen ve 17'sine bastığında katalog sayfalarını büyüleyici pozlarıyla donatan aktris, modelliğe başladıktan sonra Ukrayna'dan taşındı ve hayatını Paris'te sürdürmeye karar verdi. Ukrayna'da, bütün ailesiyle aynı evde yaşıyor olmasının bunda etkisi büyüktü. Olga, onlara yük olmamak için var gücüyle modellikte yükselmeye ve hem kendisini, hem de ailesini rahat ettirmeye çalıştı. Çok değil bir sene içinde tüm moda dergilerinin kapak çalışmalarında yer alacaktı. Fransa'daki sinema ortamından da çok etkilenen aktris, modelliğin yanı sıra sinema perdesinde de kendini göstermeye karar verdi. Bu hayali, Fransız yönetmen Diane Bertrand'ın filmi "L'Annulaire/Yüzük Parmağı"nda gerçeğe dönüştü. Henüz ilk filminde başrol alan genç oyuncu, filmin gösterildiği tüm festivallerde dikkat çekici bir yüz olarak hafızalara kazındı. Onu kitlelerle buluşturan filmse, Xavier Gens imzalı aksiyon "Hitman"deki rolü oldu. Bu filmde Timothy Olyphant'la birlikte rol alan Olga, tesadüf eseri Bond benzeri bir karakterin yanındaki yardıma muhtaç kız rolünde karşımıza çıkmıştı. Ardından "Max Payne"de de benzer bir role soyunan oyuncunun "Quantum of Solace"ın kadrosuna seçilmesi, şimdilik kariyerinin zirve noktasını oluşturuyor. Zayıf bir film olan "Hitman" için "O da bir şeydir, başlangıç için fena değildi" diyecek kadar yaptığı işin farkında olan Kurylenko, Bond'da sıra dışı bir Bond kızı olan Camille rolünde karşımıza çıkacak. Bond'un gönül eğlendirdiği ve düştükleri beladan kurtardığı naylon dilberlerden olmayan bu sıkı ve cevval Bond kızı bundan sonra perdede çok daha sık karşımıza çıkacak muhtemelen.

mimarları olarak bu filmde de senaryo grubundalar. Kaleme aldıkları hikâye, neredeyse "Casino Royale"in bıraktığı yerden devam ediyor ve Bond'u, intikam peşinde koşmakla, görevlerini yerine getirmek arasında bir seçim yapmaya zorlayan olaylarla yüzleştiriyor. Filme ismini veren "Quantum of Solace"sa, Ian Fleming'in Bond serisi içinde kaleme aldığı kısa öykülerinden birinin adı, ancak filmin bu öyküyle ismi dışında bir ilgisi yok. "Quantum of Solace", "Ruhun ve aklın elim bir olay sonrasında huzur bulması" olarak açıklanabilecek bir kavram. Kısacası bu isim, hem Bond'un intikam arayışına ve aynı anda peşinde olduğu örgütün adına göndermede bulunuyor hem de 2008'de yüzüncü yaşına giren Fleming'in öyküsüne...

Bond, bir önceki macerası "Casino Royale"de aşık olduğu kadını, Vesper'i yitirmiştir. Vesper'ın ona ihanet edip etmediği, ona söylediklerinin ne kadarının yalan olduğu, ne sebeple ve hangi suç örgütü tarafından ortadan kaldırıldığı tam bir muammadır. Vesper'i kaybetmesine yol açan görevde karşısına çıkan ve terör örgütünün kasası konumundaki Le Chiffre'nin bağlantılarından yola çıkarak, kökü çok derinlerdeki (ve muhtemel ismi de Quantum olan) bu örgütü ortaya çıkarmaya hazırdır. Ancak özel

Bond, Haiti'de tanıştığı Camille'le (Olga Kurylenko) birlikte hareket etmeye başlıyor.

"Quantum of Solace" da, tıpkı "Casino Royale" gibi bir kovalamaca sahnesiyle açılıyor.

birimdeki patronu M, Bond'un intikam duygularıyla mı yoksa görev bilinciyle mi hareket ettiğinden emin değildir. Bu nedenle onu bu göreve göndermek konusunda kararsız kalır. Bond'sa, ama legal yollardan ama değil, kalbindeki intikam ateşini söndürmek için harekete geçer. Dünyanın dört bir yanında örgütün izini süren Bond, sonunda örgütün yüksek makamlarında yer alan ve görünürde çevreci büyük bir şirketin patronu Dominic Greene'e ulaşır. Tüm işaretler onu göstermektedir. Üstelik Haiti'de tanıştığı gizemli bir kadın olan Camille de Dominic'in peşindedir. Aynı amaç için yola çıktıklarını anladığında Camille'e güvenen Bond, Dominic'e ulaşmak için onunla birlikte hareket edecektir.

Bir Bond filminin yıldızı sadece Bond'dur

Aslında "Quantum of Solace"ın ön hazırlığı, "Casino Royale"in çekimleri tamamlanır tamamlanmaz başladı. Özellikle yönetmen Martin Campbell'ın yeni bir Bond filminde daha çalışmayacağını açıklaması (ki kendisi serinin eski görünümünden kalan tek mirastı), yapımcıların yeni film için yönetmen arayışlarını hızlandıran bir unsurdu. Akla gelen ilk isim, kariyerinin başından beri bir Bond filmi yapmak için yanıp tutuşan Steven Spielberg oldu. Ancak bu fikirden hemen cayıldı. Birincisi Spielberg'in programı buna müsaade etmiyordu, ikincisi de Spielberg'in bir yıldız yönetmen olması ve filmi, isminin gölgesinde bırakma tehlikesiydi (Bir Bond filminin yıldızı sadece Bond'dur). Yönetmenin ismi "Casino Royale" için de anılmış ve aynı nedenlerden ötürü bu fikirden cayılmıştı. Bu noktada daha önceki filmlerin ("Tomorrow Never Dies", "Die Another Day" gibi) yönetmenleri gündeme gelmedi bile. Zira artık yeni bir şey yapılıyordu ve yola onlarla devam edilemezdi. Daniel Craig'in önerisiyse, filmlerini çok beğendiği genç bir yönetmen oldu: Marc Foster. Daha önce "Kesişen Yollar/Monster's Ball", "Düşler Ülkesi/Finding Neverland" ve "Lütfen Beni Öldürme/Stranger Than Fiction"la dikkatleri üzerine çeken Alman asıllı yönetmenle hemen temasa geçen yapımcılar, daha önce bu denli büyük bir projede çalışmamış olan Foster'dan bir ay içinde olumlu yanıt aldı. Foster, geçmişte Bond'a büyük bir hayranlığı olmadığını, aslına bakarsanız Bond'u "Casino Royale"le sevdiğini söylüyor. Teklifi kabul etmesinde önemli rol oynayan unsursa, kariyerinde bir kez olsun bu denli büyük bir projeyi yönetmek istemesi olmuş. Daha sonra gelen sebepse, Bond karakterini biraz da kendisinin kurcalamak istemesi.

Hikâyeyi perdeye taşıyacak olan isim belirlendikten sonra, "Casino Royale"de şekillenen ana kadroyu korumak ve yeni karakterleri

canlandıracak oyuncuları seçmek yapımcıların önceliği haline gelmişti. Zamanları kısıtlı olduğundan, oyuncuların hemen fiziksel hazırlık aşamasına geçmesi şarttı. Oyuncu kadrosunda yeri en garanti isim elbette Daniel Craig'di. Craig ikinci kez Bond'u canlandırmak için yine yoğun bir ön hazırlığa tabi tutuldu. Yaklaşık altı aylık fiziksel eğitimden geçen aktör, henüz "Casino Royale"in yakaladığı başarının tadına varamadan hemen iş başı yapmaktan yakınsa da, aldığı eğitimin film için son derece gerekli olduğunu her fırsata belirtiyor. Çünkü Craig'in iddiasına göre "Casino Royale"deki hareketli sahneler, "Quantum of Solace"taki aksiyon sahnelerinin yanında "parkta yürümek" kadar kolaymış ve fiziksel açıdan kendisini en çok zorlayan sahneler "Quantum of Solace"da yer alıyormuş. Craig haricinde kadronun garanti isimlerinden bir diğeriyse 1995 yapımı "GoldenEye"dan bu yana efsanevi M rolünü üstlenen usta aktris Judi Dench. Dench, "Quantum of Solace"da adeta yaramaz bir gençle mücadele eder gibi Bond'un içindeki intikam duygusunu yenebilmesi ve görevine odaklanabilmesi için mücadele veriyor. "Casino Royale"de Bond'a görevinde yardımcı olan Felix Leiter rolünde izlediğimiz Jeffrey Wright ve yine Bond'a yardımı dokunan Renee Mathis rolünde izlediğimiz İtalyan asıllı aktör Giancarlo Giannini de kadrodaki yerini koruyan isimler. Kadroya yeni katılan isimse Ukrayna asıllı model-oyuncu Olga Kurylenko. İlk filmde Vesper'ı canlandıran Eva Green'den boşalan Bond kızı koltuğunu dolduran Kurylenko, filmde Camille'i canlandırıyor ve tıpkı Vesper gibi hikâyede klasik bir Bond kızından farklı bir işlev görüyor. Bond'un şimdiye kadar karşısına çıkan kadınlarla aşna fişneden öteye gitmeyen ilişkiler kurduğunu düşünürsek, ölen Vesper için bu kadar acı duyması ve onun intikamı için koca bir örgütün peşine düşmesi büyük değişiklik. Bond serisindeki kadın karakterler artık hikâyede daha ciddi ve daha anlamlı roller üstleniyorlar. Olga Kurylenko'nun canlandırdığı Camille de "Casino Royale" önceki Bond kızlarına hiç benzemiyor ve savaşan, Bond'a hedefindeki adam Dominic Greene'e ulaşmasında büyük yardımı dokunan bir karakter olarak öne çıkıyor. Ve Dominic Greene… Yani hikâyemizin kötü adamı. Hemen her rol için olduğu gibi, Greene için de özellikle Avrupalı aktörlerle

Bond karakterine hayat öpücüğü veren Craig şimdiden üçüncü filme hazırlanıyor.

deneme çekimleri yapan yönetmen Foster ve yapımcılar, denemelerin ikinci ayında ünlü Fransız oyuncu Matthieu Amalric'in bu rolün altından kalkabileceğine ikna olmuştu. Özellikle geçtiğimiz sene "Kelebek ve Dalgıç"taki dokunaklı performansıyla dikkatleri üzerine çeken ve ülkesi Fransa'nın tanınmış oyuncularından biri olan Amalric, kariyerine bir de Bond filmi eklemiş oldu. Soğukkanlı ve zeki bir patron olan Dominic Greene rolünde usta işi bir performans sergilediğine hiç şüphe yok.

Bourne etkisi

Bond'la ilgili en çok dile getirilen –yukarıda bizim de belirttiğimiz- eleştirilerden biri, insancıl bir karakter olmaması hatta gerçek dışı olmasıydı. "Casino Royale" ile, senaryo ekibinin ve Daniel Craig'in bu imajı sildiği açık. Serinin geldiği bu yeni nokta, filmin biraz da "Bourne Serisi"yle kıyaslanmasına sebep oldu. Aksiyon sahnelerine ve Bond karakterine getirilen gerçekçi yaklaşım bu benzerliği artırıyordu. "Quantum of Solace"ın kadrosundaysa bu benzerlikle ilgili iddiaları doruğa çıkaracak bir isim daha mevcut. O da ikinci ekip yönetmeni -ve daha çok aksiyon sahnelerini tasarlamakla yükümlü olan- Dan Bradley. Bradley, Bourne serisindeki nefes kesen aksiyon sahnelerini ve eski usul mekanik aksiyona göz kırpan, CGI teknolojisi kullanılmadan dublörlerle çekilen zor sahneleri tasarlayan isim. "Indiana Jones: Kristal Kafatası Krallığı"nda da çalışan Bradley, yönetmen Foster'la birlikte, "Quantum of Solace"ın dur durak bilmeyen temposu içerisinde yer alan birçok aksiyon sahnesine imza atmış. Bu sahnelerde filmin Bourne serisine ne denli yaklaştığını bilemiyoruz. Ancak ilk filmdeki gerçekçi yaklaşımın bu filmde de devam edeceğine artık eminiz.

Çekimleri Londra'daki Pinewood Stüdyoları'ndan, Şili'ye, İtalya'ya, Avusturya ve Meksika'ya kadar uzanan bir coğrafyada gerçekleştirilen "Quantum of Solace", bir Bond filminden beklenen bazı ödevleri de yerine getirecek özelliklere sahip. 225 milyon dolarlık dev bir bütçeyle yola çıkan film, yine son model arabaların, pahalı giysilerin ve pahalı mekânların boy gösterdiği bir şov aynı zamanda. Yine de, sadece aksiyon sahnelerindeki değil, Bond'un kişiliğinin yansıtılışındaki gerçekçi tavır da sürecek gibi. Sonuçta bir devletin emirlerini yerine getiren bir süper kahraman, bir üst insan olmaktan çıkan ve toza toprağa bulanan, düşüp kalkan, aldatılan, seven, çile çeken bir Bond'la karşı karşıyayız. Bu filmlerin iki yılda bir karşımıza geldiği düşünülürse, demode serinin izlenilebilirliğinin artmasından ötürü ne kadar memnun

MARC FOSTER
"KENDI BOND FILMIMI YAPMAK ISTEDIM"

Son olarak "Uçurtma Avcısı/Kite Runner"la karşımıza gelen genç yönetmen Marc Foster, Bond macerasını anlatıyor…

Film size teklif edildiğinde ilk tepkiniz ne oldu?

İlk tepkim "Bu filmi yapmak istemiyorum"du. İlgilenmedim. İlk görüşmeyi de stüdyonun nezaketi için kabul ettim. Sony'yi severim, onlarla daha önce calısmıstım. Yapımcılarla oturup konuştuğumda Barbara Broccoli ve Michael G. Wilson'un nazik, ilgi çekici insanlar olduğunu gördüm. Bir yönetmeni iyi yönlendirebilecek insanlardı. Sonucta bir Bond dünyası vardı ve bunu birisi yönetecekti. Öte yandan, kendi Bond filmimi yaratabileceğimi de düsündüm. Sonuç olarak beni istediğim filmi yapabilmem için serbest bıraktılar ve ben de bunu yapmaya karar verdim...

Seni ilk görüşmede ikna edebildiler mi?

Hayır, o zaman pek ikna olmamıstım. Tekrar düsünüp son kararımı bildirmem için bir ay geçmesi gerekti.

Bu sırada "Casino Royale"i izlemis miydiniz?

Evet, filmi tüm bunlardan bagımsız bir sekilde izlemis ve büyük keyif almıstım. Daniel Craig'i Bond olarak izlemek çok güzeldi ve filmin çok iyi çekildigini düsünüyordum.

Daniel Craig'in performansını beğeniyor olmanız sizin bu filmi yapmak istemenizde etkili olmus olabilir mi?

Kesinlikle evet. Onun son derece ilginç bir aktör olduğunu ve birlikte bir seyler yapabileceğimizi düşündüm. Diger islerini de sevmistim. Mesela "Bir Dilim Suç/Layer Cake"te de çok iyiydi. "Münih", "Azap Yolu" gibi filmlerde de... Onu hep takdir etmisimdir.

Peki senaryo nasıl gelişti?

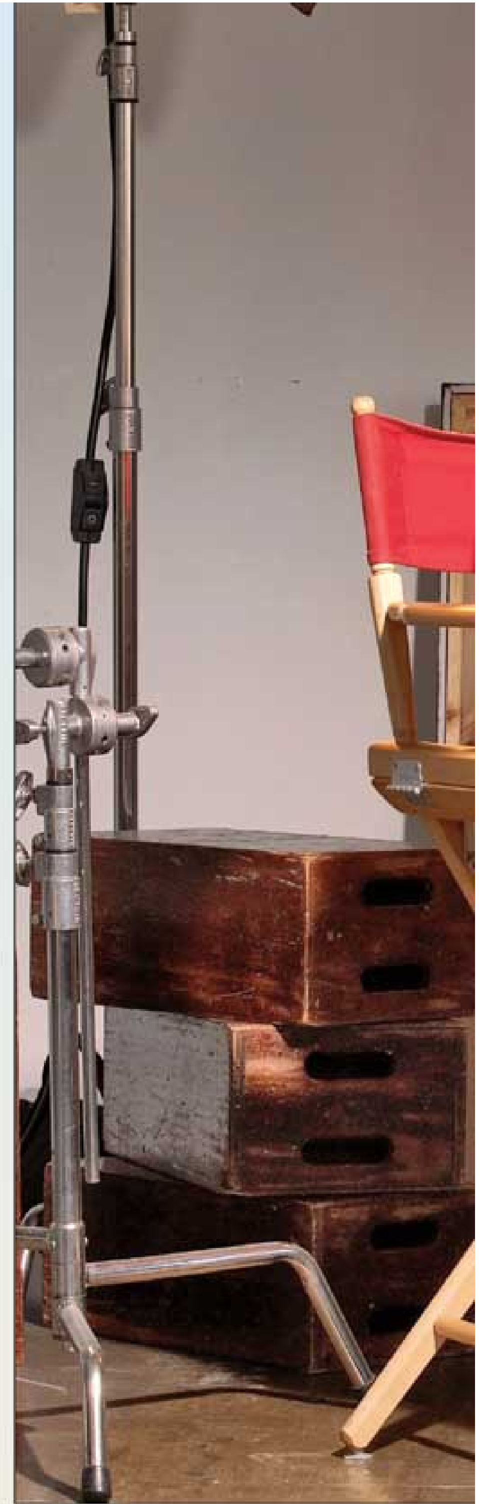
Tüm bunlar olurken ortada bir senaryo yoktu. İlk filmde Paul Haggis'in müthis bir is çıkardıgını düsünüyordum. Bu filmde de onu projeye dahil etmek gerektigini söyledim. Bunun üzerine Paul bizim için harika bir senaryo yazmaya başladı, bense o sırada film için uygun mekân aramakla meşguldüm. Paul, üzerinde çok çalışmasına rağmen senaryonun tamamını bitirememişti, yine de filmin çekimlerine baslayabilmemizi sağlayacak kadarını bitirmişti. Son aşamada karakteri ve sahneleri Daniel'la birlikte çekimler devam ederken gelistirdik diyebilirim. Bir yandan da bir başka yazar arkadaşımızı bu fikirleri toparlaması için projeye dahil ettik. Gelişim bu şekilde oldu.

Bu filmin, "Casino Royale"in kaldığı yerden devam etmesi fikrine nasıl bakıyordunuz?

Bu fikir, yapımcılar Barbara ve Michael'ın daha ilk görüşmede bana bahsettikleri bir fikirdi ve son derece ilginç olabileceğini düşünmüstüm. Film, bir önceki filmin bittiği anın 20 dakika sonrasında başlıyor ve kendimizi Siena'daki bir kovalamaca sahnesinin tam ortasında buluyoruz. Bond, kendisine ihanet eden ve öldürülen, sevdiği kadın Vesper'in basına gelenlerin perde arkasını arastırıyor. Kendisini Dominic Greene'ye götürecek bir ipucu arıyor.

Böyle bir film için mekânlar çok önemli olmalı...

Benim için mekân seçimi çok önemlidir; hele de bir Bond filmi yapıyorsak... Bond filmlerinde mekânların da birer karaktere dönüştüğünü düşünüyorum. Eski Bond filmlerinde mekânlar her zaman egzotik yerlerden seçilir. Böylece film izleyicileri bu mekânlara götürür. Artık dünya daha küçük, insanlar daha çok ve daha kolay seyahat edebiliyor ya da internetten birçok yere göz aşinalığı sağlayabiliyor. Dolayısıyla hem ilginç hem de bir Bond filmine uygun mekân bulmak çok zor! Bu film için kimsenin daha önce görmediği, daha önce kullanılmamıs bir yer bulmamız sarttı. Bunu denedik.

Peki böyle bir yeri nerede buldunuz?

Panama'da, Karayiplere yakın bir yer olan Colon'da bulduk. Son derece özel bir kasaba. Çok güzel ama harabe haline gelmis bir yer, 20'lerden, 30'lardan kalma harika bir mimarisi var. Çekim yaptığımız bir diğer ilginç yerse Şili'deki çöl bölgesi ve yine orada bulunan The ESO Paranal adlı gözlem eviydi. Şili'de çekim yaptığımız inanılmaz güzel bir

otel de yine ilginç mekânlarımızdandı. Avusturya'da Bregenz'deki Opera salonunda, İtalya'da Siena'daki Palio festivalinde çekimler yaptık, ayrıca yine İtalya'da birkaç mekânda daha çalıştık.

Daha önceki filmlerinizde yer almayan büyük aksiyon sahneleri çektiniz. Bu sahneleri çekerken keyif aldınız mı?

Evet, bazılarından gerçekten büyük keyif aldım aslında; ancak ilginç biçimde bu sahneleri çekmek çok uzun sürüyor ve son derece yavaş ilerleyen bir iş olup çıkıyor. Bir oda dolusu oyuncuyla, psikolojik temelli bir sahne çekmeyi, böyle bir sahne çekmeye tercih ederim doğrusu. Çünkü bir aksiyon sahnesi çekerken her şey kontrol edilmiş ve provası yapılmış olmalı. Bu noktada sahneyi çekebileceğiniz sadece belli açılar kalıyor. Birkaç kamerayla çalışmak ve dramatik bir etki yaratmak gerekiyor. Bu da güzel, ama aksiyon sahnelerini yazmak muhtemelen çekmekten daha eğlenceli. Çekim süreci gerçekten işin zor kısmı.

Oyuncu kadrosu oluşturulurken siz de ekiple birlikte miydiniz?

"Casino Royale"den bu filme miras kalan isimlerin dışında tüm oyuncuların deneme çekimlerinde yer aldım ve hepsini kendim seçmeye çalıştım. Bu seçimlerden biri, filmin kötü adamı Dominic Greene'i canlandıran Mathieu Amalric'ti mesela. Kendisi, günümüzün en yetenekli oyuncularından biri. Bu rol için, masum, dostane görünen bir yüz istiyordum, çünkü artık işler eskisi gibi değil... Soğuk Savaş dönemindeki gibi bu adamlar kötü, bu adamlar iyi diye bir ayrım yapamazsınız. İyiler ve kötüler iç içe geçmiş vaziyette. Sadece iyi ya da sadece kötü bir karakter yok artık. Bazen Bond bile bir kötünün yaptıklarını yapmak zorunda kalabilir. Çok az insan sadece iyilik adına bir şeyler yapıyor. Geriye kalanlarsa bu yaptıklarının bana ne faydası olabilir diye düşünüyor. Bu yaşadığımız dünyanın ve sistemin yarattığı bir durum. İyi ve kötü arasındaki çizginin gittikçe silikleştiğini düşünüyorum. Filmdeki karakterleri de bu şekilde ele aldım. Bond iyi adam, Greene ise kötü adam gibi sığ bir düşüncem yok.

Çevre sorunları son derece güncel meseleler. Filmde de bu konuya değiniyorsunuz galiba?

Mathieu'nun karakterinin Dominic "Greene" olmasının başlıca sebebi bu. Bay Greene, çevreyi sözde çevreyi önemseyen biri. Zira günümüzde adında yeşil (Green) geçen her şey, "çevreciyim" diyen herkes iyidir gibi bir yanılgı var. Halbuki birçok şirket, çevreci, "yeşil" olmanın iyi bir imaj olduğunu ve para getirdiğini biliyor. Bu da onlar için kâr etmek ve kapitalist sistemi sürdürmek anlamına geliyor. Bu nedenle, böyle bir şirketin başındaki adamı filmin kötü adamı olarak hikâyeye dahil etmenin son derece ilginç olacağını düşündüm. Görünürde çevreci olmaya çalışıyor, ama gerçekten öyle mi?

Aksiyon filmleriyle aranız nasıl?

Bourne serisini son derece başarılı buluyorum. "The Matrix"i, James Cameron filmlerini de severim. Özellikle "Terminatör" ve "Terminatör 2" mükemmel filmlerdir.

Bond serisinin tamamını izlediniz mi?

Bütün seriyi izlemem gerekmedi. Zaten film teklifi gelene kadar "Dr. No"yu, Timothy Dalton'un oynadığı birkaç filmi ve Pierce Brosnan'ın oynadığı iki üç tane Bond filmini izlemiştim. Yeni bir Bond filmi yaratmaya çalıştığımızdan önceki filmleri izleme gereği duymadım.

Karanlığa bir damla umut

MÜJDE IŞIL

Bir yanda karamsar ve şiddet içerikli bir hikâye, bir yanda Ferzan Özpetek'in sıcak üslubu... İkisi biraraya nasıl gelir sorusunun cevabı "MÜKEMMEL BİR GÜN"de (Un Giorno Perfetto) ...

"Un Giorno Perfetto-Mükemmel Bir Gün", Ferzan Özpetek filmografisinde farklı bir yerde duruyor. Öncelikle yönetmen ilk defa bir roman uyarlamasına imza attı; doğrudan kendisinin yazmadığı, hazır bir senaryodan yola çıkarak bir film çekti. Senaryonun kaynağı olan eser ise Özpetek filmlerinin sıcaklığı ve hümanizmi ile tezat teşkil eden, derin karamsarlığa sahip bir roman. Melania Gaia Mazzucco'nun aynı adlı romanından uyarlanan "Mükemmel Bir Gün" içerdiği aile içi şiddet unsurları ve kötümserliği nedeniyle seyirciyi biraz huzursuz etti ve şaşırttı. Özpetek'in bu filmle kısmen de olsa tarzının dışına çıktığı aşikâr. Ancak yönetmenin hikâyeye eklediği dostane karakterleri, sıkça kullandığı yüz planları, umudu tetikleyen detayları, duygusallığı, ("Cahil Periler", "Karşı Pencere" ve "Kutsal Yürek"in bestecisi Andrea Guerra imzalı) ruhu okşayan müziği, Serra Yılmaz'ın kısacık rolü ve bir Sezen Aksu şarkısıyla "Mükemmel Bir Gün", klasik bir Ferzan Özpetek filminin atmosferini de ihtiva ediyor. Oyunculuklar ise hayli etkileyici...

Dünya galası Ağustos sonunda Venedik Film Festivali'nde yapılan ve Altın Aslan için yarışan "Mükemmel Bir Gün", bu festivalde Isabella Ferrari'ye En İyi Kadın Oyuncu ödülünü getirdi. 4. Avrasya Film Festivali'nin açılış filmi olarak gösterilen yeni filmi için Antalya'ya gelen Ferzan Özpetek, kendisiyle yaptığımız özel röportajda son filmi ve yeni projeleri hakkındaki sorularımızı yanıtladı; her zamanki içtenliği ve nezaketi ile...

"Mükemmel Bir Gün" ile ilk defa bir roman uyarlamasına imza attınız. Melania Gaia Mazzucco'nun romanında sizi çeken neydi?

Domenico Procacci (filmin yapımcısı) getirdi bana senaryoyu. Ben de "Bir Ömür Yetmez"i bitirmiştim. Onun tanıtımıyla uğraşıyordum. Öylesine okudum. Hiç bilmediğim için hikâyeyi, çok etkilendim, şaşırdım. Beni etkileyen tutku olayıydı. Yani adamın (Antonio'nun) kadına (Emma'ya) karşı tutkusu... Ama sonra bu tutkunun çok hastalıklı, çok boş olduğunu fark ettim. Yani, adamın içi boş, onu doldurmaya çalışıyor. O ikili ilişkiyi anlatmak çok hoşuma gitti.

Ferzan Özpetek "Mükemmel Bir Gün"ün setinde, oyuncularına sahnenin detaylarını uygulamalı olarak anlatırken...

Yapımcı size senaryoyu getirmeden önce siz romanı okumamıştınız değil mi?

Hayır. Aynı romandan iki tane vardı bende. Ben bu kitabı almıştım dedim. Bir baktım, kitaplıkta iki tane yan yana duruyor. Gidip 6-7 tane kitap alıyorsunuz. Bazılarını okuyorsunuz, bazılarını bırakıyorsunuz; sonra belki okurum diyorsunuz. İki kere almışım, farkında olmadan.

Önceki filmlerinizde senaryoyu beraber yazdığınız Gianni Romoli ile işbirliği yapmadınız "Mükemmel Bir Gün"de. Neden böyle bir değişiklik oldu?

Bana hazır senaryo geldi. Senaryonun yazarı (Sandro Petraglia) iyi de bir senarist. Senaryo ona aitti. Kalkıp da Gianni'yi işin içine sokamazdım zaten. Sonradan da sokmaya kalkmadım. Çünkü Gianni, benim eski yapımcımla beraber çalışıyor. Aynı zamanda kendisi de yapımcı. Ben onun şirketinin haricinde birisiyle çalıştığım zaman o çalışmak istemiyor. Hatta yeni projem için ona 'Benimle çalışır mısın' dedim. O da 'Şirketimle çalışmazsan hayır, gelemem' dedi.

Hazır senaryo geldi dediniz. Onun üzerinde ne gibi değişiklikler yaptınız?

Mesela anne (Emma'nın annesi Adriana) rolü çok pesimist, çok korkunç bir roldü. Bu anne rolünü değiştirdim. Bir doktor kişiliği koydum. O yoktu kitapta. Bir erkek kişiliğini kadın kişiliğine soktum.

Yani romandaki gay karakteri değiştirip onun yerine öğretmen Mara karakterini yarattınız...

Evet, o yüzden de 'Niye değiştirdin?' diye konuşuldu. Kafamda hiç bir tereddüt yok. Ben hayatımda hiçbir zaman neyin ne olduğuna, neyin ne olmadığına aldırmadım. O yüzden çok rahat bir

Gay karakterin yerine hikâyeye eklenen öğretmen Mara (solda, Monica Guerritone) ve Özpetek'in 'av' olarak betimlediği Emma (sağda, Isabella Ferrari).

şekilde bu değişikliği yaptım.

Bir kadın bir kadına derdini daha iyi anlatır, daha rahat açılır diye mi?

Evet, tamamıyla onu düşündüm.

Yazarın bu değişikliklere tepkisi ne oldu?

Haberleşiyordum hep; çünkü bir yazarın romanına dokunuyorsunuz. O beni hep çok çok serbest bıraktı; 'seçimin çok iyi' diyerek rahat bıraktı.

Filmi izlediğinde yorumu nasıl oldu?

Çok hoşuma gitti söyledikleri. Dedi ki: "Ben, Ferzan Özpetek'in hayranıyım. Filmlerini çok seviyorum. İlk defa, benim kitaba çok uygun bir film olacak mı korkusu vardı üzerimde. Yoksa bir Ferzan Özpetek filmi mi olacak? Ferzan Özpetek filminin zevkinden kaçmak istemiyorum. Hakikaten de çok hoşuma gitti."

Romanın çok karamsar bir havası var. Siz o karamsarlığı hafifletmeye, yumuşatmaya çalışmışsınız. Filmi doğrudan o karamsarlıkta yapmayı neden tercih etmediniz?

Gösteri dünyasında olmuyor o karamsarlık. Yani o limitindeydi; hakikaten limitindeydi. Hatta kitabı okuyanların da filmle ilgili korkusu oydu; çok fazlaya kaçıyordu… Her şey çok kötü, her şey çok ters... Ama hayat böyle değil. Olamaz böyle bir şey. Anlarımız, zamanlarımız var öyle ama tamamı bu şekilde olamaz.

En çok zorlandığınız sahneler hangileriydi?

Şiddet sahnesi var. O düşünüp de, üzerinde durup da çektiğimiz bir sahne. Normalde arabada geçiyordu. Onun haricinde, son sahne... 19 kez çektik son sahneyi. Uzun da sürüyordu çok. 4-5 dakika sürüyordu. Steadycam'le çekilen bir sahne. Epey bir zorlandık.

"Mükemmel Bir Gün"de pek çok tezat göze çarpıyor. Filmin ismi, küçük çocuğun gözlüğü, oğlun hukukçu babasına isyanı... Bu da hikâyenin sizi çeken özelliklerinden biri miydi?

Evet. Benim sinemadaki meselem de budur. Mesela şuna çok inanırım: Melek yüzlü birisinin katil olmasına veya çok dürüst gözüken birisinin hırsız olmasına… O kişilikler beni çok ilgilendirir sinemada. Hayatta sizin çok antipatik, çok ters diye düşündüğünüz birisinin çok hoş olması… Bu tür tezatlar beni çok ilgilendiriyor.

"Saturno contro-Bir Ömür Yetmez"den sonra Isabella Ferrari ile ikinci kez çalıştınız. Emma karakteri için başından beri o mu vardı aklınızda?

Hayır, başından beri o yoktu. Valeria Golino vardı. Ardından başka oyuncular çıktı. Isabella beni çok etkiledi. Çünkü romandaki karaktere bir şekilde benziyor. Bir de şu hikâye var: Hayatta avcı olmak, av olmak... Isabella av havasında, avlanacak havada. Bu çok önemli bir şey. Bir ava aşık olduğunuz zaman hayatınız zindan oluyor. Çünkü herkes onu avlayabilir.

Filminizde "İmparator'un Yolculuğu" adlı belgeseli de görüyoruz. Bu bilinçli bir seçimdi değil mi?

Romanda bir çizgi film vardı; o da "Aslan Kral"dı. Walt Disney hiçbir şekilde haklarını vermedi. Yerine ne koyalım diye düşünürken ben "İmparator'un Yolculuğu"nu koyalım dedim. Çok ilginçtir, konu tam benim filmin tersini anlatıyor. Yani babanın çocukları izlemesini anlatıyor. Doğadaki aile olayını anlatıyor. O yüzden de çok iyi oturdu yerine.

İtalya'da yorumlar nasıl oldu filme ilişkin? Gişede beklentileri karşıladı mı?

Gişede beklediğimden daha iyi gitti. Şöyle daha iyi gitti; aslında böyle bir konudan beklediğiniz fazla bir şey yok. Bunu baştan beri, senaryo geldiğinden beri biliyoruz hepimiz. "Cahil Periler" veya "Karşı Pencere" değil olay. "Bir Ömür Yetmez" de değil. "Bir Ömür Yetmez" ötekilere göre daha zor bir filmdi, yas vardı. O yüzden "Mükemmel Bir Gün" beklediğimizden iyi gitti ama bir gişe filmi değil kesinlikle. Dünya satışlarının çok iyi gittiğini söylediler. Şimdilik her şey yolunda.

Bir daha roman uyarlaması düşünür müsünüz?

Olabilir. Romana bağlı.

Yine böyle bir şey olursa...

Yok. Mesela aşk hikâyesi anlatabilmek beni çok ilgilendiriyor.

Yeni projelerinizden bahseder misiniz? Türkiye'de çekeceğiniz Anadolu Çiçeği adlı bir projeniz vardı...

Onu yapmayacağım. O öyle duruyor.

Peki yine İtalya'da mı film çekeceksiniz?

Tamamıyla Türkiye'de film yapayım diye düşünüyordum ama İtalya'da kontratım var ve İtalya'da bir film yapacağım. Tamamıyla İtalyan filmi... Hemen ardından da Türkiye'de film yapmak istiyorum.

Bu şiddet sahnesi romanda arabanın içinde geçerken, Özpetek filmde olayı açık alana taşımış.

Aptallıklar komedyası!

Coenler, en iyi film Oscar'lı "İhtiyarlara Yer Yok"un ardından ajan dünyasındaki sıradan insanlar arasında geçen absürd bir kara komediyle karşımızdalar: "ARAMIZDA CASUS VAR" (Burn After Reading). Asla ulaşılamayacak bir hedefin peşine düşen karakterleriyle film, "Kansız" ve "Fargo"yla birlikte moronluğun trajedisi üzerine bir üçlemenin üçüncü halkası adeta.

EBRU ÇELİKTUĞ

İlk kez Venedik Film Festivali'nin açılışında gösterilen –ama yarışma filmleri arasında yer almayan- "Aramızda Casus Var", Ethan ve Joel Coen kardeşlerin kara mizahın adeta dibine vurdukları, geveze karakterlerin beceriksizlikleriyle bezeli bir casus filmi. Cormack McCarthy'den "İhtiyarlara Yer Yok"u uyarladıkları sırada, parça parça "Aramızda Casus Var"ı da yazmaya başlayan Coenler, Tilda Swinton dışında George Clooney, Brad Pitt, Frances McDormand, John Malkovich ve Richard Jenkins'in canlandırdıkları karakterleri, oyuncuları düşünerek, onlara özel yazmışlar. Filmin en önemli kozunun kadrosu olduğunu, bu kadronun kesinleşmesini bekledikleri için önce "İhtiyarlara Yer Yok"u çektiklerini söylüyorlar. Filmin ana temasının ise aptallık, ahmaklık, budalalık ve gerizekalılık olarak da tercüme edilebilecek "idiocy" olduğunu belirtmekteler. Filmin kesinlikle hükümete ya da istihbarat servislerine yönelik bir satir olmadığının da altını çiziyorlar.

"Aramızda Casus Var" Coenler'in "Orada Olmayan Adam"dan sonra özgün senaryosunu kaleme aldıkları ilk film. Production Weekly adlı bir internet sitesi, filmin eski bir CIA ajanı olan Stansfield Turner'ın "Burn Before Reading: Presidents, CIA Directors and Secret Intelligence" adlı anılarını kaleme aldığı kitaptan uyarlandığını yazmıştı ama bu söylenti, bir yıl kadar sonra Los Angeles Times'da yalanlandı. Ethan Coen, "Patlamasız bir Tony Scott/Jason Bourne karışımı" olarak tanımlıyor "Aramızda Casus Var"ı.

Daha önce hiç casus filmi çekmemiş olan Coenler, büyük ölçüde karakter

Brad Pitt, spor salonunda çalışan Chad Feldheimer rolüyle komedi yeteneğini ortaya çıkarmış.

odaklı bir casus filmi olarak tasarlamışlar son projelerini. Her zamanki gibi Joel Coen yönetmen, Ethan Coen ise yapımcı olarak yer alıyor filmde. Filmlerinin her aşamasında beraber hareket eden ikilinin lakabı bu yüzden "İki kafalı yönetmen"!

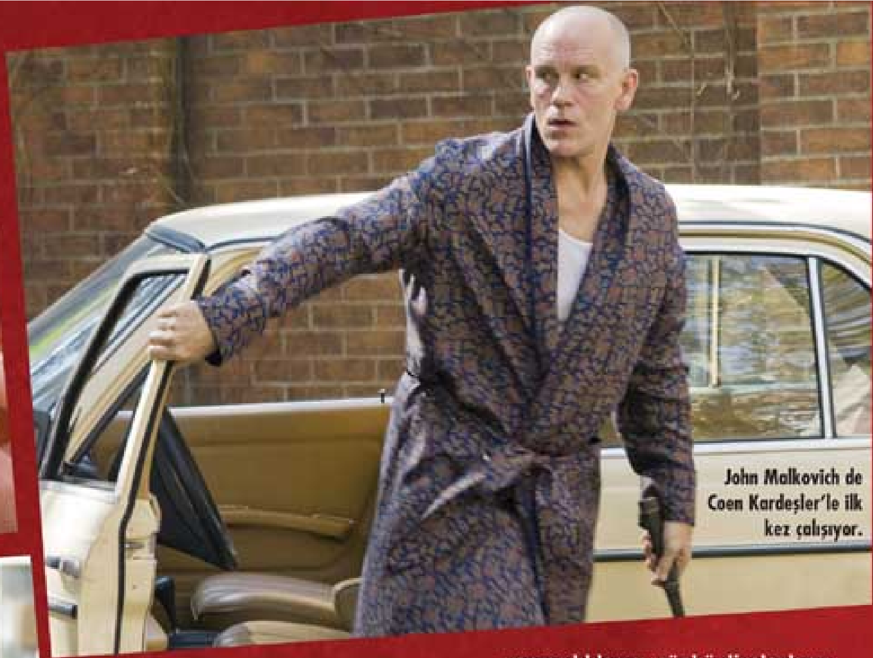
Bağımsız film yönetmenleri içinde en özgün ve yaratıcı sinemacılar olarak apayrı bir yerde duran Coen Kardeşler'in alametifarikaları olarak tanımlayabileceğimiz ilk akla gelen özellikleri, kuşkusuz, karışık bir olay örgüsü, tuhaf durumlar, kötü adamlar, zekice konuşan geveze karakterler ve işlendiği andan itibaren arapsaçına dönen bir suç eylemi. "Aramızda Casus Var" da bunların birçoğu var. Hikâye, hepsi de hem profesyonel hem kişisel hem de cinsel hayatlarında kriz yaşayan orta yaşlı karakterlerin, ulusal güvenlik meselelerine bulaşmaları etrafında dönüyor. Son yıllarda Beyaz Saray'a muhalif tavırları ve filmleriyle öne çıkan George Clooney filmi şöyle tanımlıyor: "Konu Washington'da geçse de, bu film gerçekten de şok edici derecede aptal insanların, seks ve diğer konularda yaptıkları aptalca şeylerle ilgili. Durumu daha da ilginç kılan şeyse, hiçbirinin politikacı olmaması!"

Alkol probleminden ötürü işinden olan Osbourne Cox (John Malkovich) çalıştığı kurumla ilgili anılarını yazmaya karar verir. Kendisinden boşanmak isteyen pediyatrist eşi Katie, (Tilda Swinton) avukatının önerisiyle, Osbourne'un bilgisayarındaki tüm bilgileri bir CD'ye kopyalar. Sonunda CD bir şekilde bir spor salonunda unutulur ve olayların fitili de böylece ateşlenir! CD'yi bir şekilde spor salonunun güvenlik görevlisinden almayı başaran bir başka salon görevlisi Chad Feldheimer (Brad Pitt) içerisinde pek çok gizli hükümet bilgisinin yer aldığından emin olduğu bu CD'yi, iş arkadaşı Linda Litzke (Frances McDormand) ile birlikte Osbourne Cox'a şantaj yapmak ve yüklü miktarda para koparmak için kullanmaya karar verir. Kafasını plastik ameliyatlarla bozmuş olan Linda'nın tek derdi, güzelleşmek ve böylece yıllardır aradığı aşkı bulabilmektir. Geceyarısı arayıp şantaja kalkıştıkları Osbourne söylediklerini umursamayınca, CD'yi Rus konsolosluğuna götürmeye ve satmaya kalkışırlar. Ama Ruslar CD'yi alır ve daha fazla bilgiyle gelmelerini ister. Artık tek çareleri, bir şekilde Osbourne'un evine girmek ve araştırma yapmaktır. Peki işler nasıl arapsaçına döner? Katie'nin sevgilisi Harry Pfarrer (George Clooney) da bir ajandır ve de çapkındır. Linda ile internet üzerinden tanışır ve buluşurlar. Zaten bu tanışma sonrasında da işler yavaş yavaş çığrından çıkar ve Coenler'in pek sevdiği bir komedi türü olan "screwball komedi" tarzında sarmalanarak devam eder! Kimsenin kimseyi dinlemediği, olan biteni anlamakta zorlandığı ve işlerin sarpa sardığı, çıkışsız bir kara komediye dönüşür.

Filmin kadrosunu A sınıfı oyunculardan devşirmeye özen gösteren Coenler, özellikle Brad Pitt'i daha önce hiç görmediğimiz bir rolde karşımıza çıkarıyorlar. Pitt, "aptal sarışın" mitinin sadece kadınlar değil erkekler içinde geçerli olabileceğinin en güzel örneğini Chad karakteriyle gösteriyor. Ağzından sakız düşmeyen, IPod bağımlısı, tam bir

İnternette tanışan Harry Pfarrer (George Clooney) ve Linda Litzke (Frances McDormand), işler karışmadan biraz önce.

Linda güzelleşme uğruna sınır tanımayan bir başka akılevvel.

John Malkovich de Coen Kardeşler'le ilk kez çalışıyor.

Tilda Swinton Katie rolünde.

geri zekalı olan Chad rolünü Coenler'in tamamen kendisini düşünerek yazdığını öğrendiğinde, bir an bundan gururlanması mı yoksa utanması mı gerektiğini kestiremeyen (!) Pitt, komediye hiç de uzak bir oyuncu olmadığını gösterdiği bu roldeki performansıyla eleştirmenlerden iyi notlar alıyor. George Clooney ise, Coen Kardeşler'in tabiriyle "Aptallık Üçlemesi"ni "Aramızda Casus Var" ile tamamlamış oluyor! Hatırlayacak olursanız, George Clooney, daha önce "O Brother Where Art Thou/Nerdesin Be Birader" ve "Intolerable Cruelty/Dayanılmaz Zulüm" gibi Coen filmlerinde de rol almıştı. Coenler, karakterlerinin tamamının farklı derecelerde ahmaklardan oluştuğunu söylüyorlar. Oyuncularını yönlendirirken de içlerindeki aptalı ortaya çıkarmalarını istemişler. İlk rolü "Blood Simple/Kansız"dan beri hemen her Coen Kardeşler filminde rol alan Frances McDormand ise, biliyorsunuz Joel Coen ile evli. Dört kez Oscar'a aday olan ve "Fargo" ile ödülü kazanan McDormand, Coenler'in, karakter yaratırken en fazla ilham aldıkları oyuncu olma özelliğini de taşımakta! "Michael Clayton"dan sonra bir kez daha George Clooney ile karşılıklı oynama fırsatı bulan Tilda Swinton, özellikle saç biçimiyle "İhtiyarlara Yer Yok"ta acımasız seri katil Anton Chigurh'u canlandıran Javier Bardem ile yarıştığını belirtiyor. Swinton da pek alışık olmadığımız bir rolle karşımızda olacak.

Oyuncuların hepsi de senaryonun ayrıntılı yazılmış olmasından ve özellikle de diyalogların akıcılığından çok memnun olduklarını dile getiriyorlar. Basın toplantılarında kendilerine sık sık doğaçlama yapıp yapmadıkları soruluyor. Kesinlikle yapmadıklarını, çünkü diyalogların yeterince doğal olduğunu ve senaryoda ne yapacaklarının tüm detaylarıyla yer aldığını belirtiyorlar.

Coen Kardeşler ile "Barton Fink"ten beri birlikte çalışan ünlü İngiliz görüntü yönetmeni Roger Deakins ise, programının uyumsuzluğu nedeniyle bu kez "Aramızda Casus Var"ı çekemedi. Ama "A Serious Man"de yeniden Coenler'le çalışıyor (Coenler bu kez 1967'de ABD'nin orta batısında yaşayan bir Musevi ailesine çeviriyorlar kameralarını). Deakins'in yerini ise en son "Son Umut" ile en iyi görüntü yönetmenliği dalında Oscar adayı olan Emmanuel Lubezki doldurdu. Coenler'in yapım ekibinin uzun yıllar aynı isimlerden oluşması da bir başka özellikleri. Roger Deakins'ın eksikliğinin bir fark yaratıp yaratmadığını ise hep birlikte göreceğiz. Filmin müziğininse, Joel Coen'in ifadesiyle "büyük ve tantanalı ama kesinlikle anlamsız" olmasına karar verilmiş ve Japon davullarının bolca yer aldığı bir soundtrack oluşturulmuş.

Filme yönelik eleştiriler son derece olumlu. Ama "Aramızda Casus Var"ın ikilinin daha önceki filmleri içinde nispeten zayıf bir halka olduğu konusunda bir netlik var diyebiliriz. Özellikle oyuncu performanslarıyla öne çıkan film, Coenler'e Oscar heykelciğini kazandıran "İhtiyarlara Yer Yok"tan hemen önceki pek de beğenilmeyen "Dayanılmaz Zulüm" ve "Kadın Avcıları" gibi filmlerinin acısını çıkartacağa ve özlediğimiz Coen lezzetini vereceğe benziyor. Her ne kadar filmlerinin politik bir satir olmadığını iddia etseler de, Hollywood'un bu en zeki ve ayrıksı yeteneklerinin Washington'ı nasıl ti'ye aldığını görmek için sabırsızlanıyoruz doğrusu.

"Michael Clayton"da iki hasımdılar, "Aramızda Casus Var"da durum değişmişe benziyor!

COENLER'İN ARIZALI KARAKTERLERİ

Farklı mizah anlayışlarıyla harmanladıkları kötücül öykülerinde onlarca arızalı ve grotesk karakter barındıran Coenler'in mazisinden birkaç portre.

Loren Visser (Blood Simple, 1984)

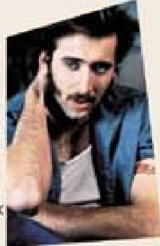
Coenler'in ilk filmi "Blood Simple"da yer alan, efsane aktör M. Emmet Walsh'ın canlandırdığı Visser, aslında eski toprak bir detektiftir. İş ahlakı şüpheli detektif Visser, aynı zamanda bir kiralık katil olarak da hizmet vermektedir! İşini çok temiz görür, ah bir de unutkan olmasaydı, daha uzun yaşayabilirdi.

Julian Marty (Blood Simple, 1984)

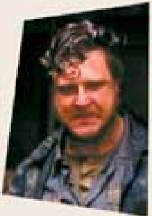
Bir diğer arızalı "Blood Simple" karakteri daha. Kendisini aldatan eşini ve onun aşığını öldürtmek isterken, kendisi hedef haline gelen bahtsız bedevi Julian'ın marazı, bir türlü ölememesinden ileri geliyor. Kurşunlara gelen, mezarlara girip çıkan Julian, Dan Hedaya'nın performansının da etkisiyle gerçek bir kâbusa dönüşüyor.

H. I. McDunnough (Raising Arizona, 1987)

"Senelerce suç işledim, acaba bir çocuğum olsa evimin adamı olabilir miyim" fikriyle yola çıkan eski mahkum McDunnough özünde son derece sakin bir karakterdir. McDunnough iyidir iyi olmasına ama suçlularla dolu arkadaş çevresi kötüdür. Gerçi bebek sahibi olmak için çocuk çalmak gibi bir vukuatı da vardır. Niyeti hep iyidir ama akıbeti peki iyi olmaz... Nicolas Cage'in efsanevi oyununun da yardımıyla McDunnough'un Coenler'in en eğlenceli karakterlerinden biri olduğu kesin.

Gale Snoats (Raising Arizona, 1987)

Coenler'in çalışmayı sevdiği oyunculardan biri olan John Goodman'ın canlandırdığı Gale Snoats, "Raising Arizona"da H. I. McDunnough'ın uzak durmaya çalıştığı hapishane arkadaşlarından biridir. İflah olmaz suçlu Snoats'ın hapishaneden kaçış sekansında yaptıkları (litrelerce çamur yutmak pahasına kaçmak) kendisini kafadan bu listeye dahil etmeye yeter de artar bile.

Barton Fink (Barton Fink, 1991)

Hollywood'un çalkantılı yıllarında yaşayan bir oyun yazarı olmak sevgili Fink'in beyninde yeter düzeyde tahribat yaratmıştır zaten, peki cehennemi atmosfere sahip bir otelde yaşayıp üstüne üstlük bir de yazar kilitlenmesi yaşamak? Tüm bunlar Fink'te derin bir beyin hasarı bırakacaktır.

Carl Showalter ve Gaear Grimsrud (Fargo, 1996)

Carl ve Gaear, farklı bünyelerde doğmalarına rağmen adeta aynı karakterin birbirini tamamlayan iki yarısı gibidir. Hamlet'teki Rosencrantz ve Guildenstern kadar kişiliksiz, en az onlar kadar marazlı ve beceriksizlikleriyle ünlü bu ikilinin, en iyi arkadaşlarını fahişelerden seçme, adam kaçırma ve insandan kıyma yapma gibi vukuatları var.

Jeffrey "the dude" Lebowski (The Big Lebowski, 1998)

Jeff Bridges'in efsanevi performansıyla akıllara kazıdığı Jeff Lebowski, Coenler'in şimdiye dek yarattığı en eğlenceli ve en arıza karakterlerden biri. Bornozundaki süt lekesiyle, pespayeliği ve umursamazlığıyla Lebowski, şu hayattan fazla bir şey beklemezken, bir şantaj öyküsünün başkahramanı oluveriyordu. Kimseden çekmemişti arkadaşlarından çektiği kadar.

Ed Crane (The Man Who Wasn't There, 2001)

Etrafına karşı en ufak bir insani duygu beslemeyen buzdolabı tabiatlı berber Ed, usturasını boğaz kesmek için de kullanmaktan çekinmeyen bir bela. Varoluşsal problemler yaşayan Ed, listenin zerre eğlence barındırmayan tek siması.

Anton Chigurh (No Country For Old Men, 2007)

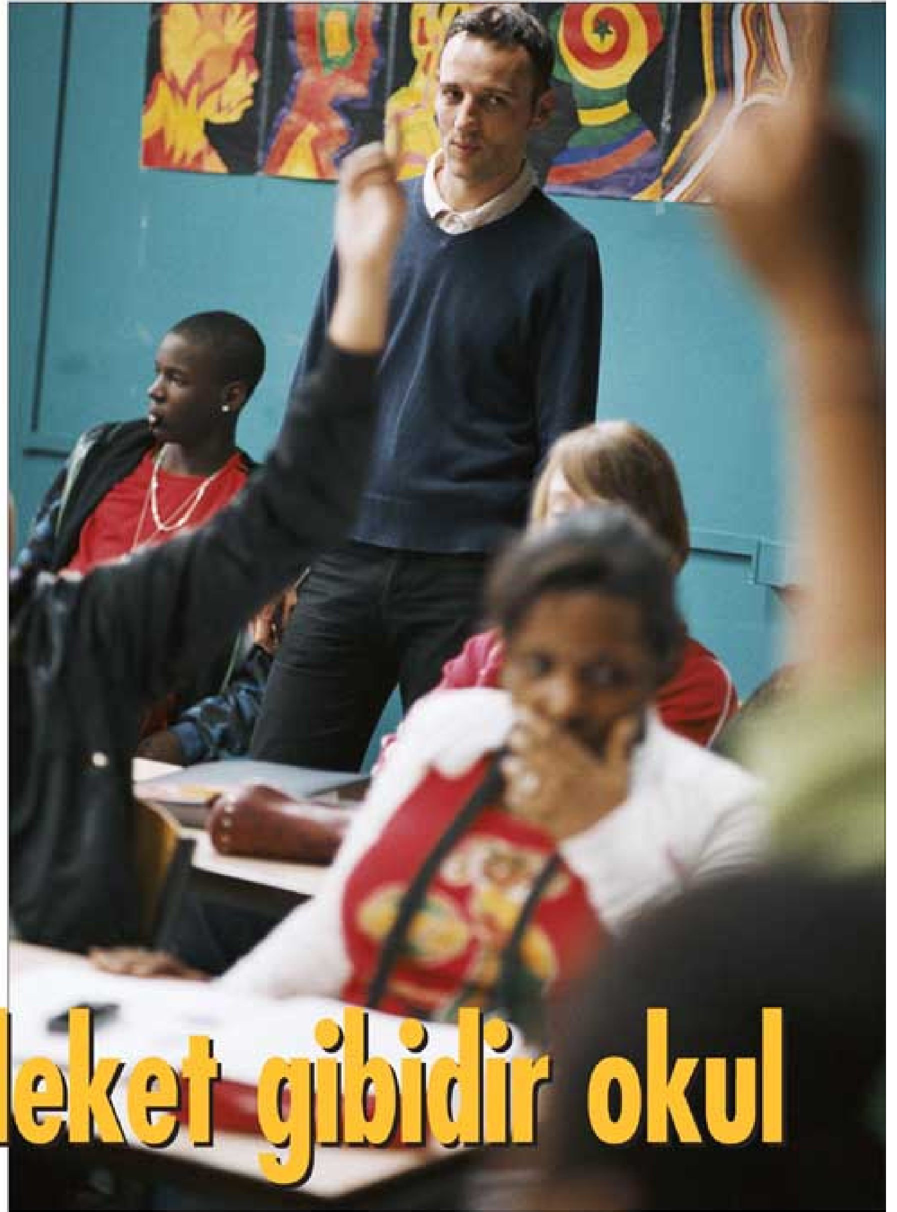
Coenler'in karakteri ele alış şekliyle, olduğundan daha da arızalı bir hüviyete bürünen Anton Chigurh, Coen filmografisinin uzak ara en marazlı karakteri. Oksijen tüpüyle adam öldürmek, telle adam boğmak, kendisine insaniyet namına yardım edenlere para teklif etmek gibi huylara sahip. En büyük falsosuysa saç modeli.

Chad Feldheimer (Burn After Reading, 2008)

Coenler'in, abartının estetiğiyle perdeye yansıttıkları son karakter de, "Burn After Reading"te karşımıza çıkacak olan, Brad Pitt'in canlandırdığı Chad olsa gerek. Chad'in marazı biraz gerzek olması... Pitt'i bu rolde izlemekse son derece eğlenceli olacak.

Daha önce çeşitli film festivallerinde "İnsan Kaynakları", "İş Yok Zaman Çok" veya "Güneye Doğru" gibi filmlerini izleme imkânı bulduğumuz Fransız yönetmen Laurent Cantet, yeni filmi "SINIF" (Entre les murs) ile Altın Palmiye ödülüne uzanmıştı. Geçtiğimiz ay Filmekimi ve 4. Avrasya Uluslararası Film Festivali'nde ülkemizdeki ilk gösterimleri gerçekleşen "Sınıf", gerçek bir okulda, gerçek öğrenci ve öğretmenlerle çekilmiş. Şaşırtıcı olmayacak şekilde ortaya çıkan sonuç da ziyadesiyle realist.

Bir memleket gibidir okul

ENGİN ERTAN

Geçtiğimiz Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye ödülünü kazanan Laurent Cantet'nin "Sınıf"ı sinema tarihinde okul yıllarına dair en gerçekçi bakışlardan birisini içermekte. Cantet'nin filmi ne sırtını nostaljiye yaslıyor, ne de okul ortamını gerçeklikten bağımsız bir evren olarak tasarlıyor. Filmin oyuncu kadrosu ve sinemasal tercihlerinden anlaşılacağı üzere, yönetmenin öncelikli derdi mümkün olduğunca gerçeğe yaklaşmak. Fakat yakalanmaya çalışılan bu gerçekçilik elbette "Sınıf"ın başka meseleleri de olduğunu ortaya koyuyor.

François Bégaudeau'nun romanından uyarlanan film gerçek bir okulda, amatör oyuncularla çekilmiş. Esas mesleği öğretmenlik olan Bégaudeau, senaryoya katkıda bulunmakla kalmamış ve kamera karşısına da geçmiş. Tıpkı filmde rol alan 24 genç gibi, o da gerçek hayattaki kimliğiyle perdeye yansıyor. Bir ders yılı boyunca Fransızca öğretmeni François ve danışmanı olduğu sınıfın öğrencileri arasında yaşananları konu alan film, oyuncu seçimi sayesinde otantik bir ton tutturmayı beceriyor.

Kuşkusuz "Sınıf"ın en büyük başarılarından birisi oyuncu yönetimi. Kesintisiz bir hikâye akışından çok anlar üzerine kurulu olan filmin çatışmalarını ve hedeflenen konsepti amatör bir oyuncu kadrosuna açıklayabilmek yeterince zor olduğu gibi, Cantet doğaçlamadan da mümkün olduğunca faydalanmış. Yönetmen verdiği bir röportajda filmin hazırlık aşamasını şöyle anlatıyor: "Öncelikle filmin bel kemiği görevini üstlenecek ama yapım aşaması boyunca geliştirilecek ve değiştirilecek bir konu özeti yazdık. Bu daha önce 'İnsan Kaynakları' (Ressources humaines) isimli filmimde de denediğim bir yöntemdi. Yola çıkarkenki fikrimiz çekimleri gerçek bir okulda gerçekleştirmek ve böylece eğitim dünyasının bütün aktörlerini yapıma dahil etmekti. İlk olarak Paris'in 20. bölgesindeki Françoise Dolto Lisesi'nin kapısını çaldık. Eğer okul yeniden inşa ediliyor olmasaydı çekimleri orada gerçekleştirecektik. Fakat filmdeki tüm öğrenciler gerçek hayatta Dolto'da eğitim görüyorlar ve öğretmenler de yine Dolto'nun kadrosundan. Belki de filmdeki en kurmaca karakter olan Süleyman'ın annesi haricinde, gördüğünüz tüm ebeveynler de çocukların gerçek hayattaki anne ve babaları." Bégaudeau ise filmin kurmaca ve belgesel arasındaki tonu ve bu duruma kendisinin katkısıyla ilgili olarak şunları söylüyor: "Senaryonun yazılması aşamasında ben daha ziyade bir denetleyici görevi üstlendim. Bazı

Filmin en büyük başarılarından birisi oyuncu yönetimi.

bölümler anlatı olarak iyilerdi ama gerçek hayattaki eğitim sistemini düşününce benim için inandırıcılıktan uzaklardı. Bu nedenle çeşitli değişiklikler önerdim."

Ekip bir yıl boyunca okul sonrası saatlerde öğrenciler için workshoplar düzenlemiş. Kendi isteğiyle bu çalışmalara katılan ve bir yıl boyunca devam eden 50 öğrenciden 24 tanesiyse filmde rol almışlar. Öğrenciler her ne kadar kendi isimleriyle kamera karşısına geçseler ve kendi gündelik deneyimlerinden filme çok şey katsalar bile, Cantet ve Bégaudeau ısrarla gençlerin kurmaca karakterler canlandırdıklarını vurguluyorlar.

Filmin taşıdığı gerçeklik duygusu sadece çekimlerin yapıldığı mekândan ve oyuncu seçiminden kaynaklanmıyor. Cantet öğrencilere asla bir senaryo verilmediğini, sadece çekilecek sahnelerde üzerine tartışılması istenen konuların açıklandığını belirtiyor. Gerisi genç oyuncuların yaratıcılığına ve doğaçlama yeteneğine bırakılmış. Bu tercih ister istemez filmin görsel yapısı için de belirleyici olmuş. "HD bir kamerayla çalışmak kaçınılmazdı. 'İnsan Kaynakları'nı çekerken hem masrafları, hem de ağırlığı nedeniyle 35mm bir kameranın doğaçlamaya fazla olanak tanımadığını görmüştüm. 'Sınıf'ta ise bazen 20 dakika boyunca kesintisiz çekim yapabilmeyi istiyordum, çünkü bazen tek bir cümle aniden tartışmayı alevlendirebiliyordu", diyor Cantet.

Büyük bölümü kapalı ve dar bir alanda geçen "Sınıf", sürekli hareketli omuz kamerası ve tartışmaya dahil olan karakterlerini yakın planda yakalamayı tercih eden kadrajlarıyla da "Cinéma vérité" tarzına yaklaşıyor. İşin ilginç tarafıysa bu derece resimsellikten uzak ve diyalog ağırlıklı filmin asla düşmeyen bir tempoya sahip olması. Cantet uzun bir hazırlık aşamasıyla yakaladığı gerçekçilikten o kadar başarıyla yararlanıyor ki, uzun sayılabilecek süresine rağmen "Sınıf"ın ritmi asla aksamıyor.

Yazının başından beri bahsettiğimiz, neredeyse belgesele yakın tarzın filmde neye hizmet ettiğini de elbette irdelemek gerek. Öncelikle "Sınıf"ın Paris'in banliyölerinde yer alan bir okulda geçtiğini unutmamak lazım. Çoğunlukla alt orta sınıf ailelerin ve göçmenlerin çocuklarının devam ettiği, disiplinin sağlanması açısından zor olarak tanımlanan bir okul da diyebiliriz. Bu tarz okullardaki öğrencilerin genellikle sorunlu veya umutsuz vaka olarak tanımlandığını da elbette biliyoruz. Laurent Cantet bu okulu toplumun ufak bir modeli olarak ele aldığındaysa, eğitim sistemi tarafından dışlanan söz konusu gençlere konuşma hakkı vermiş oluyor. Ne onların içinde yaşadıkları koşulları romantize ediyor, ne de öğretmen karakterini bir ideal olarak gösteriyor. François ve öğrencileri arasında yaşanan tartışmalar her iki tarafın da haklı ve haksız olduğu yönleri ortaya koyma işlevi görüyorlar.

Diğer yandan Cantet eğitim sistemindeki hiyerarşinin ve okul hayatı içerisindeki kimi kuralların ikiyüzlülüğünü göstermekten de çekinmiyor. Sınıf öğretmeni François'nın aynı zamanda Fransızca derslerine giriyor olması boşuna değil. İki taraf arasında yaşanan çoğunlukla dil merkezli tartışmalar, gündelik hayat ve eğitim sistemi veya teori ve pratik arasındaki kopukluğa işaret ediyor. Elbette resmi dil ve gündelik hayattaki kullanımlar arasındaki farklılıklar, filmin sınıf sorununa dair meselesini de netleştiriyor.

Fakat "Sınıf"ın eğitim sistemini bütünüyle karşısına alan bir film olduğunu söylemek de mümkün değil. Uygulamadaki kimi eksikliklere işaret etse bile, Cantet açık şekilde Fransız eğitim sistemine güveniyor. Başka bir deyişle, eğitim sisteminin daha "iyi" insanlar yetiştirmek için doğru bir araç olduğuna inanıyor. Belki de bu sebepten dolayı sosyolojik ve politik bağlamdaki göndermeleri örneğin Lindsay Anderson'ın başyapıtı "If..."te veya Jean Vigo'nun "Hal ve Gidiş Sıfır"ındaki kadar kışkırtıcı veya çarpıcı değil. Fakat bu "Sınıf"ın "Ölü Ozanlar Derneği" benzeri bir yüzeyselliğe sahip olduğu anlamına da gelmiyor elbette. Cantet tavır almaktan çok bir durum tespiti yapmaya çalışıyor. Eğer okul hayatı üzerine bir film çekerken gerçeğe yaklaşmayı ve seyircisinin algısını sürekli açık tutarak onları bu evrene sokmayı esas alırsak, işte o zaman Cantet'nin filmi neredeyse rakipsiz bir konuma erişiyor.

Yönetmen Laurent Cantet.

[●REC]

Kameranın gör dediği

EBRU ÇELİKTUĞ

Karanlık bir sinema salonunda, kendinizi adeta filmin içinde hissedeceğiniz sinir bozucu bir gerilim filmine hazırsanız, müjdemizi isteriz! Biraz gecikmeli de olsa, 2007 yapımı İspanyol korku filmi "REC" karşımızda. Jaume Balaguero ve Paco Plaza'nın birlikte çektiği bu sade ve irkiltici filmi seyretmek isteyenlere önce, filmin gösterimi esnasındaki izleyici tepkilerini görebilecekleri fragmanları tıklamalarını tavsiye ederiz!

"**Siz Uyurken…**" isimli bir televizyon programının neşeli, canlı ve hırslı sunucusu Angela ile kameraman Pablo, sıradan bir programı daha çekmekteler. Bu kez konuk oldukları yer Barcelona'nın itfaiye merkezlerinden biri. İtfaiyecilerin yaşamlarına şöyle bir sokuldukları çekimler sırasında Angela onlardan birine, "Aslında bir alarm çalsa, ama kimseye bir şeyin olmadığı bir yere, sırf heyecan olsun diye gidebilsek" diyor, bu birazdan gerçekleşecek bir dilek aslında ama Angela'nın istediği şartlarda değil ne yazık ki! Gerçekten de merkezin içinde sıkılır ve çekecek ilginç bir şeyler ararken, gelen telefon ihbarı üzerine, bir apartmanda çığlıkları duyulan yaşlı bir kadının kapısını açmaya ve kurtarmaya hazırlanan itfaiyecilerin yanında olay yerine hareket ederler. Geniş bir girişi olan eski bir apartmanın içinde, üst kattan gelen korkunç çığlıklara anlam vermeye çalışan apartman sakinleri tarafından karşılanırlar. Ayrıca olay yerine gelen polisler de itfaiye ekibine katılarak yaşlı kadını kurtarmak üzere merdivenlere yönelirler, tabii olayın hiçbir anını kaçırmak istemeyen ve ortaya çıkacak programla izlenme oranlarını altüst etmek isteyen Angela da. Ama yukarıda tanık oldukları olayın hemen ardından tüm binanın dış dünyayla -cep telefonları dahil- bağlantısının kesilip karantinaya alınmasıyla işin rengi yavaş yavaş değişir. Binanın etrafı örtülür, sağlık bakanlığı müfettişlerinin açıklamaları rahatlatıcı değildir. Yaşlı kadının kudurmuşçasına davranması ve iki kişiyi yaralaması; ne olduğu anlaşılamayan bir virüsten bahsedilmesi, apartmanın girişinde bekleşen sakinler arasında sabırsızlığa ve

Filmin oyuncularının adı duyulmamış isimlerden seçilmesi, yönetmenlerin tercihi. Amaç filmin daha da inandırıcı olması.

Küçük bir kız çocuğu ve yaşlı bir kadın irkiltici korku figürlerine dönüşüyor.

önüne geçilmez bir paniğe neden olur. Kapana kısılan herkes çıkış yolu aramaya çalışırken, nereden çıktığı yavaş yavaş aydınlanan "salgın" aralarında hızla yayılmaya başlar…

"Rec", İspanyol sinemasının korku türüne kazandırdığı iki gelecek vaat eden parlak yönetmenin işbirliğinden doğdu. Bu isimler Jaume Balaguero ve Paco Plaza. "Rec"ten önce ikili 2002 yılında "Ot: La Pelicula" adlı bir müzik belgeseli çekmişlerdi. Ama her ikisinin de asıl ilgi alanı korku ve gerilim. Bu janrı daha ileriye götürmeyi amaçlayan sinemacılar, basit hatta artık klişeleşmiş bir konudan yola çıksalar da, kendilerini özgü bir atmosfer yaratıp kendi anlatım tarzlarıyla farklı bir film çekmenin peşine düşmüşler. Jaume Balaguero, İspanya sinemasında her zaman korku ve gerilim türüne karşı bir çekingenlik olduğunu, yönetmenlerin bu türe karşı uzak ve hatta utangaç bir tavır sergilediklerini düşünüyor. Ama son kuşak sinemacıların, özellikle video sever kuşağın, böyle bir çekince duymadıklarını ve artık bir İspanyol korku sinemasından bahsedilecek günlerin çok da uzak olmadığını belirten Balaguero, 2007'de en fazla gişe getirisi kazanan iki filmin bu türde olmasını umut verici buluyor.

Balaguero'nun uluslararası planda adı, Plaza'ya nazaran daha fazla biliniyor. 1994'teki başarılı kısa filmi "Alicia" ile yönetmenliğe adım atan Balaguero, beş yıl sonra ilk uzun metrajı, okült bir gizli derneğin peşine düşen, kızını kaybetmiş bir annenin ürkütücü hikâyesini konu alan "The Nameless"ı (ülkemizde gösterime girmeyen filmin, "İsimsiz" adıyla DVD'si çıkmıştı) çekti. Böylece Hollywood kapısını da aralamıştı. Miramax'ın yapımcılığını üstlendiği "Darkness", Lena Olin ve Anna Paquin'li kadrosuyla, Balaguero'nun artık kendine ait sinema dilini oturttuğu ama fazla da yankı bulmayan bir perili ev öyküsüydü. Ardından, 2005'te, Calista Flockhart'ın başrolde oynadığı "Fragiles/Kırılgan" geldi. Film, tahliye edilmek üzere olan bir çocuk hastanesine gelen Amy adlı hemşirenin, hastaneye

Sunucu Angela Vidal, ürpertici çatı katından naklen bildiriyor!

musallat olan bir çocuğun hayaletiyle mücadelesini konu alıyordu. Balaguero, hayaletleri seven ve filmlerinde işlemeyi tercih eden bir korku filmi yönetmeni. Üstelik bu konuda son derece profesyonel bir tavrı var: "Hayaletlere inanmıyorum. Batıl itikatlarım yok. Çünkü çok gerçekçi ve pragmatik biriyim. Hayaletlerle ilgili bir film çekmek için onlara inanmanın gereği yok. Ama insana inanmak şart. İnsanları tanımak gerekiyor, çünkü bence hayaletlerin açıklaması her birimizin iç dünyasında bulunuyor. Bilimsel ve akılcı bir açıklama var. Bazen biri öldüğünde, onu çok seven insanlar, ölümünü izleyen iki hafta içinde onu görebiliyorlar. Bu, duyulan acıya karşı verilen basit bir tepki. Ölmüş birini gördüğümüze inanmaya başlıyoruz. Bu iki hafta sürüyor. Psikiyatristler bu olayı çok iyi açıklıyorlar. Büyükbabamın ölümünden sonra büyükannem bunu yaşadı ve tamamen normal bir şeydi. Yani, insanlar ve duyguları var olduğu için hayaletler de var. İşte hayaletlere inanmadan ama insanlara inanarak hayalet filmi çekmenin açıklaması!"

Balaguero'nun tarzını belirleyen ve özellikle "Rec"e ilham olan filmlerse, dünyanın en fazla yasaklanmış filmi olarak anılan ve "Blair Cadısı"nın öncülü olarak anılan "Cannibal Holocaust", "Naklen Ölüm/La Mort en Direct", "Man Bites Dog" ve tabii "Blair Cadısı". Ama filmlerden öte pek çok canlı televizyon şovlarının da üzerindeki etkisini yadsımıyor. Hayatı boyunca seyrettiği her filmin, iyi ya da kötü olsun, üzerinde mutlaka etkisi olduğunu söyleyen

Her şey yaşlı bir teyzenin çığlıklarıyla başlıyor!

Balaguero, sevdiği yönetmenlerin başında Steven Spielberg, Wim Wenders, David Lynch, David Cronenberg, James Cameron ve Krzysztof Kieslowski'nin geldiğini belirtmekte. Senaryosunu yazdığı filmlerin tümünde başkahramanların kadın olmasınıysa şöyle açıklıyor Balaguero: "Filmlerimde başkarakterlerin kadın olmalarını tercih ediyorum çünkü onları erkeklerden daha karmaşık buluyorum. Bu aslında bilinçli bir tercih değil, ama ne zaman bir öykü yazmaya başlasam, sistemli olarak bir kadının üzerinden kuruyorum. Kadın cinsi benim için daha gizemli, belki de bu benim bir erkek olmam ve kadınları sevmemle ilgili bir şeydir. Ama yeni projemde başkarakter bir erkek olacak."

"Rec"te seyirciyi filme bağlayan en önemli nokta, şüphesiz olup biten her şeyi, -yüzünü asla göremediğimiz- kameramanın gözünden izlememiz. Bu teknik akla en başta "Blair Cadısı", "Ölülerin Günlüğü" ya da "Cloverfield" gibi başarılı korku filmlerini getirse de, mesela "Kelebek ve Dalgıç" gibi bir dramda da seyirciyi sarsıp şaşırtabiliyor. Her ne kadar eski bir teknik olarak görülmeye başlansa da, ("Blair Cadısı" sonuçta 1999'da vizyona girmişti) Balaguero ve Plaza tekniği eskitmeden kullanmayı başarıyorlar. Kameraman Pablo'nun sürekli kayıttaki kamerası, büyüyen kaosa seyirciyi de katıyor. Filmin her karesine enjekte olan bu gerçeklik duygusu, izleyenin başta Pablo olmak üzere filmdeki hemen her karakterle özdeşleşerek aynı paniği yaşamasını ve

Angela Vidal rolünde izleyeceğimiz Manuela Valesco çocuk yaşlardan beri oyunculuk yapıyor.

olanlara kendini ister istemez kaptırmasını sağlıyor. Filmin çıkış noktası da bu zaten. İki yönetmen projenin en başında, bir korku filminde nelerden hoşlanıp nelerden hazzetmediklerini konuşurken, önemli olan noktanın filmin inandırıcılığı ve seyirciyi ikna edebilme gücü olduğunda birleşmişler. Ayrıca, senaryonun kronolojik sırayla çekilmesi, yani sahnelerin sırayla çekimi de filmin canlı ve inandırıcı olmasına yardımcı olmuş. Oyuncuların fazla tanınmayan, yüzü bilinmeyen isimlerden seçilmesi ve pek çok sahnenin doğaçlama çekilmesi de filmin gerçekliğine katkıda bulunmuş. Pek çok oyuncu, senaryoda tam olarak ne yazdığını bilmeden, tamamen o andaki doğal tepki ve diyaloglarıyla oynamışlar. Merdivenlerdeki koşuşturmalarda mesela, düşen oyuncu aynı gerçek hayatta başına geldiği gibi kalkıp kaçmaya -ya da kovalamaya!- devam etmiş. Başlangıçta sadece genel hikâyeden haberleri olan oyuncular, senaryonun ayrıntılarını çekimler esnasında öğrenmişler. Balaguero'ya göre film böylece kendi kendine büyüyen bir organizmaya dönüşmüş adeta. Ayrıca "Blair Cadısı" veya "Cannibal Holocaust"taki gibi "olayların ardından bulunan kamera kaydı" klişesine başvurmak yerine, seyirciyi kameramanla ve kameranın merceğiyle birleştirmeyi tercih etmiş.

Gücünü alengirli olmayan, basit yapısından, merak duygusunu hep istim üstünde tutan akıcılığından alan filmde, seyirciyi en fazla sarsan şey, sıradan insanların yaşadığı sıradan bir apartmanda, birkaç saatte işlerin zıvanadan çıkması oluyor. Çıkışsızlık, çaresizlik, ama gene de bir şekilde çözüm arayıp kurtulma umudu arasında çırpınan karakterleri fazla tanımıyoruz bile. Apartmanda yaşayanları yalnızca, Angela'nın ortalık henüz sakinken program için yaptığı kısa röportajlardan tanıyoruz. (Gerçi bu konuşmalar pek çok ipucuyla dolu. Salgının nereden çıktığı konusunda akıl yürüten yaşlılar, derilerinin altına sinmiş yabancı düşmanlığıyla Çinli kiracıları, tuhaf hatta çiğ şeyler yedikleri için suçlayabiliyorlar mesela.)

"Rec"in ayrıca kitle medyası ve televizyon üzerine de eleştirisi var. Gerçekliğe ulaşmamızda, özellikle televizyonların negatif etkisine dikkat çekmek isteyen yönetmen, "Dünyada olup bitenlere iletişim medyası karar veriyor" diyor. "Bizi neyin, ne kadar süre endişelendireceğine, neyle ilgilenmemiz gerektiğine ve neyin iyi ya da kötü olduğuna da. Bu açıdan film, televizyonun ahlaki sınırları ve kamerayla ne kadar ilerisini çekebileceğimizi, neyi ne kadar gösterebileceğimizi yansıtan bir yorum aynı zamanda."

Filmin finalinde seyirciyi beklemediği bir şekilde ters yöne yatırmayı amaçlayan yönetmenler, bir enfeksiyon filminden çok daha tuhaf bir şeyler söylemek istemişler. Başından sonuna adrenalin salgılatan filmin nabzı, finale doğru daha da şiddetle atmaya başlıyor ve tahmin etmesi güç bir sona ulaşıyor. Bu tempoyu tutturmak da ikilinin korku janrına olan hakimiyetinin bir sonucu kesinlikle. Filmin içerdiği şiddetin ve gösterilecek kanlı sahnelerin dozunu belirleyen şeyse, gene gerçeklik ve inandırıcılık çerçevesi olmuş.

Bu arada, yazının başından beri, "Rec"in "Blair Cadısı" ve "Cloverfield" gibi filmlerle arasındaki benzerlikten söz ettik. Daha önceki uzun metrajlarında da Jaume Balaguero, çok sevdiği korku filmlerine pek çok göndermede bulunmuş, bazı klişeleri de sakıncasızca kullanmıştı. Bu filmde de, virüsü kapanların kısa bir koma süresinden sonra "28 Gün Sonra" ve "28 Hafta Sonra"daki zombie-vampirlere olan benzerliğini fark etmemek imkansız. Söz konusu filmlerle olan bu uzak akrabalık bağları konusunda ikilinin özellikle "Cloverfield" ile olan benzerlik konusunda söyledikleri ilginç: "Filmi bitirdiğimiz tarihte internet üzerinden 'Cloverfield' ile ilgili ilk bilgi akışı ve fragmanları keşfettik. Bayağı şaşırdık ve endişelendik. Kötü bir şaka gibiydi. Sonra bir de 'Ölülerin Günlüğü'nü fark ettik. Bu filmlerle olan rastlantısal benzerlik görsel-işitsel dünyanın nasıl hızlı döndüğüyle ve seyircilerin rollerinin nasıl değiştiğiyle ilgili olduğunu sanıyorum. Artık seyirciler sadece seyirci değiller, kendilerine daha fazla rol ve interaktif katılım talep ediyorlar. Bu yeni taleplere cevap vermek için de sinemacılar daha yaratıcı yollar arıyor."

2007 Ağustos'unda Venedik Film Festivali'ndeki gösteriminden sonra bazı fantastik film festivallerinde de dikkat çekip ünü hızla yayılan "Rec"in başarısından tabii ki (belki de ne yazık ki demek gerek!) Hollywood da etkilendi. Geçtiğimiz ay ABD'de gösterime giren "Rec"in Amerikan yapımı yeniden çevrimi "Quarantine" adını taşıyor. Jaume Balaguero ve Paco Plaza'nın, filmin künyesinde özgün senaryo başlığında adlarının geçmesi dışında bağlantılarının olmadığı filmin yönetmeni John Eric Dowdle. Angela Vidal rolüyse, "Şeytan Çarpması/The Exorcism of Emily Rose"da Emily Rose'u canlandıran Jennifer Carpenter'a emanet edildi. Ama "Rec" için eleştirmenlerin en önemli uyarısı, mutlaka "Quarantine"den önce seyredilmesi! Filmin orijinalliğinin Hollywood versiyonunda çok şey kaybedeceği konusunda genel bir kabullenme var. Özellikle Uzak Doğu korku filmlerinden yapılan yeniden çevrimlerin pek azının başarılı olduğu bir gerçek ne de olsa. Özellikle korku ve gerilime meraklı seyirciler için "Rec", başından sonuna kadar insana rahat soluk aldırmayan temposuyla; sıradan insanların ve mekanların nasıl bir anda sıra dışı durumlara dönüşebileceğine işaret eden, tedirgin edici, kaçırılmaması gereken bir deneyim.

"Film tartışılsın istiyorum"

Kurtuluş Savaşı'nın yapılmadığı, Atatürk'ün hiç var olmadığı ve Osmanlı'nın Amerikan mangası altında varlığını sürdürdüğü bir Türkiye tarihi düşünün. GANİ MÜJDE, komik bir kâbus olarak tanımlanabilecek yeni filmi "OSMANLI CUMHURİYETİ"nde bu fikirden yola çıkıyor.

MURAT EMİR EREN

Halen Türkiye'nin en çok gişe yapan filmleri arasındaki "Kahpe Bizans" çekileli neredeyse dokuz yıl oldu. Filmin yönetmeni Gani Müjde, o zamandan beri herhangi bir sinema projesiyle karşımıza gelmedi. Ta ki, bir yıl kadar önce "Osmanlı Cumhuriyeti" filminin tanıtım filmi ekranlarda dönmeye başlayana dek. Atatürk'ün, çocukken karga kovaladığı bir sırada ağaçtan düşüp öldüğünü ve Türkiye tarihinin baştan sona değişik bir düzlemde geliştiğini varsayan film, günümüzde yaşayan bir padişahın hikâyesini anlatıyor. Ata Demirer'i padişah, Vildan Atasever'i Asude adında üniversiteli bir genç kız, Sümer Tilmaç'ı padişahın sağ kolu, Ali Düşenkalkar'ı bir devlet adamı, Kerem Kupacı'yı ise padişahın şoförü rolünde izleyeceğimiz film, proje aşamasından beri iddialı bir komedi olarak bekleniyordu, ancak yönetmeniyle ve oyuncularıyla yaptığımız söyleşilere bakılırsa "Osmanlı Cumhuriyeti"ni saf bir komedi olarak tanımlamak doğru değil.

Gani Müjde'yle röportaj için buluştuğumuz mekân gerçekten de filme çok uygundu: Çırağan Sarayı! Sarayın bir salonunda kendisini beklerken, filmin oyuncuları Ata Demirer ve Vildan Atasever, filmin kendilerine özel ilk gösteriminden çıkageldiler birlikte. Biz, ne yazık ki röportajdan önce filmi izleme şansı bulamadık. Demirer ve Atasever ise sonuçtan hayli memnun görünüyorlardı. Birçok sahnede birlikte yer alan ikili, ortaya çıkan işten, birbirlerinin performansından ne kadar memnun olduklarını dile getirdiler ve filmi, "Kahpe Bizans" gibi saf bir komedi değil, dramatik sahneleri de olan bir masal olarak nitelemek gerektiğini söylediler. İkiliden ayrıldıktan sonra film üzerine konuşmak üzere Gani Müjde'yle bir araya geldik.

"Kahpe Bizans" gişede büyük başarı kazanmasına rağmen, ikinci filminizi ancak dokuz yıl sonra çektiniz. Neden bu kadar uzun bir ara verdiniz?

Bence de çok uzun bir ara oldu, ama açıkçası sinema yapmaya korktum. Sinema iyi bir fikirle başlar. İyi bir fikir bulamamış olmaktan çok kortum. Aklıma gelen şeyleri çekmekten ürktüm. Bu filmden iki sene önce "Gılgamış"ı yazdım mesela. Farklı bir "Gılgamış" destanı olacaktı elbette. Yapımcılarla iyi de bir paraya anlaşmıştık.

Bir sene uğraştım, sonra yazdımı şeye baktığımda, içime sinmediğini fark ettim. Bu, çekmek istediğim film değil, çekmek istediğim bir fikir de değil, diye düşündüm. Oturup bu filmle uğraşmaya başladım.

Peki bu fikrin mazisi nereye dayanıyor?

Bu fikrin mazisinde Sibel Can'ın da söylediği bir Serdar Ortaç şarkısı olan Padişah var aslında. "Bu devirde kimse sultan değil, bezirgân değil" diye giden şarkı… O şarkıyı dinlerken hayaller kurmaya başladım. Bu devirde bir padişah olsa nasıl olurdu diye düşündüm. Sonra o ülkenin nasıl bir yere benzeyeceğini düşündüm. Sırasıyla tüm kalemlerini kurmaya başladım. Siyasi yapısını, politik yapısını, sınırlarını, toplumsal yapısını belirledikçe, hikâyenin o kadar da komik olmadığını anladım. O kadar da komik bir ülke çıkmıyor ortaya. Bu iki durumu (komik-trajik) harmanladım. Evet, bu film komedi vaadi olan bir film ama sadece o kadar değil. Böyle bir denge oturttuğumu düşünüyorum. Hepimiz güzel bir masalın parçası olduk. Bir masal bu çünkü, bir "ya böyle olsaydı ne olurdu" hikâyesi. Atatürk olmasaydı, Cumhuriyetimiz olmasaydı neler olurdu hikâyesi…

Herhalde en önemli şeylerden biri padişahı kimin oynayacağıydı?

İlk tercihim Jean Reno'ydu (Gülüyor). Gerçekten, yazarken onu düşünüyordum. Ne güzel olur diyordum. Rol için şöyle kalıplı bir adam istiyordum, ama aynı zamanda komediyi de bilen bir adam istiyordum. Haliyle Türkiye'de bu tarife en uygun adamlardan biri Cem Yılmaz biri de Ata Demirer'di. Cem artık kendi yağında kavrulan birisi. Kendi yazıyor, kendisi yapıyor, kendisi oynuyor. Dolayısıyla Ata'ya yöneldim. Padişah, eğitimli, sululuğa varmayan türden komik, zaman zaman sert ve iyi bir baba olmalıydı. Bütün bu özellikleri Ata'ya yükledik. Ondan bir oyuncu olarak istediğim her şeyi de aldım. İyi bir beraberlik oldu. Padişah'la hassas bir ilişkisi olan Asude rolündeyse Vildan çok başarılı bir iş koydu ortaya. O rol çok önemliydi. Gerçi, tabii ki iyi oynayacaklar. Hem kötü oynamış olsalar, sorumlusu ben değil miyim? O zaman biri çıkar "Düzgün oynatmamışsın bir de konuşuyorsun" der.

Ata Demirer (Padişah) ve Vildan Atasever (Asude).

Bunca zaman ara verdikten sonra izleyicinin algısında değişiklikler olduğunu düşünüyor musunuz?

İzleyicide algı farklılıkları ve döneme has bir hassasiyet var. Onu biliyorum. İşte daha film vizyona çıkmadan film forumlarda tartışılıyor. "Osmanlı tarihiyle dalga geçiyorlar!" diye şimdiden feveran edenler çıkmış ortaya. Böyle bir şey mümkün mü? Ben kendim evlad-ı fatihan'ım zaten. Kosovalı bir ailenin oğluyum. Anadolu'dan oraya cenk için gönderilmiş bir ailenin. Osmanlı tarihi aynı zamanda benim de tarihim. Eh, Türkiye Cumhuriyeti tarihi de benim tarihim. Ben bu ülkede doğdum. Bu vaziyeti senaryoda çok iyi harmanladığımı düşünüyorum. Cumhuriyetin varlığıyla da Osmanlı tarihiyle de gurur duyarak filmden çıkıyorsunuz. Hiç merak etmeyin.

Saraylarda çekim yaptınız. Prodüksiyonda zorluk çektiniz mi?

Bizi en çok düşündüren oydu. Zira, Bülent Arınç sonrasında Milli Saraylar çekimlere kapatılmıştı biliyorsunuz. Peki ben Osmanlı tarihiyle ilgili sahneleri nerede çekeceğim? Gidip Reina'da çekecek halim yok. Elbette sarayları kullanmak zorundayım. En sonunda Kültür Bakanı'na bir mektup yazdım. Ben bu filmi çekemiyorum, izinleri alamadığımızdan ötürü diye. Bir film, bir takım izinlerden dolayı çekilemiyorsa bu benim kadar sizin de sorununuz olmalı dedim. Sağ olsun çok ilgi gösterdi. Kültür Bakanlığı'na ait saraylarda çekim yapabilmemiz için izinler çıkardı. Eminim ki izlediğinde çok memnun kalacaktır. Milli Saraylar'la ilgili izin vermeyen Köksal Toptan'ın da eminim ki yüzü kızaracaktır. Çok utanacaktır. Keşke izin verseydik bu filme, daha da güzel olurmuş diyecektir.

Gani Müjde

Filmin politik boyutuyla ilgili şimdiden birçok şey söylendi. Senaryoyu yazarken bu konuda bir tedirginliğiniz oldu mu?

Hiç olmadı. O konuşanların çoğu "Nasıl öyle sözler söyledim" diyecekler. İşte Toktamış Ateş mesela. "Atatürk'ü nasıl öldürürler?" diyor. Sanki ben öldürdüm? Hepimiz faniyiz. Bu filmdeki hikâyenin var olabilmesi için, Atatürk'ün çocukken ölmesi ve tarihteki yerini alamaması gerekiyordu. Hikâyeyi yaratan durum bu zaten. Bu hakaret değil. Bir şey değil. Bir insan karga kovalarken de ölebilir, başka bir şekilde de. Tek bir sahneyi eleştirmek yerine, filmin ne anlattığına bakmak lazım. Sadece bu olay yok ki, bu olaya bağlı gelişen bir tarihsel süreç var. Misal hikâyede başımızda bir manda var. Amerikan mandası altında yaşıyoruz. Sevr'i imzalamışız. Sınırlar Ankara'da bitiyor. Antep Saint Germain'le, Fenerbahçe Şampiyonlar Ligi maçı oynuyor. En doğu Ankara olduğundan şark hizmeti Ankara'da yapılıyor! İstanbul'sa başkent. Kazandıklarımızın kıymetini bilmekle ilgili bir hikâye bu.

Siyasetin gündemi düşünüldüğünde, filmin böylesine gergin bir ortama denk geleceğini düşünüyor muydunuz?

Bu film çok tartışılacak. Tam bir polemik filmi. Hele bir çıksın da neler konuşulacağını görün. Kıyamet kopacak. Ben de zaten tartışılsın istiyorum. Çünkü tartışma olunca belki bizler kendi doğrularımızı da bulacağız. Bu film aynı zamanda politik de bir film, yani sadece eğlence için yapılmadı. Bir mizah dergisi tadında, gülerek, ağlayarak, düşünerek izlenecek bir film oldu.

JOKER'IN

"KARA ŞÖVALYE" bir yandan kendini Batman külliyatından ayrı konumlandırmak istermiş gibi duruyor, öte yandan önceden yaratılmış o muazzam evrene arkasını dönmeye hiç niyetli görünmüyor. Tıpkı"Batman Begins" gibi bu film de "yeniden yaratmak"la değil, halihazırda yeniden yaratılmış olana farklı bir kılık bulmakla ilgileniyor aslında.

KUTLUKHAN KUTLU

"Kara Şövalye" için elbette klasik anlamıyla bir uyarlama diyemeyiz, ne de olsa senaryosu belli bir çizgi roman öyküsü üzerine kurulu değil... Fakat şurası kesin ki Christopher Nolan, Jonathan Nolan ve David Goyer "Batman Begins"in start verdiği "Gotham şehri yeniden inşaa projesi"ne devam ederken tüm işi kendi hayalgüçlerine bırakmamışlar: Batman çizgi romanlarını takip edenlerin epeyce aşina bulacağı çok şey var bu filmde. Hem de ta Batman'in ilk yıllarından 80'lerdeki yeniden biçimlenişine ve tıkabasa anti-kahramanlarla dolu 90'lar çizgi romanının başını çeken öykülere kadar, çok farklı dönemlerden hikâye fikirleri, imgeler ve üsluplarla besleniyor Nolan'ın yeni filmi.

Hatta "Kara Şövalye"nin bu açıdan epey ilginç bir konumda olduğu söylenebilir: Bir taraftan kendini Batman külliyatından ayrı konumlandırmak istermiş gibi duruyor, öteki taraftan ise önceden yaratılmış o muazzam evrene arkasını dönmeye hiç de niyetli görünmüyor. Çünkü nihayetinde tıpkı "Batman Begins" gibi bu film de tam anlamıyla "yeniden yaratmak"la değil, halihazırda yeniden yaratılmış olana farklı bir kılık bulmakla ilgileniyor aslında. O yüzden en iyisi Nolan'ın ortaya koyduğu sinemasal vizyona, yani "kılığa" gelmeden önce o yeniden yaratımın kendisine bir göz atmak.

Tartışmasız şekilde Bruce Wayne'in filmi olan "Batman Begins"in aksine bu film, kahramanın Batman kimliğine odaklanıyor.

Nolan usulü Batman'in kökleri

Nolan'ın ilk Batman filminin en önemli ilham kaynağı, seksenli yıllarda Frank Miller'ın çizgi roman sayfalarında gerçekleştirdiği küçük çaplı devrimdi. Evet, tıpkı "Kara Şövalye" gibi "Batman Begins" de tek bir Batman öyküsünün uyarlaması değildi, birçok farklı kaynaktan besleniyordu, ama Nolan'ın hem öyküsüyle hem de üslubuyla Miller'ın "Batman: Year One"ının ayak izlerinden gittiği açıkça görülüyordu. Her şeyden önce Nolan besbelli ki Joel Schumacher'in pek sevilmeyen iki filmiyle sinema seyircisinin gözünden düşmüş bu kahramanı o eski filmlerdeki imajından alabildiğine uzak tutmanın, perdede yeniden biçimlendirmenin peşindeydi. Bunun için de öyküsüyle, anlatımıyla ve görselliğiyle aynı işi çizgi romanlarda yapan, Batman'i birçok açıdan "yeniden başlatan" "Batman: Year One"ı model alması doğaldı.

O ilk filmde Nolan bir anlamda Miller'ın sert ve karanlık dokusunu sinemaya tercüme etti, kağıttan perdeye geçerken de dozu daha da artırdı: Batman'in Gotham'ını alışkın olduğumuz süperkahraman aleminden uzaklaştırıp, gerçekçilik düzeyini aşağı yukarı bir James Bond filminden görmeye alışık olduğumuz bir yere çekti. Elbette karşımızdakinin "gerçekçi

FILMI

sinema" olduğunu iddia etmek komik olurdu ama bir süperkahraman filmi için pek görülmemiş bir yaklaşımdı bu. Nolan "adaleti ele almaya karar verip üzerine yarasa kostümü geçiren ve suçlulara savaş açan, bir olimpiyat şampiyonu gibi atletik ve bir dedektif gibi zeki zengin genç adam" fikrine yaklaşırken Miller'ın yaptığını yapmayı seçmişti: Karakteri ciddiye alıp olabildiğince inanılır ve gerçek kılmak. Böylesine tuhaf bir işe soyunan bir adamı inanılır kılmanın en muhtemel yolunun da onun nasıl bu hâle geldiğini, yani "oluşum öyküsü"nü anlatmaktan geçtiğini düşünmüştü herhalde.

Gotham kaynamaya başlıyor

"Kara Şövalye" her şeyden önce Nolan'ın o ilk filminde ortaya koduğu vizyonu devam ettirmenin derdinde. İlk bakışta bu kolay bir işmiş gibi görünebilir ama Batman'i Batman yapan şeylere bakarsanız, aslında hiç de öyle olmadığını göreceksiniz. Unutmayın ki nihayetinde Nolan bu filmlerde sıfırdan bir Batman yaratmıyor – daha ziyade, çizgi romanlardaki Batman'i ve dünyasını perdedeki kendi "gerçekçileştirilmiş" vizyonuna uyarlıyor. Bu da yavaş yavaş o dünyanın en gözde unsurlarını, Gotham'ın hepsi de birbirinden deli ve tehlikeli kötü adamlarını uyarlamaya başlamak demek. Nolan ilk filmde akıllıca bir seçimle Batman'in baş düşmanı olarak "nispeten normal" Ra's al Ghul'u kullanmış, Scarecrow'a (Korkuluk) ise küçük bir rol vermişti. Bu durum seyircinin dikkatini Bruce Wayne'de, yani giderek Batman haline gelen adamda tutmasını sağlamış ve "ilgi odağı Batman olan bir Batman filmi" gibi hakikaten zor bulunur bir şey ortaya çıkarmıştı.

Mesele şu ki Gotham'ın hepsi de birbirinden renkli bir "suçlular galerisi" var ve sinema sözkonusu olduğunda bunların içinden hani neredeyse herhangi biri Gotham'ın karanlıkta gezinmeyi seven şövalyesini gölgede bırakabiliyor. Çılgınlıkları sıradışı görünümleriyle de temsil edilen ve önemli bölümü Gotham'ın hapishanesinde değil de akıl hastanesinde ikamet eden bu suçlular Tim Burton'ın

Nolan'ın Joker'i, deliliğin yegane dürüst varoluş şekli olduğunu göstermeye çalışıyor.

Bir uyarlama olarak Kara Şövalye

karanlık rüyâlara benzeyen Batman filmlerinin dokusuna ne kadar uygunsa, Nolan'ın yeni gerçekçi dokusu için de o kadar sorunlu. O yüzden bu karakterlerde Nolan'ın epey bir değişikliğe gitmesi gerekiyor. Örneğin Joker, Gotham'ın deliliğini -ve Batman'in süper güçlere sahip olmamasına sırtını yaslayan tüm o sözde gerçekçi dinamiklerine rağmen, sürrealliğini- çok iyi temsil eden bir karakter, o yüzden de ilk filmi izlemiş biri onun Nolan için ciddi bir sorun oluşturacağını, pis bir şaka gibi eline yapışabileceğini tahmin edebilir. Nitekim Nolan ve ekibi isabetli bir şekilde Joker'i bildiğimiz Joker olarak almayı peşinen reddediyor ve ele yapışmaktan gayet mutluluk duyacak bu kötü şakacıyı tersyüz edip bambaşka bir kılığa sokuyor.

Ve karşınızda "Bir Joker Filmi"...

Batman bir yana, burada dürüst ve iyi savcıdan bir "kötü adam"a, Two-Face'e dönüşümü anlatılan Harvey Dent de bir yana.... En başta "Kara Şövalye"nin, Joker'in filmi olduğunu teslim etmek lazım. Tim Burton'ın ilk Batman filminde olan, Nolan'ın ikinci Batman filminde de oluyor ve Joker kahramanı olmadığı öykünün starı haline geliyor. İşin ilginci de, bunu birçok açıdan Burton'ın filmindeki Joker tiplemesinin tam aksi istikamette giderek yapıyor.

Jack Nicholson'ın Joker'i bir şovmendi. Şaşaaya meraklı psikopat bir palyaçoydu, seyircisine ihtiyacı vardı. Tıpkı çizgi romanlardaki Joker gibi, insan hayatını pis şakaları için bir malzemeden öte bir şey gibi görmüyormuş gibiydi. Heath Ledger'ın Joker'iyse misyon sahibi bir Joker. Meselesi şakaları değil. "Mantıkla çözülemezliği" şeklindeki tüm saptamalara rağmen, aslında tamamen amaçsız ve tahmin edilemez bir karakter de değil. Alan Moore'un "The Killing Joke"undaki (bu öykünün kısa bir özetini "5 Batman Öyküsü" adlı kutuda bulabilirsiniz) gibi koskocoman bir argüman sırtlanmış bir karakter bu: Tüm Gotham şehrini kendi deliliğinin içine çekmeye çalışırken, oranın – yani o deliliğin – aslında yegane dürüst varoluş şekli olduğunu da göstermeye çalışıyor. Kendi durumunun geri dönülemezliği karşısında varoluşunu "normal"leştirmek için bütün dünyayı kendi çizgisine getirmeye niyetli biri. Katıksız bir anarşist olabilir ama çizgi romanlardakinin aksine ürperticiliği sağının solunun belli olmamasından çok misyonuna bağlılığından ve onu uygulamaya koymadaki becerisinden geliyor.

Batman çizgi romanlarında Joker'in zaman zaman "zararsız bir şakacı" izlenimi vermesi boşuna değil. Bu karakter komik görünümlü oyuncaklarıyla, Batman'in karizmayla köprülerini atmış bir aksi gibidir -o "zararsızlık havası" da en güçlü, en can yakıcı taraflarından biridir. İnsan ister istemez onun bir dizi absürd görünümlü oyuncakla, eşek şakalarına eşlik eden delice kahkahalarla ve kıkırtılarla pek bir yere varamayacağını düşünüyor ama Joker alt edilmeye çalışıldıkça daha da başa çıkılmaz ve sinir bozucu hale geliyor.

Heath Ledger'ın unutulmaz bir performansla yarattığı bu yeni Joker ise, tıpkı Nolan'ın Batman'i gibi daha "inandırıcı" olma derdindeki bir dünyaya ait ve kaotikliği de o inandırıcılık ölçeğine göre düzenlenmiş durumda. Bir soytarıdan ziyade, soytarı kılığını bir mesaj vermek üzere seçmiş ve aslında ne kadar korkutucu olabileceğini az sonra gösterecek olan tehlikeli bir psikopat izlenimi veriyor. Çizgi romanlardaki Joker'in (ve Nicholson'ın Joker'inin) belki de en sinir bozucu yanı, ortalığın altını üstüne getirdikten ve tozu dumana kattıktan sonra bile hâlâ gözünüze o kadar da tehlikeli ve korkutucu değilmiş gibi görünmesidir; Ledger'ın Joker'iyse komiklik sathını bir silah olarak kullanmasına karşın çabucak korkutucu bir kötü adama dönüşüyor. Alfred'in dediği gibi "Dünyanın yanışını seyretmek isteyen" biri olabilir ama o kaosa giden çok ince ve ustalıklı metotları olduğunu hemen hissettiriyor. Bu anlamda bir Bond filmi kötü adamı gibi.

Katıksız bir anarşist.

Bruce Wayne gölgelere çekilirken...

"Kara Şövalye"nin bir Joker filmi olduğunu teslim etmek, Nolan'ın o gerçekçi dokuyu mümkün olduğunca istikrarlı tutmakla birlikte ilk Batman filmindeki çizgiden açılmaya başladığını da farketmek anlamına geliyor aslında.

Bunun Batman'in öyküsünde de önemli bir anlamı var: İlk film tartışmasız bir şekilde Bruce Wayne'in filmiydi (tıpkı "Batman: Year One"ın tartışmasız bir şekilde bir Bruce Wayne öyküsü olduğu gibi)... Bu film ise Batman'in filmi. İkinci kimlik ufak ufak ilk kimlik haline geliyor: İnsanüstü olmasa da birçok konuda insan becerisinin sınırlarında gezinen bu genç adam yavaş yavaş kendisi için oluşturduğu "persona"nın içinde kaybolmaya başlıyor. Gotham'ın tanıdığı "zengin ve şımarık" Bruce Wayne tipinin bir fabrikasyon olduğu giderek daha da belirginleşmeye başlıyor. Artık bu adamın hakiki tepkileri Batman tepkileri haline gelmiş durumda, Bruce ise o "gerçek kimlik"i örtmek için kullanılan bir kostüme dönüşüyor.

Aslında bu durum çoğu Batman çizgi romanına çok yakın. Sıradışı olan, Nolan'ın ilk filmde yapmayı başardığı şeydi, yani Bruce Wayne'i bir paravan olmaktan çıkarıp, hakiki bir karakter haline getirmek. Gelgelelim nihayetinde Batman'in öyküsü, aşırının nasıl bir başka aşırıyı yarattığının, iki zıt kutbun nasıl koca bir şehri içinden çıkılmaz bir delilik döngüsüne hapsettiğinin hikâyesi değil mi? Bu delilik döngüsünde de Bruce diye bir adamın kendini yarasa kostümüyle temsil edilen bir "fikir"in içinde kaybedişi, Yarasa Adam haline gelişi şüphesiz hayati bir rol oynuyor -ki bu da Bruce Wayne'e ufak ufak veda ettiğimiz anlamına geliyor. Christopher Nolan'ın "Kara Şövalye"de Bruce Wayne'in "Batman olmayı bırakma" konusunda yaşadığı karar süreci önemli yere sahip. Hatta belki buna Bruce'un gerçek bir karakter olarak son çırpınışları bile diyebiliriz.

Çizgi romanlarda bir noktada harabeye dönmesine karşın Gotham şehrini tehdit eden başlıca tehlike eskiden beri yıkım değil delilik oldu. Başka bir şeye dönüşme, başka bir kimliğin içinde kaybolma, kelime anlamıyla kendini kaybetme tehdidi. Zaten bu film de sonuçta bir şekilde başka suretlerin, başka çehrelerin, başka görünümlerin içine hapsolan, hatta ürpertici bir şekilde o çehreleri kucaklayan üç adamın (Batman, Joker ve yüzünün yarısı yanınca kendine Two-Face adını takan Harvey Dent) öyküsünü anlatıyor.

Nolan'ın Batman filmlerini sevenlere...

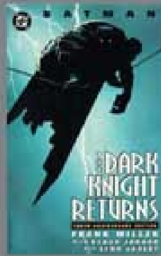
5 BATMAN ÖYKÜSÜ

BATMAN: YEAR ONE

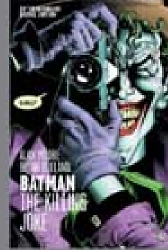
Birden fazla anlamda Batman'i "yeniden başlatan" öykü. Yazar Frank Miller burada yalnızca Batman'in tarihine önemli bir katkıda bulunmakla kalmıyor, o daha gerçekçi ve karanlık üslubuyla Gotham'ı farklı bir ışıkta da göstererek bir bakıma "Batman'in dünyası"nı da yeniden resmediyor. Geleceğin polis komiseri Jim Gordon'ın şehre gelişini Bruce Wayne'in ülke dışında "eğitim"inden dönüşüyle paralel olarak anlatan "Batman: Year One", şüphesiz "Batman Begins" için hem görsel açıdan, hem de öykü açısından en önemli ilham kaynağı. Çizer Dave Mazzucchelli.

BATMAN: THE DARK KNIGHT RETURNS

Muhtemelen en ünlü Batman öyküsü. Sadece Nolan'ın Batman'lerini değil, Tim Burton'ın daha önceki filmlerini de birçok açıdan beslediği söylenebilir. Frank Miller'ın o eski polisiyeleri andıran hayli stilize gerçekçiliğinin en çok altının çizildiği öykülerden de biri aynı zamanda. Gotham'ın geleceğinde, Batman'in "emeklilik" günlerinde başlayan öykü, Bruce Wayne'in yeniden Batman kostümünü üzerine geçirmesiyle birlikte başta Joker olmak üzere uzunca süredir sesi sedası çıkmayan birtakım tehlikeli tiplerin de yeniden faaliyete geçmesini anlatıyor. Frank Miller burada hem yazar, hem de çizer.

BATMAN: THE KILLING JOKE

Nolan'ın yeni Batman'inde Joker karakterinin tasarımında önemli esin kaynaklarından birinin bu öykü olduğu söyleniyor. Aslında Ledger'ın Joker'i buradakinden epey farklı, daha çok yaptığı şeylerle kitaptaki karakteri hatırlatıyor ama kitabın (tekli basılmış bir öykü bu) "Kara Şövalye"yle bağlantılarını bir yana bırakalım, Alan Moore'un yazdığı "The Killing Joke" kendi başına unutulmaz bir hikâye zaten. Tek bir kötü günün en aklı başında insanı bile kendisi gibi bir deliye çevirebileceğini göstermeye çalışan Joker, bu öyküde bir tür trajedi kahramanına dönüşüyor. Çizer Brian Bolland.

BATMAN: THE MAN WHO LAUGHS

Ed Brubaker'ın yazdığı ve Doug Mahnke'nin çizdiği bu öykü Batman'in Joker'le ilk karşılaşmasını anlatıyor. Tıpkı "Kara Şövalye"de olduğu gibi, Batman suçlulara karşı savaşa alışmış durumda ama Joker gibi ne yapacağı belli olmayan bir çılgınla nasıl başa çıkabileceğini bilmiyor. Alan Moore'un "The Killing Joke"unun aksine bu hikâye Joker'in aslında kim olduğuyla değil, daha çok çevresinde yarattığı etkiyle ilgileniyor; tıpkı "Kara Şövalye" gibi. Tekli bir kitap olarak basılan bu çizgi romanın adı "The Man Who Laughs" adlı sessiz filmden geliyor -Conrad Veidt'in bu filmdeki görünümü 1940'ta Joker'ın yaratımına esin kaynağı olmuştu.

BATMAN: THE LONG HALLOWEEN

"The Long Halloween", Frank Miller'ın "Batman: Year One"ından sonra geçiyor. Jeph Loeb'in yazdığı ve Tim Sale'in çizdiği, 13 sayıya yayılmış bu hikâyede "Holiday" adlı esrarengiz bir suçlunun ortaya çıkışı ve cesur savcı Harvey Dent'in Two-Face'e dönüşmesi anlatılıyor. "Kara Şövalye"nin senaryosu için en önemli ilham kaynağını oluşturan Batman öykülerinden biri.

HOLLYWOOD'UN

POPÜLER AMERİKAN SİNEMASININ EN ÖNEMLİ YARATICILARINDAN BİRİ… BİLİM-KURGULARDAN, SAVAŞ FİLMLERİNE, AİLE KURUMUNUN YÜCELTİLDİĞİ DUYGUSAL YAPIMLARDAN SİYASİ İÇERİKLİ DRAMLARA KADAR HEMEN HER TÜRDE ESER VERMİŞ BİR YÖNETMEN, İDDİALI BİR YAPIMCI… BU AY, SPİELBERG'İN İNİŞ ÇIKIŞLARLA, ELEŞTİRİ VE ÖVGÜLERLE DOLU KARİYERİNE BİR GÖZ ATIYORUZ. BİZDEN SÖYLEMESİ, BU YOLCULUK SIRASINDA İÇİNİZDEKİ ÇOCUĞU YANINIZA ALMAYI UNUTMAYIN!

PINAR TINAZ GÜRMEN

Hollywood dendiğinde akla gelen ilk isimlerden biridir Steven Spielberg. Eğlenceli anlatımı, masalsı karakterleri, ailenin önemini vurgulayan senaryoları ile Spielberg filmleri, muhafazakar Amerikan sinemasının en başarılı örnekleri arasında yer alır. Bu dev düş fabrikasında birbirinden renkli fanteziler üretirken, zaman zaman yaşadığımız dünyanın gerçeklerine değinmekten de geri durmaz yönetmen. Siyasi açılımları olan filmlerinde her ne kadar muhafazakar ve milliyetçi tavrını korusa da, olaylara hümanist bir bakış açısıyla yaklaşması eserlerini evrensel kılar. İngiliz sinema dergisi Total Film'e göre, gelmiş geçmiş en iyi yönetmenler listesinde Alfred Hitchcock ve Martin Scorsese'den sonra üçüncü sırada yer alan Spielberg'in bu konumu hak edip etmediği tartışılır elbet. Ama onu yakından tanıdıkça Amerikan Rüyası denen şeyin, insanın zihninde netlik kazandığı bir gerçek. Sıfırdan başlanan ve sadece kişisel yetenekler ile en tepeye kadar çıkılan bir kariyer…

Beşikten sinemacı…

Steven Spielberg, 18 Aralık 1946'da, Avusturya göçmeni Musevi bir ailede dünyaya geldi. Cincinnati'de yaşayan anne ve babasının ilk çocuğuydu. Aileye kısa sürede üç küçük çocuk daha katıldı. Bilgisayar mühendisi olan babasının sürekli iş değiştirmesi nedeniyle yaşamının ilk yıllarını farklı şehirlere, yeni arkadaşlara ve okullara uyum sağlamaya çalışarak geçiren küçük Steven, belki de bu belirsizlikten dolayı, kendisine ait olan ve nereye giderse gitsin yanında götürebileceği özel bir dünya kurmayı denedi. Bir kamerası ve her zaman yanında olan oyuncuları, yani kardeşleri vardı. Her yeni şehir ayrı bir mekan, her yeni arkadaş grubu ayrı bir seyirci kitlesiydi. Steven'ın kendi çapında filmler yaparak 'ticaret'e atılması da fazla zaman almadı..! 1959 yılında henüz on üç yaşındayken çektiği sekiz dakikalık "The Last Gun/Son Silah", evlerinin salonunda, patlamış mısır servisi ile birlikte arkadaşlarına gösterdiği ilk filmi oldu. 1961 yılında çektiği ve II. Dünya Savaşı'na dair bir belgesel olan "Fighter Squad/Savaş Takımı" ve kız kardeşi Anne'nin başrolde oynadığı kırk dakikalık savaş konulu bir dram olan "Escape to Nowhere/Kaçacak Yer Yok" küçük yönetmenin mesleğe ısındığı ilk çalışmalar oldular.

Spielberg on sekizine geldiğinde artık evinin salonundan çıkma zamanının geldiğini düşündü ve dört yüz dolar bütçeyle gerçekleştirdiği 1964 yapımı "Firelight"ın o dönemde oturdukları Phoenix'te yerel gösterime girmesi için uğraş verdi. Yine kız kardeşlerinden Nancy'nin başrolde yer aldığı bu bilimkurgu, topu topu yüz dolar hasılat yaptı gerçi ama, yine de genç yönetmen için önemli bir referans oluşturdu. Yerel gazeteler, on sekiz yaşındaki bu gencin gelecek vaat ettiği yönünde yazılar yazdılar ve Spielberg de sinema okuma konusunda aklındaki tüm şüpheleri silerek, UCLA'nın sinema ve televizyon bölümüne başvurdu. Kabul edilmedi. Başvurusunu iki yıl daha tekrarladı ama sonuç değişmedi! Hayalkırıklığına yenik düşmeden yoluna devam eden Spielberg, sonunda California Eyalet Üniversitesi'ne kaydolmayı başardı. Öğrencilik döneminde, hem okula devam ediyor, hem de haftanın üç günü, Universal stüdyolarında stajyerlik yapıyordu.

Profesyonelliğe ilk adımlar: "Gezinti" ve "Gece Galerisi"

Universal gibi bir stüdyoda, Spielberg gibi hevesli ve yetenekli bir gencin dikkat çekmemesi olanaksızdı kuşkusuz. 1968 yılında yine kendi imkanları ile gerçekleştirdiği kısa filmi "Amblin'/Gezinti", bir şekilde Universal'in televizyon bölümünün başında olan Sidney Sheinberg'in önüne gelince, genç yönetmenin şansı bir anda dönüverdi. Sheinberg, çölde otostop yaparak ilerlemeye ve denize ulaşmaya çalışan iki kişinin dostluk, bağlılık ve aşk üzerine kurulu öyküsünden o kadar etkilenmişti ki, Spielberg'i hemen işe aldı. Henüz yirmi bir yaşında olan ve Universal bünyesinde o güne dek çalışmış en genç yönetmen olarak tarihe geçen Spielberg, "Night Gallery/Gece Galerisi"nin "Eyes/Gözler" adlı bölümünü çekerek profesyonel yaşama merhaba dedi. Dizinin beğenilmesi ona başka

HARİKA ÇOCUĞU

kapılar da aralayacak, ama başrolde oynayan efsanevi oyuncu Joan Crawford'un film setine gelen gazetecilere söylediği şu sözler, genç yönetmeni her şeyden çok mutlu edecekti. "Benimle değil, onunla röportaj yapın. Çünkü o tüm zamanların en büyük yönetmeni olacak..!"

Sıradan adam, sınır tanımaz düşmana karşı: "Düello"

Kısa zamanda Universal'in en çok çalışan televizyon yönetmenleri arasına giren Steven Spielberg, sinema okulunu yarım bırakarak, kendisini tamamen işine verdi. 1971 yılında başarılı gerilim yazarı Richard Matheson'ın kısa bir öyküsünden yola çıkarak senaryolaştırdığı ve sakin bir günde otoyolda ilerlerken, peşine takılan çılgın bir tanker yüzünden hayatı alt üst olan bir adamın yaşadıklarını konu edinen "Duel/Düello", yönetmen için önemli bir çıkış oldu. Film ilk bakışta her ne kadar basit bir 'trafik canavarı' öyküsü gibi görünse de, alt metin oldukça güçlü çizilmiş, gerilim duygusu Amerikan halkının 'Ya bir gün biri gelir ve refahımı elimden almaya kalkarsa!' şeklinde özetlenebilecek endişeleri üzerine inşa edilmişti.

Kahramanımız iki çocuklu bir aile reisiydi. Hayli silik ve korkak oluşunu 'uzlaşmacılık' maskesi ardına gizlemeye çalışan, hayatın ona getirdiği her türlü çatışmadan kaçmayı alışkanlık haline getirmiş, hatta bir gece önce eşine sarkıntılık etmeye kalkışan adama bile ağzını açıp tek kelime etmemiş biri… O sabah arabasıyla otoyola çıktığında, elbette hayatının tüm korkularıyla yüzleşmek zorunda kalacağını bilmiyordu. Tamamen boş yolda, oldukça yavaş ilerleyen eski püskü tankeri sollaması hemen her şoförün yapacağı normal bir davranıştı ama sorununun ne olduğunu öğrenemediğimiz dengesiz tanker sürücüsü 'sollanmış' olmayı gururuna yediremiyor ve kahramanımızın başına bela oluyordu. Spielberg'in ustaca planladığı takip sahnelerinde en çok dikkati çeken, yaylı çalgılardan güç alan sinir bozucu bir müzik, tren düdüklerinin, korna ve patinaj seslerine karıştığı, detay planların, uzun ve amorslu çekimlere bağlandığı iniş çıkışlı kurgu tekniği ve baş karakterin açmazlarını ortaya koymaya yardımcı iç ses kullanımıydı. Ayrıca gerilim türünde alışık olmadığımız umuma açık ve alabildiğine aydınlık mekanlar tercih edilmiş, bu da yaşananların her an herkesin başına gelebileceği hissini ayakta tutmuştu. Spielberg kurbanı tanımlarken ne kadar açıklayıcı olduysa, cellat pozisyonundaki tanker sürücüsü için o kadar ketum davranıyor, seyircisine bu adam hakkında en ufak ipucu sunmuyor, hatta yüzünü bile göstermiyordu. Onun hakkında bildiğimiz tek şey üzerinde herhangi bir işaret, yazı, hatta okunaklı bir plaka bile bulunmayan külüstür bir tanker kullandığı ve sebepsiz yere bir adamı öldürmeye çalıştığıydı. Finale doğru bu tanımlanamaz düşman iyice ileri gidiyor, işin içine kafe işleten yaşlı kadın, kendi halinde yaşlı bir çift ve bir otobüs dolusu çocuk da dahil oluyor, her ne kadar tanker sürücüsünün bütün dikkati tek bir kişiye yoğunlaşmış olsa da, Spielberg seyircisinin çevredeki herkesin canından endişe duymasını sağlıyordu.

Düşman belirsiz ve güçlüydü. Kurbanlar ise kurallara uyan, kendi halinde Amerikan vatandaşları. Filme bu açıdan bakılınca, yönetmenin bir kişinin şahsında, tüm Amerikan halkına yapılabilecek tanımlanması ve daha da önemlisi anlamlandırılması imkansız bir saldırıyı betimlediği söylenebilirdi. Finalde kahramanımızın bu saldırıdan kurtulmak için bulduğu dahiyane bir taktik de yoktu üstelik. Tanker onu kovalarken uçuruma yuvarlanıyor, sadece şansı yaver gidiyordu. Ya da başka bir değişle Tanrı onun yanında yer almıştı..!

SPIELBERĞ SEYİRCİNİN ÇEVREDEKİ HERKESİN CANINDAN ENDİŞE ETMESİNİ SAĞLIYORDU. DÜŞMAN BELİRSİZ VE GÜÇLÜYDÜ. KURBANLARSA KENDİ HALİNDE AMERİKAN VATANDAŞLARI.

"Düello"

Spielberg, televizyon çalışmalarına 1972'de şeytan tarafından ele geçirilen çiftlik evlerinde korku dolu günler geçiren bir ailenin öyküsünü anlatan "Something Evil/Şeytani Bir Şey" ve Martin Landau'nun başrolde yer aldığı bir gerilim olan 1972 yapımı "Savage/Savage Dosyası" ile devam etti. Bir yıl sonra ise ilk uzun metrajlı sinema filmi "The Sugarland Express/Sugarland Ekspresi" için kamera arkasındaki yerini aldı. Goldie Hawn ve William Atherton'ın başrollerde yer aldığı, gerilim ve romantizmi bir arada sunan bu yol filmi, gişede pek bir başarı sağlamadı ama aldığı olumlu eleştiriler ile Spielberg'in beyaz camdan, sinema salonlarına terfisini kolaylaştırdı. Ayrıca yönetmen, ileriki yıllarda devamlı olarak çalışacağı müzisyen John Williams ile ilk işbirliğini de bu filmde yapmıştı…

Denizden gelen tehlike: "Jaws"

1975 yılında, Universal'in ona sağladığı üç buçuk milyon dolarlık bütçe ile, başka bir gerilim filmi için kamera arkasına geçen Steven Spielberg, bu kez Peter Benchely'in ünlü romanı "Jaws"ı taşıdı perdeye. Türkiye'de "Denizin Dişleri" adıyla gösterilen filmde, tıpkı "Düello"da olduğu gibi 'tanımlanamaz düşman' motifini işlemiş, fona yine muhafazakar bir Amerikan kasabası yerleştirmişti. Geçimini turizmden sağlayan, dindar ve vatansever halkı ile Amity, son yirmi beş yıl içinde tek bir

cinayet olayının bile yaşanmadığı güvenli bir yer olarak çiziliyordu. Ancak huzurlu günler çok da uzun sürmeyecek, Amity sahillerine dadanan dev bir köpekbalığı, kasabanın üzerine kabus misali çökecekti. Filmde kanunu ve dolayısıyla da devleti temsil eden idealist Şerif Brody, hemen ilk olaydan sonra plajları kapatmayı denemiş ama tatil sezonunun açılacağından dem vurup, halkının gelir kaybı konusunda endişe duyan Belediye Başkanı bu fikri onaylamamıştı. Ona göre Amity'de bir köpekbalığı sorunu yoktu! Seçilerek başa gelen bir yönetici olması itibarıyla hükümet kanadını temsil eden Belediye Başkanı, filmin en kaypak ve çıkarcı karakteriydi. Aslına bakılırsa, Amity halkının canına kastedenin karnını doyurmak dışında bir derdi olmayan köpekbalığından çok, belediye başkanı olduğu söylenebilirdi! Bu lakayt tavır, saldırıların artması ile yerini gelişigüzel bir köpekbalığı avına bırakacak, son hesapta bu dev düşman ile savaşmak üzere üç adam okyanusa açılarak, tüm maharetlerini sergileyecekti. Amity'nin ahlak ve vicdan sahibi şerifi Martin Brody, köpekbalıkları üzerine uzmanlaşmış bir bilim adamı olan ve iyi eğitimli şehirli halkı temsil eden Matt Hooper ve son olarak işçi sınıfına ait özellikleri ile hemen ayırt edilen, neredeyse yaşamının tümünü denizde geçirmiş gözü pek balıkçı Quint… Spielberg "Düello"nun finalinde işi Tanrı'ya bırakmakla yetinmişti ama "Jaws"ta çizdiği tablo daha farklıydı. Düşmanın karşısında bu kez, kanun adamı, bilim insanı ve sıradan işçisi ile top yekün bir dayanışma söz konusuydu. Nihayetinde denizde geçen gerilimli günlerin sonunda, Quint azılı düşmanın dişleri arasında can veriyor, Hooper'ın çabaları pek sonuç vermese de canı bağışlanıyor, günü kurtaransa Brody oluyordu. Denizcilikten hiç anlamayan, hatta bilinmeyen bir sebepten ötürü denize girmekten bile korkan Şerif'in mucizevi başarısı, hiç kuşkusuz Speilberg'in çok sevdiği 'azmin zaferi' temasına uygun düşmüştü. Finalde Amity'nin Jaws'tan kurtulmasının bir son olmadığını, okyanusun sayısız karanlık düşmanı bağrında beslemeye devam ettiğini de ima eden Spielberg, refahı bozmaya yönelik saldırıların süreceğini, ancak birlik olunduğu takdirde, düşmanı bertaraf etmenin her zaman mümkün olduğunu anlatmıştı seyircisine…

Tematik olarak klişelere hapsolmuş bir film olmasına rağmen, biçimsel anlamda yoğun bir yaratıcılık içeriyordu "Jaws"… Spielberg, filmin ilk yarısında köpekbalığını hiç göstermemeyi tercih etmiş, sadece halk üzerinde yarattığı korku ve paniğe odaklanmıştı. Köpekbalığının gözünden yapılan su altı çekimleri (tabii köpekbalıklarının gerçekte yarı kör olduklarını görmezden geliyoruz), saldırıya uğrayanların su üzerinde sürüklenişleri, suya dağılan kan, sahile vuran beden parçaları gibi detaylar, düşmana değil, yarattığı tahribata odaklanmayı sağlıyor, gerilimi ayakta tutuyordu. Özellikle Şerif Brody'nin kapatmayı başaramadığı plajda etrafı gözlediği sahne, çekim teknikleri adına dahiyane buluşlar ile doluydu. Kalabalık kumsalda denizi görmekte zorlanan Brody'nin gittikçe yakınlaşan planları, objektifi kapatan insan karaltıları sayesinde birbirine bağlanmış, kesintili bir zoom hareketi yakalanmıştı. Seyircide tedirginlik yaratan bu kurgu tekniğini, Brody'nin köpekbalığını gördüğü anda verdiği tepkiyi çekerken kullandığı kamera hareketiyle de doruğa taşıyordu yönetmen. Kamera Brody'e doğru mekanik bir hareketle yaklaşırken, aynı anda yürütülen bir geri zoom hareketiyle arka plan hızla uzaklaşıyor, yaşanan anlık şok, mükemmel bir görsel tasarım ile seyirciye iletiliyordu.

"Jaws"

Filmin dikkat çeken bir başka bölüm ise, köpekbalığının Quint'e saldırdığı sahneydi. Spielberg, sinemada gerçekçiğin yakalanmasında, parçalı ve ikili planların büyük önem taşıdığının farkındaydı. Ağzını açan köpekbalığı resmini, çığlık atan adama bağlamak yerine, köpekbalığının parçasından korkuyla bakan adamı, daha sonra adamın parçasından balığın kanlı dişlerini göstermenin daha etkili olacağını düşünmüş, Quint'in ölümünü bu mantıkla filme almıştı. Üstelik daha da ileri gidiyor, Jaws'ın avını yutuşunu ikili bir planda göstererek, gerçekçiliği bir kat daha arttırıyordu.

"Jaws" eleştirmenler tarafından özellikle hikaye bazında Herman Melville'in ünlü eseri "Moby Dick" ile karşılaştırıldı. Ancak film, söz konusu romandan, önemli noktalarda ayrılıyordu. Beyaz balina Moby Dick'i yakalamak, kaptan Ahab için kişisel bir hırs, bir erkeklik mücadelesiydi. Ancak "Jaws"ın kahramanları, yaşadıkları toplum adına savaşıyor, olayı kişisel bir boyutta algılamıyordu. Sadece balıkçı Quint'in Ahab'ın ruh haline yakın bir çizgide yer aldığı söylenebilirdi. Kaldı ki, o da köpekbalığına yem olarak hırsının bedelini acı bir biçimde ödemişti…

TEMATİK OLARAK KLİŞELERE HAPSOLMUŞ BİR FİLM OLMASINA RAĞMEN BİÇİMSEL ANLAMDA YOĞUN BİR YARATICILIK İÇERİYORDU "JAWS".

Yapımı hayli stresli geçen, planlanan bütçenin üç katına mal olan "Jaws", gösterime girişinin ilk ayında altmış milyon dolar gelir getirerek, her şeyi unutturdu. En iyi kurgu, ses ve müzik dallarında Oscar ödülüne layık görülen, en iyi görüntü kategorisinde ise adaylıkta kalan film, eleştirmenler cephesinde de beğeni ile karşılandı. Bu noktadan sonra Steven Spielberg adı çok daha dikkatle takip edilmeye başlanacaktı şüphesiz…

'Yabancı' olgusuna farklı bir yaklaşım: "Üçüncü Türden Yakınlaşmalar"

"Jaws"tan iki yıl sonra, "Close Encounters of the Third Kind/Üçüncü Türden Yakınlaşmalar" ile çocukluğundan beri ilgisini çekmekte olan 'uzaydan gelen yaratık' temasını işledi Steven Spielberg. Daha önce "Düello" ve "Jaws"ta, 'yabancı' olanı bir korku ve gerilim nesnesi olarak seyircilerine sunmuştu ama bu kez tavrı farklıydı. Bilinmeyenden korkmak, yaradılıştan bu yana insanoğlunun değişmez bir özelliğiydi. Her canlı, doğası gereği farklı olana temkinli yaklaşır, ondan bir tehlike gelebileceği düşüncesi ile savunmaya geçme gereği duyardı ama söz konusu öyküde 'yabancı'nın konumu bir ölçüde

"Üçüncü Türden Yakınlaşmalar"

değiştirilmişti. Dünyanın pek çok bölgesinde aynı anda görünen uzay gemileri, belki başlangıçta bir tedirginlik yaratıyordu ama finale doğru yapılan bu ziyaretin masumiyeti, her dil ve kültürden insanı kolayca birleştiren müziğin büyülü gücü ile taçlandırılarak ispat ediliyordu…

Uzaydan gelen yabancıları, o güne dek denenmemiş bir şekilde tanımlamıştı Spielberg. Ona göre bu kadar gelişmiş bir uygarlığın kötü niyetli olması için bir neden yoktu. Kaldı ki, filmde yaratılan gerilim, uzaylılar ve insanlar arasındaki ilişkilerden çok, insanların kendi aralarındaki toleranssızlığa ve güvensizliğe yaslanıyordu. Uzay gemileri ile karşılaştıktan sonra aklı iyice karışan ve sadece onların gizini çözmeye odaklanan elektrik teknisyeni Roy'a karşı ailesinin tahammülsüzlüğü veya uzaylıları görebilmek için merakla bekleyen halkı helikopterler ile dağıtmaya çalışan polisin saldırgan tavrı bu duruma örnek olabilirdi. Spielberg, gerilimi oluştururken, uzay gemilerini gören ve görmeyenleri karşı karşıya getirmişti. Roy gibi, uzaylı yaratıklarla birebir karşılaşan ve onları ilk görüşte sevimli oyun arkadaşları olarak kabul eden üç yaşındaki Barry, güney Hindistan'da güneşin şarkısını söyleyerek meditasyon yapan yüzlerce Hindu, uzaylılardan gelen mesajları çözmeye çalışan Fransız bilim adamı Claude ve bu yaratıklar ile yıllar önce Sonora Çölü'nde karşı karşıya gelen yaşlı adam, korku değil, merak ile hareket eden bireylerdi.

UZAYDAN GELEN YABANCILARI O GÜNE DEK DENENMEMİŞ BİR ŞEKİLDE TANIMLAMIŞTI SPIELBERG. ONA GÖRE BU KADAR GELİŞMİŞ BİR UYGARLIĞIN KÖTÜ NİYETLİ OLMASI İÇİN NEDEN YOKTU.

Uzaylılar ile insanların yakın temasını işleyen final sahnesini, etkileyici bir görsellik ile resmeden yönetmen, Roy'un gönüllü olarak uzaya gittiği bölümden daha sonra memnun kalmayacak, üç çocuk sahibi bir babanın, her ne kadar heyecan verici olsa da, böylesi bir maceraya atılmaması gerektiğini düşünecekti. Hatta son sahnelerde kendisini terk eden karısı ve üç çocuğundan ziyade, küçük Barry ve annesi Gillian ile yakınlaşan ve uzay gemisine binerken sadece onları geride bıraktığı düşüncesiyle kısa bir tedirginlik yaşayan Roy, sadece Spielberg'i değil, seyirciyi de rahatsız ediyordu. Ama elbette filmin çekildiği dönemde Spielberg'in şimdiki gibi yedi çocuk babası olmadığını hatırlarsak, yaşadığı bu empati yoksunluğunu mazur görmemiz mümkün!

Başrollerinde Richard Dreyfuss ve Melinda Dillon'ın yer aldığı, ünlü Fransız yönetmen François Truffaut'nun ise bilim adamı Claude rolü ile karşımıza çıktığı "Üçüncü Türden Yakınlaşmalar" en başarılı Spielberg filmleri arasında yer almasa da, en azından işlediği farklı tema nedeniyle ilgi gördü ve yönetmeni bilimkurgu türünde filmler yapma konusunda cesaretlendirdi.

Popüler kültürün yeni kahramanı:
"Indiana Jones"

1979 yılında, Japonların Pearl Harbor baskınının Amerikan ordusu üzerinde yarattığı etkiyi esprili bir dille anlatmaya çalışan ve özünde ordunun idari düzenini eleştiren büyük bütçeli bir komedi filmine imza attı Spielberg; "1941"… Dan Aykroyd, John Belushi ve Ned Beatty gibi önemli komedi oyuncularını bir araya getiren bu iddialı yapım, ne yazık ki beklenen başarıyı getiremedi. Aslına bakılırsa, Amerikan halkı tarafından fazlasıyla önemsendiği herkesçe bilinen II. Dünya Savaşı hakkında bir parodi yapmak, en başından risk içeriyordu. Ama elbette ki başarısızlık, hiç denememekten daha iyiydi!

"1941"in yarattığı hayalkırıklığının ardından, hem seyircinin ilgisini çekecek, hem de kendisini sinemasal açıdan tatmin edecek bir film yapmayı hedefleyen Spielberg, "Star Wars/Yıldız Savaşları" ile önemli bir başarı elde eden arkadaşı George Lucas ve senarist – yönetmen Philip Kaufman ile birlikte masaya oturdu ve üçlü, eski kovboy filmlerinden, tarihsel olaylardan, dini metinlerden ve efsanelerden yola çıkarak yepyeni bir senaryo ve güçlü bir kahraman yaratmayı başardı. Üniversitede arkeoloji dersleri veren, yakışıklı, kültürlü ve içe kapanık bir karakter olan Doktor Jones, konu geçmişi aydınlatacak bir ipucunu araştırmak olunca, gözüpek bir maceraperese dönüşüyor, deri ceketi, ustalıkla kullandığı kamçısı, kovboy şapkası ve kirli sakalı ile perdede birbirinden heyecanlı ve tehlikeli serüvenlere atılıyordu. Onda Vahşi Batı'nın silahşörlerinden Süpermen'e, Ortaçağ şövalyelerinden, karizmatik ajan James Bond'a kadar pek çok sevilen kahramandan izler bulmak mümkündü. Kuşkusuz başarılı bir bileşke elde edilmişti ve Indiana Jones'un ilk macerası olan "Raiders of the Lost Ark/Kutsal Hazine Avcıları", tahminlerin çok ötesinde bir gişe hasılatı elde etti. Film, oldukça geniş bir izleyici kitlesine hitap ediyordu. Hz.Musa'nın Tanrı'dan aldığı on emrin yazılı olduğu orijinal tabletlerin peşine düşen ve bu uğurda acımasız Naziler ile çarpışan Doktor Jones'un, Güney Amerika'dan Nepal'e, Mısır'dan İngiltere'ye uzanan öyküsü, hem aksiyon tutkunu gençleri, hem de tarihe meraklı olgun izleyicileri salonlara çekmeyi başarmıştı.

"Kutsal Hazine Avcıları"

"E.T."

"Kutsal Hazine Avcıları", Spielberg için adeta bir dönüm noktası oldu. O artık geniş kitlelere yönelik, eğlenceli, fantastik, macera dolu filmler yapacak, zamanla 'blockbuster' tabir edilen büyük prodüksiyonların en aranan yönetmeni olacak, hatta bu filmleri kendi yapım şirketi bünyesinde gerçekleştirerek, prodüktör olarak da bir Hollywood efsanesine dönüşecekti…

Filmin yaşamını değiştirdiği tek kişi Steven Spielberg değildi kuşkusuz. Başrolde yer alan Harrison Ford, kariyerinin doruğuna yükseldi. Başlangıçta kendisine teklif edilen Indiana Jones rolünü kabul etmeyen Tom Selleck'in ne denli pişman olduğu konusunda ise bir bilgimiz yok…

Dostluk üzerine bir fantezi: "E.T."

Bilim kurguya tutkusunu ve uzayda hayat olma ihtimaline inancını daha önceki filmlerinde de ortaya koyan Spielberg, 1982 yılında çektiği ve hala 'Kalbime en yakın filmim' sözleriyle tanımladığı "E.T.: The Extra-Terrestrial" ile başarısını perçinledi. Araştırma yapmak amacıyla dünyaya gelen ve arkadaşları tarafından bu yabancı gezegende unutulan sevimli uzaylı E.T. ve onunla dostluk kuran on yaşındaki Elliot arasındaki ilişkiyi anlatan ve bu ilişki üzerinden, dostluk, dayanışma, vefa, masumiyet, inanç, aile gibi pek çok olguyu masaya yatıran film, yönetmenin kariyerinde oldukça önemli bir yere oturdu.

Spielberg, bu fantastik dostluk öyküsünü anlatırken, kendi çocukluk hayallerinden yola çıkmış, parçalanmış bir ailede büyümenin, çok kardeşliliğin, daha da önemlisi diğer çocuklarla kolay paylaşılamayacak fantezilere sahip olmanın zorlukları üzerinde durmuştu. Son derece basit ama bir o kadar da samimi bir anlatım dilini benimseyen yönetmen, başarılı görsel efektlerin yanı sıra, klasik kurgu yöntemlerini de yaratıcı biçimde kullanarak, özgün bir görsellik yakalamıştı. Elliot ve E.T. arasında gelişen telepatik bağı paralel kurgu yöntemi ile anlatan, çocukların E.T.'yi bilim adamlarından kaçırdıkları sahnede otuz derece kuralını hiçe sayarak aynı açıdan çekilmiş, birbirine yakın boyutlardaki planları birbirine bağlayan Spielberg, çekim teknikleri üzerindeki hakimiyetini, görsel bir şov ile ispatlıyordu.

Mekan kullanımında sade ama fonksiyonel seçimler yapan yönetmen, çocuklu bir evin tüm detaylarını öyküyü destekleyecek şekilde kullanmıştı. E.T.'nin oyuncak yığını içine kolayca saklanması, konuşmayı küçük Gertie'nin izlediği televizyon programından öğrenmesi, çocukların onu Cadılar Bayramı'nda giydirdikleri basit bir kostümle kolaylıkla evden çıkarabilmesi gibi detaylar bu konuda örnek verilebilirdi. Sıradan bir uzaylı filmi değildi "E.T". Gerilim, tıpkı "Üçüncü Türden Yakınlaşmalar"da olduğu gibi çocuklar ve E.T arasında değil, çocuklar ve uzaylı yaratığı incelemek için gelen bilim adamları arasında yaratılmıştı. Daha da basite indirgenecek olursa, her anlamda masaya yatırılan çocukların masum ve basit dünyası ile yetişkinlerin karmaşa dolu hayatları arasındaki tezattı.

Film, tüm dünyada gişe rekorları kırdı. Dokuz dalda aday olduğu Oscar ödüllerinden sadece dört tanesini (ses kaydı, müzik, görüntü ve ses efektleri) almayı başardı ama sinema tarihinin unutulmaz eserleri arasına girmesi hiç de zor olmadı.

Bir Kadının Uyanışı: "Mor Yıllar"

Spielberg 1983 yılında ünlü televizyon dizisi "Twilight Zone/Alacakaranlık Kuşağı"nın sinema versiyonu niteliğindeki "Twilight Zone:The Movie"nin yönetmen koltuğunu Joe Dante, John Landis ve George Miller ile paylaştıktan sonra, 1984'te Indiana Jones serisinin ikinci filmi olan "Indiana Jones and the Temple of Doom/Kamçılı Adam"a imza attı. Maceraperest kahramanımız bu kez Hindistan'a gidiyor ve küçük çocukları kaçırarak elmas madeninde çalışmaya zorlayan karanlık bir tarikatın iç yüzünü ortaya çıkarıyordu. İlkine göre daha sert sahneler içeren ama yine de hedef kitlesini çok fazla değiştirmeyen "Kamçılı Adam"ı, Spielberg'in ona Hollywood'un kapılarını açan filmi "Amblin'"in adını verdiği prodüksiyon şirketinden çıkardığı ilk filmi olan "Color Purple/Mor Yıllar" izledi.

"E.T."DE ÇOCUKLARIN MASUM VE BASİT DÜNYASI İLE YETİŞKİNLERİN KARMAŞA DOLU HAYATLARI ARASINDAKİ TEZATI MASAYA YATIRIYORDU.

Alice Walker'ın Pulitzer ödüllü romanından uyarlanan film, 1900'lü yılların başlarında geçiyor, her ne kadar kölelik resmi olarak tarihe karışmış olsa da, hala zencilerin özgür bireyler olduklarını içine sindiremeyen güney kasabalarından birinde yaşayan Cecile'in haksızlıklar, acılar, uyanışlar ve duygusal iniş çıkışlarla dolu yaşam öyküsüne odaklanıyordu. Üstelik genç kızın hayatını karartan sadece beyazlar değil, özgür kaldıktan sonra kendi efendiliklerini ilan eden siyah erkeklerdi. Danny Glover, Margaret Avery ve Oprah Winfrey'i bir araya getiren "Mor Yıllar", usul usul tırmanan gerilimi, ölçülü duygusallığı ve ilk başrolünü oynamakta olan Whoopi Goldberg'in hayranlık uyandıran performansı ile dikkat çekti.

Henüz çocuk yaştayken üvey babasının tecavüzüne uğrayan ve dünyaya getirdiği iki bebeği de elinden alınıp evlatlık verilen Cecile, çiftlik sahibi dul Albert ile zorla evlendiriliyor, evinin hanımı değil, kocasının kölesi olduğu zor bir yaşama adım atıyordu. Kız kardeşi Nettie ile de bağı kopan Cecile'in dünyası, filmin kapsadığı kırk yıllık dönem

"Mor Yıllar"

"Güneş İmparatorluğu"

içinde yavaş yavaş değişecek, zenciler beyazlara, kadınlar erkeklere köle olmaktan adım adım uzaklaşacak, finalde kardeşine ve çocuklarına mucizevi bir biçimde kavuşan Cecile, yaşamının son yıllarını mutluluk içinde geçirecekti.

Konusundan da anlaşılabileceği gibi, melodram türünün tüm özelliklerini içinde barındıran bir yapıya sahipti "Mor Yıllar". Ancak Spielberg'in dehası bu noktada devreye giriyor, gerilimi zekice esprilerle dengeleyen, karakterleri klişeleştirmekten kaçınan ve yer yer fantastik öğelere de yer veren tavrı, ortaya basit ama samimi bir film çıkmasına olanak tanıyordu. Filmin odak noktasında Cecile vardı ama Spielberg diğer karakterleri de can alıcı detaylar kullanarak seyircisine sunmuştu. Özgürlüğüne düşkün ve dik başlı Sophie, babasının gölgesinden kurtulmaya çalışan Harpo, ölen karısına duyduğu özlemi Cecile'e eziyet ederek bastırmaya çalışan Albert, ailesi tarafından dışlanmış şarkıcı Shug, siyahlardan deli gibi korkan ve bu korkusunu öfke patlamaları ardına gizlemeye çalışan Millie gibi…

"KENDİNİZE DEĞER VERİN VE BUNU DA ÇEVRENİZDEKİLERE HİSSETTİRİN!" DİYORDU. "SİZİ İNSAN YAPAN ŞEYDEN, ÖZGÜRLÜĞÜNÜZDEN VAZGEÇMEYİN!"

"Mor Yıllar" ile seyircisine "Kendinize değer verin ve bunu da çevrenizdekilere hissettirin!' diyordu Spielberg. 'Şartlar ne kadar zorlu olursa olsun, sizi insan yapan en önemli şeyden, özgürlüğünüzden vazgeçmeyin!"

Çocuk gözüyle savaş: "Güneş İmparatorluğu"

1985'te yapımcılığını üstlendiği "Amazing Stories/İnanılmaz Hikayeler" adlı televizyon dizisinin "The Mission/Görev" ve "Ghost Train/Kayıp Tren" adlı bölümlerini çekerek, sinemaya kısa bir ara veren Spielberg, iki yıl sonra görkemli bir savaş dramı "Empire of the Sun/Güneş İmparatorluğu" ile salonlara geri döndü.

Filmin merkezinde yine küçük bir çocuk, çevresinde ise onu büyümeye zorlayan II. Dünya Savaşı vardı. Şangay'da kurulmuş olan İngiliz kolonisi içinde, anne babası ile müreffeh bir yaşam süren, özel okullarda okuyup, hizmetkarlar arasında büyüyen Jamie, Japonlar Şangay'ı işgal edince, kendisini bambaşka bir hayatın içinde yapayalnız buluyor, esir kamplarında geçen dört yılın ardından, çocukluğu savaşa kurban edilmiş genç bir delikanlı olarak ailesine tekrar kavuşuyordu.

Anlatılan hikaye oldukça sert ve etkileyiciydi. Savaş, açlık, salgın hastalıklar, ölümler, esaret, her şeye rağmen hayatta kalma mücadelesi ve tüm bunların orta yerinde ailesinden kopartılmış bir çocuk… Eğer Spielberg bu öyküyü bir yetişkinin gözünden anlatmayı seçseydi, muhtemelen ortaya birbirinden korkunç görüntülerle bezeli bir film çıkacaktı ama o savaşa bir çocuğun gözünden bakmayı tercih etmişti. Jamie, çevresinde olup bitenlerin tam olarak farkında değildi. Ona göre savaşı Japonlar kazanmalıydı, çünkü onlar kesinlikle daha cesurdu. Ailesi bir gün mutlaka çıkıp gelecekti, buna şüphe yoktu çünkü doğduğu günden beri ayrıcalıklı bir sınıf içinde yer almıştı ve Çinliler ve Japonlar arasındaki bir didişmenin bu durumu değiştirebileceğini aklı kesmiyordu. Ayrıca savaş bitmese ve uzun zamandır evi olarak benimsediği kampta yaşamaya devam etse, hiç de fena olmazdı. Burada arkadaşları, ona Latince öğreten kamp doktoru Rawlins ve onu kollayıp gözeten Amerikalı Basie vardı. Tabii bir de uçaklar… Jamie'nin en çok sevdiği şeydi uçaklar. Japon kamikazelerinin şafak vakti yapılan özel bir törenle alandan havalanışlarını seyretmek en büyük zevkiydi. Jamie bir çocuktu ve o da tüm çocuklar gibi yaşadığı ortama uyum konusunda büyük bir beceriye sahipti…

Ama elbette yetişkin seyirciler için olayları Jamie'nin gözüyle görmek imkansızdı. Jamie'nin bakış açısı, seyirciyi gülümsetiyor, ancak yönetmen yaşananların iç yüzünü satır aralarında belli etmekten de geri durmuyordu. Açılışta yer alan ve İngiliz kolonisinin yaşamını betimleyen sahneler, adeta bir masal atmosferi yaratılarak resmedilmişti. Golf partileri, maskeli balolar –ki bu balolardan birinde Jamie'nin Sinbad kılığına girmesi hikayeye oldukça uygun düşüyordu- lüks otomobiller, şık malikaneler vardı bu masalın içinde. Oysa koloni bölgesinin dışında korkunç bir sefalet hüküm sürüyor, ölüm sokaklarda kol geziyordu. Ailenin parçalandığı işgal sahnesi, hızlı kurgusu ve

kalabalığı resmeden geniş görüş açıları ile tam bir kaostu. Küçük çocuğun ortalık yatıştıktan sonra dönmeyi başardığı evinde karşılaştıkları ise, fırtına sonrası durgunluğunu anımsatıyor, annesinin bir mabedi andıran yatak odasında yere yayılmış pudraların üzerinde göze çarpan el ve ayak izleri, anne ve çocuğun birbirinden kopuşunu çarpıcı bir biçimde simgeliyordu. Şangay sokaklarında yapayalnız dolaşan Jamie'yi "Rüzgar Gibi Geçti"nin dev afişi önünde görüntüleyen yönetmen, bu noktadan sonra hiçbir şeyin aynı olmayacağının altını çizmişti.

Olaylar kadar, kişileri yorumlamakta da çocuksu bir iyimserlik içindeydi Jamie. Onu koruduğunu düşündüğü Amerikalı Basie, aslında hiç de iyi niyetli değildi. Tek derdi hayatta kalmak olan bu bencil adam, çevresindeki herkesi kullanmaktan çekinmeyen ve en ufak terslikte sırtını dönüp gidebilen bir yapıya sahipti. Basie bir esir kampında değil, New York'ta yaşıyor olsaydı, kısa zamanda bir mafya liderine dönüşürdü şüphesiz. Jamie hayran olduğu Japon askerlerinin ne denli acımasız olabileceklerinin de farkında değildi. Ya da sevilmeye olan ihtiyacı ile çevresindeki kişilerin olumsuzluklarını görmeyi reddetmişti. Bombardıman sırasında kendini kaybettiğinde Latince sayıklayan küçük çocuğun dudaklarından dökülen şu sözler, onun bu ruh halini mükemmel bir şekilde betimliyordu; 'Amatus sum, amatus es, amatus est./Sevildim, sevildin, sevildi…'

Savaş bittiğinde ailesi ile tekrar bir araya gelen Jamie, artık bambaşka bir insandı. Kampa geldiği günden beri, özel eşyalarını, oyuncak ve posterlerini sakladığı ve kamptan nakledilirken nehre atmak zorunda kaldığı küçük tahta bavulu, denizde öylece yüzüyor, dalgalar sımsıkı

"Son Macera"

onun tarafından sevilip sevilmediğini bile anlayamamıştı. Usta aktör Sean Connery tarafından canlandırılan Ortaçağ edebiyatı profesörü baba Jones, oğluna en büyük iyiliği onu sorunları ile baş başa bırakarak yaptığını, bu sayede kendine güvenen bir oğul yetiştirdiğini düşünen, sert bir adamdı. Oğlunu elbette seviyor, onunla gurur duyuyor ama yeri geldiğinde küçük bir çocuk gibi azarlamaktan da geri durmuyordu. Perdede oldukça ilginç bir baba-oğul portresi çizen Joneslar, bir dizi rastlantı sonucunda Kutsal Kase'nin peşine birlikte düşecekler ve aile olmanın paha biçilmez değerini nihayet anlayacaklardı.

Film boyunca asıl amaç olan gerilimden ve maceradan ödün vermemişti Spielberg. Ama işin içine hırsın yıkıcılığı, ailenin kutsallığı ve baba-oğul dayanışması gibi çok sevdiği temaları eklemiş olmaktan da memnundu. "Son Macera" belki de bu nedenle, seyircinin en çok rağbet ettiği Indiana Jones filmi oldu. Ayrıca Spielberg'e özgü çocuksu bir espri anlayışıyla yazılan incelikli senaryosu eleştirmenler

SAVAŞ, AÇLIK SALGIN HASTALIKLAR, ÖLÜMLER, ESARET, HER ŞEYE RAĞMEN HAYATTA KALMA MÜCADELESİ VE TÜM BUNLARIN ORTA YERİNDE AİLESİNDEN KOPARTILMIŞ BİR ÇOCUK...

kilitlenmiş çocukluk anılarını bilinmeyen bir yere, başka bir deyişle bilincin alt sınırlarına doğru taşıyordu.

"Güneş İmparatorluğu", sadece tematik değil, görsel anlamda da Spielberg'in kendisini kat be kat aştığı bir film oldu. Bombardımanların ve uçakların tamiri sırasında kaynak makinesinden çıkan kıvılcımların, hatta uzaklarda patlayan atom bombasının bile Jamie'nin gözünden havai fişek gösterisi tadında resmedildiği, birbirinden çok farklı yaşam alanlarının hem renk ve doku, hem de çekim tekniklerinde yaratılan farklılıklar ile vurgulandığı, savaşın dehşetinin sadece bedensel acılara değil, sosyal sorunlara yaslanarak anlatıldığı film, gişede ortalama bir başarı elde etmesine karşın, eleştirmenler cephesinde göklere çıkarıldı.

Kutsal Kase'nin peşinde: "Indiana Jones/Son Macera"

Spielberg, Luckas ve Kaufman, 1989 yılında Indiana Jones serisinin üçüncü ve o zamanki plana göre son halkası olan "Indiana Jones and the Last Crusade/Son Macera" için bir kez daha bir araya geldiler. Doktor Jones'un ölümsüzlük vaat eden Kutsal Kase'yi, aklını dünyaya hakim olmaya takmış Nazilerden önce ele geçirmeye çalışması üzerine odaklanan film, Hıristiyanlık mitlerine sırtını yaslıyor, öncekilere ek olarak baba-oğul ilişkileri üzerinde de durarak, seriye başka bir boyut kazandırıyordu… Evet, kültürlü, korkusuz ve idealist kahramanımız Indy'nin de içinden çıkmakta zorlandığı bir problemi vardı. Çocukluk yıllarından beri babası ile yakınlık kurmayı başaramamış,

cephesinde de beğeni kazandı.

Aynı yıl, fantastik öğeler barındıran romantik bir komedi için tekrar kamera arkasına geçen Spielberg, Richard Dreyfuss, Holly Hunter, Brad Johnson ve John Goodman'dan oluşan kadrosu ile "Always/Daima"ya imza attı. Arkadaşını kurtarmaya çalışırken hayata veda eden deneyimli pilot Pete Sandich'in, geride bıraktığı sevgilisi Dorinda'nın mutluluğu için çaba sarf eden bir melek olarak dünyaya geri döndüğü bu duygusal film, gişede çok fazla başarı elde etmediyse de, Spielberg hayranlarının çok sevdikleri küçük bir aşk filmi olarak arşivlerdeki yerini aldı. Ayrıca filmde ufak bir rolü olan ünlü oyuncu Audrey Hepburn, bu filmle sinemaya veda etmiş, "Daima"nın gösterime girişinden dört yıl sonra aramızdan ayrılmıştı…

İçimizdeki çocuk için bir masal: "Kaptan Kanca"

Kariyerinin başından beri 'çocuk' imgesi üzerinde duran ve 'çocuk kalan yetişkinler' için yaptığı filmler ile önemli bir seyirci kitlesi yakalayan Spielberg, aynı bakış açısını koruduğu 1991 yapımı "Peter Pan" uyarlaması "Hook/Kaptan Kanca" ile çalışmalarına devam etti. Yıllar önce kayıp çocuklardan ayrılarak dünyada yaşamayı seçen Peter, Amerikalı bir aileye evlatlık olarak verilmiş, hukuk fakültesinde okumuş, bir aile kurmuş ve neticesinde kendisini soluksuz bir çalışma hayatının içinde bulmuştu. Zaman, Peter'ın çocukluk anıları ile birlikte masumiyetini,

"Kaptan Kanca"

çocuk bu şekilde kayıp gitmemiş miydi?

Senaryosunu Hollywood'un başarılı senaristlerinden James V. Hart'ın kaleme aldığı "Kaptan Kanca", ince esprileri, anlamlı kelime oyunları, romandan bağımsız olarak geliştirilmiş yan karakterleri ile mükemmel bir metne sahipti. Bu bileşime Robin Williams, Dustin Hoffman, Julia Roberts, Bob Hoskins ve Maggie Smith gibi oyuncuların performansları da eklendiğinde, ortaya etkileyici bir yapıt çıkıyordu kuşkusuz. Ancak "Kaptan Kanca"nın gişe başarısı hiç de beklendiği kadar parlak olmadı. Anlaşılan o ki, seyircilerin arasında çocukluğunu çoktan unutmuş geniş bir kitle vardı…

Dinozorlar yaşıyor: "Jurassic Park"

Fantastik öyküler anlatmaya Michael Crichton'ın aynı adlı romanından uyarladığı "Jurassic Park" ile devam eden Spielberg, bu kez doğanın kendine has dengesi ile oynamanın ne tür sonuçlar doğurabileceği üzerinde duran bir macera-gerilim filmine imza attı. Dinozorların yaşadığı döneme ait bir sivrisinek fosilinin bulunması ile çalışmalara başlayan bilim adamları, bu sineğin vücudundan elde ettikleri dinozor kanını kullanarak türü canlandırmayı başarmış, deneyleri finanse eden milyarder iş adamı John Hammond ise bu muhteşem keşfi, ticari bir platforma da taşımak amacıyla dev bir hayvanat bahçesi kurmayı planlamıştı. Pasifikteki bir adada kurulan Jurassic Park, bilim adamları için olduğu kadar, sıradan halk için de cazipti hiç kuşkusuz. Hammond, parkı açmadan önce, bir grup bilim adamını adanın güvenliğini test etmeleri için davet ediyor, ancak bir dizi terslik sonucunda tamamen kontrolden çıkan dinozorlar, aralarında Hommond'un torunlarının da bulunduğu kahramanlarımızı ölüm ile burun buruna getiriyordu.

İNSAN, YAŞAM SAVAŞI İÇİNDE BİR ZAMANLAR ÇOCUK OLDUĞUNU UNUTUYORDU. ÇOCUKKEN YAŞAMIN EN BÜYÜK MOTİVASYONU MUTLU OLMAKKEN , YETİŞKİNLERİ YÖNETEN SOĞUK BİR ÖLÜM KORKUSUYDU!

kendine olan inancını ve her şeyden önemlisi yaşama sevincini de alıp götürmüş gibiydi. Inanması güç ama, ailesine zaman ayıramayan, tuttuğu sözleri yerine getirmeyen, sinirli ve emredici bir baba olmuştu Peter! Ve ezeli düşmanı Kaptan Kanca, Neverland'den -başka bir deyişle Peter'ın derinlere gömülmüş çocukluğundan- çıkıp gelecek, çocukları Maggie ve Jack'i rehin alarak Peter'a meydan okuyacaktı. Durumu idrak etmekte zorlanan Peter, çocukluğunu hatırlamak, uçabilmek için güzel düşüncelerini saklandıkları yerden çıkarmak ve tekrar kayıp çocukların lideri Peter Pan'a dönüşmek zorundaydı. Ancak o zaman Maggie ve Jack'i geri kazanabilirdi…

Oldukça eğlenceli bir dille anlattığı bu öyküde çocuklardan çok yetişkinlere seslenmişti Spielberg. İnsan yaşam savaşı içinde bir zamanlar çocuk olduğu gerçeğini unutabiliyordu. Dünyaya bir çocuğun masum ve iyimser gözleri ile bakma becerisini yitiriyor, sevginin ve güven duygusunun yerine kazanma hırsını ve acımasızlığı koyabiliyordu. Çocukken yaşamın en büyük motivasyonu mutlu olmakken, yetişkinleri yöneten soğuk bir ölüm korkusuydu! Ve elbette gerçekleşen bu alış verişten en zararlı çıkan yine kişinin kendisiydi. Peter, işe Kaptan Kanca karışmış olmasa da, çocuklarını kaybetmeye mahkum bir babaydı. Senaryoda bir masal kahramanı olarak sunulan bu azılı düşman, gerçek hayatta çocukları yoldan çıkaran bir uyuşturucu satıcısı, bir suç örgütü lideri veya en basiti onları acımasız yetişkinlere dönüştürecek herhangi bir akıl hocası olabilirdi.Önlerinde doğru bir ebeveyn modeli olmayan, güvensizlik ve sevgisizlik duygularıyla büyüyen nice

Filmin Prof. Keith Campbell'in ilk kopya koyun olan Dolly üzerinde çalışmaya başlamasından sadece iki yıl sonra çekilmesi elbette tesadüf değildi. Genetik bilimindeki ilerlemeler, DNA üzerinde yapılan çalışmalar, canlı organizmaları klonlama denemeleri hep muhteşem bilimsel başarılar olarak gündeme geliyor, en fazla bu çalışmaların ahlaki yönü tartışılıyordu. Oysa ortada doğanın dengesine zarar verme riski de mevcuttu. Spielberg anlattığı hikaye ile görmezden gelinen büyük bir tehlikeye parmak basmak istemişti.

Büyük bir reklam kampanyası ile gösterime sunulan "Jurassic Park", her ne kadar sinemaya koşan çocukları korkutup kaçırdıysa da, görülmemiş bir gişe başarısı elde etti. Sinema endüstrisinde ilk defa kullanılan DTS(Digital

"Jurassic Park"

"Schindler'in Listesi"

Theatre System) destekli görsel efektleri, başarılı dekor ve maket tasarımları ile de beğeni toplayan film, o yıl ses ve görüntü efektleri dallarında Oscar heykelciği ile ödüllendirildi.

Yahudi soykırımı üzerine etkileyici bir dram: "Schindler'in Listesi"

Son yıllarda üst üste fantastik öyküleri perdeye taşıyan ve genel anlamda bilimkurguya ağırlık veren Spielberg, 1993 yapımı "Schindler's List/Shindler'in Listesi" ile yakın geçmişin en kanlı günlerine, II. Dünya Savaşı'na geri döndü.

1933 yılında Almanya'nın başına geçen ve kısa zamanda Luther'in Yahudi karşıtlığını Darwin'in doğal eleme teorisiyle, Hegel'in yüce devlet anlayışını Nietzche'nin üstün insan düşüncesiyle harmanlayarak oluşturduğu Nazizm'i hemen hemen tüm Alman halkına benimseten Adolf Hitler, saldırgan tavrı ile önce II. Dünya Savaşı'nın zemini hazırlamış, sonrasında ise büyük bir etnik temizliğe girişmişti. Ona göre Almanya dünyayı yönetecekti. Ve bundan böyle bu topraklarda üstün Alman ırkına mensup olmayanlara kesinlikle yer yoktu. Yahudiler, Çingeneler, Polonyalılar, Romenler ve daha niceleri birer birer evlerinden koparılarak kamplarda toplanmaya başladı. Ama savaş sürüyor, işgaller arttıkça, kamplar yeni esirler ile doluyordu. Yenilere yer açmak için, önce hastalar ve yaşlılar öldürüldü. Savaşın bitimine doğru ise bu 'faydasız' yükten tamamen kurtulmak amacıyla dev gaz odaları ve fırınlar tasarlandı; insanları topluca katletmek ve bedenlerini gömmekle bile uğraşmamak için… İşte böylesi bir dönemde, o kamplardan birinde geçiyordu "Schindler'in Listesi". Hayattaki tek amacı zengin olmak olan ve savaşın yarattığı ekonomik boşluğu bulunmaz bir fırsat olarak gören Nazi partisi üyesi Oskar Schindler'in, yanında çalışan binin üzerindeki Yahudi'yi gaz odasına gitmekten kurtarmak üzere gösterdiği çabayı anlatan öykü, gerçek bir olaya dayanmaktaydı. Başlangıçta Yahudiler'i sadece ucuza çalışan işçiler olarak algılayan, ama zaman geçtikçe onlarla arasında oluşan dostluk bağını her şeyin üzerinde tutmaya başlayan bu genç adam, kendi yaşamı pahasına işçilerini kurtarıyor, onların gözünde bir kahraman mertebesine yükseliyordu. Her ne kadar bazı tarihçiler filmin gerçekleri yansıtmadığını, Oskar Schindler'in Yahudi işçileri kurtarma girişimine dair bir belge bulunmadığını iddia etseler de, bunun bir önemi yoktu. Sonuçta kişiler bazında gerçeği yansıtsın yada yansıtmasın, evrensel doğrular üzerine inşa edilmiş bir filmdi "Schindler'in Listesi"…

Kendisi de Yahudi olan Spielberg, öyküye fazlaca duygusal yaklaşmış, savaşın sebepleri, soykırımın dayandırıldığı nedenler veya sonrasında yaşanan gelişmeler üzerinde durma gereği görmemişti. Onun önemsediği tek şey, insanın insana zulmetme adına ne kadar ileri gidebileceği ve üstün olma hırsının insanı insan olmaktan ne kadar uzaklaştırabileceğiydi. Nazi subayı Amon'un şahsında bu konuyu irdelerken, insan olmanın tüm hallerini; megalomani ile aşağılık duygusunun, nefret ile sevginin, hükmetme arzusu ile aşkın yarattığı köleleşmenin oluşturduğu tezatları birer birer ele alıyordu yönetmen. Hitler'in düşüncelerine gönülden katılan bu genç subay, odasının balkonundan dürbünlü tüfekle rastgele ateş ederken, vurduğu kişileri bir 'insan' olarak algılamaktan uzaktı. Ancak onun da bir kalbi vardı kuşkusuz ve nasıl olduysa evinde hizmetçilik yapan Yahudi kızı Helen için çarpıyordu. İçinde kıpırdanan bu insani duygudan utanan ve daha da saldırganlaşan Amon, Hitler'in baş koyduğu yolun yanlışlığının canlı bir kanıtı gibiydi.

Soykırımı anlatırken, düşünsel öğelerin yanı sıra, görsellikten de güç alan Spielberg, siyah beyaz çektiği filminde unutulması zor sahneler yaratmıştı. Fütursuzca talan edilen evler, ortalığa saçılan özel eşyalar, fotoğraflar, öldürülen insanların giysileri, ayakkabıları ve hatta altın dişleri ile oluşturulan yığınlar, toplu mezarlar, yakılan cesetlerin rüzgarla savrulan külleri, ölüme gittiklerinin farkında olmayan ve dolduruldukları kamyonlardan annelerine el sallayan çocuklar, tren vagonlarına balık istifi doldurulmuş insanlar, gaz odalarında korkuyla bekleşen kadınlar ve daha niceleri…

"HİÇ KİMSE İZLEMESE BİLE, EN AZINDAN BENİM ÇOCUKLARIMIN ORADA NELER OLUP BİTTİĞİNİ GÖREBİLMESİ ÖNEMLİYDİ." S.SPIELBERG

Başrollerini Liam Neeson, Ben Kingsley ve Ralph Fiennies'ın paylaştıkları "Schindler'in Listesi", aldığı övgü dolu eleştirilerin yanı sıra, en iyi film, yönetmen, senaryo, görüntü, kurgu, set tasarımı ve müzik dallarında Oscar ödülüne layık görüldü. Oskar Schindler rolündeki Liam Nesson ve Amon karakterini başarıyla canlandıran Ralph Fiennies'ın adaylıkta kalması ise haklı bir hayal kırıklığı yarattı. Filmi için şöyle diyordu Steven Spielberg bir röportajında; "Hiç kimse izlemese bile, en azından benim çocuklarımın orada neler olup bittiğini görebilmesi önemliydi. Bu filmi o yüzden yaptım!"

Kölelik Üzerine Düşünceler: "Amistad"

"Schindler'in Listesi" ile yakaladığı büyük başarının ardından, kamerasını bu kez ülkesinin geçmişine, zencilerin bir mal gibi alınıp satıldığı kölelik dönemine çevirdi ve 1997 yapımı "Amistad"a imza attı Spielberg. Film, Batı Afrika'daki köylerinden zorla kaçırılarak Amerika'ya getirilen bir grup zencinin özgürlüklerini geri alma mücadelesini anlatıyor, ancak ne yazık ki, kölelik sorununun derinine inmek şöyle dursun, yakınından bile

"Amistad"

geçmeyi başaramıyordu. Evet, elbette filmde seyircilerin içini burkan ve kölelik denen insanlık dışı uygulamayı gözler önüne seren pek çok sahne vardı. Elleri ve ayakları zincirlenen, dövülen, canlı canlı okyanusa atılan, tacize uğrayan, kendilerinden her fırsatta 'kargo' diye bahsedilen insanlar kimi etkilemezdi ki? Ama Spielberg ne yazık ki, ülkesinin sistemini aklama çabası içinde, ne köleliği oluşturan sebeplere değinmişti, ne de kaldırılmasında rol oynayan faktörlere. O köleliğe sadece bir insan hakları sorunu olarak bakıyordu.

NE YAZIK Kİ SPIELBERG, ÜLKESİNİN SİSTEMİNİ AKLAMA ÇABASI İÇİNDE, NE KÖLELİĞİ OLUŞTURAN SEBEPLERE DEĞİNMİŞTİ NE DE KALDIRILMASINDA ROL OYNAYAN FAKTÖRLERE.

Esir zencilerin genç avukat Baldwin'in öncülüğünde verdiği hukuk mücadelesine yaslanan film, pek çok açıdan Amerika'da kişisel özgürlüklerin ne denli titizlikle korunduğunu ispat etmek üzere çekilmiş gibiydi. Öncelikle dava, basın yoluyla halka duyurulmuş ve kısa zamanda zencilerin özgürlüğüne kavuşabilmesi için bir kamuoyu oluşturulmuştu. Bu durum, daha o yıllarda bile Amerika'da özgür bir basının var olduğuna işaretti. Keza, Spielberg'in anlattığına göre, mahkemeler de tarafsızdı. Kölelik lehine karar vermesi umularak temyiz mahkemesinde görevlendirilen genç hakim bile, vicdani bir karar vermekte zorlanmıyordu. Öyleyse, adalet sisteminin de tıkır tıkır işlediği söylenebilirdi. Üstelik Afrika'dan dün gelmiş zencileri bile bir anda etkisi altına alacak bir dini inanca sahipti Amerikan halkı. Resimlerle süslenmiş İncil'i huşu içinde inceleyen esir zencilerin hep bir ağızdan 'Hallelujah' ilahisini söylemeye başlamaları an meselesiydi! Tabii böylesi bir tablo karşısında insan sormadan edemiyor; bu kadar mükemmel bir sistem içinde kölelik gibi insanlık dışı bir uygulamanın yeri nedir?

Spielberg bu önemli soruyu filminde tam olarak cevaplamıyor olsa da, biz burada kısa bir parantez açabiliriz. Güney eyaletleri köleliğin devamından yanaydı. Çünkü tamamen tarıma dayalı bir ekonomik düzen oluşturmuşlardı ve boğaz tokluğuna çalıştırılacak işçiler bu sistemin bel kemiğini oluşturuyordu. Sanayileşme yolundaki Kuzey'in ise hem fabrikalarda çalışacak işçilere, hem de arz edilen ürünleri satın alacak tüketicilere ihtiyacı vardı. Köleler özgür kalır ve işçi olarak çalışmaya başlarlarsa, hem emeklerinden, hem de alım güçlerinin pazara yönelmesinden doğan bir kazanç yaratılacaktı kuşkusuz. Kuzey ve Güney arasında yaşanan gerilimin nedeni bir insan hakları ve özgürlük meselesi değil, tamamen ekonomik çıkarların çatışmasıydı. Başka bir deyişle, herkesin zencileri sömürülecek bir kitle olarak algıladığı ve o günden bugüne çok az şeyin değişmiş olduğunu söylemek mümkün. Hal böyle olunca, "Amistad"ı bir kölelik filmi olarak tanımlamak güçleşiyor...

Devam Filmlerinin En Kötüsü:
"Kayıp Dünya"

"Amistad" ile beklediği başarıyı yakalayamayan Spielberg, 1997 yılında, "Jurassic Park"ın devamı niteliğindeki "The Lost World: Jurassic Park/Kayıp Dünya" için motor dedi. Ancak ne yazık ki bu proje de kara bulutları dağıtamayacak, aksine sinema tarihinin en kötü devam filmleri arasında kendisine sağlam bir yer edinecekti. İlk filmin sonunda besin kaynakları kesilerek kaderlerine terk edilen dinozorlar, bir şekilde hayatta kalmayı başarmış ve üremeye devam etmişti. Bu durumu araştırmak üzere adaya aralarında doktor Malcolm'un sevgilisi Sarah'nın da bulunduğu bir ekip gönderiliyor, sevgilisinin tehlikede olduğunu düşünen doktor Malcolm ise peşlerinden gidiyordu. Adada yaşanan gerilim, insanlar ve dinozorlar arasında olduğu kadar, bilim adamları ve dinozorları avlamak için gelmiş ikinci bir ekip arasında da yaratılmış, işe babasından gizli adaya gelen Malcolm'un küçük kızı Kelly'in yaşadığı tarvma da eklenerek, senaryo güçlendirilmeye çalışılmıştı. Ancak hiçbir çaba, filmi kurtarmaya yetmedi. Aslına bakılırsa, böylesi bir senaryonun neden seyirciye cazip gelmediğini anlamak zor değildi. Gerilim filmlerinde, seyircinin kendisini kurbanların yerine koyabilmesiydi temel kural. Oysa "Kayıp Dünya"da dinozorların bulunduğu adaya tesadüfen düşen değil, kendi ayaklarıyla giden insanlar söz konusuydu ve seyirci de doğal olarak onlarla özdeşleşmekte zorlanmıştı. Görsel efektler ve ses düzeni konusunda oldukça yetkin ve yaratıcı olduğu şüphe götürmeyen "Kayıp Dünya", Jeff Goldblum, Julianne Moore ve Vince Vaughn'den oluşan güçlü oyuncu kadrosuna ve Spielberg'in varlığına rağmen klasik senaryo zaaflarına yenik düşerek yönetmenin filmografisinin en zayıf halkası oldu.

"Kayıp Dünya"

"Er Ryan'ı Kurtarmak"

Militarist olmak ya da olmamak:
"Er Ryan'ı Kurtarmak"

1998'de oldukça iddialı bir proje olan "Saving Private Ryan/Er Ryan'ı Kurtarmak" ile II. Dünya Savaşı konusuna geri dönen Spielberg, hem övgüleri, hem de sert eleştirileri bir arada getiren bu çalışması ile gündeme oturdu.

Dört oğlunu birden cepheye göndermiş olan Margaret Ryan'a aynı gün içinde üç ölüm haberi ulaştıran Savunma Bakanlığı, bu acılı annenin yüreğini ferahlatmak için dördüncü oğlunun her nerede ise bulunması ve evine sağ salim gönderilmesi emrini veriyor, Fransa'da olduğu tespit edilen Ryan'ı araması için Yüzbaşı Miller komutasındaki sekiz kişi görevlendiriliyordu. Birbirlerinden oldukça farklı karakterlere sahip olan bu sekiz asker, Almanlar'ın ele geçirdiği iç kesimlere doğru ilerlerken, bir yandan savaşın mantıksızlığı üzerine kafa yoracak, bir yandan da kanlı çarpışmalara girerek, savaşın bir parçası olmaya devam edecekti. Finalde er Ryan'a ulaşmayı başaran askerlerden sadece biri hayatta kalmayı başarıyor, filmin askeri mezarlıkta çekilen sonuç bölümünde ise artık yaşlı bir adam olan Ryan, onun uğruna hayatını feda eden yüzbaşı Miller'ın mezarı önünde saygı ile eğiliyordu…

Aslına bakılırsa Spielberg, savaş karşıtı bir film yapmak için işe başlamış ama sonuçta ortaya klasik bir savaş filminin sahip olabileceği bütün klişeleri içinde barındıran sıradan bir film çıkarmıştı. Evet, yaklaşık yirmi beş dakika süren ve Omaha Plajı çıkartmasını tüm sertliği ve gerçekçiliği ile resmeden sekans, izleyen herkesi kendine hayran bıraktıracak nitelikteydi. Renklerin neredeyse tamamen kaybolduğu, kameranın askerlerin gözü seviyesinde ve omuzda kullanımı ile seyircinin çarpışmanın içine çekildiği, metal aksama çarpıp seken, suya dalan ve ete saplanan kurşunların sesleri ile izleyenlerin şaşkına çevrildiği, kopan bacaklar, kumsala saçılan iç organlar, denizi kaplayan kan ve sinir krizi geçiren gencecik delikanlıların korku dolu yüzleri ile cehennemi andıran bir atmosferin başarıyla yaratıldığı bu sekans, savaşın ne kadar acımasız, mantıksız ve insanlık dışı bir durum olduğunu gözler önüne seriyordu. Ancak filmin geri kalan kısmı için aynı şeyleri söylemek mümkün değildi.

Gerçek hayatında İngilizce öğretmenliği yapan ve oldukça hümanist bir karakter olarak çizilen Yüzbaşı Miller'dan ateş ederken sürekli dua eden ve Tanrı'nın kendisinden yana olduğuna inanan Jackson'a, sadece dil bildiği için ekibe dahil olan silik Upham'dan gittiği her cepheden hatıra olarak bir avuç toprak alan gözü pek Horvarth'a ve hatta eve gideceği haberini alınca 'İyi bir asker arkadaşlarını yüz üstü bırakmaz!' karşılığını veren ve savaşmaya devam eden Ryan'a kadar tüm karakterler ancak ortalama bir savaş filmine yaraşacak kadar klişeydi. Üstelik Spielberg Amerikan askerlerini güçlü bir 'kahramanlık' kalkanı içine alırken, savaşın düşman tarafını o kadar aşağılıyordu ki (affedilmek için İngilizce şarkılar söyleyen askeri hatırlayın), film başlangıçtaki savaş karşıtı görüntüsünden tamamen uzaklaşarak bir Amerikan ordusu methiyesine dönüşüyordu. Özellikle Savunma Bakanı'nın Ryan'ın annesine yazdığı mektupta oğullarının dünyaya özgürlük ve barış getirmek uğruna öldüğünü ifade ettiği bölüm, seyircinin aklından bugüne dair bin bir soru geçmesine neden oluyor, filmin tarafsızlığından çok şey götürüyordu. Finalde yer alan Ryan'ın minnet sahnesi içinse söylenecek hiçbir şey yok…

Omaha Plajı sekansı dışında vasatın üzerine geçemeyen "Er Ryan'ı Kurtarmak", Oscar gecesinde, II. Dünya Savaşı'nın dehşetli yüzünü bir şiir tadında anlatan Terrence Malick'in "Thin Red Line/İnce Kırmızı Hat"ını garip bir biçimde geride bırakarak en iyi yönetmen, kurgu, görüntü ve ses efekti dallarında ödüle layık görüldü. Bu durum haklı olarak eleştirmenler cephesinde tepkilere yol açtı ve Oscar ödüllerinin dağıtımında sektörü besleyecek ticari ürünlere öncelik tanındığı yönündeki iddiaları bir kez daha gündeme getirdi.

SAVAŞ KARŞITI BİR FİLM YAPMAK İÇİN İŞE BAŞLAMIŞ AMA ORTAYA KLASİK BİR SAVAŞ FİLMİNİN BÜTÜN KLİŞELERİNİ İÇEREN SIRADAN BİR FİLM ÇIKMIŞTI.

Kubrick'in mirası: "Yapay Zeka"

Spielberg, 1999 yılında destekçisi olduğu Demokrat Parti'nin milenyum kutlamalarında gösterilmek üzere Amerikan tarihi ve yaşam tarzını konu edinen on sekiz dakikalık bir belgesel çekti; "The Unfinished Journey/Bitmemiş Yolculuk"… Hemen ardındansa, büyük usta Stanley Kubrick'in üzerinde çalıştığı ancak gerçekleştiremeden aramızdan ayrıldığı son projesi "Artificial Intelligence: AI/Yapay Zeka" için çalışmalara başladı. Kubrick sağlığında, Spielberg'in özellikle bilimkurgu türünde gösterdiği başarıyı takdir etmiş ve tamamlayamadığı takdirde "Yapay Zeka"nın onun tarafından çekilmesini istediğini dile getirmişti. Halihazırdaki projelerini rafa kaldıran ve iki yıl boyunca Kubrick'in notları üzerinde çalışarak yeni bir senaryo oluşturan yönetmen, 2001 yılında bu ilginç Pinokyo uyarlamasını seyircilerine sundu.

Oğulları Martin'in bitkisel hayata girişinden sonra ciddi bir bunalım yaşayan Swinton çifti, gerçek bir insandan ayırt edilmesi imkansız olan küçük robot çocuk David'i evlat edinerek, acılarını unutmaya çalışmış, onu kendi oğulları gibi sevmişti. David de seviyordu ailesini. Onların yanında gerçek bir çocuk olmadığını unutuyor, kendisini güvende hissediyordu. Ancak bu mutlu aile tablosu, bir süre sonra komadan çıkarak evine geri dönen Martin'in hiç de dostça olmayan tavırları karşısında bozulacak, bir anda ikinci plana itilen, hatta geri iade edilmesi planlanan David, tıpkı Pinokyo gibi Mavi Peri'yi bulmak ve gerçek bir çocuğa dönüşebilmek için yola koyulmaktan ve tehlikeli maceralara atılmaktan çekinmeyecekti…

"A.I."

Bu masalsı öyküyü anlatırken, olağanüstü bir görsel dünya yaratmıştı Spielberg. Sadece dijital efektlerden değil, çeşitli kurgu yöntemlerinden, mekan ve kostüm tasarımlarından da maksimum düzeyde faydalanmıştı. Swintonların steril görünümlü evinden, insanların robotları parçalayarak eğlendiği arenanın karmaşasına, Oz büyücüsünü anımsatan düzenbaz kahinin barakasından, David'in binlerce yıl sonra karşılaştığı ve bir dokunuşta tuz buz olan sular altındaki Mavi Peri'ye kadar hemen her görüntü, müthiş bir dehanın -elbette Spielberg'in yanı sıra Kubrick'in- izlerini taşıyordu.

Genel anlamda aile, ev ve aidiyet kavramları üzerinde duran "Yapay Zeka", eleştirmenler tarafından 'fazla duygusal', seyirciler cephesinde ise 'fazla uzun' bulundu. Bazıları ise 'Filmi Kubrick çekseydi nasıl olurdu?' sorusuna çaresizce yanıt aradı. Evet, belki yapılan eleştirilerde doğruluk payı olabilirdi ama Spielberg'in içindeki çocuğu canlı tutan kemikleşmiş izleyici kitlesi için "Yapay Zeka"nın unutulmaz bir deneyim olduğu da su götürmezdi.

YILLAR ÖNCE TERK ETTİĞİ OKULUNDAN DİPLOMA ALMAK İÇİN HAZIRLADIĞI DOSYAYA "ER RYAN'I KURTARMAK", "JURASSIC PARK" VE "SCHINDLER'İN LİSTESİ" FİLMLERİNİ KOYDU.

Amerikan rüyası gerçek oluyor: "Sıkıysa Yakala"

Kariyerinin başından beri kişisel başarı öyküleri anlatmayı çok seven ve hatta bu başarıları finalde toplumsal bir aşamaya taşımaktan da geri durmayan Spielberg, bu kez alışılmadık bir karakterin, azılı dolandırıcı Frank Abagnale Jr.'ın gerçek yaşam öyküsünü sinema salonlarına taşıdı. 2002 yapımı "Catch Me If You Can/Sıkıysa Yakala", müthiş zekası ve ikna kabiliyeti ile liseden bile mezun olmamasına rağmen, sahte diploma ve kimlikler kullanarak uçuş pilotluğundan, savcı yardımcılığına, hatta acil servis doktorluğuna kadar pek çok mesleğe girip çıkan, kullandığı sahte çekler ile neredeyse tüm Amerika'yı dolandıran bir genç adamı alıyordu odak noktasına. Frank hayata bir yalancı, bir düzenbaz olarak başlamamıştı elbette. Sıradan bir delikanlıyken, başarıları ile övündüğü bir babası, evlilik kurumuna güvenle bakmasını sağlayan güzel ve sevgi dolu bir annesi vardı. Ancak genç adamın hayatı evdeki yaşamın hiç de toz pembe olmadığını fark etmesi ile değişiyor, babasının iflası, annesinin ihaneti ve ardından gelen boşanma, onu evin dışına itmeye yetiyordu. Frank'in artık tek bir amacı vardı; ailesini tekrar bir araya getirmek. Bunun için de para kazanması, ailenin birliğinin sarsılmasında tek neden olarak gördüğü babasının iflasını bertaraf etmesi gerekliydi. Bu hikayeyi anlatarak Frank'in suçlarına güzel bir mazeret yaratan yönetmen, seyircinin onunla özdeşleşmede yaşayabileceği sorunları en başında ortadan kaldırmıştı. Bir anti kahramandan ziyade, Amerikan rüyasını gerçekleştiren sıradan bir vatandaş olarak çizilen Frank Abagnale'in, finalde cezalandırılmak yerine, çek sahteciliği üzerine FBI danışmanı olarak göreve başlaması da sürpriz değildi. Spielberg bu durumu her ne kadar sistemin insanları geri kazanmaya yönelik bir artısı olarak sunsa da, madalyonun diğer yüzü görmezden gelinemezdi. Frank'in işlediği tüm suçlar yanına kar kalmıştı. Üstelik FBI'ın yanı sıra bankalara da danışmanlık yapan genç adam, milyon dolarlık bir servete sahip olmuştu. Bu açıdan bakılınca tam bir Amerikan rüyası fantezisine dönüşüyordu "Sıkıysa Yakala".

Filmin ahlaki handikapları eleştirmenler cephesinde hararetle tartışıldı. Ancak seyirci filmi sevmişti. Esprili anlatımı, Leonardo DiCaprio, Tom Hanks ve özellikle Christopher Walken'ın performansları ile yılın en sevilen filmlerinden biri olan yapım, Spielberg'in filmografisinde fazla önemsenmeyen bir parça olarak yerini aldı.

Suç, ceza ve adalet üzerine: "Azınlık Raporu"

2002 yılında Spielberg, yarım kalmış bir işi bitirmek, yıllar önce terk ettiği okulundan diploma almak için başvuruda bulundu. Prosedür gereği, okulu bıraktıktan sonra sinema sektöründe çalışmış olduğunu belgelemesi gerekiyordu ve o da hazırladığı dosyaya, yönetmenliğini üstlendiği üç filmi koymayı uygun gördü. "Er Ryan'ı Kurtarmak", "Jurrasic Park" ve "Schindler'in Listesi"… Nihayet diplomasına kavuşan sanatçı, aynı yıl Yale Üniversitesi tarafından fahri doktor ilan edildi ve muhtemelen tüm akademik kariyer basamaklarını bir yıl içinde tırmanan ilk öğrenci olarak tarihe geçti!

Aynı yıl, filmografisinin en başarılı çalışmalarından biri olan "Minority Report/Azınlık Raporu"na imza atan yönetmen, hem görsel, hem de tematik olarak oldukça başarılı bir film koydu ortaya.

Gelecekte geçen polisiye bir öykü anlatan "Azınlık Raporu", üç üstün yetenekli medyum sayesinde (medyumların Agahta, Daishel ve Arthur olan adları, bilim kurgu ve polisiye türünün önemli yazarlarına gönderme niteliğindedir) cinayetlerin henüz işlenmeden tespit edildiği ve potansiyel suçluların yakalandığı bir düzeni sorguluyor, başlangıçta kurbanların yaşamlarının korunması adına olumlu bir girişim olarak sunulan sistem, hikaye ilerledikçe işlenmemiş bir suçu cezalandırmanın ne kadar ahlaki olacağı sorusu ile eleştiriliyordu.

Filmin baş karakteri olan dedektif Anderton'ın sisteme inancı tamdı. Yıllar önce küçük oğlu gözlerinin önünde kaçırılmış, o günden beri de olay aydınlatılamamıştı. Anderton için suç önleme sistemi mağduriyetlerin sona erdirilmesi adına eşsiz bir buluştu. Ancak işler birden bire karışacak, medyumlar otuz altı saat içinde işlenecek yeni bir cinayetin potansiyel suçlusu olarak Anderton'ı işaret edecekti. Bir anda avcıyken av konumuna geçen genç adamın kaçmaktan başka çaresi yoktu artık…

Philip K. Dick'in kısa bir öyküsünden yola çıkılarak gerçekleştirilen filmde Spielberg, suçun suç olabilmesi için

"Azınlık Raporu"

HERKES BİR ŞEY BEKLİYORDU. TERMİNAL HAYATIN TA KENDİSİYDİ. KOSKOCA BİR BEKLEME ODASI... BU ODADA BEKLEMEK DE SANILDIĞI KADAR KOLAY DEĞİLDİ KUŞKUSUZ.

gerçekleşmiş olması gerektiği kuralını kabul ediyor, Anderton'a tuzak kuran polis şefi Lamar Burgess'in şahsında insanoğlunun böylesi bir sistemi bile oyuna getirecek yollar bulabileceğinin altını çiziyordu. Kaldı ki, dini inanışlar içinde bile 'kötü niyet'e verilecek bir ceza söz konusu değildi.

Başrollerinde Tom Cruise, Max Von Sydow ve Colin Farrell'ın yer aldığı "Azınlık Raporu" işlediği güçlü temanın yanı sıra, görsel tasarımı ile de beğeni topladı. Spielberg'in uzun süredir birlikte çalıştığı görüntü yönetmeni Janusz Kaminski'nin geleceğin mavi ve beyazla donatılmış steril atmosferini yaratmadaki başarısı, kurgucu Michael Kahn'ın aksiyonun en yoğun olduğu sahnelerde bile dingin bir ritim tutturarak fark yaratan çalışması ve elbette müzisyen John Williams'ın eşsiz melodileri filme çok katmıştı kuşkusuz.

Amerika'da göçmen olmak: "Terminal"

"Azınlık Raporu"nun hem gişede, hem de eleştirmenler nezdinde başarı sağlamasının ardından, bu kez politik açılımları olan, basit, duygusal ve sürükleyici bir hikaye ile çalışmalarına devam etti Steven Spielberg. 2004 yapımı "The Terminal/Terminal", gerçek bir olayı çıkış noktası olarak alıyor, Amerika Birleşik Devletleri'nin göçmenlere bakış açısını esprili olduğu kadar iğneleyici bir üslupla eleştiriyordu.

Tom Hanks'in canlandırdığı Viktor Navorski, Karkocia adıyla anılan hayali bir Doğu Avrupa ülkesinden turist vizesi ile New York'a giriş yapmıştı. Ama kaderin tuhaf bir cilvesi, uçağı henüz Amerika semalarına girmeden, ülkesinde bir askeri darbe gerçekleşmiş, hemen ardından iç savaş patlak vermiş ve Karkocia'nın tüm dünya ile diplomatik ilişkileri bir anda kesilivermişti. Uzun sözün kısası, sular durulana ve muhatap olunacak yeni bir hükümet var olana dek, Amerika Birleşik Devletleri Karkocia'yı yok sayıyordu! Pasaportu geçerliliğini yitiren Viktor, sıkışıp kaldığı bu terminalde yaşamak zorundaydı artık. Başlangıçta hemen hemen hiç İngilizce bilmeyen, yabancısı olduğu bu insanlarla iletişim kurmakta zorlanan kahramanımız, kendisinden beklenmeyecek bir hızla ortama uyum sağlıyordu. Rusça-İngilizce basılmış bir seyahat rehberi sayesinde dilini geliştiren, bagaj taşıyıcı arabalarda biriken bozuk paralar ile yemek yiyen, terminal tuvaletlerinde tıraş olup, duş alan Viktor, çok geçmeden kendisine karlı bir tamirat işi bile buluyordu. Her ülkeden, her dilden insanın girip çıktığı terminal, Amerika Birleşik Devletleri'nin küçük bir maketi gibiydi. Kendisinden haraç isteyen bir polis memurunu yaraladığı için ülkesinden kaçan ve bu yüzden ailesini yıllardır görmeyen Hintli temizlik görevlisi Gupta'dan yemekhanede çalışan hispanik delikanlı Enrique'ye, siyahi vize memuresi Torres'ten, Arnavut taksi şoförüne kadar herkes, hem yerli, hem de yabancıydı! Spielberg terminali öncelikle bu kozmopolit yapıyı betimlemek için kullanmış, buna bir de 'beklemek' motifini eklemişti. Terminalde herkes bir şeyleri bekliyordu. Viktor, ülkesindeki karışıklığın sona ermesini, romantik hisler beslediği hostes Ameila, evli sevgilisinin ona zaman ayıracağı günün gelmesini bekliyordu. Terminal şefi Frank'in beklediği adı 'Viktor' olan bu diplomatik sorundan kurtulacağı andı. Gupta ise, sınır dışı edileceği günü korku ile beklemekteydi. Terminal hayatın ta kendisiydi. Koskoca bir bekleme odası... Bu odada beklemek de sanıldığı kadar kolay değildi kuşkusuz. Babasına ilaç götürmeye çalışan Rus gencine, izin belgesi olmadığı için çıkış izni verilmiyor, ancak tercümanlık yapan Viktor'un araya girip ilaçların bir insan değil, bir keçi için alındığını söylemesi ile durum

"Terminal"

düzeltiliyordu. Kanunlara göre insanların kullanacağı ilaçları yurt dışına çıkarmak yasaktı ama bir keçinin sağlığı için sınırlama getirilmemişti… Terminal şefi, Viktor'u ülkeye sokabilmek için siyasi sığınma talebinde bulunmasını öneriyordu. Eğer Viktor ülkesinde can güvenliğinin olmadığına dair bir dilekçe yazarsa, vizesi kabul edilebilirdi. Ama böylesi bir yalan söylemeye yanaşmıyordu kahramanımız. Karkocia onun eviydi. Eğer Amerika'ya girebilmek için vatanına çamur atması gerekecekse, o bunu istemiyordu!

Viktor'un New York'a neden geldiğini finale kadar açıklamamıştı Spielberg. Genç adamın yanından bir an bile ayırmadığı konserve kutusunda ne olduğu da çeşitli yorumlara neden oluyordu. Kimisi Viktor'un KGB için çalıştığını düşünüyor, kimisi uyuşturucu taşıması ihtimali üzerinde duruyordu. Ancak durum hiç de sanıldığı gibi değildi. Konserve kutusu, Viktor'un babasına ait bir koleksiyonu saklıyordu içinde. Ünlü caz müzisyenlerinden aldığı imzaları bu kutuda biriktiren babası, saksafoncu Benny Golson'a ulaşamadan ölmüştü. İşte Viktor'u New York'a getiren buydu. Golson'dan bir imza alarak koleksiyonu tamamlamak ve babasına karşı son görevini yerine getirmek… Anlaşılan o ki, Amerika kapılarına dayanan her yabancı tehlikeli olmayabilirdi…

Sınırlı bir mekanı, sonsuz bir dünyaya dönüştüren kamerası ile olduğu kadar işlediği tema ile de beğeni kazanan Spielberg, "Terminal" ile büyük bir başarı kazanamadı gerçi ama, bu küçük öykü kemikleşmiş hayran kitlesi için kuşkusuz kendisine özel bir yer edindi.

on bir kişi için ölüm emri çıkartmıştı. Ekibin başına getirilen Avner'in görevi Avrupa'nın değişik kentlerinde yaşamakta olan bu kişileri bulup, yok etmekten ibaretti. Görevi memnuniyetle kabul eden Avner, başlangıçta kimi yazar, kimi diplomat, kimiyse örgüt yöneticisi olan bu kişileri öldürürken gözünü bile kırpmıyor, en ufak rahatsızlık hissetmediği gibi, başarısıyla gurur duyuyordu. Ama elbette bu kuralsız oyunda karşısına sayısız sürpriz çıkacak, karşı saldırılar birbirini izleyecek, bugün işbirliği içinde olduğu kişiler, yarın karşısında yer alacak, Avner kendisinin de kolaylıkla gözden çıkartılabilecek bir piyon olduğunun nihayet farkına varacaktı…

Şiddetin yine şiddet doğurduğu ilkesinden yola çıkan Spielberg, soruna siyasi bir çözüm getirmese de, sağduyulu olmanın önemini vurgulamak istemişti. Bu anlamda ekibin bir üyesi olan Carl'ın Tevrat'tan alınma sözlerini destekleyici olarak kullanan yönetmen, her iki halk için de geçerli olan 'yurtsuzluk' kavramını masaya yatırmış, kanın ve gözyaşının milliyeti olmayacağının altını çizmişti… Görsel açıdan da yetkin bir çalışma olan "Münih", televizyon haberleri ve gizli kamera görüntüleri sayesinde üçüncü göz algısını koruyor, sürekli yükselen bir gerilime karşın, aksiyon filmlerinin göz boyayıcı hızlı kesmelerinden ve seri açı değişimlerinden mümkün mertebe uzak duruyordu.

Başrollerini Eric Bana, Daniel Craig ve Geoffrey Rush'ın paylaştıkları film, tuhaf bir şekilde görmezden gelindi. Yahudiler Spielberg'in tarafsızlığını ihanet olarak algıladı, Müslümanlar ise bir Yahudi'nin böyle bir öykü anlatmasının arkasında art niyet aramaktan kendini alamadı. Düşüncelerini 'Bugün Ortadoğu'da yaşanan kilitlenmeyi hiçbir filmin, kitabın veya sanat ürününün çözebileceğini sanmıyorum. Ama yine de denemeye değerdi!' sözleriyle özetleyen Spielberg, her ne kadar kimseye hoş görünemediyse de, "Münih" ile filmografisine önemli bir eser eklemiş oldu.

"BUGÜN ORTADOĞU'DA YAŞANAN KİLİTLENMEYİ HİÇBİR FİLMİN, KİTABIN VEYA SANAT ÜRÜNÜNÜN ÇÖZEBİLECEĞİNİ SANMIYORUM. AMA YİNE DE DENEMEYE DEĞERDİ!" S.SPIELBERG

İsrail-Filistin Sorunu Üzerine: "Münih"

Bir süredir İsrail-Filistin sorununa dair bir film yapmayı arzu eden, ancak uygun proje bulmakta zorlanan Spielberg, 1972 Münih olimpiyatlarında İsrailli on bir sporcunun Filistinli 'Kara Eylül' örgütü tarafından katledilmesini çıkış noktası olarak alan 2005 yapımı "Munich/ Münih" ile isteğine kavuştu. Bu filminde Spielberg, sorunların 'kana kan' mantığı ile çözülmesinin olanaksızlığını vurguluyor, her iki kanada da aynı mesafede durmaya özen gösteriyordu.

İsrail haber alma örgütü MOSSAD, Münih katliamından sonra 'Tanrı'nın Gazabı' adı verilen bir misilleme operasyonu başlatmış, Kara Eylül ile bağlantılı

"Münih"

Amerika'nın Kabusu: "Dünyalar Savaşı"

2005 yılında, kendisinden hiç de beklenmeyen bir proje ile seyircilerinin karşısına çıktı Spielberg. Dehşet verici bir uzaylı saldırısını konu edinen "War of the Worlds/Dünyalar Savaşı", her ne kadar görsel anlamda başarılı bulunsa da, içerik olarak kıyasıya eleştirildi. Öncelikle kariyerinin başından beri 'uzaylı' fikrine oldukça sıcak baktığı gözlemlenen yönetmenin neden bu denli keskin bir dönüş yaptığı merak edildi. Hemen ardındansa, filmin bir uzaylı istilasından çok, Amerika'ya yönelik bir terör saldırısını anlatmaya çalıştığı yönündeki yorumlar filmi başka bir platforma taşıdı.

"Dünyalar Savaşı", H.G Wells'in 1898 yılında kaleme aldığı aynı adlı romanından yola çıkılarak gerçekleştirilmişti. Wells romanı yazarken, uzaylı saldırısını o dönemin en büyük emperyalist gücü olan İngiltere'ye yönlendirmiş, dünyaya hakim olduğunu düşünen ve bu rahatlıkla yaşamını sürdüren bir toplumun, kendisinden kat be kat güçlü bir düşman karşısında nasıl eli kolu bağlı kaldığını anlatarak, düzene bir eleştiri getirmek istemişti.

"Dünyalar Savaşı"

Aynı roman, yıllar sonra Orson Welles'in 1938 yılındaki ünlü radyo oyununa da konu oldu. Dünyanın Marslılar tarafından işgal edildiğini anlatan ve canlı yayın sırasında halk içinde büyük bir paniğe neden olan oyun, İkinci Dünya Savaşı'nın iyice yaklaştığı ve toplumsal paranoyanın doruğa ulaştığı bir dönemde gündeme oturmuş, uzaylılar bir anlamda Hitler ile özdeşleştirilmişti. "Dünyalar Savaşı"nın üçüncü versiyonu ise 1953 yılında Byron Haksin tarafından çekilen ve uzaylıların Soğuk Savaşın karşı tarafı olan Sovyetler Birliği ile bağdaştırıldığı aynı adlı filmdi. Geçmişe bakıldığında romanın siyasi açılımları doğrulanıyordu. Peki öyleyse Spielberg gibi ticari başarısı ile zirvede olan bir yönetmen neden durup dururken "Dünyalar Savaşı"na tam iki yüz milyon dolar yatırma gereğini duymuştu?

Amerika'da özellikle 11 Eylül'den sonra yabancılara karşı bakışın değiştiği, izlenen saldırgan Orta Doğu politikasının da etkisiyle terörist hareketlerin artabileceği endişesinin yaygınlaştığı sır değildi. Daha önce de pek çok kez Amerikan halkının korkularını hedef alarak gerilim filmleri yapan Spielberg, yine bu kulvara geri dönmüş görünüyordu. Dünyanın en gelişmiş ülkesini (filmde bu şekilde tanımlanıyor) işgal eden barbar uzaylılar, pekala Doğulu teröristler ile özdeşleştirilebilirdi. Ancak yönetmen saldırının 'nedeni' ile ilgili bir bilgi vermiyor, dolayısıyla ülkesine yöneltilen böylesi bir tepkinin sebepsizliğine inandığını ima ediyordu ki, bu gerçekten gülünesi bir durumdu! Ayrıca filmde tehlikeyi bertaraf etmek için sunulan çözüm önerisi de, son derece klişeydi. Başlangıçta başarısız bir baba imajı çizen Ray'in, olaylar geliştikçe çocuklarını korumaya, derken dünyayı kurtarmaya yönelen tavrı, sorumluluk sahibi bireyler olmayı yüceltiyor, toplum içinde her kişinin kendi sorumluluğunu sahiplendiği takdirde topyekün bir kurtuluşun mümkün olabileceğini ima ediyordu. Ama ne var ki, sorumluluk derken neyin kastedildiği çok da açık değildi.

"Dünyalar Savaşı"nın beğeni kazandığı tek nokta gelişmiş görsel efektlerin kullanımı oldu. Ancak o konuda da Oscar'ı Peter Jackson imzalı "King Kong"a kaptıran film, hem yönetmenini hem de seyircisini hayalkırıklığına uğratan bir çalışma olarak sinema tarihindeki yerini aldı.

Maceranın Son Halkası: "Indiana Jones ve Kristal Kafatası Krallığı"

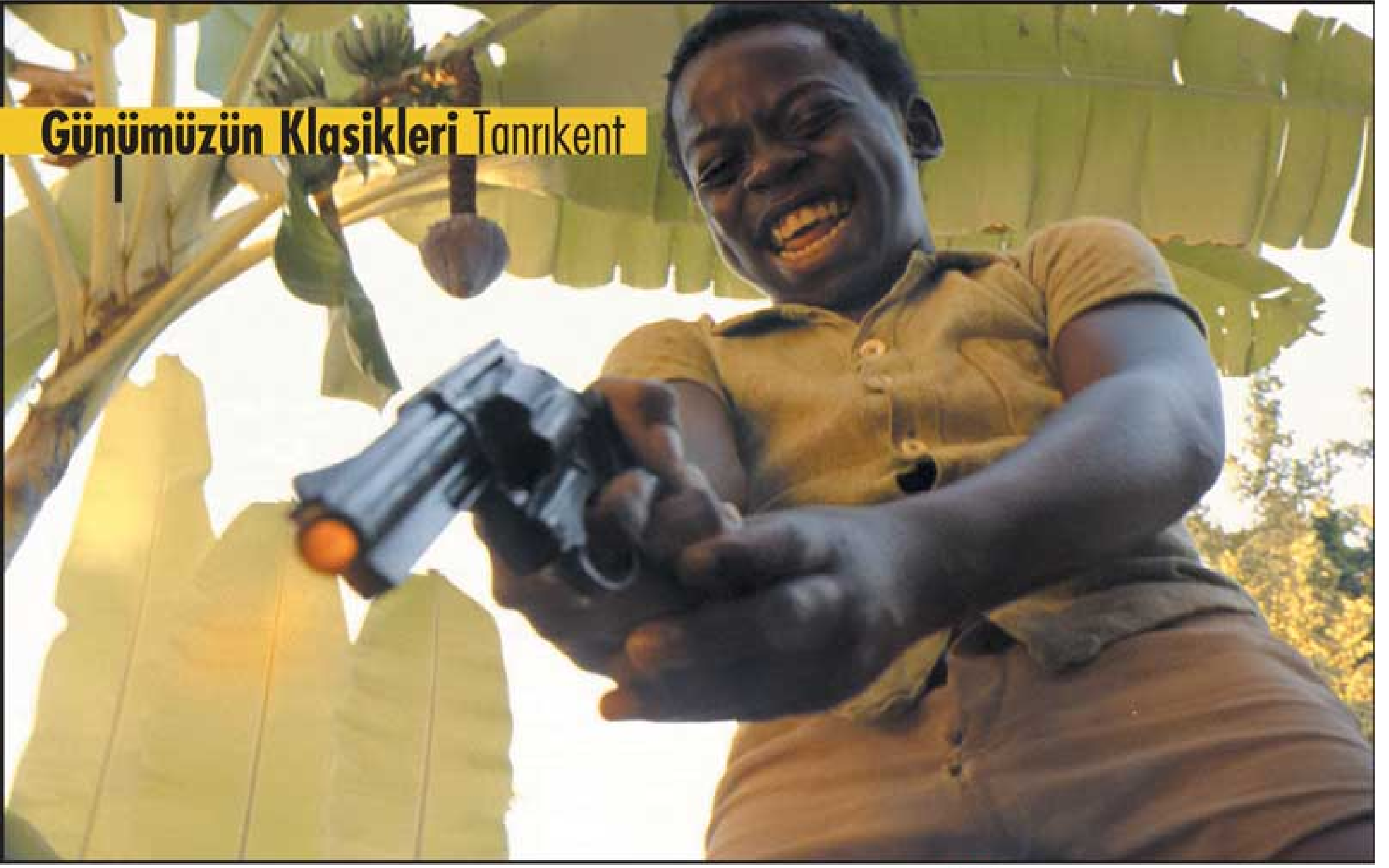
"Dünyalar Savaşı" nedeniyle kendisine yöneltilen eleştirilerden bunalan Spielberg, 2008'de harikalar sandığını karıştırarak, Indiana Jones'u tekrar gün ışığına çıkardı. Elinde sağlam karakterler ve başarısı tescillenmiş bir şema bulunan yönetmen, serinin son filmi "Indiana Jones and the Kingdom of the Crystal Skull/Indiana Jones ve Kristal Kafatası Krallığı" ile parlak günlerine nihayet geri döndü… Hayli yaşlanmış olmasına rağmen, formundan bir şey kaybetmeyen kahramanımız, bu kez Soğuk Savaşın en gerilimli günlerinde, 1950'lerin sonlarında Sovyetlere karşı giriştiği bir macera ile perdeye taşınıyordu. Yanında eski sevgilisi Marion ve oğlu olduğunu sonradan öğrendiği Mutt ile birlikte dünyayı yönetme gücüne sahip kutsal bir taşın peşine düşen Indiana Jones, arkeolojinin derinliklerinden, uzayın sonsuzluğuna doğru yol alan öykünün finalinde nihayet sevgilisi Marion ile dünya evine girip, tahtını oğluna bırakıyor, gelecekte karşımıza başka Inidana Jones maceraları çıkabileceğinin sinyallerini veriyordu.

Yüz yirmi beş milyon dolar bütçe ile çekilen, görsel efektler konusunda Spielberg'in değişmez yardımcılarından Pablo Helman'ın uzmanlığından faydalanılan film, ilk üç günde üç yüz milyon doların üzerinde gelir getirerek, yönetmenin son yıllarda hayli bozulmuş olan moralini düzeltti.

Yeni Projeler

Son dönemde 2008 Pekin Olimpiyatları Hazırlama Komitesi'ndeki görevinden, Çin'in Darfur'da yaşananlara kayıtsız kalmasını öne sürerek ayrılan ve bu tavrı ile gündem yaratan Spielberg, (yönetmenin 'Darfur'u Kurtarın' kampanyasına bir milyon dolar bağışlamış olduğunu hatırlatalım) şu sıra dört ayrı proje üzerinde çalışıyor. Bunlardan ilki 2009 yılında yapımına başlanması planlanan "Tintin/Ten Ten"… Belçikalı çizer George Remis'in klasikleşmiş macera kahramanı Ten Ten'in serüvenlerinin sinema versiyonu, üç filmlik bir seri olarak tasarlanıyor. Bu projede Peter Jackson ile birlikte çalışan Spielberg'in filmlerden en az birini yönetmesi kararlaştırılmış. Yapım aşamasındaki ikinci proje ise siyasi yönü ağır basan bir dram. 1968 yılında Chicago'da gerçekleşen Demokrat Parti kongresi sırasında Vietnam savaşını protesto eden ve bu nedenle tutuklanan yedi aktivistin yargılanma sürecini ele alan "The Trial of the Chicago 7/Chicago Yedilisi Davası"nın senaryosu Aaron Sorkin'e teslim edilmiş. "A Few Good Man/Birkaç İyi Adam" ve "Charlie Wilson's War/Charlie Wilson'ın Savaşı" gibi filmlerden hatırlayabileceğimiz Sorkin'in bu ilginç projede nasıl bir çalışma yürüteceği merak konusu… Spielberg'in üzerinde çalışmakta olduğu bir başka senaryo ise, ünlü fizikçi Kip Thorne'un kara delikler ve zamanda yolculuk üzerine fikirlerinden yola çıkan "Interstellar/Yıldızlararası". Özellikle bilim kurgu tutkunlarının merakla beklediği bu filmin ardındansa, Abraham Lincoln'ün yaşamını konu edinen bir dram üzerinde çalışacak Spielberg. Pulitzer ödüllü tarihçi Doris Kearns Goodwin'in henüz basımı yapılmayan "The Uniter:The Genius of Abraham Lincoln" adlı kitabından yola çıkılarak hazırlanan filmde Lincoln'ü Liam Nesson'ın canlandırması bekleniyor…

"Indiana Jones ve Kristal Kafatası Krallığı"

TANRININ UNUTTUĞU YER

"Tanrıkent", bizi Brezilya'nın şiddetle ve yoksullukla dolu kenar mahallelerinde soluk kesici bir yolculuğa çıkarıyor. Fernando Meirelles ile Kátia Lund'un yönettiği film sadece bir muhitin hayret verici öyküsünü anlatmakla kalmıyor... Kamerası, montajı, renkleri ve amatör oyuncularından gerçeklik kokan performanslarla hem sahici hem de alabildiğine sinemasal duran bir mekan hissi yaratıyor. Brezilya'nın en ünlü varoşlarından birini tüm şoke ediciliğiyle tanıma ve son derece hareketli ve çarpıcı bir görsel anlatımın keyfine varma fırsatı sunan film, 2000'lerin en hoş sürprizlerinden.

KUTLUKHAN KUTLU

Sinemayı ne için yaptığımızı ya da ne için kullandığımızı tanımlamaya çalışmak epey beyhude bir çaba aslında. Herkesin film yapmak için başka başka sebepleri, filmini kafasında ve kamerasında oluştururken kendine özel bir meramı olabiliyor... Hepimiz farklı farklı şeyler arayarak film izleyip, bir filmden bambaşka -ve belki de başta hiç aramadığımız- şeyler çıkarabiliyoruz. "Tanrıkent" bu konuda zengin bir örnek: Film, Brezilya'nın şiddet ve yoksulluk dolu varoşlarından "Cidade De Deus", yani "Tanrının Kenti" mahallesinde büyümüş birinin yaşadıklarını ve

Tanrıkent'in çocukları, filmin açılış sahnesinde izlediğimiz can derdindeki tavuktan pek farklı değil.

gördüklerini kağıda döktüğü bir kitaptan uyarlanmış. Bu tehlikeli ve şaşırtıcı mekanla tanışıp çok etkilenmiş iki sinemacı tarafından filme aktarılmış.

Sonuçta ortaya çıkan film ise hem Brezilya varoşlarının sokaklarında gezinmek için eşsiz bir rehber, hem de görsel-işitsel olarak son derece çarpıcı bir deneyim sunuyor. Sarsıcı bir gerçeklikle baş döndürücü bir sinemanın omuz omuza verdiği bir film bu. Birbirlerini hem dengeliyor, hem de besliyorlar. Stilize aksiyon sinemasının diline yarı-belgesel dokunuşlarını ve amatör oyunculuğu katık ediyor; öykü anlatmada Tarantino-vari bir dolaylılıkla tarihi açıdan kısmen de olsa gerçek bir tablo ortaya çıkarma girişimini birarada götürüyor... Görsel dilini reklam filmleri çekerek geliştirmiş bir yönetmenin (Meirelles) elinden çıkma, ne anlattığı şeyin öneminden ve gerçekliğinden, ne de cilalı üslubundan taviz veren bir film. Son derece etkileyici bir karışım.

Tavuğun peşisıra

"Tanrıkent" ya da orijinal adıyla "Cidade de Deus" gözler önüne sereceği toplumsal tablodan ya da anlatacağı inanılmaz öyküden önce sinema diliyle seyirciyi içine çekiyor. Fernando Meirelles ile Kátia Lund, bir-iki dakika içinde "can derdi"nin damgasını vurduğu hummalı bir atmosfer kurmayı başarıyorlar. Hem de bize Tanrıkent üzerine doğrudan hiçbir şey söylemeden, bu varoşun gerçek dinamikleri hakkında hiçbir şey göstermeden. Sadece bir tavuk kovalamacası izleterek. Evet, bir tavuk. Tahmin edebileceğiniz gibi, bu sekansta söz konusu "can derdi" de tavuğunki.

Daha sonra izleyeceğimiz son derece kanlı gelişmelere hazırlık yaparmış gibi bileylenen bıçak görüntüleriyle ve sesleriyle açılıyor film. Biz bu metaforik mesajı belki alıyor, belki atlıyoruz... Ama tavuğun atlamadığı belli! Her şey çok açık çünkü: Orada yemek yapılıyor ve tüm malzemeler bir bir kullanılıyor, elbette bu malzemeye tavuklar da dahil. Türdeşleri birer birer yemek malzemelerine katılırken, tavuk gözle görülür bir korkuyla deviniyor, ama yapabileceği pek bir şey yok: Bir bacağından iple bağlı. Kıpraşıyor, sağa sola gidiyor, derken neredeyse mucizevi bir şekilde, bacağı ipten kurtuluyor... Ve az önce geleceği pek de parlak görünmeyen bu iki ayaklı yemek adayı, kirişi kırmak için kendini aşağıdaki sokağa atıyor... Peşinde onu kovalayan bir sürü çocukla- bir kısmı silahlı çocuklar hem de.

Meirelles ile Lund'un bu sekansı "Tanrıkent"i sadece "gerçeklerin bir dökümü" olarak değil, bir sinema yapıtı olarak da çarpıcı kılan hemen hemen her şeyi barındırıyor: Hiçbir açıdan, yükseklikten ve takip hızından çekinmeyen kamerasıyla (bir ara tavuğun sırtından bile izliyoruz olayı), adrenalin seviyesini zirvede tutan usta işi montajıyla, mekanlarının ve "oyuncu"larının salgıladığı gerçekçilik hissiyle ve görsel diline vuran mizahıyla etkileyici bir sinemayla karşı karşıya buluyoruz kendimizi. Dahası aslında bu oyunbaz girişle sadece filmin mekanlarına ve görsel diline giriş yapmıyoruz... O mekana hakim şiddet döngüsüne kısılıp kalmış insanların ruh halinin komik bir temsilini izlemiş, ayrıca pek farkına varmasak da filmin başlıca karakterlerinin öyküsüne de sonundan dalış yapmış oluyoruz.

Filmin finaline doğru o sahneye geri döndüğümüzde, Tanrıkent'te yaşayan çoğu kişinin kendini ayağından bağlı o tavuk gibi hissettiğini, tabiri caizse kelle koltukta yaşadığını ve çoğunun da bu bataktan çıkma ihtimalinin epey düşük olduğunu anlamış olacağız. Tabii ayağını ipten kurtarma ihtimali her zaman var, ama bu durumlar olsa olsa "istisna"yı oluşturuyor, insanların yaşadığı şartların vehametini değiştirmiyor.

Ama söz konusu vehameti tam olarak anlamak için bu kritik sahneden geri gelmek, yani Meirelles ile Lund'un ayakizlerinden gidip Tanrıkent'in ilk günlerine dönmek yerinde olacak. Evet, yönetmenler bize bu varoşun acımasız şartlarını, yoksulluğu, sıradanlaşmış şiddeti ve henüz yetişkin yaşa gelmeden ölenlerin çokluğunu hızla gösterebiliyor. Daha en başlarda toprak sahada futbol oynayan çocukların arada tüp kamyonu soyup geri geldiği sahneden bile güçlü bir izlenim ediniyoruz zaten. Fakat böyle bir yerde

Meirelles ve Lund'un perdede yarattıkları Tanrıkent, mutlaka görülmesi, içinde dolaşılması gereken bir yer.

yaşamanın anlamını tam olarak idrak etmemiz için küçük hayat kesitlerinden, kameraya takılan enstantanelerden ötesi lazım – öyküler lazım. "Tanrıkent" de seyircisine bu tür öyküler veriyor, hem de farklı farklı yönlere giden ve farklı farklı sonlara varan hikâyeler bunlar.

Anlatıcımız Buscapé

Tabii ki en başta kahramanımız Buscapé'nin (Havaifişek ya da Kızkaçıran anlamına geliyor) öyküsü var. 60'lı yıllarda ailesiyle Tanrıkent'e taşınan Buscapé'nin ağabeyi mahallenin ilk ünlü çetelerinden birinin üyesi. Ama kendisi "fiziksel iş yapmayı sevmediğinden" ve "vurulmaktan korktuğundan" çete üyeliğine hiç özenmiyor. Fotoğrafçı olmayı hayal ediyor, ama bunda bile çeteler başrolü oynuyor: Buscapé bu işe ilk kez ağabeyinin çetesinin elemanlarından biri yolda ölü yatarken onun fotoğrafını çeken muhabiri gördüğünde merak sarıyor... Sahiden fotoğrafçı olmasıysa seneler sonra Tanrıkent'e hakim olan uyuşturucu çetesi liderinin adamlarıyla fotoğraflarını çekmesiyle gerçekleşiyor.

Buscapé "Tanrıkent'in içinde ama suç ve şiddet ağının dışında" konumuyla bizim için ideal bir anlatıcı... Onun sayesinde hem çevreye hakim ve aklıbaşında bir rehbere kavuşuyoruz, hem de suçtan alabildiğine uzak kalmaya çalışan birinin bile burada nasıl güç bir hayat yaşadığına tanık oluyoruz. Ancak sonuçta bu bataktan kendini kurtaran azınlığı temsil ediyor o; batağın çoğunluğun hayatını nasıl etkilediğini ise ancak diğer karakterlerin öyküleri

Akrabalık Bağları Özel Tim (Tropa de Elite)

Tanrıkent, Brezilya'nın yoksul ve şiddet dolu favelalarına "içeriden" bir bakışsa, "Özel Tim" biraz "dışarıdan" bir bakış olarak tanımlanabilir. "Tanrıkent"ten aşina olduğumuz birçok unsur var burada, ama bu unsurlara bambaşka bir pencereden bakılıyor: İşi favelalardaki uyuşturucu ve silah ticareti zincirini kırmaya çalışmak olan birinin, özel polis birimi BOPE'de tim lideri Nascimento'nun penceresinden.

"Tanrıkent"te anlatıcımız bu şiddet dolu varoşta büyüyüp çetelerin ve şiddetin bir parçası olmamayı başarmış biriydi... Yani "içeriden"di ama bir anlamda döngünün dışındaydı – zaten bu da karakterin en büyük başarısıydı. "Özel Tim"de ise anlatıcımız "dışarıdan" biri, yani o favelalarda yaşamıyor, ama işi gereği şiddet döngüsünün içinde yer alıyor. Bu da anlatıcıda favelalara, oradaki hayata, oranın hiçbir şekilde başa çıkılamayan "düzen"ine karşı belirgin bir kızgınlık, sabırsızlık ve bıkkınlık yaratmış gibi görünüyor. Buna karşın tuhaf bir şekilde Nascimento da "Tanrıkent"in anlatıcısı Buscape'yle aynı amaca sahip aslında: Kendini bu döngüden kurtarmak. Tim liderinin bir çocuğu olmak üzere; ne hamile karısı her gece onun başına ne gelmiş olabileceği konusunda endişelenmeye devam edebileceğini düşünüyor, ne de kendisi giderek artan stresiyle bu işi yapmaya devam edebileceğini. Bu yüzden kendi yerini alabilecek birini bulmaya çalışıyor.

"Özel Tim", "Tanrıkent"ten daha az kanlı bir "favela hayatı" tablosu çizmiyor ama tabloyu çizenin bakış açısının farklı olması sebebiyle ortaya tamamen farklı bir hava çıkıyor: "Tanrıkent"te anlatıcımızın, yani Buscapé'nin nihayetinde kendini bu şiddet tuzağından kurtarmış olması bize her şeye rağmen bu "çıkmaz"dan birey bazında da olsa çıkış için bir umut veriyordu... "Özel Tim"de ise Nascimento'nun kurtuluşunun favelaların ve sakinlerinin kurtuluşuyla hiç mi hiç ilgisi yok: Film düzenin geldiği gibi gideceği, şiddet döngüsünü hiçbir şeyin durduramayacağı doğrultusunda hayli karamsar bir bakış açısına sahip. Bu yüzden de bakış açısına göre bir yandan şiddet döngüsünden yakınırken, öte yandan şiddeti tasdik edermiş gibi görünebiliyor (Ancak bunun sadece anlatıcının bakış açısı mı, yoksa tüm filmin bakış açısı mı olduğu meselesinin yanıtı izleyiciye kalıyor).

Rio de Janeiro favelalarını mekan tutan bir film olarak, "Özel Tim"de "Tanrıkent"ten aşina olduğumuz birçok şey görüyoruz. Öncelikle her iki filmde rüşvet yiyen polisler de tepeden tırnağa silahlı uyuşturucu çeteleri kadar "kısırdöngünün parçası" olarak gösteriliyor ("Özel Tim" söz konusu olduğunda rüşvet yiyen polis derken "normal polisler"den söz ediliyor, çünkü Nascimento'nun parçası olduğu özel tim yozlaştırılamayan bir birim olarak sunuluyor). Ayrıca "Özel Tim" de "vapor", yani "buhar" denen küçük çaplı uyuşturucu satıcıları, çarpık yapılaşma, silah sesleriyle dağılan dans partileri gibi tanıdık resimlerle dolu.

Bir başka tanıdık konuysa, "playboy" denen orta sınıf öğrencileri... "Tanrıkent"te bu kesimin favelalarla ilişkisine çok az giriliyordu. "Özel Tim" ise hem Nascimento'nun ağzından, hem de üniversite okuyan ama polis olduğunu öğrencilerden gizleyen Matias'ın ağzından orta kesimi epey suçluyor. Zenginlerin uyuşturucu kullanımının bu mahalleleri birer şiddet batağına dönüştüren "sistem"in ayakta kalmasına katkıda bulunduğunu söylüyor, hatta zengin öğrencilerin bir taraftan favelalardaki yoksul insanlara yardım etmeye çalışıp öte yandan uyuşturucu kullanmasının da ikiyüzlülük olduğunu ima ediyor.

"Özel Tim" de tıpkı "Tanrıkent" gibi gerçek sorunlara el atmak için gerçek hikayelerden yola çıkıyor: José Padilha'nın filmi, izleyeceklerimizin 12 polis memuru ve bir psikiyatristin anlattıkları üzerine kurulu olduğu bilgisiyle başlıyor. Öte yandan mekanlarla da desteklenen bu "gerçeklik" hissi tıpkı "Tanrıkent"teki son derece dinamik bir sinema diliyle dengeleniyor. Tıpkı "Tanrıkent" gibi finale doğru bir çatışma sahnesinin eşiğinde başlayan film, öyküsünün büyük bölümünü flashback'le anlatıyor ve birkaç karakterin öyküsü arasında serbestçe gidip geliyor. Ayrıca görsel açıdan "Tanrıkent" kadar yaratıcı ve ustalıklı görünmese de, sürekli hareket eden kamerasının sayesinde benzer kaotik havaya sahip.

Nihayetinde "Özel Tim" Rio de Janeiro favelalarını tanımak için ideal rehber olmayabilir, ama "Tanrıkent"in çarpıcılıkla önümüze koyduğu manzarayı başka bir ışıkta gösteren, tartışmalı ve her şeye rağmen etkileyici bir film.

vasıtasıyla anlayabiliyoruz.

Batağın Efendisi

Muhtemelen Tanrıkent'i en iyi anlatan üç karakter de mahalleyi yöneten çetelerin başında bulunan kişiler: Ze Pequeno, yani "Küçük Ze", onun ortağı ve en iyi arkadaşı Bené ve Mané Galinha, yani "Yakışıklı Mané".

Bunlar arasında aslan payını Ze Pequeno alıyor. "Küçük Ze"nin öyküsü, Tanrıkent'in küçük suçlar varoşundan örgütlü bir uyuşturucu ticareti merkezine, nihayetinde de bir savaş bölgesine dönüşmesinin öyküsü aslında. Ze'den önce Tanrıkent yine yasaların hüküm sürdüğü bir yer değil ama Ze daha çocuk yaşta müthiş bir hırsa, yeni fikirlere ve bunları uygulamaya koymasını mümkün kılan dehşet verici bir acımasızlığa sahip olduğunu gösteriyor. Ve kısa sürede tüm rakiplerini ortadan kaldırıp Tanrıkent'teki uyuşturucu ticaretini tamamen eline geçiriyor. Sadece para hırsıyla değil, büyük bir "güç sahibi" olma arzusuyla da hareket eden biri Ze. Kimseyi sevmeyen, Bené dışında tek bir arkadaşı olmayan bir psikopat ama etrafa dehşet saçarak Tanrıkent'in efendisi oluyor.

Ze'nin konumuna inkar edilmez bir "yatkınlığı" var gerçi ama bu durum yaşadığı varoşun dinamiklerinin onun gibilerin önünü açtığı gerçeğini değiştirmiyor. "Rio de Janeiro'nun kartpostal imajına uymadığı için" devlet tarafından görmezden gelinen bir yer Tanrıkent, polisler de gerçek anlamda düzeni sağlamak için değil, kendi "düzen"lerini (yani rüşvet üzerine kurulu düzeni) devam ettirmek için

Bir Karakter

Roket (Alexandre Rodrigues/Luis Otávio)

Tanrıkent'in tehlikeli sokaklarında çete savaşına bulaşmamış birini bulmak zor gibi görünüyor belki ama, film bize tam da bunu başarmış bir rehber veriyor: Roket hem küçük yaştan beri Tanrıkent'teki başlıca çetecileri tanımak, hem de büyürken bu çetelere dahil olmamayı başarmak gibi ender bulunur bir konuma sahip... Daha onunla tanıştığımız çocukluk yıllarında çete elemanı da, polis de olmamayı çoktan kafasına koymuş durumda. Ahlaki bir dayanakla değil, "Vurulmaktan korkuyorum" sözleriyle açıklıyor kararını. Ağabeyi Tanrıkent'te şöhret sahibi bir çetenin üçte birini teşkil ediyor ama Roket ona pek de özeniyormuş gibi görünmüyor. Temelde iyi kalpli ve insancıl biri ama tercihlerinde sadece ahlakın değil, "hayatta kalma" odaklı bir pratikliğin de izi var.

Bütün bu özellikleri Roket'i seyirci için kolaylıkla özdeşleşilebilir bir karakter haline getiriyor. Bir taraftan onun temiz kalmasını takdir ediyoruz, bir taraftan da etrafındaki kanlı karmaşada başına neler geleceğini endişeyle izliyoruz. Çünkü nihayetinde Tanrıkent'te çeteci olmak da, çetelerden uzak kalmak da insanın kelle koltukta yaşıyor olduğu gerçeğini değiştirmiyor. Filmin başında gördüğümüz o bacağından bağlanmış tavuk misali, Tanrıkent sakinleri için bu bataktan tamamen yakayı kurtarmak imkansız gibi görünüyor... Nitekim Roket de bir ara bir süpermarkette çalışırken hırsızlığa gelen Tanrıkentli çocukların onu tanıması sebebiyle suçlu muamelesi görüp işine son veriliyor. Ancak dürüstlüğün pek işine yaramadığı böyle kötü bir tecrübenin ardından suç işleyerek para kazanma fikrini şöyle bir tartsa da, buna içi elvermiyor (parasını çalmak için yanaştığı herkesi sevdiğinden, hemen vazgeçiyor). Böylece fotoğrafçı olma hevesiyle, gazeteci olmak için çalışmaya başlıyor.

Zaten Roket'i bu baş döndürücü derecede hareketli öyküde kusursuz bir rehber haline getiren diğer şey bu. Fotoğrafçılığı. Kahramanımız çocukluğundan gençliğine Tanrıkent sokaklarında olanı biteni sadece bize, yani seyircilere anlatmakla kalmıyor; çektiği fotoğraflarla öykü içinde de önemli bir gözlemci konumuna yerleşiyor. Tanrıkent'te yaşadığı için hiçbir gazetecinin giremeyeceği yerlere girip, hiçbir profesyonel fotoğrafçının elde edemeyeceği görüntüleri elde ediyor. Tanrıkent'in en önemli çete lideri Küçük Ze'nin kendi suretini gazetelerin birinci sayfasında görmekten hoşlanması, onu öykünün hararetli finaline doğru çatışmanın ortasına bile çekiyor.

Roket bir bakıma sadece Tanrıkent'in içine değil, dışına da açılan kapımız aslında: Hem arkadaş grubu, hem de gazetecilik hevesi sayesinde favelaların dışındaki Rio de Janeiro'nun havasını da soluyoruz. Film bize Tanrıkent'i o kadar şiddet dolu, o kadar tehlikeli bir yer olarak sunuyor ki, Roket sayesinde dışarı adım attığımızda rahat bir nefes gibi geliyor bu bize: Böyle bir yere kısılmanın ne kadar korkutucu, yıpratıcı ve çaresizlik verici olduğunu hissediyoruz.

"Tanrıkent"in oyuncu kadrosundaki hemen herkes gibi, Roket'i (gençliğini) oynayan Alexandre Rodrigues de tam anlamıyla profesyonel oyuncu sayılmazdı. Daha önce Fernando Meirelles ve Kátia Lund'un kısa filmi "Palace II"de görünmüş ve bir dizi bölümünde figüranlık yapmıştı, o kadar (ilginç bir şekilde, her iki rolde de bu filmde Roket'in hiç bulaşmadığı bir şey yapıyordu: uyuşturucu satıcılığı). Ancak "Tanrıkent"in ardından Rodrigues'in şansı açıldı ve Brezilya'da gerek sinemada, gerekse TV dizilerinde kendine epey yer buldu.

"Tanrıkent"in Dünyası
Favelada Kelle Koltukta

Paulo Lins'in yazdığı kitaptan uyarlanan "Tanrıkent", gerçek bir yerin öyküsünü anlatıyor. Brezilya'nın Rio de Janeiro şehrinin dışına doğru kurulmuş, fakir bir mahalle bu. Cidade de Deus, yani Tanrıkent.

Rio de Janeiro güzellikleri kadar "favela"ları ile de ünlü bir şehir. Şehrin epey engebeli bir coğrafyaya sahip olmasının sonucunda çoğu tepe sırtlarına yapılmış olan gecekondu mahalleleri bunlar. Yoksul, suç oranı yüksek, doğru dürüst altyapıya sahip olmayan ve uyuşturucu satıcıları tarafından yönetilen yerler. Çeteler arasındaki çatışmalara ve polis baskınlarına alışık olan, hatta kimi zaman ordunun bile el attığı bu mahallelerde hayatta kalmak bile başlı başına bir uğraş.

Filme kaynak olan kitabın yazarı Paulo Lins'in büyüdüğü Tanrıkent, belki tam anlamıyla bir favela değil... Çünkü kaçak yapılardan oluşmuyor, aksine su baskını ya da kundaklama olayları gibi sebeplerle evsiz kalmışlar için devlet tarafından yapılmış. Ancak bu durum mahallenin doğru dürüst altyapısının olmamasını da, sonunda yoksulluktan uyuşturucu ticaretine her yönüyle bir favelaya benzemesini de engellememiş.

Fernando Meirelles ve Kátia Lund'un filminde Tanrıkent, sarı tonların hakim olduğu dünya: Tozun toprağın sarısına boğucu bir şekilde tekzüde yapılmış evlerin boyaları da katkıda bulunuyor. 60'larda mahalle yeni "açılırken" ve evsiz kalmışlar oraya taşınırken, doğru dürüst bir yolu bile yok ortada. Toprak futbol sahasını mahallenin geri kalan boş arazisinden ayıran tek şey, üzerine dikili bir çift kale direği. Anlatıcımız Roket'in gençliğine geldiğimizde (yani 70'lerde) bu konuda bir parça gelişme olmuş gibi görünse de, Tanrıkent bu defa da çeteler arası çatışmalar sebebiyle bir savaş alanına dönmüş durumda. Öyle ki silahlı çete elemanlarının köşe başlarında nöbet tuttuğu bu ikiye bölünmüş mahalleye anlatıcımız "Vietnam" yakıştırması yapıyor.

İki yönetmeni "Tanrıkent"i öyküsünü anlattığı mahallede, yani hakiki "Cidade de Deus"da çekmemiş. Daha önce burada çektikleri kısa filmdeki tecrübeleri sonucu, bu uzun metrajı orada tamamlamanın çok zor olacağına kanaat getirmişler... Ve çekimleri başka bir favelada gerçekleştirmişler. Hem gerçek bir favelayı mekan tutmaları, hem de kadroda gerçekten favelalarda yaşayan amatör oyunculara yer vermeleri filme bütün o görsel-işitsel enerjisini dengeleyen bir sahicilik hissi veriyor.

Nihayetinde bugün dünyanın Brezilya favelalarındaki yaşama aşinalığında önemli yeri olan bir film "Tanrıkent". Ve bunu anlattığı gerçek hikayenin çarpıcılığı kadar, o hikayenin geçtiği dünyayı yaratmadaki başarısına da borçlu.

geliyorlar oraya. Bu yüzden de insan filmi seyrettikten sonra Ze'nin yükselişi ve düşüşünü başka birilerinin yükselişinin ve düşüşünün izleyeceği, hatta şehrin başka "favela"larında da durumun pek farklı olmayabileceği hissine kapılıyor.

Yakasını Kurtaramayan Ortak

Ze bir psikopatken, en yakın arkadaşı Bené ise aynı suçları işlemesine rağmen popüler bir tip. Daha güleç, kimi zaman tamamen gereksiz şiddeti önlemeye çalışan, sevdiklerine içki ve uyuşturucu ikram eden, hediyeler veren bir tip. Kızların hiç yüz vermediği Ze'nin aksine, karşı cinsle de arası iyi. Temelde, böylesine iç kaldırıcı bir şiddet zincirinin tepesinde bulmayı pek de beklemeyeceğiniz bir tip – nitekim bir sevgilisi olduktan sonra Tanrıkent batağından çıkmaya, sevdiği kızla başka bir yere gidip, yeni ve şiddetten uzak bir hayat kurmaya karar veriyor... Ancak yıllardır kendisinin de beslenmesine katkıda bulunduğu şiddet döngüsü, onun yakasını bırakmıyor.

Bené'nin suç ve şiddet dolu hayatın ötesini merak ettiğini ve arzuladığını ilk kez Tiago adlı şehirli gencin üstündeki kıyafetlere ilgi gösterdiği zaman anlıyoruz. Aslında kıyafetler bir tür simge gibi işliyor; Bené kıyafetlerini ve saçını değiştirdiğinde, bir anlamda hayata bakışını da değiştirme yoluna girmiş, "şehirli hayatı"yla tanışmış da oluyor. Tıpkı anlatıcımız Buscapé gibi şehirden gençlerle arkadaş oluyor ve favela hayatının nasıl bir kısırdöngü olduğunu, sistemin Tanrıkent gibi favelaların sakinlerini aslında nelerden mahrum ettiğini anlıyor.

Angelica rolünde Alice Braga.

Çamura Batan "Kahraman"

Mané Galinha (Yakışıklı Mané) ise Bené'nin tam tersi istikamette yol alıyor. Suçtan ve çetelerden uzak duran, dürüst ve herkes tarafından sevilen biriyken, Tanrıkent şiddeti gelip ona çatıyor ve hayatını değiştiriyor. Ze ve adamlarının sevgilisine tecavüz etmesi, sonra da kardeşiyle amcasını öldürmesiyle tek amacı intikam olan birine dönüşüyor.

Filmin bu noktasında henüz tam olarak bilmiyoruz ama para ve güç hırsının (belki bir de yaşıtlarına özenmenin) ardından bu varoşta insanları şiddet kısırdöngüsünün içine çeken en önemli his bu. Mané önce bir gangsterin eline tutuşturduğu bir silahla tek başına koca bir çeteye saldırıp sağ çıkıyor ve Tanrıkent'in çetelerden yaka silkmiş sakinlerinin gözünde bir kahramana dönüşüyor. Ancak intikamını almak için ısrar ettikçe gözle görülür şekilde "kirleniyor": Masumlara zarar vermeme kuralı önce istisnalarla deliniyor, sonra da hepten tuzla buz oluyor. İntikam geciktikçe çatışmalar artıyor ve bir tarafta Ze'nin, karşısındaysa Mané ile Havuç'un yer aldığı kutuplaşma Tanrıkent'i anlatıcımızın deyişiyle "Vietnam"a döndürüyor.

Artık çatışmada yakınları ölenler tıpkı Mané gibi gidip onları öldürenin karşı tarafına katılıyor – çocukların bile ellerine silah tutuşturuyor iki çete. Böylece vurulanlar artıyor, bu da intikam hırsıyla tutuşanların sayısını artırıyor ve şiddet katlanarak artıyor... "Yakışıklı Mané"nin bir zamanlarki "kahramanlığı"ysa batağa eklenen bu yeni çamurun içinde kaybolup gidiyor.

Tanrıkent'in Kalbi

"Tanrıkent"in bu kadar vurucu bir film olmasında bütün bu öyküleri başarıyla götüren oyuncuların önemli bir rolü var. Işin ilginci, "Havuç" lakaplı gangsteri oynayan Matheus Nachtergaele dışında kadroda pek profesyonel oyuncu olmaması. Fernando Meirelles ile Kátia Lund, oyuncuların çoğunu hakikaten Rio de Janeiro favelalarından, hatta önemli bir kısmını filmin geçtiği Tanrıkent'ten bulmuşlar. Gerek filmdeki çok sayıda çocuk (genç gangsterlerin yanısıra bir de hayli ürpertici çocuklar çetesi var filmde), gerekse Ze, Mané, Bené ve Buscapé gibi karakterlerde amatör oyuncular şaşırtıcı derecede etkileyici performans veriyorlar. Bunun nedeni salt belgeselimsi bir gerçekçilik de değil üstelik, öykülerinin taşıdığı dramı da hakkıyla perdeye yansıtıyorlar. Tabii filmin hummalı kamerası, ustalıklı montajı ve genel atmosferi de onların "gerçek birer kişi" hissi vermesine epey katkıda bulunuyor.

Meirelles ile Lund'un beyazperdede yarattığı Tanrıkent, mutlaka görülmesi, içinde dolaşılması gereken bir yer. Bu film aslında ikilinin Tanrıkent'e ikinci sinemasal ziyareti: Hakikaten Tanrıkent'te çektikleri bir de kısa belgeselleri var. Bu filmiyse Tanrıkent'te değil başka bir favelada çekmişler ama sadece derme çatma yapıları ve bakımsız sokaklarıyla değil, insanlarıyla, aman vermez şiddetiyle ve yozlaşmış bir sistemin gölgesiyle, yaşayan ve soluyan bir dünya yaratıyorlar. Yönetmenlerin sadece gerçeklerden yola çıkan bir öykü anlatmakla kalmayıp gerçekçi ama alabildiğine sinemasal bir dünya da yaratmaları, "Tanrıkent"i 2000'li yılların mutlaka görülmesi gereken filmleri arasına sokuyor.

Oyuncuların çoğunun filmin geçtiği mahallede yaşayanlar tarafından oynanması filmin gerçeklik hissini güçlendiriyor.

Lilliput mu, Teksas mı?

Sadece cücelerin rol aldığı ilk western olan 1938 yapımı "THE TERROR OF TINY TOWN", belki iyi bir film değil ama garip ünvanını haklı çıkartacak kadar alışılmadık. Herkese değilse bile, risk almayı seven meraklı seyircilere cazip gelebilecek bir kovboy filmi parodisi.

Silahlar da bir numara büyük.

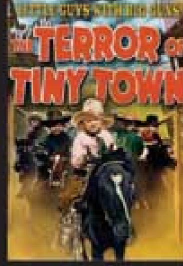
Ülkemizde "Manik Depresif" adıyla gösterime giren, Tom DiCillo'nun yönettiği "Living in Oblivion"ın bir sahnesi, sinemasal anlatımın belki de en saçma klişesiyle dalga geçer. Film içinde filmin rüya sahnesinde rol alacak cüce oyuncu bir noktadan sonra isyan ederek şu unutulmaz repliği dile getirir: "Ben bile rüyamda cüce görmüyorum!" Çoğu yönetmen rüya sahneleri tasarlarken gerçekten de sözkonusu kolaycı çözüme yönelmiştir. Eğer perdede bir cüce görüyorsak, hepimiz biliriz ki tekinsiz veya gerçek dışı bir ortamdayız. Fiziksel özürlüleri ötekileştiren bu yaklaşımı etik açıdan tartışmak başlı başına bir yazı konusu. Ele alacağımız "The Terror of Tiny Town" ise bu tarz filmlerin en garip örneklerinden birisi.

Sam Newfield'in yönettiği 1938 yapımı "The Terror of Tiny Town" bir western. Buraya kadar alışılmadık bir durum yok. Fakat film öncesindeki kısa sunumda da dile getirildiği üzere, bu filmin oyuncu kadrosu sadece cücelerden oluşmakta. Filmin kahramanlarının neden "Tiny Town"da (Minik Şehir) yaşadıkları belli anlayacağınız. Aslında bu noktadan sonra konu özetine bile gerek yok belki. Zira "The Terror of Tiny Town"ın senaryosu sadece bahsettiğimiz fikri hayata geçirmek için, öylesine yazılmış. Kötü adam Bat Haines ("Little Billy" Rhodes) birbirine düşman iki ailenin arasını daha da kızıştırarak Tiny Town'ı ele geçirmeye çalışıyor. Ana hikâye bu cümleden ibaret. Gerisiyse 62 dakikayı doldurup, uzun metrajlı bir film olabilmek için eklenmiş gereksiz ayrıntılar... Filme eklenmiş bu ayrıntılar arasında, ister inanın ister inanmayın, müzikal sahneler bile var. Belki ortada bir koreografi yok ama yönetmen Newfield yer yer baştan sona söylenen şarkılara uzun sahneler ayırmış. Elbette bu kadarı filmi bir western/müzikal

Engin Ertan
engin_ertan@yahoo.com

THE TERROR OF TINY TOWN

Yönetmen: Sam Newfield. **Yapımcı:** Jed Buell. **Senaryo:** Fred Myton. **Görüntü Yönetmeni:** Mack Stengler. **Prodüksiyon Tasarımı:** Fred Preble. **Kurgu:** Martin G. Cohn ve Richard G. Wray. **Kostüm Tasarımı:** James Wade. **Oyuncular:** Billy Curtis (Buck Lawson), "Little Billy" Rhodes (Bat Haines), Yvonne Moray (Nancy Preston), Billy Platt (Jim "Tex" Preston), John T. Bambury (Pop Lawson). 1938 ABD yapımı, 62 dakika.

kırması yapmak için yeterli değil ama "The Terror of Tiny Town"ın kendince bir tür çorbası olduğunu söylemek mümkün.

Filmin neden farklı türleri bir potada eritmeye çalıştığını anlamak içinse yapımcıların asıl amacına bakmak gerek. "The Terror of Tiny Town" belli ki bir nevi gösteri, hatta söylemesi her ne kadar yüzümüzü kızartsa bile, bir "sirk" olarak tasarlanmış. Bu nedenle seyirciyi eğlendirecek hiçbir unsurdan da kaçınılmamış. Mizah, müzik, çatışma veya soygun sahneleri, araya sıkıştırılmış bir aşk hikâyesi hemen sayabileceklerimiz. Açılış jeneriğinde oyuncu kadrosunun "Jed Buell'in Cüceleri" (Buell filmin yapımcısıydı) diye tanımlanması da bu sirk hissiyatını arttırıyor. Aslında bu yönü Newfield'in filmini ilginç bir noktaya da taşıyor. Henüz emekleme dönemindeyken sinemanın tam da bu tarz bir gösteri aracı olduğunu biliyoruz. "The Terror of Tiny Town"ın çekildiği yıllardaysa sinema çoktan sanat olarak kabul görmeye başlamış, aynı zamanda bir endüstriye dönüşmüş durumdaydı. Fakat karşımızdaki film neredeyse Nickelodeonların ruhuna ve mantığına sahip bir örnek olarak dikkat çekiyor.

Elbette "The Terror of Tiny Town"dan bahsederken hemen akla gelen başka bir film var; Tod Browning'in yönettiği 1932 yapımı "Freaks". O yıllarda epey tartışma yaratan "Freaks"in Newfield'in filmi için esin kaynağı olduğunu söylemek belki mümkün. Fakat iki film arasında çok açık farklar da var. Öncelikle Browning'in döneminin çok ötesindeki klasiği; fiziksel özürlülerin toplumsal normlar çerçevesinde nasıl görüldükleri üzerine bir saptama yapmak derdinde. "The Terror of Tiny Town"ın ise böyle ciddi konularla hiç işi yok. "Freaks"in korku türüne meyletmesi ve içerdiği şok unsuru da aynı meseleden kaynaklanmakta. Browning filminde hem fiziksel özürlülere, hem de alışılmış yargılara göre "normal" insanlara yer vererek "ötekileştirme"nin mekanizmalarını irdeleme imkânı buluyor. Unutulmaz "bizden biri" repliği de bunun bir uzantısı. "The Terror of Tiny Town"ın sadece cücelerin olduğu evrenindeyse böyle bir durum sözkonusu değil. Belki daha geniş bir anlamda filmin kendisini western türünün "öteki"si olarak algılamak mümkün. Fakat "The Terror of Tiny Town"ın kendi hikâye dünyası içerisinde böyle bir çatışmadan bahsedemiyoruz.

Filmin evreni demişken, yazının başlarında da değindiğimiz gibi, "The Terror of Tiny Town"ın arkasındaki esas fikir sadece cücelerin yaşadığı bir kasaba tasarlamak ve bunu perdeye taşımak. Western türünün ikonografisini bu evrene uyarlamanın ise başlı başına bir mizah unsuru olduğu düşünülmüş. Tahmin edebileceğiniz gibi karakterlerimiz midillilere biniyorlar. Fakat bunun dışında gündelik hayatta kullandıkları objeler minyatür değiller. Bazen yüzleri bir içki kadehinin içinde kayboluyor, taşıdıkları silahlarsa ellerinde devasa gözüküyor. Akla gelecek ilk esprilerden birisiyse filmde birden fazla kez kullanılıyor; karakterler "saloon"ların kapılarının altından geçerek mekânlara giriyorlar.

"The Terror of Tiny Town", kendince bir tür çorbası.

> **Sunucu:** **(Açılış jeneriği öncesinde)**
> **Hanımefendiler, beyefendiler ve her yaştan çocuklar. Onayınızı almak üzere sizlere yepyeni bir film sunacağız. Kendi türünde bir ilk; oyuncu kadrosu sadece cücelerden oluşan bir film!**

Bu kendine has evren kaçınılmaz şekilde bir merak duygusu uyandırıyor. Film düpedüz kötü olsa bile, sırf bu ve benzeri fikirlerden kaynaklanan garipliği nedeniyle kendisini izlettiriyor. Yine de ilk gösterime girdiği dönemde seyircilerden çok fazla ilgi görmediğini, hatta zaman içerisinde unutulduğunu da eklemek gerek. Fakat sinema tarihinin kıyıda köşede kalmış örneklerini ortaya çıkartmaya meraklı sinemaseverler tarafından sonraki yıllarda tekrar keşfedilip, yetmişli ve özellikle seksenli yıllarda da popüler kültür içerisinde çeşitli referanslara malzeme olunca, görece daha fazla kişinin haberdar olduğu bir film haline gelmiş "The Terror of Tiny Town". Böylece yavaş yavaş bir hayran kitlesi de oluşmuş ve külte dönüşmüş.

Yönetmen Sam Newfield'in bu projedeki mizahi potansiyeli yeterince iyi değerlendiremediği, dolayısıyla filmin bir yerden sonra tekdüzeleştiği reddedilemeyecek bir gerçek. Diğer yandan yüzeydeki tüm şirinliği ve zararsız görünümü altında düpedüz ayrımcılık yapan "The Terror of Tiny Town", bu derece siyaseten yanlış bir filmin günümüzde kolay kolay çekilemeyeceğini bilmemiz nedeniyle ilginç şekilde de cazip. Başka bir deyişle iyi bir film izlemek isteyenlerden çok, sinema tarihinden garip bir sayfaya tanıklık etmek isteyen, sabırlı sinemaseverlere hitap eden bir seyirlik. Merakını gidermek isteyenler www.amazon.com adresinden filmin 1. Bölge DVD baskısına ulaşabilirler.

SOUNDTRACK

Hazırlayan: Murat Emir Eren
murat.eren@turkuvazdergi.com.tr

Vampirler kulübü

Stephen Norrington imzalı "Blade" (1998), filmde yer alan ve filmden esinlenilerek bestelenen parçaların bulunduğu bir soundtrack albüme sahip. Albümde New Order ve Gang Star, Bizzy Bone, Junkie XL, DJ Krush gibi müzik dünyasının yer altı aleminden isimler mevcut.

1 The Edge Of The Blade

Söz/Müzik: Mystikal
İcra eden: Mystikal

"Blade"in iki ayrı soundtrack albümü var. Bunlardan biri film için Mark Isham'ın bestelediği özgün müziklerin yer aldığı albüm, diğeriyse bizim ele aldığımız, hem filmde yer alan parçaları hem de Blade'e adanan parçaları içeren "Music From And Inspired By The Motion Picture" albümü. Albümün açılış parçasıysa, Michael L. Tyler adlı genç Rapçi Mystikal'a ait The Edge Of The Blade. Filmde yer almayan ve Mystikal'ın bu albüme özel olarak bestelediği parça, albümdeki Hip Hop ve Rap sound'una uygun olarak tasarlanmış.

2 1/2 & 1/2

Söz/Müzik: Gang Star
İcra edenler: Gang Starr

Siyah vampir Blade'in temsil ettiği kültüre uygun olarak, albümde de siyah müzisyenlerin ağırlıkta olduğu Rap ve Hip Hop müzik dünyasından önemli isimlere yer veriliyor. Bunların başında gelen grupsa, ünlü Hip Hop prodüktörü DJ Premiere ve yandaşı Guru tarafından 80'li yılların sonunda New York'ta kurulan Gang Starr. Albümdeki en köklü gruplardan biri olan Gang Starr da, filmde yer almayan bir parçasıyla albümü şenlendirmekte.

3 Blade

Söz/Müzik: KRS-One
İcra eden: KRS-One

Daha önce bahsettiğimiz Gang Starr'dan DJ Premiere'in müzik dünyalarına hediyelerinden HipHop'çı KRS One, filme adadığı parçasıyla kulaklarımızın pasını alıyor. Parça, isminden de anlaşılacağı üzere özel olarak albüm için yazılmış.

4 Fightin' A War

Söz/Müzik: Down 2 Earth
İcra eden: Down 2 Earth

Gospel tarzı vokali Hip Hop melodileriyle buluşturan Down 2 Earth, yine filmde yer almayan ancak filmden yola çıkarak yazılan parçalardan Fightin A War'la huzurlarınızda.

5 5- Reservations

Söz/Müzik: P.A
İcra edenler: P.A

90'lı yılların başında kurulan güneyli Hip Hop grubu P.A. (Parental Advisory'nin kısaltması), Mello, K.P ve Big Reese'den oluşuyor. Grubun şarkısı Reservations'sa, P.A.'in 1998 yılında çıkardığı Straight No Chase albümünde yer alıyordu.

6 Gangsta Bounce

Söz/Müzik: Pete Ham İcra edenler: Wolfpak

İsmini II. Dünya Savaşı'nda kullanılan bir denizaltı filosundan (Wolf Pack) alan Wolfpak, albüme özel bestelediği ve ritm zenginliğiyle dikkat çeken parçası Gangsta Bounce'la çıkıyor karşımıza.

7 Things Ain't The Same

Söz/Müzik: Kasino
İcra edenler: Kasino

İşinin ehli ustalardan gençlere kadar siyah müzikte geniş bir skala sunan albümde dönemin taze Hip Hop'çısı Kasino da yerini almış. Şarkısıysa, filmin hikâyesiyle paralellikler içeriyor.

8 Deadly Zone

Söz/Müzik: Bounty Killer
İcra edenler: Bounty Killer, Mobb Deep, Rappin Noyd

Jamaikalı ünlü Reggae solisti Bounty Killer ya da gerçek ismiyle Rodney Basil Price albümün yıldızlarından biri. No Doubt, Wu Tang Clan, Masta Killa gibi isimlerle de birlikte çalışan Bounty Killer, albümde Hip Hop yıldızları Mobb Deep ve Rappin Noyd'la bir düet çalışması yapmış. Deadly Zone'un melodisiyse 70'lerin "Sabata" gibi filmlerinin müziklerinden parçalar ve replikler içeriyor.

9 Blade 4 Glory

Söz/Müzik: Majesty
İcra eden: Majesty, Bizzy Bone

Albümdeki düetlerden biri de, Hip Hopçı Mr. Majesty ve Rap grubu Bone Thugs N' Harmony'den Bizzy Bone'a ait olan "Blade 4 Glory". İsminden de anlaşılacağı üzere film için bestelenen fakat sadece albümde yer alan bir parça da bu.

10 Strictly Business

Söz / Müzik: Mantornik
İcra eden: Mantronik vs. EPMD

Jamaikalı dans müziği ve elektro funk üstadı Mantronik (Kurtis Mantronik), Hip Hop aleminde 22'inci yılını deviren EPMD'yle buluşuyor. Ortaya son derece hareketli ve Rap esintili bir parça çıkıyor.

11 Wrek Tha Diskotek

Söz/Müzik: Don Gibson İcra eden: Roger Sanchez

DJ Roger Sanchez, Amerikan House müziğin önemli isimlerinden biri. Şarkısı Wrek Tha Diskotek'se, albümün Hip Hop sound'undan ayrılan üyelerinden. Tekno, House ve Rap esintileri taşıyan parça ne yazık ki filmde yer almıyor. 90'lı yıllara göre son derece yenilikçi bir eser olan Wrek Tha Disko, on yılını dolduran albümün 1998'den bu yana hâlâ eskimeden dinlenmesini sağlayan nedenlerden sadece biri.

12 Confusion (Pump Panel Reconstruction Mix)

Söz/Müzik: Don Gibson
İcra eden: New Order, Pump Panel Reconstruction

New Order tarafından ilk olarak 1983 yılında kaydedilen ve single olarak piyasaya sürülen Confusion, daha sonra farklı bir versiyonuyla grubun 1987 tarihli Substance albümünde yer almıştı. Şarkı 1995 yılında aykırı grup Pump Panel Reconstruction remix'iyle "The Rest Of New Order" albümünde yer aldı. Filmde (dolayısıyla albümde) yer alansa işte bu farklı versiyon. Şarkının, orijinal versiyonuyla hayli ilgisiz olduğunu belirtelim. Bu nedenle bu parça özelinde alkışı New Order'dan ziyade Pump Panel'e göndermek daha doğru. Şarkı, filmin açılış sahnesindeki vampir kulübünde çalıyor, vampirler Confusion eşliğinde kan banyosu yapıyordu.

13 Playing With Lightning

Söz/Müzik: Chylow Parker, Fredro Starr , Sticky Fingaz, Sonee Seeza, George Rodriguez ve James Bernard
İcra eden: Expansion Union

Blade ve ezeli düşmanı Frost arasındaki son dövüş sırasında kulağımıza çalınan parça, kalabalık kadrosuyla dikkat çeken tekno grubu Expansion Union'a ait.

14 Dig This Vibe

Müzik: DJ Krush
İcra eden: DJ Krush

Trip Hop ve elektronik müzik üstadı Japon DJ Krush, albümün en renkli simalarından biri elbette. Parçası Dig This Vibe ise Blade filminin ruhuna öylesine uygun ki, insan filmde yer almamış olmasına üzülüyor. Aynı anda hem son derece karanlık hem de son derece yumuşak bir tona sahip.

15 Dealing With The Roaster

Müzik: Junkie XL
İcra eden: Junkie XL

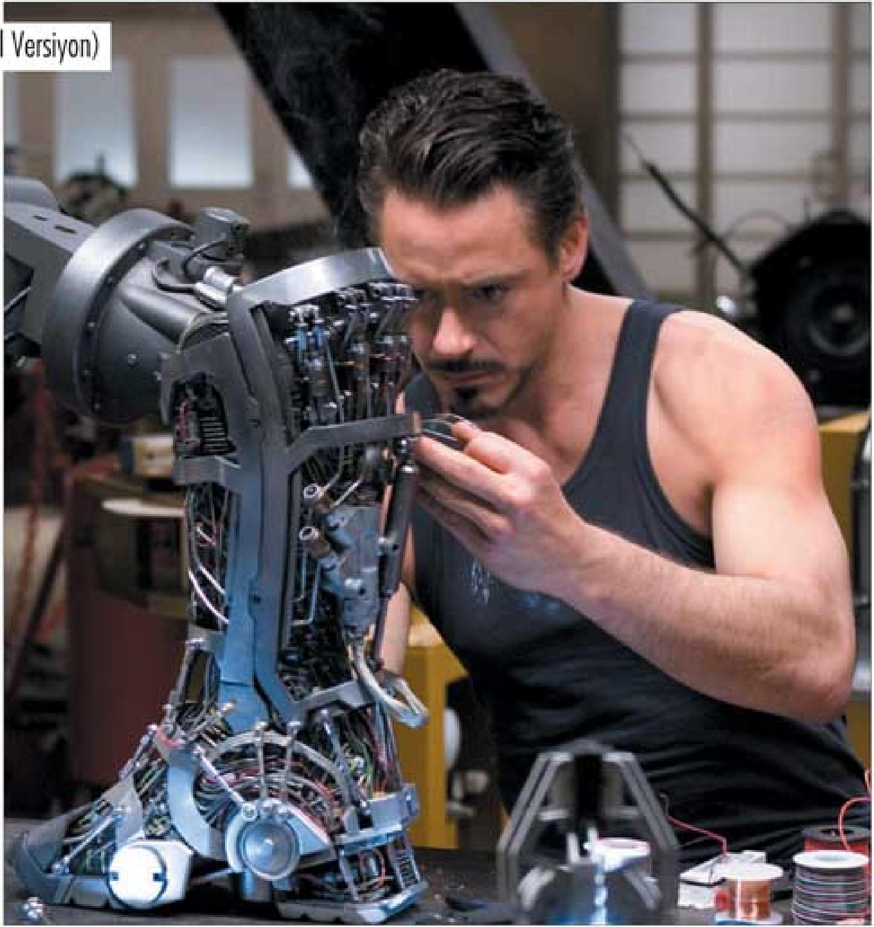
Hemen Confusion'ın ardından Blade, vampirlerin cirit attığı gece kulübünü basıyor ve büyük bir pataklama şöleni gerçekleştiriyordu. Bu dövüş sahnesinde çalan parçaysa, ünlü tekno grubu Prodigy'nin de desteklediği ve onlarla benzer bir tarza sahip olan müzisyen Junkie XL imzası taşıyor.

DVD Rehberi

Hazırlayanlar:
Murat Emir Eren, Murat Erşahin

Ayın DVD'si: Demir Adam (Özel Versiyon)

İÇİNDEKİLER

BOX SET

Dünya sinemasının divası, "Sophia Loren Koleksiyonu"yla sayfalarımızı şereflendiriyor. Sette yer alan filmleriyse "Özel Bir Gün", "Dün, Bugün, Yarın", "İtalyan Usulü Evlilik", "Boccacio 70" ve "Sophia'nın Peşinde".

GÖMÜLÜ HAZİNELER

Başrollerinde Peter Falk ve John Cassavates'in yer aldığı 'iki ahbap çavuş' filmi "Mickey ve Nickey", 70'li yıllar Amerikan bağımsız sinemasının önemli örneklerinden biri.

DVD KLASİK: Dracula (1931)

İki Diskli Özel Versiyon

Demir Adam/Iron Man (2008)

Paranın gözü kör olsun!

Yön: Jon Favreau
Oyn: Robert Downey Jr, Gwyneth Paltrow, Jeff Bridges.
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 126 dk
Ses: Türkçe 5.1, İngilizce 5.1 D.D
Görüntü: 16:9 Geniş Ekran 2:35:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ★★½ **Ekstralar:** ★★★★★

Süperkahramanlar alemi üç ana gruba ayrılıyor: Doğuştan süperkahramanlar, dış etkenler sonucu süperkahramana dönüşenler ve kendilerinden bir süperkahraman yaratanlar. Marvel'in en popüler çizgi romanlarından birinin kahramanı olan Demir Adam son gruba dahil. Çizgi roman, Demir Adam'ın asıl kimliği Tony Stark'ın küllerinden doğuşunu ve kişisel gelişim öyküsünü anlatıyor temelde. Jon Favreau imzalı film ise, hikâyenin bu kısmını özellikle vurgulayan, senaryosunu baştan sona bu mesele üzerine inşa eden bir yapıya sahip. "Demir Adam" henüz proje aşamasındayken, 140 milyon dolarlık devasa bir bütçeyle çekilen film için oyunculuktan gelen ve bağımsız filmlerde pişen yönetmen Jon Favreau'nun tercih edilmesi, aslında projenin nasıl şekilleneceğinin de göstergesiydi (Favreau'dan önce projenin başında, "İnanılmaz Hulk"u çeken Louis Leterrier vardı). Nitekim Favreau, mizahi kişiliğini ve açık sözlülüğünü filmden esirgemeyip, ortaya eğlencesi bol, vasatın üzerinde bir karakter filmi çıkarmayı başardı. Bunda, başrol oyuncusu olarak Robert Downey Jr. gibi prestijli bir oyuncuyu tercih etmesinin ve filmi tümden Tony Stark imgesinin üzerine kurmasının da etkisi büyüktü kuşkusuz.

Zengin bir işadamı olan Tony Stark, silah üreterek ve ordu için modern kitle imha silahları tasarlayarak var ettiği Stark Indutries'in sahibidir. Babasını uzun yıllar önce kaybeden ve şirketini baba gibi gördüğü Obadiah Amca'sıyla birlikte

yöneten Stark, sosyetenin de göz bebeğidir. Ancak yaşadığı hayatın gerçek yüzü, Jericho adlı yeni silahını tanıttığı Afgan dağlarında karşısına çıkacaktır. Silahın tanıtımının ardından, kendisini taşıyan konvoyun saldırıya uğraması sonucu kaçırılan Stark, yapılan saldırıda kendi ürettiği silahların kullanıldığını görür. ABD bağlantılı teröristler tarafından rehin alınan Stark, Jericho adlı silahı onlar için üretebilmesi için hayatta bırakılmıştır. Fakat işin içinde elbette bir bit yeniği vardır ve Stark, yaşadığı hayal dünyasından sıyrılıp, zekasını insanlığın yararına kullanmaya karar verir. Bunun için kendisini yeniden var edip, Demir Adam'ı yaratacaktır!

Başta söylediğimiz gibi Jon Favreau'nun "Demir Adam"ında, Tony Stark'ın kişisel gelişimine tanık oluyoruz. Dünyada olup bitenlerden habersiz yaşayan Stark'ın, önce kendi ürettiği silahlarla vurulmasını, böylece yaşadığı kişisel yıkımı, sonra da Demir Adam olarak yeniden doğuşunu ve bu gelişimin hemen her evresini detayıyla izliyoruz. ABD'nin dış politikalarıyla ilgili olarak kimi zaman muhalif kimi zaman da çekimser bir tavır takınan film, bir stüdyonun yaz filmi olarak büyük riskler alıyor. Sözgelimi aksiyon sahnelerinden ziyade, Tony Stark'ın Demir Adam'ı keşfettiği kısımlarla eğlendirmeye çalışıyor seyirciyi. Stark'ın çevresiyle olan ilişkileri üzerinde epeyce

Robert Downey Jr., son yıllarda alışkın olduğumuz o eğlenceli rahat oyununu bu filmde de yineliyor.

duruyor ve böylece karakterin dünyevi meselelerin ne kadar uzağında olduğunu gösteriyor. Ayrıca silah sanayi ile ilgili fazlasıyla naif kelam ediyor. Senaryoda bu bölümlerin fazlasıyla yer işgal etmesi ve bir yerden sonra filmin kendisini tekrar eden sahnelerle ilerleyerek, uzun süresi boyunca beklenen zirveyi bir türlü yapamaması, "Demir Adam"ı vasat sulara yaklaştırıyor. Yine de Jon Favreau'nun ortaya olabildiğince dürüst ve aklı başında bir süperkahraman filmi çıkardığı kesin. Üstelik film teknik ve tasarım açısından da son derece başarılı. Robert Downey Jr.'sa, son yıllarda alışkın olduğumuz o eğlenceli ve rahat oyununu bu filmde de yineliyor. Gwyneth Paltrow, Jeff Bridges ve son yılların parlayan yıldızı Terrence Howard da başarılı performanslar sunuyorlar.

EKSTRALAR: Film iki disklik dört başı mamur bir sete sahip. Birinci diskte, ekstra namına silinmiş ve uzatılmış sahnelerle, filmin fragmanı yer alıyor. Asıl özel seçeneklerse, ikinci diskte. Ben Iron Man adlı yaklaşık iki saatlik bölümde filmin baştan sona yapım öyküsü, kostümlerin yaratılışı, hikâye ve tasarımla ilgili detaylar mevcut. Yine ikinci diskte bulunan Yenilmez Iron Man adlı bölümde de hikayenin kökenleri, Demir Adam'ın akrabaları, dostları, düşmanları anlatılıyor. "Demir Adam"ın Görsel Efektleri, Robert Downey Jr.'ın provaları, diğer oyuncuların provaları ve "Demir Adam"ın çekileceği haberinin hayranlar tarafından nasıl karşılandığına dair kısa görüntüler ve fotoğraf galerisi de ekstralar arasında. Toplam süresi üç buçuk saate varan ve her birinde Türkçe altyazı seçeneği bulunan ekstralarıyla filmin hayranlarını ihya edecek nitelikte bir DVD.

Murat Emir Eren

BUNU BEĞENDİYSENİZ

Batman Başlıyor
Batman Begins (2005)

"Neden düşeriz Bruce?" Ayağa kalkıp Joel Schumacher'in yer ile yeksan ettiği Batman serisini diriltebilmek için... Jon Favreau'nun, "Demir Adam"a olan yaklaşımı, Christopher Nolan'ın "Batman"e olan yaklaşımıyla benzer özellikler taşıyor. Hali hazırda izlemediyseniz ve kafanızdaki süperkahraman filmi tanımına "Iron Man" uygunsa, "Batman Başlıyor" da sizi pekala tatmin edecektir.

Made (2001)

Aslen bir oyuncu olarak yola çıkan Jon Favreau'nun "Demir Adam" gibi bir gişe filminin yönetmen koltuğuna oturması sürpriz elbette. Ancak yönetmenin "Demir Adam" öncesi günlerini anmak ve "Demir Adam"ın neden ona emanet edildiğini daha iyi anlamak adına, ilk filmi "Made"i izlemek yerinde bir tercih olabilir. Film, kara para aklayan bir şebekeye bulaşan, iki eski boksörün hikâyesini anlatıyor.

Tetsuo (1989)

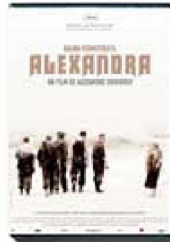
Hayır, "Demir Adam"ın serbest bir uyarlaması filan değil; Shinya Tsukamoto imzalı "Tetsuo", zamanla tüm vücudu metalle kaplanan bir adamın hikayesini anlatıyor kabaca. Siberpunk estetiğinden ve post modernizmden bolca nasiplenen filmin hazmı zor bir yapısı olduğu da kesin. Hollywood'un "Demir Adam"ıyla benzer varoluşsal dertleri olmasıysa, buradaki varlık sebebi.

Aleksandra (2007)

Mütevazı bir başyapıt.

Yön: Aleksandr Sokurov
Oyn: Galina Vishnevskaya, Vasily Shevtsov
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 96 dk
Ses: Rusça 2.0
Görüntü: Geniş Ekran 16:9
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪✪✪ DVD: -

Aleksandra Nikolaevna (G. Vishnevskaya), yedi senedir göremedigi ve Çeçenistan'da bir kışlada görev yapan torununu ziyaret etmek üzere yola koyulur. Kavurucu yaz sıcağında tek başınalığı ve inatçılığıyla, kışladaki subayları şaşkınlığa uğratarak kontrol noktalarından bir bir geçer ve torununa kavuşur. Yolculuğu boyunca tanımadığı, bambaşka bir dünya ile ilişki kurmuş ve yüreğini parçalayan izlenimler edinmistir. Yaşlı kadın, torunuyla uzun uzadıya konuştugu kışlada askerlerin hislerine kulak vererek ve karsılasıp tanık olduğu yeni gerçeklerin ne anlama geldiğini cesurca sorgularken seyircinin kafasında da savaşa ilişkin soru işaretleri doğmasına neden olacaktır. Çağdaş Rus ve dünya sinemasının en önemli isimlerinden Alexander Sokurov'un filmi "Aleksandra"yı, çağımızın basyapıtlarından biri olarak niteleyebiliriz. Geçtigimiz yıl Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye için yarışan film, ülkemizde ilk olarak 44. Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde izleyiciyle buluşmuştu. 27. İstanbul Film Festivali'nin kendisine verdigi onur ödülünü almak için İstanbul'a gelen ve festivalde yer alan filminin gösterimine de katılan Sokurov, yine son derece insancıl ve duyarlı bir işe imza atmış. Sovyetler Birliği'nden miras, yaşayan büyük ustalardan Aleksandr Sokurov'un mütevazı başyapıtı, monokrom bir bakışla yaşlı bir nineyi, ordu kampındaki torunuyla buluştururken, anlamsız, kirli bir savaşın eleştirisini olabildiğince insancıl biçimde yapıyor. Hırs, kirlenmişlik, öfke, nefret ve insancıllığını yitirmiş bir dünyadır bizi yok eden, diyor yönetmen. Öte yandan, eski rejime, kaybedilen bir anneye, etrafındaki genç askerlere belli etmeden usulca dokunan bir komutanın trajedisi bu film. Yıkıntı içinde yaşanan umutsuz barış dilekleri... Bir daha bir araya gelmesi zor iki yaşlının, tren garındaki çarçabuk elvedasında hissettiklerimize benzeyen çok şey var yaşadığımız günlerde... Yönetmene, hikâyesinin odak noktası sorulduğunda şu cevabı veriyor: "Atmosfer, ruhsal durum, insanların gözleri, portreler. Bu filmde görmek istediğim, zorlayıcı portreler ve çok basit, anlaşılır insanlar. Onların gözlerini göstermek istiyordum... Anlaşılır, affedici gözlerini. Bu film iç karartıcı değil, ruh durumunda kesinlikle bir çeşit umut var. Samimi ve karşılıklı anlayış duygusunu yaratmak istedim. Filmimde, insanlar kendilerini anlamaya çalışırlar. Film, insanların birbirleriyle olan ilişkilerini ön plana çıkaran bir anlatım yapısına sahip her şeyin ötesinde..."

Murat Ersahin

Şamar Oğlanı/Dan in Real Life (2007)

Gerçek hayat… Vahşi hayat.

Yön: Peter Hedges
Oyn: Steve Carell, Juliette Binoche, Dianne Wiest
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 98 dk.
Ses: İngilizce 5.1 D.D, İngilizce 2.0 D.D, Türkçe 5.1 D.D, Türkçe 2.0 D.D
Görüntü: Geniş Ekran
Altyazı: Türkçe
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪✪✪ Ekstralar: ✪✪✪

Dan Burns, kaybettiği eşinin ardından üç kızıyla yalnız kalmış bir baba. Deli gibi aşık olduğu eşinin üzüntüsünü, aradan geçen dört seneye ragmen üzerinden atamamış, sorumluluk sahibi bir yazar. İşin aslı, ilk ve son romanı, sadece tek basım yapmış. Gazetede, özellikle sorunlu gençlere öğütler veren bir de köşesi var. 7-16 yaş arasındaki üç kızıyla bir türlü anlaşamadan, onlarla aralarındaki sorunları çözemeden, yüzünü bile görmediği insanlara öğütler veriyor... Mutsuz ve yalnız adam, bütün üyelerin bir araya geldiği bir aile toplantısı sırasında, bir kitapçıda Marie adında hoş bir kadınla tanışıyor ve uzun yıllar sonra ilk defa bir kadının yanında farklı şeyler duyumsuyor. Kadın da öyle... Bu iki eş ruh, aralarındaki kısacık yakınlaşma sonrası veda ediyorlar birbirlerine; çünkü Marie, yeni bir ilişkiye başladığını ve erkek arkadaşının onu beklediğini söyleyerek ayrılıyor. Dan, heyecanla eve dönüyor ve deli gibi etkilendiği kadını ailesine anlatırken, bekar erkek kardeşinin yeni sevgilisi içeri giriyor. Dan, karşısında Marie'yi görünce bir kez daha yıkılıyor. Gerçek hayatın, gerçek bir kâbus olduğunu bir kez daha anlıyor ve... Başrollerini, "Kırk Yıllık Bekar", "Evan Almighty" ve "Küçük Gün Işığım" filmlerinin başarılı aktörü, son dönemin en parlak oyuncularından Steve Carell ve ünlü Fransız aktris Juliette Binoche'nin paylaştıkları yapım, aslında trajikomik bir insanlık ve dünya hali üzerine. Başka bir bakışla koyu bir dram. En iyimserinden; romantik bir trajedi izlediğimiz. İçinde gerçek bir zekâ barındıran derin senaryo ve incelikli yönetim, Peter Hedges'a ait. Anlamlı alt metinlere sahip film, duyarlı, sevecen, romantik bir tespit niteliği taşıyor. İnsanı hırpalayan, yok eden, sadece oluşlara değil, en yakınlarına, kendisine bile 'yabancılaştıran' bir düzende yaşıyoruz. Aile olmanın büyük, mutlu resminde bile ne kadar geniş boşluklar, burukluklar, hüzünler var... Bu özel film, sizi yaralasa da; içinde kendinizden bir parça bulacağınız, gayet gerçek, samimi ve sıcak bir öykü izleyeceksiniz beyazperdede. Bazı anlar ani kahkahalar atarken, bazen de hüzünle gülümseyip, gözyaşlarınızı tutamayacaksınız belki de...

EKSTRALAR: Kamera arkası, çekim tekrarları, çıkartılmış sahneler ve sesli yorum bölümleri, 'Bir Film Müziğinin Doğuşu' adlı bölümle daha da zenginleşiyor. Filmi destekleyen ekstralarda, özenle çalışılmış.

Murat Erşahin

GÖZLERİMİZ YOLLARDA

The Manchurian Candidate (1962)

John Frankenheimer'ın unutulmaz klasiği "The Manchurian Candidate", özellikle unutulmaz hipnoz sahnesi ve dönemin paranoyasını mükemmel biçimde yansıtan atmosferiyle bugün bile geçerliliğini koruyan kaygılarla yüklü. Filmin 2004 yapımı Jonathan Demme imzalı yeniden çevrimi de tıpkı ilk film gibi politik bir işlev görüyor, yine de John Frankenheimer'ın harika işçiliğinin yanında sönük kalıyordu. İki film arasındaki bir diğer fark da, yeniden çevrimin bir orijinal DVD'ye sahip olması ancak '62 yapımı orijinal filmin bir DVD'ye sahip olmaması!

The Killing (1956)

Stanley Kubrick'in 1962 tarihli başyapıtı "The Killing" de ülkemizde orijinal DVD baskısı olmayan filmlerden. Hapisten yeni çıkan ve aslında çektiği cezanın elde edebileceği şeylerin yanında hafif kaldığını düşünerek yeni bir soygun planı yapan Johnny'nin öyküsünü anlatır film. "The Killing", Kubrick'in sinema çevrelerince fark edilmesini sağlayan ilk filmdir. Ülkemizde ustaya ait filmlerden "The Shining", "Lolita", "Dr. Strangelove", "Barry Lyndon", "A Clockwork Orange", "Spartacus", "2001: A Space Odyssey" ve "Eyes Wide Shut" filmlerinin DVD baskıları mevcut.

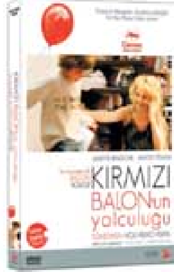
Not: Sizler de, beklediğiniz, DVD reyonlarında görmek istediğiniz filmlerin isimlerini yazıp bize gönderin, bu köşede yer verelim.
Mail adresimiz: sinema@turkuvazdergi.com.tr

DVD Rehberi

Kırmızı Balonun Yolculuğu/La Voyage du Ballon Rouge (2007)

Şiirsel ve usta işi...

Yön: Hou Hsiao-Hsien
Oyn: Juliette Binoche, Simon Iteanu
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 111 dk
Ses: Türkçe 2.0 D.D, Fransızca 2.0 D.D
Görüntü: Geniş Ekran 16:9, 1:78:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Saga
Film: ✪✪✪✪✪ Ekstralar: ✪✪

Amerikan Basına buyruk kırmızı balon, Paris sokaklarından geçerken küçük Simon'un peşine takılır. Simon, annesi Suzanne ile birlikte yaşamaktadır. Hayatın koşuşturması içinde oğlunu ihmal ettiğini düşünerek, suçluluk duygusu çeken anne, oğluyla ilgilenmesi için sinema öğrencisi bir kızla, Song ile anlaşır. Tayvanlı usta Hou Hsiao-Hsien'in, ilk defa ülkesi dışında, Batı'da, Paris'te ve Fransızca çektiği 18. filmi, Albert Lamorisse'nin Oscar'lı ve Altın Palmiye'li 1956 yapımı kısa metraj şaheseri "Kırmızı Balon"dan esinlenmiş. Orijinal öykünün genişletilmiş şekli, bir röntgen filmi gerçekliğinde. Küçük bir çocuğun, annesinin, Tayvanlı bakıcı kızın, piyano akortçusunun, komşuların, bütün Paris'in, belki de insanoğlunun öyküsünü kırmızı bir balonun tanıklığında izliyoruz. Juliette Binoche'u izlediğimiz filmde, her şey olduğu, olması gerektiği gibi. Hayatın bu denli içinde olabilmek... Pascal adındaki bir çocukla kırmızı bir balonun Paris sokaklarındaki dostluğunu anlatan ve birçok sinemaseverin gönlünde ayrı bir yeri olan 34 dakikalık, 1956 tarihli bol ödüllü bir yapım olan "Le Ballon Rouge / Kırmızı Balon"dan yola çıkmış olan yapım, son derece duyarlı, gerçekçi, kalbe seslenen unutulmaz bir yedinci sanat ürünü. Sadelik ve bilgelik kokan, içsel, özgün, hakiki, dürüst, çok özel

bir eser Hou Hsiao Hsien'inki. Bir okyanus kıyısında dikilip uçsuz bucaksız enginleri izlemek gibi... Kamerasını hayatın içine bırakıp koltuğuna yaslanmış sanki yönetmen. "Ustalık böyle bir şey" diye düşündüren nadir filmlerden.

EKSTRALAR: Diskte, yönetmen Hous Hsia Sien'le yapılmış bir röportaj, yönetmenin, başrol oyuncusu Juliette Binoche'un filmografisi ve filmin fragmanı yer alıyor.

Murat Erşahin

Ölümcül Oyunlar/Funny Games U.S. (2007)

Fazla yumurtanız var mı?

Yön: Michael Haneke
Oyn: Naomi Watts, Tim Roth, Michael Pitt
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 111 dk
Ses: İngilizce 5.1 D.D
Görüntü: 1:85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪✪ Ekstralar: -

Yedinci sanatın felsefecilerinden usta sinemacı Michael Haneke, izleyicilere 'huzursuz seyirler' dileyerek sunduğu 1997 yapımı filmi "Funny Games"i Amerikalılar için tekrar çekmiş. Hollywood'da tanınmış oyuncularla, İngilizce olarak ama tek karesi bile değişmeden, aynı plan ve diyaloglarla çekilen filmin adına U.S eklenmiş. Hedef, daha geniş bir seyirci kitlesi. Özellikle Amerikalılar'ı tedirgin etmek için çekildiği düşünülen filmde Naomi Watts ve Tim Roth, Amerikalı aileyi, Michael Pitt ve Brady Corbet ise, arızalı psikopatları canlandırıyorlar. Üst-orta sınıftan bir çift, küçük oğullarıyla birlikte, göl kenarındaki sayfiye evlerinde temiz yüzlü iki genç tarafından alıkonulup, onların işkenceden farksız tuhaf oyunlarının kurbanı olurlar. Haneke'nin on yıl önce çektiği orijinal film, Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye için yarışmış, usta Alman aktör Ulrich Mühe ve vatandaşı Susanne Lothar başrolleri paylaşmışlardı. Batı'nın, dışarıdan güvenilir ve steril görünen üst-orta sınıf alışkanlıklarına, burjuva değerlerine ve aslında bütün medeniyeti avucuna almış nedensiz/nedenli şiddete, tabu deviren, kışkırtıcı ve rahatsız edici bir bakış atan Haneke'nin, 2007 yapımı yeniden çevrimini, şiddet ve korku toplumu olan ABD'ye uyarlarken hiç zorluk çekmediği kesin. Her şeyin, şiddetin bile hızla tüketildiği coğrafyanın "Funny Games U.S." ile nasıl bir içsel bağ kurduğu ise meçhul. Herkes için olmayan, rahatsız edici ama farklı bir sinema deneyimi... Özellikle orijinal filmin ve Haneke'nin hayranları için bir mecburiyet.

Murat Erşahin

Kesinlikle, Belki/Definitely, Maybe (2008)

Üç İlişki, bir gerçek.

Yön: Adam Brooks
Oyn: Ryan Reynolds, Abigail Breslin, Isla Fisher, Rachel Weisz
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 107 dk.
Ses: İngilizce 5.1 D.D, Almanca 5.1 D.D
Görüntü: Geniş Ekran 2.35:1
Altyazı: Türkçe, İngilizce, Almanca
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪✪✪ **Ekstralar:** ✪✪✪✪

Ryan Reynolds ve "Küçük Günışığım" filmiyle En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu dalında Oscar adayı olan yaşı küçük yeteneği büyük aktris Abigail Breslin'i başrollerde izlediğimiz bu romantik filmde diğer önemli rolleri, Isla Fisher, Rachel Weisz ve usta aktör Kevin Kline paylaşıyorlar. İnsanın yüreğine seslenen sıcak film, aşkın türlü hallerini konu alıyor. New York'ta 1992-2008 yılları arasında geçen yapım, aslında son derece gerçekçi yapısıyla farklı bir şekle bürünmüş yenilikçi bir romantik komedi. Eşinden boşanmak üzere olan Will (Reynolds), on yaşındaki kızı Maya (Breslin) tarafından evlenmeden önceki yaşamı hakkında soru yağmuruna tutulur ve kızına geçmişi anlatır. Will, geçmişinde hayatına girmiş üç farklı kadını isimlerini vermeden anlatırken Maya, bu kadınlardan hangisinin annesi olduğunu tahmin etmek durumundadır. Romantik bulmacanın parçalarını yerine koymaya çalışan bir kız çocuğu, aşkın emek isteyen bir olgu/duygu olduğu gerçeği ve ikinci bir şans yakalamak için asla çok geç olmadığı, sevimli ve duygu dolu bir masal şeklinde anlatılmış. **EKSTRALAR:** Romantik komedinin ekstraları oldukça zengin. 'Bir Aşk Hikayesinin Yapımı', izleyiciyi, senaryodan ekrana, oyuncular ve teknik ekiple yapılan özel röportajlarla filmin kamera arkasına uzanan bir keşif yolculuğuna davet ediyor. Yapım tasarımına hızlıca göz atılan "'Kesinlikle, Belki'de Zaman Değiştikçe' adlı bölümde filmin hikâye edildiği dönemlerdeki moda anlayışı ve trendler keşfediliyor. 'Çıkartılmış Sahneler'i, filmin senarist-yönetmeni Adam Brooks ve başrol oyuncusu Ryan Reynolds'un sesli yorumları ve filmin yapım sürecinin iç yüzüyle ilgili ayrıntıların yer aldığı bir bölüm izliyor.

Murat Erşahin

Korkusuz/Shaft (2000)

Balyoz gibi dedektif.

Yön: John Singleton
Oyn: Samuel L. Jackson, Christian Bale, Toni Collette.
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 99 dk
Ses: Türkçe 5.1 D.D, İngilizce 5.1 D.d
Görüntü: 16:9 Geniş Ekran, Anamorfik
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪ **Ekstralar:** -

Afro-Amerikalı cesur ve karizmatik dedektif John Shaft, ilk olarak 1971'de beyazperdeye yansıdı. Ernest Tidyman'ın romanından uyarlanan filmde ünlü kahramanı Richard Roundtree canlandırıyor, 'kahraman' özellikle Afro-Amerikalılar arasında bir yarı-tanrıya dönüşüyordu. Isaac Hayes imzalı orijinal müziğiyle En İyi Müzik Oscar'ını ve Altın Küre'yi kazanan film, 2000 yılında John Singleton tarafından yeniden perdeye uyarlanıyor, kahraman dedektifin aynı isimli yeğenini Samuel L. Jackson canlandırıyordu. John Shaft (L. Jackson), aynı ismi taşıyan efsanevi özel dedektifin yeğenidir. New York şehrindeki tüm Afro-Amerikalılar'ın gurur duyduğu, sert ve karizmatik bir polis dedektifidir. Bir gün siyahi bir üniversite öğrencisi, zengin, züppe, ırkçı bir genç beyaz tarafından öldürülür. Şehrin en güçlü adamlarından birinin oğlu olan Walter (Bale) isimli katil şehirden kaçar. Geri döndüğünde onu parmaklıkların ardına götürecek tek şahit, konuşmaya korkan garson kız Diane'den (Collette) başkası değildir. Shaft, Diane'i ikna eder ve korumaya söz verir. Kahramanımız, temiz yürekli bir uyuşturucu satıcısı Peoples'ın da (Wright) yardımıyla, ırkçı ve kokuşmuş adalet sistemi ile Walter'ın tetikçilerine karşı direnmek zorundadır... Ünlü dedektifi Samuel L. Jackson'ın canlandırdığı aksiyonda diğer önemli rolleri, günümüzün usta aktörü Christian Bale, bir başka usta oyuncu Toni Collette, Jeffrey Wright, Vanessa Williams ve Dan Hedaya paylaşıyorlar. İlk filmin Shaft'ı Richard Roundtree, bu kez konuk oyuncu. 70'lerde zenci kahramanlara odaklanan abartılı 'blaxploitation' türünün ikonlarından olan Shaft (aynı; yıllar sonra Tarantino tarafından yeniden perdeye yansıyan Foxy Brown gibi), müzikleriyle de unutulmazlar arasında.

Murat Erşahin

DVD Rehberi

Anestezi/Awake (2007)

Neşteri hissetmek...

Yön: Joby Harold
Oyn: Hayden Christensen, Jessica Alba, Terence Howard, Lena Olin.
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 84dk
Ses: İngilizce 5.1 D.D
Görüntü: Geniş Ekran 2.35:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Sony BMG
Film: ✪✪✪ Ekstralar: -

Görünürde, Clay Beresford'un (Christensen) hayatı dört dörtlüktür. Ona tapan bir anneye (Olin), Samantha (Alba) adında harika bir kız arkadaşa, başarılı bir kariyere ve herkesin hayallerini süsleyecek kadar büyük bir servete sahiptir. Buna rağmen, Clay'in hayatı mükemmel değildir: Samantha ile olan ilişkisini gizli tutmaktadır çünkü güzel kız, Clay'in üzerine titreyen ve gerçek bir aristokrat olan annesinin yanında çalışmaktadır. Bunun da ötesinde Clay, kalp rahatsızlığı nedeniyle geçireceği nakil için uygun bir kalp beklemektedir. Jack Harper, (Howard) Clay'in geçirdiği ilk kalp rahatsızlığında ona müdahale eden doktordur. İki genç adamın dostluğu böyle başlamıştır ve Jack, Clay'in özel isteği ile aynı zamanda kalp naklini gerçekleştirecek olan cerrahtır. Aranılan kalp sonunda bulunur. Clay (Christensen), geçirmekte olduğu ameliyat sırasında 'anestezik farkındalık' adı verilen 'gerçek' bir durumu yaşar. Yani olup bitenin tamamen farkında olacak şekilde uyanıktır, operasyonu tüm acısıyla hissedebilmektedir. Ancak yine anestezinin etkisiyle vücudu paralize olduğundan, ameliyat ekibinin bundan haberi yoktur. Gerilim ağırlıklı suç dramında başrolü üstlenen Hayden Christensen'e, güzeller güzeli aktris Jessica Alba, Terence Howard ve usta oyuncu Lena Olin eşlik ediyorlar. Nefes nefese izleyeceğiniz heyecan dolu yapım, yakın zamanda anestezi uygulanacak hastalara önerilmez.

Murat Erşahin

Lanetli Topraklar/The Ruins (2008)

Topraktan çıkan dehşet.

Yön: Carter Smith
Oyn: Jonathan Tucker, Jena Malone, Laura Ramsey
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 86 dk
Ses: Türkçe 5.1, İngilizce 5.1 D.D
Görüntü: 16:9 Geniş Ekran 2:85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪ Ekstralar: ✪✪✪

Tatillerini Meksika'da geçiren dört Amerikalı genç, arkadaş oldukları Alman ve Yunanlı turistleri de yanlarına alarak, farklı bir macera yaşamak üzere antik Maya kalıntılarının bulunduğu gözlerden ırak bir köye, arkeolojik bir kazı bölgesine doğru günübirlik bir gezintiye çıkarlar. Ancak gezi, umdukları şekilde geçmeyecektir. Kendilerini egzotik bir macera değil, gerçek ve kanlı bir kâbus beklemektedir. Türün meraklıları için hoş anlar vaat eden Avustralya-ABD ortak yapımı korku-gerilim, aynı zamanda çok satan bir roman uyarlaması. Scott Smith'in aynı adlı romanından uyarlanan filmin yönetmen koltuğunda Carter Smith oturuyor. Romanın ve senaryonun yazarı Scott Smith, 1998 tarihli Sam Raimi filmi "A Simple Plan" isimli kara-film denemesiyle En İyi Uyarlama Senaryo dalında Oscar adayı olmuştu. Jonathan Tucker, Jena Malone, Laura Ramsey ve Shawn Ashmore'un başı çektiği birbirinden yetenekli genç oyuncuların rol aldığı dinamik kadrosu, alt-türe yeni bir nefes kazandırmaya çalışan öykü-senaryosu ve enerji dolu yönetimiyle, izlenmesi gerekli bir yapım "Lanetli Topraklar". Korku-gerilim meraklıları içinse adeta bir mecburiyet.

EKSTRALAR: Diskte, filmi yönetmen Carter Smith ve kurgucu Jeff Betancourt'un yorumlarıyla izleme seçeneği, yine yönetmen ve kurgucunun yorumları eşliğinde silinmiş sahneler, geniş bir yapım belgeseli, Sürünen Ölü adlı özel bir bölüm, filmin yapım tasarımını konu eden The Ruins'i İnşa Etmek adlı bir bölüm ve fragman yer alıyor.

Murat Erşahin

Tabanca/Revolver (2005)

Bir çılgınlık eder vururum seni.

Yön: Guy Ritchie
Oyn: Jason Statham, Ray Liotta
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 115 dk
Ses: Türkçe 2.0, İngilizce 5.1 D.D
Görüntü: 16:9 Geniş Ekran
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪ Ekstralar: ✪✪✪

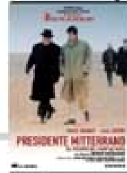

Yedi yıllık mahkûmiyetin ardından hapisten çıkan Jake Green (Jason Statham) kısa zamanda kumardan ufak çaplı bir servet edinir. Hapse girmesine sebep olan mafya patronu Macha (Ray Liotta) ile aralarındaki hesabı kapatıp intikam almaya kararlı olan Jake, hiç beklemediği bir anda nadir görülen bir hastalığa yakalandığını ve birkaç günlük ömrü kaldığını öğrenir. Peşine düşen Macha ve adamlarından kendini koruyabilmek için iki tefeciyle anlaşan Jake, tüm parasını hiç tanımadığı bu adamların eline verir. Üstelik artık tefeciler adına çalışmayı da kabul etmiştir.
Guy Ritchie'nin, Madonna'lı "Swept Away" faciasının ardından çektiği "Revolver" en azından hikâyesi itibariyle yönetmenin köklerine dönüşünü müjdeliyor gibi görünse de, aslında Ritchie hayranları açısından ciddi bir hayalkırıklığı. "Lock, Stock & Two Smoking Barrels" ve "Kapışma/Snatch"den tanıdığımız dinamik ve mizah dozu yüksek tarzını burada minimuma indiren Ritchie, kendisini (dolayısıyla da seyircisini) psikolojik ve felsefi bir karmaşanın kucağında bırakıyor. Senaryonun vasatlığı bir yana, yönetmenin film boyunca başkarakterinin zihninin derinlerine inmeye çalışmak gibi kendisi için hayli tuhaf sayılabilecek bir yoldan ilerlemesi ve üstüne de bir yığın stil denemesini boca etmesi izleyenin kafasını iyiden iyiye bulandırıyor. Ritchie'nin, ilk filmlerindeki o özgün ve mizahi üslubuna yöneldiği ve bol kesmeli kurguyu etkin biçimde kullandığı anlar ise filmin ilgiyi hak eden belki de yegâne özelliği olarak göze çarpıyor.
EKSTRALAR: "Tabanca"nın çekim aşamasından görüntüler, çıkarılmış ve uzatılmış sahneler, çekim hataları, video klip, fotoğraf galerisi ve fragmanlar.

İlhan Yurtsever

Son Sosyalist Mitterrand
Le Promeneur du champ de Mars (2005)

Yön: Robert Guédiguian
Oyn: Michel Bouquet, Jalil Lespert
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪✪✪ Ekstralar: ✪

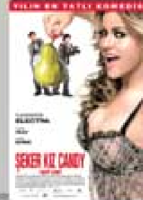

Eski Fransa Cumhurbaşkanı François Mitterrand beyazperdede. Bu biyografik dram, Georges Marc-Benamou'nun kitabından uyarlanmış. Genç bir gazeteci, hastalığı sırasında Fransa Cumhurbaşkanı'nın anılarını tazelemesine yardımcı olur. Kendi varoluş sorunlarıyla boğuşan gazeteci, hayatını düzene sokmak isterken, Başkan'la olan ilişkileri sırasında kendini içsel bir hesaplaşmanın tam ortasında bulacaktır. Her dönem tartışılan sosyalist cumhurbaşkanı Mitterrand'ın 'farklı bir devlet adamı' olarak portresini çizen film, son derece entelektüel bir sosyalistin özel yaşamını ve hayata bakışını da kurcalıyor. Şiir, roman, kadınlar, yemekler, sosyalizm, devlet, doğa, yaşlılık ve aşk. Mitterand'ı canlandıran usta aktör Michel Bouquet'in oyunu birinci sınıf. Film, Berlin'de Altın Ayı için yarışmıştı. Politikaya, tarihe, edebiyata ve yedinci sanata meraklı olan herkes için. Diskte filmin çeşitli fragmanları yer alıyor.

Murat Erşahin

Şeker Kız Candy
I Want Candy (2007)

Yön: Stephen Surjik
Oyn: Tom Riley, Carmen Electra, Tom Burke
Şirket: Sony BMG
Film: 3 Ekstralar: 2
Film: ✪✪✪
Ekstralar: ✪✪

Amerikalı seksi yıldız Carmen Electra'nın rol aldığı İngiliz yapımı komedi, iki sinema öğrencisinin hayallerindeki filmi çekmek üzere yola çıkıp, bir seks filmi çekmelerine uzanan süreçte yaşananları konu alıyor. Film okulunun iki haylaz öğrencisi Joe ve Baggy, film çekmeye soyunur ve şans eseri kendilerini finanse edecek bir yapımcı bulurlar. Ancak yapımcının bir şartı vardır. Filmin başrolünde, ünlü porno yıldızı Candy Fiveways yer almalıdır. İkili, ne yapıp edip Candy'ye ulaşır ve onu ikna ederler. Ancak bu sefer de, ailelerinden ve okul yönetiminden gizli olarak filmin çekimlerini tamamlayabilmek gibi önemli bir problem ortaya çıkar. Sinema sevgisi, dostluk, endüstri-sanat çatışması ve romantizm üzerine incelikli değinmelerde bulunan İngiliz yapımı film, izleyiciye yüzde yüz keyifli bir 90 dakika vaat ediyor. Ekstralarda, kamera arkası, silinmiş sahneler, çekim hataları ve fragmanlar bulunuyor.

Murat Erşahin

Cennete Kısa Bir Yolculuk
A Little Trip to Heaven (2005)

Yön: Baltasar Kormakur
Oyn: Forest Whitaker, Julia Stiles,
Şirket: As Sanat
Film: ✪✪✪✪ Ekstralar: ✪✪

'Vicdan, acımasız bir katildir' diyen karanlık bir suç öyküsü. İzlanda-ABD ortak yapımı, gerilim yüklü, sarsıcı bir dram. Yönetmeni, 2000 yapımı filmi "101 Reykjavik" ile tanınan ve 2006 tarihli "Bataklık" ile 27. Uluslararası İstanbul Festivali programına konuk olan İzlandalı yönetmen Baltasar Kormakur. Milyon dolarlık hayat sigortası içeren bir ölüm vakasını araştırmak için büyük şehirden küçük bir kasabaya yollanan, işini iyi bilen sigorta müfettişi Abe Holt (Whitaker), poliçeden faydalanan tek kişi olup geçmişi epeyce karanlık olan Isold (Stiles) ve onun dengesiz kocası Fred (Renner), öykünün odağındaki üç isim. Yönetmen, yalan ve aldatmayla dolu olduğunu düşündüğü sigortacılık dünyasını kurcalarken, kimlikler ve dürüstlük üzerine bir öykü yansıtıyor beyazperdeye. Yer yer Coen Kardeşler'in sinemasını çağrıştıran yapımın başrolünü, Oscar'lı usta aktör Forest Whitaker üstlenirken, ona Julia Stiles, Jeremy Renner ve deneyimli oyuncu Peter Coyote eşlik ediyorlar. Ekstralarda filmin yapım belgeseli ve fragmanları yer alıyor.

Murat Erşahin

DVD Box Set

Sophia Loren Koleksiyonu

Dünya sinemasının divası...

Yalnızca İtalya'nın değil, tüm dünya sinemasının en güzel yüzlerinden ve aynı zamanda en iyi oyuncularından biri Sophia Loren. Bir görenin, dönüp bir daha baktığı, her erkeğin hayallerini süsleyen bir sembol, bir diva. Ayrıca İngilizce olmayan bir filmle Oscar kazanmış ilk oyuncu olarak da tarihe geçmiş bir oyuncu. Saga'nın piyasaya sürdüğü "Sophia Loren Koleksiyonu"ysa, toplam 6 diskten oluşan ve Loren'in rol aldığı 4 uzun metraj sinema filmi ile oyuncu hakkında yapılmış bir televizyon belgeselini içeren zengin bir set.

Sette yer alan filmlerden en önemlisi hiç kuşku yok ki Ettore Scola imzalı 1977 yapımı "Una Giornata Particolare/Özel Bir Gün". Filmin hikâyesi insanlık tarihinin en önemli ve en 'karanlık' günlerinden birinde geçiyor. Hitler ile Mussolini'nin Roma'da bir araya gelerek İkinci Dünya Savaşı'nın tohumlarını attıkları bu günde aynı apartmanda yaşayan iki insanın yalnızlıklarına tanık olmaya davet ediyor bizi yönetmen. Tüm apartman sakinlerinin Hitler ve Mussolini onuruna düzenlenen törene katıldığı gün boyunca apartmanda bir başlarına kalan ev kadını Antonietta (Sophia Loren) ve radyo programcısı Gabriele'nin (Marcello Mastroianni), bağrımızı acıtan yalnızlıklarına... Antonietta, hayatta tek yapabildiği görgüsüz kocasının ve bir koloniyi andıran yarım düzine çocuğun arkasını toplamak olan, ev işlerinden sıtkı sıyrılmış bir kadın. Gabriele ise eşcinselliği yüzünden işinden olmuş, toplumdan dışlanmış ve bu nedenle kendini dünyadan soyutlamak zorunda kalmış bir entelektüel. Bir tesadüf eseri tanışan ve teselliyi kısa bir süreliğine de olsa birbirlerinde bulan bu iki insanın yürek burkan hikâyesi, zamanında En İyi Yabancı Film dalında Akademi Ödülleri'ne aday gösterilmiş, unutulmaz bir performans sunan Mastroianni de En İyi Erkek Oyuncu dalında Oscar adayları arasına girmeyi başarmıştı.

Setteki bir diğer unutulmaz yapım ise 1965 yılının En İyi Yabancı Film Oscar'ını kazanan "Ieri, Oggi, Domani/Dün, Bugün, Yarın". Loren'in bugüne dek en çok çalıştığı yönetmen olan usta sinemacı Vittorio De Sica imzasını taşıyan film, üç farklı öykü çıkarıyor karşımıza. Kadın-erkek ilişkilerine farklı ve mizahi bir açıdan bakan öykülerin üçünde de Loren-Mastroianni ikilisi başrolleri paylaşıyor. Özellikle üçüncü öykünün sonunda Loren'in yaptığı striptiz ile hafızalara kazınan yapım, çizdiği sıcacık insan portreleriyle de kanımızı ısıtıyor. Marcello'nun performansına da ayrıca dikkat.

Elimizdeki box set'e "Loren-Mastroianni Koleksiyonu" demek de pek yanlış olmazdı hani. Zira setteki bir diğer De Sica filmi olan "Matrimonio all'italiana/İtalyan Usulü Evlilik"te de ikili başrolleri paylaşmaktalar. En İyi Yabancı Film ve En İyi Kadın Oyuncu (Loren) dallarında Oscar adaylıkları bulunan yapım, Filumena ve Domenico çiftinin 20 yıla yayılan acı-tatlı ilişkilerini anlatıyor. Henüz 17 yaşındayken düştüğü genelevde Domenico ile tanışan ve ona âşık olan Filumena 20 yıl boyunca beyhude bir sabırla adamdan bir evlilik teklifi duyabilmeyi bekler. Ne var ki Domenico, Filumena'yı önemsemekle birlikte, uslanmaz bir çapkındır Zavallı kadını boş hayallerle oyalayan, hatta bir gözü toprağa bakan annesinin hizmetçiliğini bile ona yaptıran Domenico, Filumena'yı hafife aldığını ve ona karşı duyduğu gerçek hisleri biraz geç farkedecektir. Özellikle ikinci yarısında belli bir

Mastroianni-Loren ikilisinin unutulmaz performansıyla hafızalara kazınan Ettore Scola imzalı "Özel Bir Gün" setin nimetlerinden biri.

tempo kazanan film, Loren ve Mastroianni'nin adeta kadınlar hamamındaymışçasına birbirlerine avaz avaz bağırdıkları anlarla da fazlasıyla şenleniyor.

Vittorio De Sica, Federico Fellini, Luchino Visconti ve Mario Monicelli'nin çektiği dört ayrı orta metrajdan oluşan "Boccaccio '70"de ise Loren, öykülerin sadece bir tanesinde (elbette De Sica'nınki) yer alıyor. Vakti zamanında özellikle İtalya'da pek popüler olan yıldız yönetmenli epizodik filmlerin hatırı sayılır bir örneği olan "Boccaccio '70" 3 saati aşan toplam süresinin uzunluğu sebebiyle, dönemin İtalyan sinemasıyla pek ilgili olmayanların esnemelerine yol açabilecek gibi görünse de, genel itibariyle gayet hoş filmler barındırıyor; gerçi biraz daha kısa olsalardı fazla bir şey de kaybetmezdik, o ayrı. Visconti'nin yönettiği "Il Lavoro/İş" adlı yapım, filmin en kayda değer bölümü olarak dikkat çekerken, Fellini ve Monicelli'nin filmleri de hayalkırıklığına uğratmıyor. Loren'li "La Riffa/Çekiliş" ise filmin en zayıf parçası olarak göze çarpıyor. Her şey bir yana "Boccaccio '70", sadece Sophia Loren, Anita Ekberg ve Romy Schneider gibi dönemin güzellik abidelerinin resmi geçidi olarak bile sinemaseverleri mest edecektir.

Setteki son yapım olan, belgesel türündeki "Cercando Sophia/Sophia'nın Peşinde" ise ünlü oyuncuyu, özel yaşamı, kariyeri, kişiliği, inişleri-çıkışları, dostlukları ve yaşam felsefesi üzerinden mercek altına alıyor. Robert Altman, Ettore Scola, Ömer Şerif gibi isimlerle yapılmış röportajlar ve arşiv görüntüleriyle de desteklenen yapım, bütünlükten uzak yapısına rağmen box setteki önemli bir eksikliği gidererek, Loren hakkında verdiği detaylarla bir nevi 'ekstra' işlevi görüyor.

Setin ekstraları arasında Loren, Mastroianni, De Sica filmografileri ve fotoğraf galerilerinin yanı sıra, Atilla Dorsay'ın hem Loren hem de sette yer alan filmler üzerine yaptığı yorumları da yer alıyor. Sonuç olarak ortalamanın epey üzerinde filmler barındıran bu güzel box seti tüm sinemaseverlere içtenlikle öneriyoruz.

Box Set: ✪✪✪

İlhan Yurtsever

Özel Bir Gün/Una Giornata Particolare (1977)

Yönetmen: Ettore Scola
Oyuncular: Sophia Loren, Marcello Mastroianni
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 110 dk.
Ses: İtalyanca Mono
Altyazı: Türkçe
Şirket: Saga
Film: ✪✪✪✪

Dün, Bugün, Yarın/Ieri, Oggi, Domani (1963)

Yönetmen: Vittorio De Sica
Oyuncular: Sophia Loren, Marcello Mastroianni
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 118 dk.
Ses: İtalyanca Mono
Altyazı: Türkçe
Şirket: Saga
Film: ✪✪✪

İtalyan Usulü Evlilik Matrimonio all'italiana (1964)

Yönetmen: Vittorio De Sica
Oyuncular: Sophia Loren, Marcello Mastroianni
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 102 dk.
Ses: İtalyanca Mono
Altyazı: Türkçe
Şirket: Saga
Film: ✪✪✪

Boccaccio '70 (1962)

Yönetmen: Vittorio De Sica, Federico Fellini, Mario Monicelli, Lychino Visconti
Oyuncular: Sophia Loren, Anita Ekberg
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 125 dk.
Ses: İtalyanca Mono
Altyazı: Türkçe
Şirket: Saga
Film: ✪✪✪◡

Sophia'nın Peşinde Cercando Sophia (2004)

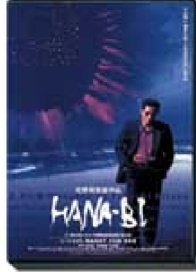

Yönetmen: Roberto Olla, Danila Satta
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 85 dk.
Ses: İtalyanca, İngilizce D.D.
Altyazı: Türkçe
Şirket: Saga
Film: ✪✪◡

DVD Rehberi

Havai Fişekler/Hana-bi

Herkese karşı tek başına.

Yön: Takashi Kitano
Oyn: Takashi Kitano, Kayoko Kishimoto
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 103 dk
Ses: Türkçe, Japonca 2.0
Görüntü: 16:9 Geniş Ekran
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon/Video Express
Film: ✪✪✪ **Ekstralar:** ✪✪

Nishi (Takeshi Kitano), kızının ölümü, karısının ölümcül bir hastalığa yakalanması ve ortağının bir görev anında yaralanıp tekerlekli sandalyeye mahkûm olmasından sonra polisliği bırakır. Zamanının büyük bir kısmını belki de son günlerini yaşamakta olan karısına ayırmaya karar vermiştir. Bir yandan da sevdiklerine yardım edebilmek amacıyla, mafyaya bulaşmak ya da banka soymak gibi karanlık ve yasadışı işlerle uğraşır. Bu arada eski çalışma arkadaşları Nishi'nin sözkonusu karanlık olaylarla bağlantısı olabileceğinden şüphelenmektedir. "Hana-bi"nin Takeshi Kitano sinemasının doruk noktalarından biri olduğunu söylemek mümkün. Minimal, melankolik ve kimi zaman da geleneksel Japon kültüründen beslenen yapısıyla, yönetmenin özellikle ilk döneminin bir nevi özeti olarak da görülebilecek olan film, hikâyesinin barındırdığı sadelikle son derece uyumlu ilerleyen bir anlatım kurgusuna sahip. Yer yer gereğinden fazla karşımıza çıkan ve filmin belki de en ciddi handikabı sayılabilecek olan duygusal tonlarını, kendine has mizahıyla yumuşatmasını bilen Kitano, 'lineer' (düz bir çizgide ilerleyen) hikâye akışıyla oynamak ya da anlatı yapısı içerisinde farklı sanat disiplinlerine yer vermek gibi denemeleri de filmine gayet tutarlı bir biçimde yediriyor. "Hana-bi"nin, olasılıkla Takeshi Kitano'nun yönetmenlik sanatı üzerine en fazla kafa yorduğu filmi olduğunu ve son bir not olarak da filmin 1997 yılının Venedik Film Festivali'nden Altın Aslan ile ayrıldığını hatırlatalım.

İlhan Yurtsever

Tehlikeli Masumiyet
Ballad of Jack and Rose (2005)

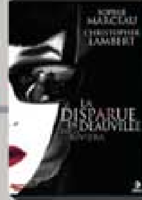

Yön: Rebecca Miller
Oyn: Daniel Day Lewis, Camilla Belle, Catherine Keener.
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪✪

Kendine ait topraklarda bir zamanlar dostlarıyla komün hayatı yaşayan Jack, artık kızıyla yapayalnız kalmıştır. İlerleyen hastalığı nedeniyle, Rose'un dünyada yapayalnız kalacağını düşünen Jack, günün birinde evlenir. Evlendiği eşinin ailesinin de eve taşınmasıyla, Jack ve Rose arasındaki ilişki daha da fazla zarar görecektir. Arthur Miller'ın kızı Rebecca Miller'ın yönettiği film, yönetmenin babasıyla olan ilişkisinden derin izler taşıyor. Özellikle Daniel Day Lewis ve Catherine Keener'ın başarılı performanslarıyla öne çıkan yapım, üç yıl önce İfİstanbul kapsamında ülkemizde de gösterilmişti. Rebecca Miller'ın aynı zamanda Daniel Day Lewis'le evli olduğunu da belirtelim.

Murat Emir Eren

Hotel Riviera
La Disparue de Deauville (2007)

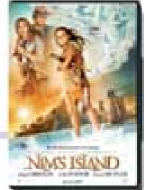

Yön: Sophie Marceau
Oyn: Christopher Lambert, Sophie Marceau
Film: ✪✪ **Ekstralar:** ✪✪

Ünlü Fransız aktris Sophie Marceau'nun ikinci yönetmenlik denemesi "Hotel Riviera", 40'lı yılların kara filmlerini andıran ilginç bir yapıya sahip. Geçtiğimiz yıl Antalya'da, Avrasya Film Festivali çerçevesinde gösterilen ve ünlü aktrisi dünya gözüyle görmemize vesile olan yapım, özel hayatında sorunlar yaşayan detektif Jacques'ın öyküsünü anlatıyor. Jacques ilginç bir görev alır. Hotel Riviera'nın müdürü kaybolmuştur ve geride büyük bir gizem bırakmıştır. Bu gizemi çözerken, Jacques'ın karşısına kirli aile sırları ve Lucie adlı son derece güzel bir kadın çıkar... Film bir polisiye olarak hayli vasat olsa da, ünlü aktrisin yönetmen koltuğundaki performansını görmek açısından seyre değer. DVD'de ise, yapım öyküsü ve filmin fragmanı bulunuyor.

Murat Emir Eren

Nim'in Adası/Nim's Island (2008)

Yön: Mark Levin, Jennifer Flackett
Oyn: Jodie Foster, Gerard Butler, Abigail Breslin
Film: ✪✪◡ **Ekstralar:** -

Küçük Nim'in hayal dünyasında yarattığı macera adası, her an her şeyin gerçekleşebileceği, egzotik bir yerdir. Nim, bu adayı yaratırken, okuduğu macera kitaplarından ve efsanelerden etkilenmiştir. Bir gün babası kaybolduğunda, bu ada ve sevdiği kitapların yazarı Alex onun tek şansı olur... "Küçük Günışığım"dan tanıdığımız çocuk yıldız Abigail Breslin, Jodie Foster ve Gerard Butler gibi oyuncuların varlığıyla değer kazanan "Nim'in Adası", başarılı bir çocuk filmi olarak dikkat çekiyor. Özenli hikaye kurgusu sayesinde, Jules Verne kitaplarını aratmayan bir yapıya bürünen film, görselliğiyle de dikkat çekici. DVD'de filmi Türkçe dublajlı izleme seçeneği de bulunuyor.

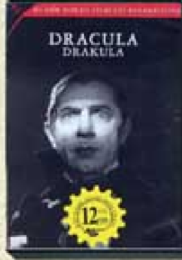
Murat Emir Eren

DVD Klasik

Drakula/Dracula (1931)

Türünün yapıtaşlarından...

Yönetmen: Tod Browning
Senaryo: Garrett Fort (Bram Stoker'ın romanından ve Hamilton Deane ile John L. Balderstone'un sahne oyunlarından uyarlanmıştır)
Oyuncular: Bela Lugosi, David Manners, Helen Chandler, Edward Van Sloan
Bölge: 2 (Türkiye)
Süre: 71 dk.
Ses: Mono
Görüntü: Tam Ekran 1.33:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Kanal D Home Video

Bram Stoker'ın (1847-1912), ilk olarak 1897'de basılmış ünlü romanı, gotik edebiyatın temel taşlarından biri olan "Dracula", beyazperdeye önce 1922'de yansıdı. F.W. Murnau'nun yönettiği "Nosferatu", sessiz bir klasik olarak sadece türe öncülük etmekle kalmadı, bütün zamanların en önemli filmlerinden biri oldu. Murnau, romanın yasal haklarını alamadığı için eserin kahramanı efsanevi Kont Dracula'ya, Kont Graf Orlok adını verdi ve yine romanda yer alan bütün karakterlerin adını değiştirdi. 1923'te Karoly Lajthay yönetimindeki sessiz Macar filmi, eserin perdedeki ikinci denemesiydi. Nihayet, 1931'de Bram Stoker'ın aynı adlı eseri, Hamilton Deane ve John L. Balderstone'un sahne için kaleme aldıkları oyundan beyazperdeye uyarlanıyor, yönetmen koltuğuna dönemin Amerikan grotesk sinemasının en önemli ismi Tod Browning (1880-1962) oturuyordu. Günümüzde Romanya sınırları içinde bulunan Lugoj'da dünyaya gelmiş Macar aktör Bela Lugosi (1882-1956) eserin Broadway uyarlamasında başrolü üstlenmişti. Kariyeri boyunca 139 filme yapımcı olarak imza atan Universal şirketinin kurucusunun oğlu Carl Laemmle Jr. ve Tod Browning, Kont Dracula rolünü, Bela Lugosi'ye biraz tereddütle teslim ediyorlardı. Aslında rol, ilk olarak dönemin ünlü ve büyük bütçeli filmlerinin yıldızı Lon Chaney'e verilecekti ancak aktörün ölümünün ardından rol, Lugosi'nin oldu. Birçok eleştirmenin görüşüne göre aktörün performansı, Drakula rolünün 'temel özelliklerini' tanımladı. Lugosi'nin perdede güçlü bir varlığı ve otoritesi vardı. Yavaş ve planlı hareket edişi ile konuşma şekli, Drakula'ya yürüyen ve konuşan bir ceset görüntüsü veriyordu ki bu, 30'ların izleyicisi için oldukça korkutucuydu. Drakula'nın konuşmadığı sahnelerde bile, özellikle Lugosi'nin yüzüne/gözlerine yapılan yakın çekimlerle seyirciyi irkilten bir görünüm sağlanıyordu. Başarıyla canlandırdığı bu rol Lugosi için hem bir lütuf, hem de bir lanet oldu. Sahnede oldukça farklı rollerle başarı kazanmış olan oyuncu, Drakula rolü sonrasında beyazperdede hep birbirine benzer korku filmi karakterlerini canlandırmak zorunda kaldı. Lugosi'nin filmde kullandığı aksanlı konuşma tarzı, daha sonra Drakula'yı canlandıran pek çok aktör tarafından genelde abartılı veya komik şekilde taklit edildi: 'Cheeldren of the naight, leesten to thaim.', 'I nevair dreenk vine' gibi... Bohemya'da, dönemin Avusturya-Macaristan imparatorluğunda dünyaya gelmiş görüntü yönetmeni Karl Freund (1890-1969), "Dracula"ya sadece 'ruh' vermekle kalmıyor, yaratığı gölgelemelerle, 'görüntü yönetiminde' bir ilke imza atıyordu. "Dracula", Browning'in grotesk anlayışıyla, Freund'un Alman dışavurumcu bakışının bir karışımıydı. O güne dek görülmemiş ölçüde radikal sahneler ve ürkütücü bir atmosfer, tekin olmayan bir yolculuğa davet ediyordu izleyiciyi. Üzerinden 77 yıl geçmesine rağmen filmin hâlâ eskimemiş olmasında, bu 'özel' atmosferin büyük payı olduğu kesin.

Esere ve dolayısıyla filme, bir aristokrasi taşlaması olarak da bakılabilir. Sıradan bir insan, Kont Dracula'nın, Karpat dağlarındaki şatosuna adım atar atmaz, onun kurbanı-kölesi olur ve bu aristokrat canavara 'hayatı pahasına' hizmet etmeye devam eder. Bu arada Kont Dracula, bir tutku uğruna, yaşadığı topraklardan İngiltere'ye yolculuğunu, acımasız bir kurban avına çevirir. Dracula'nın yine bir aristokrat olan en büyük düşmanı Profesör Van Helsing, onun korktuğu –dolayısıyla aristokrasinin korkup, sığındığı-güvendiği- şeyleri iyi bilmekte (sarımsak, ayna, haç, vb.) ve onu durduracak planlar yapmaktadır... "Dracula", bir tutku ve aşk öyküsüdür aynı zamanda. Kendisine sonsuza dek eş olarak seçeceği kızı, Mina'yı ele geçirmek için deniz aşırı bir yolculuğa çıkar Kont Dracula. Yani bir nevi, ona göre de tekinsiz bir maceraya atılır. Cehennemi varoluşunu, mutlak bir huzurla nihayetlendirmek istemektedir. İnsanlar ölümlüdürler ve asla ölmeyen şeylerden biri de aşktır (ki, Francis Ford Coppola'nın Bram Stoker'ın kitabına tamamen sadık kalarak uyarladığı aynı adlı, 1992 tarihli ünlü filmi de aşkın ölümsüzlüğünün altını çizer). Bela Lugosi, mutlak bir efsaneye dönüştüğü filmde, 'I am Drac-u-la. I bid you velcome' diyerek karşılar, Dwight Frye'ın canlandırdığı misafiri olan emlak çalışanı Renfield'ı. Diğer önemli rolleri Helen Chandler (Mia), David Manners (John) ve Edward Van Sloan'ın (Profesör Van Helsing) paylaştıkları filmin yapımı sırasında, filmlere müzik ekleme olanaklarının sınırlı olması sebebiyle özel bir müzik bestelenmemiştir. Jenerikte kullanılan, Kuğu Gölü'nden bir parça dışında müzik yoktur filmde. Yıllar sonra 1999'da usta besteci Philip Glass'tan bu filme müzik yapması istenir. Glass'ın bestesi Michael Riesman'ın yönettiği Kronos Quartet tarafından seslendirilir. Yetmiş beş dakikalık bu korku klasiği, defalarca izlenecek, farklı okumalara ve tartışmalara açık bir 'kült' olarak sinema tarihindeki yerini, çekildiği yıl olan 1931'den itibaren almayı başarır.

Murat Ersahin

Hazırlayan: Alkan Avcıoğlu
alkanavcioglu@yahoo.com

Mikey and Nicky (1976)

"Ahbap filmi" türünün eşsiz bir örneği.

Nicky rolündeki Cassavetes, oyunculuk kariyerinin en manik performansını sergiliyor.

***Hikaye:** Film, Mikey ve Nicky adlarında iki gangsterin bir gecede başından geçenlere odaklanır. Nicky kendisinin öldürüleceğini duyduğu için arkadaşı Mikey'den yardım ister. Ancak Mikey'nin ona mı yoksa onu öldürmeyi planlayan patronuna mı yardım edeceği belirsizdir.*

Kadınlar, sinemanın ilk yıllarında Amerikan sinema endüstrisinde, özellikle senarist ve yönetmen olarak önemli rol oynamışlardı. Ancak 1920'lerden itibaren Amerikan film endüstrisinde kadın çalışan sayısı gitgide azaltılmış, 1940'lara gelindiğinde birkaç istisnai isim dışında kamera arkasında kadın çalışana rastlamak imkânsız hale gelmişti. Öte yandan birçok sinema tarihi kitabı sinemanın ilk yıllarındaki kadın yönetmenlerin ve senaristlerin önemini yok saymaya devam etmekte. İlk anlatı filminin (narrative film) bir kadın tarafından (Alice Guy-Blache) çekildiği; 1911-1925 arasında yazılan senaryoların yarısından fazlasının kadın imzası taşıdığı ve hatta Frances Marion'ın 1915'ten 1930'ların ortasına kadar ülkenin en yüksek ücret alan senaristi olduğu; kürtaj ve doğum kontrolü gibi temalara filmlerinde yer veren Lois Weber'in 1910'ların ikinci yarısında Hollywood'un en yüksek ücret alan yönetmeni olduğu gibi bilgiler popüler sinema yazımında hiçbir zaman ön plana çıkmadı.

İşin aslı, popülist tarih yaklaşımının kadını dışarı itme yordamının hala pek değiştiği söylenemez. Elaine May hala en çok 1950'lerde Mike Nichols ile gerçekleştirdiği stand-up şovlarıyla tanınıyor. Halbuki 1970'lerin 'Yeni Amerikan Sineması'nın öncü isimleri arasında yer alması gereken bir yönetmen aynı zamanda. "Mitleştirilen 1970'ler Hollywood'unun tek majör kadın yönetmeni" diyor onun hakkında James Hoberman.

Elaine May, "A New Leaf" (1971) ve "The Heartbreak Kid"(1972) adlı ilk iki filminin başarısına rağmen ortalardan kaybolmuştu. 1976 yılında çektiği "Mikey and Nicky" ise belki de yönetmenliğe küsmesinin nedenlerinden biriydi. Zaten stüdyolarla bol bol problem yaşayan, röportaj vermeyen, sık sık ortalardan kaybolan bir isimdi. Dördüncü ve son filmini tam 11 sene sonra 1987'de ("The Ishtar") yazıp yönetmiş ve ardından yine ortalardan kaybolmuştu. Yine benzer bir aradan sonra 1996 yılında "The Birdcage"in senaryosunu

Erkek dostluğunu en gerçekçi şekilde perdeye yansıtan filmlerden biri...

yazdığını da not düşmek gerekiyor.

May'in stüdyoyla arasında en fazla tartışma yaratan filmi "Mikey and Nicky" erkek dostluğunu beyazperdeye en gerçekçi şekilde yansıtan filmlerden bir tanesidir. Paramount ile 1975 yazına yetiştirmek üzere anlaşan May, filmi ne o yaza yetiştirebilir ne de filmin 1.8 milyon dolarlık bütçesine sadık kalabilir (filmin prodüksiyon maliyeti 4.3 milyon doları bulur). Dahası, mükemmeliyetçiliği ile tanınan Elaine May ipin ucunu iyice kaçırır. Durmaksızın çekim yapan 3 kameradan "Rüzgar Gibi Geçti"nin montajlanmamış çekim görüntülerinin 3 katı kadar görüntü elde eder (4 yüz bin metrenin üzerinde filmden bahsediyoruz!). May, John Carter ve Sheldon Kahn ile bu görüntülerden Paramount'un kabul edeceği bir kurgu çıkarmak için 18 ay harcar. Bu süre içerisinde yaşanan gerginliklere kızan Paramount şirketi, filmi sadece birkaç gün vizyonda tutar.

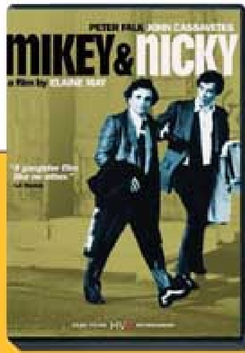
John Cassavates'in yönetmenlik tarzını adeta ödünç alan Elaine May'in filmi ilk çıktığında yerden yere vurulur. New York Post'ta filmin "içine girilmez, tahammül edilemez, çirkin bir karışıklık" olduğu yazar. Aksiyona bel bağlamayan olay örgüsü, klasik Amerikan sinemasının dışındaki sinematografisi, 10-15 dakikayı aşmasından çekinilmemiş olan bol doğaçlamalı sahneleriyle "Mikey and Nicky" hala geleneksel ana-akım filmlerden hoşlananların "amatör" diye nitelediği bir film. Halliwell'in film rehberinin 2008 edisyonunda "Dünyada kim böyle filmler yapmak için para harcar?" yazıyor.

Ancak bu görüşlerin azınlıkta olduğunu belirtmek gerek. İşin aslı birçok film eleştirmeni ve sevdalısı, yıllar içinde gitgide kültleşen "Mikey and Nicky"nin hakkı yenmiş bir klasik olduğunu bas bas bağırıyor. Elaine May olağanüstü bir senaryoya imza atmış durumda. Başrollerinde John Cassavates ile Peter Falk'ın bulunduğu filmin usta işi mizah duygusu tüm sahnelere siniyor.

Hafızalara kazınacak diyaloglar ve sahneler galerisi uzadıkça uzayabilir. Hatta Mikey ve tetikçi Kinney'in arabada yaptığı muhabbetin "Pulp Fiction"daki John Travolta/Samul L. Jackson'ın araba sahnelerine ilham verdiği söyleniyor. Kinney rolünde Ned Beatty, kariyerinin en çarpıcı karakterlerinden birini yaratıyor. Ancak filme asıl can veren Falk ve Cassavates ikilisini uyumu. Cassavates oyunculuk kariyerinin en manik performansını sergilerken Falk tam anlamıyla döktürüyor. Zira yönetmen May'in belki de en büyük başarısı ikiliden çıkan bu sinerjiye yer açan sinema dili. May, karakter gelişimi adına hikâyeyi ikinci plana atmaktan hiç çekinmiyor. Filmin en meşhur çekim hikâyesi buna güzel bir örnek teşkil edebilir. Bir sahnenin çekiminde Falk ve Cassavates sahneden çıkmasına rağmen May "Kes!" talimatı vermediği için kamera uzun bir süre çekmeye devam etmiş. Sonunda bir asistan "Kes!" diye bağırmış. Sinirlenen May "Bunu niye yaptın?" diye çıkışmış. Asistan "Çünkü çekimden çıktılar" diye cevap verince May, "Evet. Ama belki geri gelirler" diye yanıtlamış.

Elaine May'in filmde yakaladığı natüralist yönetmenlik tarzı karakterlerin ekrandan taşıp kanlı canlı yaşayan karakterlere dönüşmesinde büyük pay taşıyor.

Arkadaşlığa, bencilliğe ve bilinçaltındaki güvensizliklere dair benzer filmlere göre çok daha fazla şey söyleyen bir film "Mikey and Nicky". Kim bilir belki de yönetmeni bir erkek olsa "Mikey and Nicky"nin sinema tarihindeki yeri bambaşka olabilirdi. Sinema tarihi büyük stüdyoların yeterince ticari olmayan filmleri katlettiğine çokça şahit olmuştur. Ancak bu kadar iyi bir filmle en azından sonradan ne yapacaklarını bilmemelerine nadiren rastlanır. "Mikey and Nicky" rahatlıkla karakterleri ikonikleşmiş, TV'de defalarca izlediğimiz, sinema dergilerinde arada sırada sahnelerinden söz edilen bir klasik haline gelebilirdi. Nitekim bazı eleştirmenler sık sık filmin 1970'lerin en iyi Amerikan filmleri arasında yer aldığını iddia etmekte. "Mikey and Nicky"nin Jonathan Rosenbaum'un o meşhur 'alternatif en iyi 100 film' listesinde yer aldığını da not düşmek gerek. Eğer "Withnail and I"ın soşuna bulanmış, Cassavates usulü çekilen, "Scarecrow" ve "Donnie Brasco" arası bir filmi merak ederseniz, bu unutulmuş klasiği derhal edinmenizde fayda var. Falk ve Cassavates'in perde uyumu ve performansı öylesine muhteşem ki bu filmin klasik Amerikan filmlerinin yanında anılmaması-na şaşmamak elde değil.

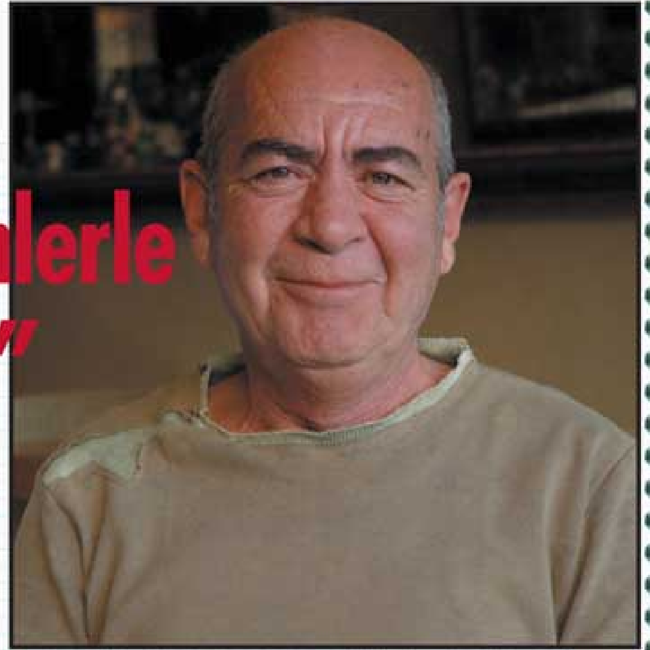

"Mikey and Nicky"nin İngilizce altyazı içeren DVD'sini www.amazon.com adresinde bulabilirsiniz. Rosenbaum'un yazısını içeren 2 sayfalık bir kitapçıkla gelen DVD'nin ekstralarında yapımcı ve görüntü yönetmeni ile yapılmış röportajlar bulunuyor.

Peter Falk, Mikey rolünde döktürüyor.

"Genç yönetmenlerle çalışmak isterim"

Deneyimli aktör KÖKSAL ENGÜR'ü bu ay Onur Ünlü'nün yönettiği "Güneşin Oğlu"nda, Haluk Bilginer, Özgü Namal, Hümeyra ve Bülent Emin Yarar ile birlikte izleme fırsatı bulacağız.

Favori filmleriniz nelerdir?
"Kızgın Boğa", "Taksi Şoförü" ve "Baba" serisi gibi Robert De Niro'nun ilk dönem filmleriyle, "Kıyamet Günü" diyebilirim.

Favori yönetmenleriniz kimlerdir?
Bizden Atıf Yılmaz, Memduh Ün, Yılmaz Güney; sonraki dönemden Zeki Ökten, Şerif Gören. Genç kuşağı da tamamen destekliyorum, başta Reha Erdem olmak üzere. Onunla çalıştığım için, çok iyi bir yönetmen olarak benim favorimdir. Yabancı yönetmenlerden Coppola, Fellini ve Macar yönetmenleri sayabilirim, Zoltan Fabri gibi.

Favori oyuncularınız kimlerdir?
Favori filmlerimde oynayanları sayabilirim, Marlon Brando, Robert De Niro, Al Pacino başta olmak üzere, eskilerden Montgomery Clift var. Son dönemden Tim Roth'u sayabilirim. Bizden de Yılmaz Güney ve Cüneyt Arkın. Cüneyt Arkın çok fazla film çekmiştir ama iyi bir filmde her zaman iyi olmuştur, sinemaya olan yatkınlığını beğenirim. Ekrem Bora, Bilal İnci, Hayati Hamzaoğlu'yu karakter oyuncuları olarak beğenirim.

Hiç kadın oyuncu saymadınız?
Öyle oldu değil mi? (gülüyor)

Çalışmak istediğiniz yönetmenler var mı?
Reha Erdem ile gene çalışmak isterim. Genç yönetmenlerle zaten çalışmak isterim. Çalışıyorum da zamanı gelince. En son Onur Ünlü ile, daha önce Raşit Çelikezer ile bir film yaptım. Gayet iyiler, dinamikler; düşünceleri, hikâyeleri ve kendilerini sinemaya vermeleri çok iyi. Hepsiyle çalışmak isterim. Şerif Gören ile de çalışmak isterim. Ömer Kavur ile rahmetli olmasaydı çalışmak isterdim.

Yarısında çıktığınız bir film var mı?
Vardır, mesela, "Yüzüklerin Efendisi"nin ilkine gittiğimde o kadar karanlık, o kadar ağır giden bir filmle karşılaşmıştım ki sıkılıp çıkmıştım.

İş gereği bulunduğunuz en acayip mekân neresiydi ve neler yaşadınız?
"Zerda" dizisinin çekimlerinin yapıldığı Antep'ti. Coğrafi şartları açısından değişikti; karda kışta dağlarda çektik. Bir de ufak bir yerde bir yangın olması gerekiyordu sahne gereği, biz de bayağı yanıyorduk! (Gülüyor)

Son 10 yılın sinema olayı sizce nedir?
Dünyada galiba dijital efektlerle birlikte -ama sadece o yetmiyor tabii- Steven Spielberg'in getirdiği bir kavram, bir sinema anlayışı var; bence son 10-15 yılın sinema olayı odur. Onunla birlikte ister korku, ister bilimkurgu filmleri olsun, sinema başkalaştı. Öncesi var tabii, Spielberg bir milat değil ama sanayileştirdi ve yaygınlaştırdı diyebilirim.

Mutlaka oynamak istediğiniz bir rol ya da içinde olmak istediğiniz bir proje var mı?
Hayır, evvelden beri söylenir bu, gençliğimden beri; nedense benim öyle olmadı. Ben hep var olan projeler içinde kendime en uygun olanını seçmeye çalıştım. Kimlerle beraber olacağıma dikkat ettim. "Hamlet"i oynayayım, "Kral Lear"i canlandırayım gibi isteklerim pek olmadı.

Favori kelimeniz nedir?
Bilmiyorum ki, onu başkasının söylemesi lazım! Bir küfürdür herhalde (gülüyor). Yani küfür sayılmayacak, gündelik hayata geçmiş kelimelerden biridir, benim en beğendiğim kelime değildir, pıt diye ağzımdan çıkan belki de odur.

İdealinizdeki set ve yönetmen nasıl olmalı?
Hep anlatılır, bu iş bize batıdan gelmiş, ideal set budur diye… İçerisine girip yaşamadığımız için çok fazla, sadece anlatılanlardan biliyoruz, ama benzerlerini gördük. Setteki ekipler, reji ekibi, ışık ekibi, sanat ekibi, set ekibi, bunlar organize çalıştıkları ve işlerini gayet iyi yaptıklarında ve zaman denen kavramın çok önemli olduğunu bilip onu iyi kullandıklarında o set mükemmel bir settir bence. Çünkü, bir oyuncu olarak konuşacak olursam beni çağırdıkları saatte gittiğimde, her şey hazırlanmış güllük gülistanlıksa ve ben de hazırlanıp hemen çalışmaya başlayabiliyorsam, isterse sekiz saat sürsün çekim, fark etmez. Set aralarında birazcık konforun, oturacak bir yerin varsa tamamdır. Benim için mükemmel set budur.

Tiyatro ve sinema oyunculuğu arasında fark görüyor musunuz?
Ben görmüyorum. Bize tiyatro başkadır, sinema başkadır diye farklı olduğu söylenmişti hep. Hatta tiyatro oyuncularına "Siz daha abartılı oynuyorsunuz" denir. Halbuki abartılı oyun bana göre tiyatroda da yanlıştır. Sinemada da aşırı, abartılı oyunlar olabilir, komedide özellikle... Jerry Lewis'lerle büyüdük, ağzı dursa kulağı oynardı onun. Tiyatroda da bu kötüdür. Sadelik her zaman iyidir. Bence iki oyunculuk arasında hiçbir fark yoktur, sadece fark şu olabilir: tiyatroyu bir buçuk-iki ay çalışırsınız, oyunu tamamlarsınız. Ondan sonra her gece ayrı bir canlı performansla oynarsınız. Ayrı derken apayrı değil, ama hiçbir gece birbirinin aynı değildir; seyirci farklıdır bir kere, ateşiniz 36,5 değil 37,5'tur, karşınızdaki sararmıştır, babası ölmüştür vs. Ama sinemada kısa sekanslarla oynarsınız; tiyatronun temrinleri gibi, sahne çalışmaları gibidir. Ve biter o iş, bir kalıp olarak kalır –kalıp derken kötü anlamda söylemiyorum- yüzyıllar sonra da seyredebilirsiniz.

Bundan 10 yıl öncesine dönseniz kendinize ne öğüt verirdiniz?
Sigarayı biraz daha yavaş iç, ağır iç derdim. Daha çok gez dolaş dünyayı diye öğüt verirdim.

Yeni bir sinema projesi var mı?
Şu anda yok. Ama yazın iki tane vardı. Bir tanesi, Antalya Film Festivali'nde yarışan Raşit Çelikezer'in çektiği "Gökten Üç Elma Düştü". Diğeriyse, Onur Ünlü'yle çektiğimiz "Güneşin Oğlu".

14.

gezici festival

uluslararası altın kaz
film yarışması

07-13 Kasım Kars
14-16 Kasım Artvin

